

O MIE ȘI UNA DE NOPȚI

12

Textul actualei versiuni reproduce ediția *Le livre des Mille nuits et une nuit*, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. *J. C. Mardrus*, Editions de la Revue Blanche, Paris, 1899, versiune coroborată cu traducerea în limba rusă *Kniga tâsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskogo *M. A. Salie*, Gosudarstvennoe Izdatelstvo Hudojestvennoi Literaturî, Moskva, 1959.

O MIE ŞI UNA DE NOPŢI

Volumul XII
(Nopţile 820–868)

Text integral
Traducere şi note de Haralambie Grămescu

ErcPress

Design copertă: Carmen Lucaci
Ilustrații: Ion Manea

Editura Erc Press
Piața Presei Libere, nr. 1,
sector 1, București
Tel./fax: 021.318.70.27, 021.318.70.28
office@ercpress.ro
comenzi@ercpress.ro
www.ercpress.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
O mie și una de nopți ; trad.: Haralambie Grămescu.
-București : Erc Press, 2009-
15 vol.
ISBN 978-973-157-712-8
Vol. 12. - 2009. - ISBN 978-973-157-748-7

I. Grămescu, Haralambie (trad.)

821.411.21-91-34=135.1
398(=411.21)

Editori: Ciprian Ene, Adriana Ene
Redactor: Mihaela Pogonici
Consilier literar: Mihail Grămescu
DTP: Florin Bărănescu
Corectori: Raluca Sălcudean, Roxana Geantă,
Ana-Maria Nedelea

Și Șeherezada îi spuse sultanului Șahriar povestea cu:

CELE DOUĂ VIEȚI ALE SULTANULUI MAHMUD

Mi s-a povestit, o, norocitule sultan, că sultanul Mahmud, care a fost unul dintre cei mai înțelepți și mai slăviți dintre sultanii Egiptului, ședea adeseori singur, în saraiul său, chinuindu-se sub niște valuri de jale fără de pricină, în care răstimpuri lumea întreagă se înnegura dinaintea feței lui. Și în ceasurile acelea viața i se părea plină de serbezie și goală de orice rost. Și-așa! Măcar că nu ducea lipsă de niciunul dintre lucrurile care ar fi alcătuit bucuria oricărei făpturi omenești; întrucât Allah îl dăruise, fără a se precupeți, cu sănătate, cu tinerețe, cu putere și cu fală, și îi menise drept cetate de scaun pentru împărăția sa cea mai frumoasă cetate de pe lume, unde, spre a-și bucura sufletul și simțirile, avea laolaltă și mândrețele pământului, și mândrețele cerului, și mândrețele femeilor daurite ca apele Nilului. Ci toate i se ștergeau din ochi în răstimpul tristețelor lui împărătești; și pizmuia atunci soarta felahilor cei gârboviți pe brazdele ogorului, și pe cea a rătăcitorilor de prin pustiurile cele fără de apă.

Or, într-o zi, pe când sta cu ochii cufundați în negura gândurilor, mai abătut ca de obicei, nevrând nici să mănânce, nici să bea, nici să se îngrijească de treburile

domniei, și nu își dorea decât să moară, vizirul cel mare intră în odaia în care sultanul zăcea cu capu-ntre mâini, și, după ce se temeni cumu-i datul, îi spuse:

– O, doamne stăpâne al meu, iacătă că la ușă, cerând să-ți vorbească, se află un bătrân șeic venit din zarea Apusului, din afundul Maghrebului cel depărtat. Și de-ar fi să-l judec din câte am tăifăsuit cu el și din cele puține vorbe pe care le-am auzit din gura lui, fără de nicio îndoială că șeicul acesta este învățatul cel mai iscusit, vraciul cel mai osebit și magul cel mai minunat din câți au trăit vreodată printre oameni. Și întrucât îl știam pe sultanul meu pradă tristeților și mohorălii, am zis ca șeicul să capete îngăduința de a intra, cu nădejdea că apropierea lui are să ajute la alungarea gândurilor ce apasă peste vedeniile stăpânului nostru!

Și sultanul Mahmud făcu din cap un semn de învoire, și pe dată vizirul îl pofti în sala împărătească pe șeicul cel străin...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute douăzecea noapte

Urmă:

... și pe dată vizirul îl pofti în sala împărătească pe șeicul cel străin.

Și, hotărât, omul care intră era mai degrabă umbra unui om decât o făptură vie ca toate fápturile. Și dacă i s-ar fi putut da vreo vârstă, de bună seamă că vârsta aceea ar fi trebuit să i se socotească în sute de ani. Drept orice veșmânt, o barbă de-a mirările flutura peste goliciunea lui aspră, pe când un chimir lat, de piele moale, punea

o pavăză strânsă împrejurul șoldurilor bătrâne și uscate. Și ar fi putut să fie luat drept vreo momâie tare veche, ca acelea pe care le scot câteodată de prin mormintele de piatră plugarii de la Egipt, dacă pe fața lui, sub niște sprâncene amarnice, nu ar fi ars doi ochi în care strălucea înțelepciunea.

Și bătrânul cel dalb, fără a se temeni dinaintea sultanului, spuse cu un glas surd, care nu avea nimic cu glasurile de pe pământ:

– Pacea fie asupra-ți, o, sultane Mahmud! Sunt trimis la tine de frații mei, santonii de la marginile Apusului. Vin ca să te fac a pricepe binefacerile Atoatedătătorului asupra capului tău!

Și fără de niciun semn, se duse înspre sultan pășind semeț și, luându-l de mână, îl sili să se ridice și să-l însoțească până la o fereastră a sălii domnești.

Or, sala aceea domnească avea patru ferestre, și fiecare fereastră se afla în dreptul unui semn de zodiac. Iar bătrânul șeic îi spuse sultanului:

– Deschide fereastra.

Și sultanul se supuse ca un copil, și deschise cea dintâi fereastră. Iar bătrânul șeic îi spuse numai atât:

– Privește!

Și sultanul Mahmud scoase capul pe fereastră și văzu o oaste mare de călăreți care, cu săbiile trase, veneau buluc, mâncând pământul, de pe culmile cetății din muntele Makattam. Și cele dintâi șiruri ale acelei oști și ajunseseră la poalele saraiului, descălecaseră și porniseră să sară peste ziduri, scoțând strigăte de război și de moarte. Iar sultanul, la priveliștea aceea, pricepu că oștile se răzvrătiseră și veneau să-l alunge din scaunul de domnie. Și, schimbat de tot la chip, strigă:

– Nu este alt dumnezeu decât unul Allah! Iacătă ceasul sorocului meu!

Și îndată șeicul închise fereastra, ci numai ca s-o deschidă iar, chiar el, peste o clipă. Și toată oștirea pierise. Și numai cetatea se ridica liniștită în depărtare, străpungând cu minaretele ei cerul amiezii.

Atunci șeicul, fără a-i da răgaz sultanului să se dezmeticească din tulburarea-i adâncă, îl duse la cea de a doua fereastră, care da înspre cetatea nesfârșită, și îi zise:

– Deschide și privește!

Iar sultanul Mahmud deschise fereastra, și priveliștea ce i se înfățișă ochilor îl făcu să se tragă îndărăt cu spaimă. Cele patru sute de minarete ce străjuiau peste geamii, și boltele geamiilor, și boltele palatelor, și terasele ce se înșiruiau cu miile până la marginile zării nu mai erau decât un pojar fumegând și pâlpâind din care, cu urletele spaimei, se rostogoleau înspre toiul văzduhurilor niște nouri negri ce orbeau ochiul soarelui. Și un vânt năprasnic împingea flăcările și spuza drept înspre sarai, ce în curând fu învăluit de o mare de foc, de care nu mai era despărțit decât cu perdeaua subțire a grădinilor. Iar sultanul, năpădit până peste poate de durerea de a-și vedea nimicită cetatea cea mândră, își lăsă mâinile să cadă în jos și strigă:

– Singur Allah este mare! Lucrurile își au ursita lor, ca toate făpturile! Mâine pustiul are să se împreune cu pustiul peste câmpurile fără de nume ale unui pământ care a fost cel mai strălucit dintre toate! Slavă Celuia singur viu!

Și se jeli de soarta cetății și de soarta sa însăși. Ci șeicul închise numaidecât fereastra, și iar o deschise peste o clipită. Și orice urmă de pojar pierise. Iar cetatea Cairo se întindea în strălucirea ei neatinsă, în mijlocul livezilor și al palmierilor săi, pe când cele patru sute de glasuri ale muezinilor vesteau drept-credincioșilor ceasul de

rugăciune și se topeau într-o singură preamărire a stăpânului lumilor.

Iar șeicul, luându-l numaidecât pe sultan, îl duse la cea de a treia fereastră, care da înspre Nil, și îl puse s-o deschidă.

Și sultanul Mahmud văzu apele Nilului cum ieșeau din matca lor și cum valurile, năpădind cetatea și cuprinzând repede terasele cele mai înalte, începuseră să bată cu mânie în zidurile saraiului. Și un talaz mai vajnic decât cele de dinainte rupse dintr-odată toate piedicile din cale și năboi peste catul de jos al saraiului. Și clădirea, topindu-se în ape ca o bucată de zahăr, se plecă într-o parte și sta să se surupe, când șeicul închise deodată fereastra și-apoi o deschise iar. Și tot puhoiul fu ca și cum n-ar fi fost. Și Nilul, mândru ca totdeauna, își ducea falnic mai departe apele, printre câmpurile nesfârșite de lucernă, picotind în albia lui.

Iar șeicul îl puse pe sultan să deschidă cea de a patra fereastră, fără a-i da răgaz să se dezmeticească din uimirea lui. Or, cea de a patra fereastră avea vederea înspre minunata câmpie verde ce se așterne de la porțile cetății până unde vezi cu ochii, plină de ape curgătoare și de turme mari, câmpia pe care au cântat-o toți poeții, începând cu Omar, și unde straturile de trandafiri, de busuioc, de zarnacadele și de iasomii se întrețes cu tufișurile de portocali, unde pomii sunt plini de turturele și de privighetori gata să-și dea sufletul de-atâtea plânsete de dor, unde pământul este tot atâta de bogat și de împodobit ca în grădinile cele de demult de la Iram-cel-cu-Pilaștri, și tot atâta de înmiresmat ca și pajiștile din rai. Și în locul otavei și al livezilor de pomi roditori, sultanul Mahmud nu mai văzu decât un pustiu înfricoșător, roșu și alb, ars de un soare necruțător, un pustiu de piatră și de nisip ce slujea de adăpost hienelor și șacalilor, și de câmp de

goană șerpilor și jigăniilor otrăvite. Și vedenia aceea de moarte, ca și cele de dinaintea ei, nu zăbovi să se stingă atunci când șeicul, cu chiar mâna sa, închise și apoi deschise iar fereastra. Și câmpia se arătă la loc minunată, zâmbind cerului din toate grădinile ei.

Și-așa! Iar sultanul Mahmud nu știa de dormea, de era treaz ori de nu cumva era sub puterea vreunei vrăji ori a vreunei năzăriri.

Ci șeicul, fără a-l lăsa să se liniștească de toate năprasnicele încercări câte trăise, îl luă iarăși de mână, fără ca sultanului măcar să-i fi dat prin minte să opună nici cea mai mică împotrivire, și îl duse lângă un havuz mic ce răcorea sala cu murmurul apei lui. Și îi spuse:

– Apleacă-te peste apă și privește!

Și sultanul Mahmud se aplecă peste apa din havuz, ca să se uite în ea, când, cu o mișcare grăbită, șeicul îi băgă capul cu totul în apă.

Și sultanul Mahmud se văzu aruncat de ape la poalele unui munte ce străjuia peste valurile mării. Iar el sta acolo, ca pe vremurile de strălucire, împodobit cu însemnele sale împărătești și cu coroana pe cap. Și nu departe, niște felahi se uitau la el ca la o minunăție și își făceau semne între ei, râzând cât puteau. Și sultanul Mahmud, la priveliștea aceea, fu cuprins de o mânie fără de margini, nu atât împotriva șeicului, cât împotriva felahilor, și strigă: „A, mag afurisit! pricină a prăpădului meu! dare-ar Allah să mă mai întorc odată la domnia mea, ca să te pedepsesc după nelegiuirea pe care ai săvârșit-o! Pentru ce m-ai viclenit cu atâta hainie?“

Pe urmă, chibzuind mai bine, se duse la felahi și le spuse cu glas împărătesc:

– Sunt sultanul Mahmud! Plecați de-aici!

Ci ei hohotiră mai departe, căscând niște guri până la urechi. Uf, ce guri! niște hăuri! chiar niște hăuri! Și

ca să nu care cumva să fie înghițit de viu, vru să fugă, când acela ce părea a fi căpetenia felahilor veni la el, îi luă cununa și însemnele împărăției și le aruncă în mare spunând:

– O, bietul de tine! la ce-s bune toate fieroteniile astea? E prea cald ca să te împodobești așa! Na, o, sărmane de tine, ia niște haine de-ale noastre!

Și dezbrăcându-l de tot, îl înveșmântă apoi cu o cămășoaie albastră de bumbac, îi puse în picioare o pereche ruptă de papuci galbeni din piele de hipopotam și pe cap un fesuleț de aba pestriță ca sturzul. Și îi grăi:

– Hai, o, bietul de tine, vino cu noi la muncă, de nu vrei să mori de foame aici unde tot omul trudește!

Ci sultanul Mahmud spuse:

– Nu știu să muncesc!

Iar felahul zise:

– Dacă-i așa, o să ne slujești de hamal și de măgar, deopotrivă...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute douăzeci și una noapte

Urmă:

... ai să ne slujești de hamal și de măgar, deopotrivă!

Și cum felahii tocmai își isprăviseră ziua de trudă, fură tare bucuroși să-și pună pe spinarea altuia și nu pe a lor uneltele de muncă. Iar sultanul Mahmud, încovoiat sub povara de cazmale, de sape, de lopeți și de greble, și-abia mai putând să se târască, fu nevoit, vrând-nevrând, să meargă după felahi. Și ajunse împreună cu ei, istovit și

de-abia mai răsuflând, în sat, unde se văzu ținta batjocurii țâncilor, care alergau desculți după el, făcându-l să îndure un potop de ticăloșii. Și, ca să-și treacă noaptea, fu băgat într-un staul părăsit, unde i se aruncă pentru cină o coajă de pâine și o ceapă. Iar a doua zi se văzu de-a binelea măgar, măgar cu coadă, cu copite și cu urechi. Și i se petrecu un curmete pe după gât, și i se puse o tarniță în spinare, și fu dus la câmp să tragă la plug. Ci întrucât se smucea amarnic, fu dat pe mâna morarului din sat, care îi băgă numaidecât mințile în cap punându-l să învârtească la roata morii, după ce îl legă la ochi. Și cinci ani învârti el așa la roata morii, neodihnindu-se decât numai atâta cât să-și înfulece tainul de boabe și cât să bea o ciutură de apă. Și au fost cinci ani de lovituri de bâtă, de împunsături cu strămurarea, de înjurături cumplite și de lipsuri. Și nu-i mai rămăseseră, drept orice mângâiere și drept orice ușurare, decât șirurile de vântuituri pe care le slobozea de dimineața până seara, ca răspuns la sudalme, învârtind roata morii. Și iacătă că deodată moara se topi, iar el se văzu iarăși în chipul său de la început, de om, și nu mai era măgar. Și se preumbla prin sukurile dintr-o cetate pe care nu o mai văzuse; și habar nu avea încotro s-o ia. Și cum era sătul de umblet, căuta din ochi un ungher unde să se odihnească; și iacătă că un negușător bătrân, care îl pricepuse după înfățișare că este străin, îl pofti cu multă pohfală să intre în prăvălia lui. Și văzându-l că era trudit, îl pofti să șadă pe laviță și îi zise:

– O, străine, ești tinerel și nu ai s-o duci rău în cetatea noastră, unde tinerii sunt cât se poate de prețuiți și au mare căutare, mai ales când sunt ca tine, niște flăcăi voinici. Spune-mi, dar, dacă ai de gând să rămâi în cetatea noastră, unde datinile sunt cât se poate de prielnice străinilor ce vor să se statornicească la noi.

Iar sultanul Mahmud răspunse:

– Pe Allah! nu cer alta mai mult decât să mă statornicesc aici, numai să-mi pot găsi de mâncare altceva decât tecile de bob cu care am fost hrănit vreme de cinci ani!

Iar negustătorul cel bătrân îi spuse:

– Ce tot îndrugi tu de teci, o, săracul de tine! Aici ai să fii ghiftuit numai cu bunătățuri întăritoare, pentru treaba pe care are să trebuiască s-o îndeplinești! Ascultă-mă, așadar, cu luare-aminte, și ține-te de povața pe care am să ți-o dau!

Și adăugă:

– Du-te și te așază degrabă drept la poarta hammamului cetății, care-i colea, pe după colțul uliței. Și pe fiecare femeie care are să iasă de-acolo, oprind-o, s-o întrebi dacă are bărbat. Și aceea care ți-o spune că nu are va să-ți fie soață pe dată, după datinile țării! Și mai cu seamă să ai grijă să le întrebi pe toate femeile, fără de nicio abatere, pe care ai să le vezi ieșind de la hammam, altminteri te paște mare necaz să fii zgornit din cetatea noastră!

Și sultanul Mahmud se duse să șadă la poarta hammamului, și nu se afla acolo de multă vreme când văzu că iese o copilandră strălucită, ca de treisprezece ani. Și gândi, când o văzu: „Pe Allah! cu una ca aceasta m-aș alina de toate necazurile." Și o opri și îi zise:

– O, stăpâna mea, ești măritată ori ești fată?

Iar ea răspunse:

– Sunt măritată de anul trecut!

Și își văzu de drum.

Și iacătă că ieși din hammam o bătrână de o urâțenie înfricoșătoare. Iar sultanul Mahmud se cutremură de greață la vederea ei, și gândi: „Hotărât! mai bine să mor de foame, ori să mă schimb iar în măgar, ori în

salahor, decât să mă împreun cu paciaura de babă! Da de vreme ce bătrânul negutător mi-a spus să le întreb pe toate muierile, sunt dator să mă supun a o întreba și pe pacostea asta!" Și îi ieși înainte și îi spuse:

– Ești măritată ori trăiești singură?

Iar baba cea cumplită răspunse, cu bale la gură:

– Sunt măritată, o, inima mea!

Of, ce ușurare! Și sultanul zise:

– Sunt tare bucuros, o, mătușico!

Și gândi: „Aibă-l Allah întru mila sa pe amărâtul care mi-a luat-o înainte!" Iar bătrâna își văzu de drum. Și iacătă că iese din hammam o baboșniță încă și mai îngrețoșătoare decât cea de dinaintea ei, și încă și mai cumplită. Iar sultanul Mahmud se duse tremurând la ea și o întrebă:

– Ești măritată au ba?

Și baba răspunse, suflându-și nasul printre degete:

– Nu sunt măritată, o, ochi al meu!

Iar sultanul Mahmud strigă:

– Hei, na! hei, na! eu sunt un măgar, o, mătușă a mea! sunt un măgar! Ia uită-te la urechile mele, și la coada mea, și la pacostea mea! Astea-s urechile și coada și pacostea unui măgar! Nimenea nu se mărită cu măgarii!

Ci hârca de babă se lipi de el și vru să-l sărute! Iar sultanul Mahmud, până peste poate de scârbit și de înfricoșat, începu să zbiere:

– Hei, nu! hei, nu! sunt un măgar, ya setti, sunt un măgar! Fie-ți milă, nu te mărita cu mine! Sunt un biet măgar de la o moară! Hei, nu! hei, nu!

Și smucindu-se în sineși cu o dârzie peste puterile omenești, scoase capul din havuz.

Și sultanul Mahmud se văzu în mijlocul sălii domnești din saraiul lui, avându-l de-a dreapta pe vizirul cel mare și de-a stânga pe șeicul cel străin. Iar dinainte-i,

una dintre cadânele lui îi aducea pe o tabla de aur un pahar cu sorbetul pe care i-l ceruse cu câteva clipite mai devreme, până a fi venit șeicul. Hei, na! Hei, na! așadar e sultan! așadar e sultan! Și toată întâmplarea aceea amarnică nu ținuse decât răspasul cât băgase capu-n apă și-l scosese iar! Și nu putea să izbutească a crede într-o minune ca aceea! Și începu să se uite împrejurul lui, pipăindu-se și frecându-se la ochi. Hei, na! hei, na! Era el, întreg și nevătămat, însuși sultanul Mahmud, și nicidecum amărâtul cel lepădat de apele mării, nici hamalul, nici măgarul de la moară, nici soțul acelei baboșnițe înfricoșătoare! Hei, pe Allah! tare mai era bine să se vadă iar sultan, după atâtea necazuri! Și pe când deschidea gura ca să ceară lămuriri despre un lucru atâta de ciudat, glasul înfundat al bătrânului cel neprihănit se ridică grăindu-i:

– Sultane Mahmud, am venit la tine trimis de frații mei santoni de la marginile Apusului, ca să te ajut să pricepi binefacerile Atoateîmpărțitorului asupra capului tău.

Și după ce grăi astfel, șeicul maghrebin pieri, fără a se ști dacă ieșise pe ușă sau dacă zburase pe fereastră.

Iar sultanul Mahmud, când tulburarea i se potoli, pricepu învățătura Domnului său. Și pricepu că viața lui era frumoasă și că el ar fi putut să fie cel mai nenorocit dintre oameni. Și pricepu că toate năpastele pe care le întrevăzuse, sub privirea grea a moșneagului, s-ar fi putut, de-ar fi vrut ursitoarea, să fie năpaste adevărate ale vieții lui. Și căzu în genunchi, izbucnind în plânset. Și de-atunci înainte s-a scuturat de orice mâhnire de pe inima lui. Și, trăind în fericire, a revărsat fericire împrejurul său. Și aceasta este viața cea adevărată a sultanului Mahmud, iar acelea au fost viețile pe care s-ar fi putut să le ducă numai la o întorsătură a ursitei sale. Întrucât

Allah este stăpânul cel Atotputernic!

Iar Șeherezada, după ce istorisi așa întâmplarea aceasta, tăcu. Iar sultanul Șahriar se minună:

– Ce pildă pentru mine, o, Șeherezada!

Iar fata vizirului zâmbi a râde și spuse:

– Ci pilda aceasta, o, Măria Ta, nu este nimic pe lângă cea cu *Comoara fără de sfârșit!*

Iar Șahriar spuse:

– Habar nu am de comoara aceea, Șeherezada!

COMOARA FĂRĂ DE SFÂRȘIT

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, o, mult-dăruitule cu purtări alese, că emirul drept-credincioșilor, califul Al-Rașid, care a fost sultanul cel mai darnic de pe vremile lui și cel mai strălucit, avea uneori slăbiciunea – numai unul Allah este fără de nicio slăbiciune! – să lase a se înțelege, când venea vorba, că niciun om dintre muritori nu îl întrecea în dărnicie și în mână largă.

Or, într-o zi, pe când se lăsa ispitit să se laude așa cu bunurile care, la urma urmei, nu-i fuseseră hărăzite de către Atoateîmpărțitorul decât spre a le folosi tocmai cu mărinimie, marele vizir Giafar nu vroi nicicum, cu sufletu-i ales, ca stăpânul său să se dovedească mai departe lipsit de umilința datorată față de Allah. Și se hotărî a-și lua îngăduința să-i deschidă ochii. Se temeni așadar dinainte-i și, după ce sărută de trei ori pământul, îi spuse:

– O, emire al drept-credincioșilor, o, cunună peste capetele noastre, iartă-l pe robul tău dacă se încumetă a-și ridica glasul de față cu tine spre a-ți zugrăvi că virtutea cea mai de seamă a unui drept-credincios este umilința dinaintea lui Allah și că aceasta-i singurul lucru cu care se cade să se fălească cineva. Căci toate bunurile de pe pământ, și toate harurile minții, și toate însușirile cele bune ale sufletului nu sunt pentru om decât un dar de la cel Preaînalt – lăudat fie El! Iar omul nu se cuvine

să se îngâmfe cu darul acesta mai mult decât un pom că e plin de roade, ori decât marea că se varsă în ea apele cerului. Cât despre laudele ce se cuvin dărniciei tale, lasă mai degrabă să le facă supușii tăi, care mulțumesc fără de încetare cerului că le-a menit să se nască în împărăția ta, și care nu au altă mulțumire decât să-ți rostească plini de recunoștință numele!

Pe urmă adăugă:

– Și-apoi, o, doamne al meu, să nu care cumva să crezi că tu ai fi singurul pe care Allah l-ar fi copleșit cu darurile lui cele fără de socoată! Să știi, dar, că se află în cetatea Bassrei un tânăr care, măcar că nu este decât un om de rând, trăiește cu mai multă fălnicie și cu mai multă strălucire decât cei mai mari sultani. Îl cheamă Abulcassem, și niciun domn de pe lume, nici măcar emirul drept-credincioșilor însuși, nu are mâna mai largă și nu este mai filotim ca el...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute douăzeci și doua noapte

Urmă:

... îl cheamă Abulcassem, și niciun domn de pe lume, nici măcar emirul drept-credincioșilor însuși, nu are mâna mai largă și nu este mai filotim ca el!

Când auzi vorbele astea de la urmă ale vizirului său, califul se simți peste măsură de înciudat; și se făcu roșu de tot la față, și cu ochii aprinși; și măsurându-l de sus pe Giafar îi spuse:

– Vai de tine, o, câine de vizir! cum de cutezi să minți

dinaintea stăpânului tău, uitând că asemenea purtare îți aduce fără de izbavă moartea?

Și Giafar răspunse:

– Pe viața capului tău! o, emire al drept-credincioșilor, vorbele pe care m-am încumetat să le rostesc de față cu tine sunt vorbe de adevăr. Iar dacă mi-am pierdut toată credința la inima ta, poți să pui a se cerceta, și pe urmă să mă osândești, dacă ai să afli că sunt mincinoase. În ce mă privește, o, doamne al meu, nu mă sfiesc a-ți mărturisi că am fost, cu prilejul călătoriei mele din urmă la Bassra, oaspetele uluit al tânărului Abulcassem. Iar ochii mei încă nu au uitat ceea ce au văzut, urechile mele ceea ce au auzit, și mintea mea ceea ce a fermecat-o. Și drept aceea, chiar cu primejdia de a trage asupra-mi obijduirea din partea stăpânului meu, nu am putut să mă opresc a spune sus și tare că Abulcassem este omul cel mai mărinimos din vremile lui!

Și Giafar, după ce vorbi astfel, tăcu. Iar califul, până peste măsură de supărat, făcu semn căpeteniei străjilor să-l înșface pe Giafar. Și porunca fu îndeplinită pe loc. Și, după asta, Al-Rașid ieși din sală și, neștiind cum să-și descarce mânia, se duse în iatacul soției sale Sett Zobeida, care îngălbeni de spaimă când îi văzu chipul de zile negre.

Și Al-Rașid, cu sprâncenele încruntate și cu ochii bulbucați, se duse și se întinse pe divan, fără a scoate o vorbă. Iar Sett Zobeida, care știa cum să-l ia în ceasurile lui de supărare, se feri să-l sâcâie cu vreo întrebare de prisos; ci luând o înfățișare de mare îngrijorare, îi aduse un pahar plin cu apă înmiresmată cu trandafir și, dându-i-o, îi spuse:

– Numele lui Allah fie asupra-ți, o, fiu al moșului meu! Băutura aceasta să te răcorească și să te liniștească! Viața-i întocmită din două culori, una albă și alta neagră.

Deie Allah ca numai culoarea albă să lumineze lungile tale zile!

Și Al-Rașid spuse:

– Pe volniciile strămoșilor noștri cei slăviți! numai negura are să-mi acopere viața, o, fiică a moșului meu, câtă vreme am să-l mai văd dinaintea ochilor pe fiul barmakidului, pe Giafar ăla al pacostei, care se veselește să-mi înfrunte vorbele, să-mi precumpănească faptele și să dea precădere asupra mea unor inși oarecari dintre supușii mei!

Și îi istorisi soției sale tot ce se întâmplase, și i se plânse de vizirul său, cu niște vorbe care o făcură să priceapă că preacinstitul cap al lui Giafar se afla de data aceasta la mare primejdie. Încât Sett Zobeida nu pregetă a fi dintru-ntâi la un gând cu emirul, mărturisindu-și supărarea că îl vedea pe vizir îngăduindu-și atari necuviințe față de domnul său. Pe urmă, tare iscusit, îi dovedi că ar fi mai cuminte să amâie osânda numai atâta cât să trimită pe cineva la Bassra spre a cerceta cum stă treaba. Și adăugă:

– Și-atunci ai să te poți încredința de adevărul ori de minciuna spuselor lui Giafar, și să-i faci ceea ce se va cuveni.

Iar Harun, pe care vorbele pline de înțelepciune ale soției sale îl potoliseră pe jumătate, răspunse:

– Dreptu-i ce spui, o, Zobeida! Hotărât! îi datorez această chibzuință unui om cum este fiul slujitorului meu Yahia! Ba chiar, întrucât nu pot să am deplină încredere în seama pe care mi-ar da-o cel pe care l-aș trimite la Bassra, vreau să mă duc eu însumi în cetatea aceea, să cercetez lucrurile. Și am să-l cunosc și eu pe Abulcassem ăla. Și mă jur că Giafar are să plătească cu capul dacă mi-o fi înflorit filotimia acelui tânăr, ori dacă mi-o fi spus vreo minciună.

Și fără a zăbovi mai mult să-și ducă la îndeplinire gândul, Harun se ridică pe clipă pe dată și, fără a vrea să mai asculte ce-i spunea Sett Zobeida spre a-l îndemna să nu facă de unul singur drumul până la Bassra, se străvesti în negutător de la Irak, o povățui pe sultană să vegheze în lipsa lui la treburile împărăției și, ieșind din sarai pe o poartă tainică, plecă din Bagdad.

Și Allah îi meni bună pace; și ajunse la Bassra fără de supărare și trase la hanul cel mare al negustorilor. Și acolo, mai înainte chiar de a-și face un răgaz de odihnă și de a mânca oleacă, se grăbi să-l iscodească pe portarul de la han despre ceea ce ardea să afle, întrebându-l, după schimbarea salamalecurilor:

– Este adevărat, o, șeicule, că în cetatea voastră trăiește un tânăr, pe nume Abulcassem, care este mai presus decât sultanii ca mărinimie, ca lărgime de mână și ca fălnicie?

Și bătrânul portar, clătinând din cap cu o înfățișare plină de încredințare, răspunse:

– Allah coboare asupra-i binecuvântările sale! Da care-i insul care să nu fi cunoscut urmările dărniciei lui? În ce mă privește, ya sidi, apoi de-aș avea eu pe fața mea și o sută de guri, și în fiecare gură câte o sută de limbi, și pe fiecare limbă câte o comoară de limbuție, tot n-aș putea să-ți povestesc așa cum se cuvine dărnicia cea minunată a domniei sale Abulcassem!

Pe urmă, întrucât alți călători soseau cu calabalâcurile lor, portarul hanului nu avu răgaz să-i spună mai departe. Iar Harun fu nevoit să plece, și se sui în odaie să se odihnească și să cineze ceva în seara aceea.

Iar a doua zi, dis-de-dimineață, plecă de la han și se duse să se preumble prin sukuri. Și după ce negustorii își deschiseră prăvăliile, emirul se duse la unul dintre ei, acela ce i se păru cel mai de vază, și îl rugă să-i arate

drumul care ducea la casa lui Abulcassem. Și negustorul, tare minunându-se, îi spuse:

– Da de prin ce țară depărtată vei fi venind tu, de nu ai habar unde-i casa domniei sale Abulcassem? Păi el, aici, este mai cunoscut decât o fi fost vreodată vreun sultan în împărăția lui!

Iar Harun adeveri că venea într-adevăr de tare departe, da că ținta călătoriei lui era tocmai de a-l cunoaște pe domnia sa Abulcassem. Atunci negustorul porunci unui băiat de-al lui să-i slujească de călăuză, spunându-i:

– Du-l pe acest preacinstit străin până la saraiul strălucitului nostru domn!

Or, saraiul acela era un sarai uluitor. Și era zidit numai și numai din pietre de marmură ca matostatul, cu niște porți de jad verde. Și Harun rămase uluit de frumusețea întocmirii lui; și când intră în curte, văzu o mulțime de robi tineri, albi și negri, îmbrăcați cilibiu, care se veseleau jucându-se, în așteptarea poruncilor de la stăpânul lor. Și îl opri pe unul dintre ei și îi spuse:

– O, tinere, du-te rogu-te și-i spune stăpânului tău Abulcassem: „O, stăpâne al meu, se află în curte un străin care a bătut drumul de la Bagdad până la Bassra anume pentru a-și bucura ochii cu chipul tău binecuvântat!“

Și robul cel tânăr cunoscu numaidecât, din felul cum vorbea și din înfățișarea celui care îl oprise, că acela nu era om de rând. Și dete fuga să-și vestească stăpânul, care veni până în curte să-l întâmpine pe oaspetele străin. Și după salamalecurile și urările de bun venit, îl luă de mână și îl duse într-o sală care era împodobită numai cu frumusețea și cu liniile ei desăvârșite.

Și de îndată ce șezură pe divanul cel larg de mătasă chindisită cu aur ce se întindea de jur împrejurul sălii,

se și iviră doisprezece tineri robi albi, tare frumoși, aducând niște oluri de agat și de rubin, pline cu licori alese. Apoi intrară douăsprezece copilandre ca niște lune, care unele aduceau castroane de farfuriu pline cu poame și cu flori, iar altele aduceau cupe mari de aur pline cu șerbeturi de înghețată de fructe zdrobite, minunate la gust. Și robii aceia tineri și copilandrele gustară întâi din licorile, din șerbeturile și din răcoritoarele acelea, până a le da oaspetelui stăpânului lor. Și Harun se îndulci cu acele băuturi felurite și, măcar că era deprins cu cele mai alese bunătățuri din tot Răsăritul, mărturisi că nu mai băuse niciodată ceva asemuitor.

După care Abulcassem îl pofti pe musafir să treacă într-o altă sală, unde era așezată o masă plină cu bucatele cele mai de soi, pe niște tablale de aur greu. Și îi dete, cu chiar mâinile lui, bucatele cele mai bune. Și Harun găsi că bucatele acelea erau gătite nemaipomenit.

Pe urmă, când masa se sfârși, tânărul îl luă de mână și îl duse în cea de a treia sală, și mai bogat împodobită decât celelalte două. Și niște robi, încă și mai frumoși decât cei de mai înainte, aduseră o sumedenie uluitoare de oluri de aur învrâstate cu nestemate și pline cu tot felul de vinuri, precum și niște tablale mari de farfuriu pline cu uscături dulci și niște tăvi împodobite cu plăcinte de soi. Și pe când Abulcassem își îmbia musafirul să guste, intrară niște cântărețe și niște lăutărese, care începură o cântare ce-ar fi tulburat și pietrele. Și Harun, vrăjit până peste fire, își zicea: „Hotărât! și în saraiul meu am cântărețe cu glasuri minunate, și chiar cântăreți ca Isac, care cunosc totul despre tainele meșteșugului lor, da nimeni n-ar putea să năzuiască a se lua la întrecere cu cei de aici! Pe Allah! au ce-a putut să facă un om de rând, un târgoveț din Bassra, ca să adune atâta grămadă de lucruri desăvârșite?“

Și pe când Harun lua aminte cu osebire la glasul unei almee ce-l vrăjise cu dulceața ei, Abulcassem ieși din casă și se întoarse peste o clipă, ținând într-o mână o vergea de chihlimbar, iar în cealaltă mână un copăcel cu tulpinița de argint, cu crengile și cu frunzele de smarald și cu poamele de rubin. Iar în vârful acelui pom se afla un păun de aur de o frumusețe ce-l proslăvea pe acela care îl închipuise. Și Abulcassem, după ce puse pomul jos la picioarele califului, lovi cu vergeaua capul păunului. Și numaidecât pasărea cea mândră își întinse aripile și desfășură minunăția cozii, și începu să se învârtească repede-repede. Și pe măsură ce se învârtea, niște fumuri de ambră, de nard, de olm, de aloe și de alte odoruri cu care era plin țâșneau din toate părțile lui, în șuvițe subțiri, și îmbălsămau sala toată.

Ci deodată, pe când Harun privea răpit cu totul pomul și păunul și se minuna de ei, Abulcassem îi luă și pe unul și pe celălalt și îi duse. Iar Harun se simți tare înțepat de fapta aceea neașteptată și își zise în sineși: „Pe Allah! ce lucru ciudat! Și ce vor să însemne toate astea? Oare așa se poartă o gazdă față cu oaspeții săi? Tânărul ăsta, mi se pare mie, nu prea știe să se arate precum îmi da de înțeles Giafar. Îmi ia pomul și păunul tocmai când mă vede mai dornic să mă uit la ei. Pesemne, fără de nicio îndoială, că i-a fost frică să nu-i cer să mi-i dăruiască. A, nu-mi pare rău să cercetez eu însumi filotimia asta vestită care, după vizirul meu, nu-și are perechea pe lume!“

În vreme ce lui Al-Rașid i se vânzoleau prin minte asemenea gânduri, tânărul Abulcassem se întoarse în sală. Și era însoțit de un rob micuț, frumos ca soarele. Și copilul acela drăgălaș avea o mantie de atlaz de zarafir, împodobită cu mărgăritare și cu diamante. Și ținea în mână o cupă făcută dintr-o singură bucată de almaz, și

umplută cu un vin purpuriu. Și veni la Harun și, după ce sărută pământul dintre mâinile lui, îi întinse cupa. Și Harun o luă și o duse la buze. Da care nu-i fu mirarea după ce, golind cupa, văzu că, dând-o îndărăt robului cel drăgălaș, era iarăși plină până sus! Încât o luă iar din mâinile copilului și, ducând-o la gură, o goli până la ultimul strop. Pe urmă o dete îndărăt robului cel micuț, luând seama cum se umplea la loc fără ca nimeni să fi turnat ceva în ea.

Văzând acestea, Harun rămase până peste poate de uluit...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute douăzeci și treia noapte

Urmă:

... Văzând acestea, Harun rămase până peste fire de uluit și nu izbuti a se opri să întrebe cum de se putea petrece așa ceva. Iar Abulcassem răspunse:

– Doamne, nu este nimica năzdrăvănesc aici. Cupa este lucrarea unui învățat de demult, care cunoștea toate tainele de pe pământ!

Și rostind vorbele acestea, luă de mână copilul și ieși grăbit din sală. Iar năprasnicul Harun, de data aceasta, rămase tare îmbufnat. Și gândi: „Pe viața capului meu! tânărul acesta și-a pierdut mințile ori, și mai rău, habar n-a avut vreodată de datorințele ce se cuvin față de un oaspete, și habar n-a avut de purtările alese. Îmi aduce toate minunățiile acestea, fără ca să-l fi rugat cineva, mi le întinde dinaintea ochilor, și când bagă de seamă că mă

cuprinde cea mai mare bucurie să mă uit la ele, mi le ia. Pe Allah! n-am văzut în viața mea ceva mai supărător și mai bădărănesc. Afurisitule de Giafar! am să te învăț eu în curând, de-o vrea Allah, să judeci mai bine oamenii și să-ți mai învârtești limba prin gură înainte de a vorbi!"

Pe când Al-Rașid cugeta astfel despre firea gazdei lui, îl văzu pe acesta că se întoarce în sală pentru a treia oară. Și, la câțiva pași în urma lui, venea o copilandră cum nu se află decât în grădinile raiului. Era toată îmbrăcată în mărgăritare și în nestemate, și încă și mai împodobită cu chiar frumusețea ei, decât cu gătelile hainelor. Iar Harun, când o văzu, uită și de pom, și de păun, și de cupa cea mereu plină, și își simți sufletul junghiat de jinduri. Iar fetișcana, după ce i se temeni adânc, veni și șezu dinainte-i și, cu o lăută lucrată din lemn de aloe, din fildeș, din sandal și din abanos, începu să cânte pe douăzeci și patru de feluri osebite, cu o măiestrie atâta de desăvârșită, încât Al-Rașid nu-și mai putu stăpâni mirarea și strigă:

– O, tinere, ce soartă vrednică de pizmuit ai avut!

Da de îndată ce Abulcassem băgă de seamă că musafirul său era fermecat de fetișcană, numaidecât o luă de mână și o scoase din sală cu mare zor.

Când văzu purtarea aceea a gazdei sale, califul se simți până peste măsură de batjocorit, și, de teamă să nu-și lase mânia să izbucnească, nu vru să mai zăbovească într-o casă în care era primit într-un chip atât de ciudat. Încât, de îndată ce tânărul se întoarse în sală, îi spuse ridicându-se:

– O, mărinimosule Abulcassem, sunt, într-adevăr, tare tulburat de felul cum te-ai purtat cu mine, fără a-mi cunoaște cinul și rostul. Îngăduie-mi așadar să plec și să te las în tihnă, fără să-ți pun mai mult la încercare filotimia!

Iar tânărul, de teamă să nu-l supere, nu voi să se împotrivească dorinței lui și, făcându-i o temenea cuviincioasă, îl însoți până la poarta saraiului, cerându-și iertăciune că nu l-a primit cu toată măreția ce i s-ar fi căzut.

Și Harun porni înspre han, gândind cu amărăciune: „Ce om plin de fumuri și Abulcassem ăsta! Îi place să-și înșire bogățiile sub ochii străinilor, că să-și stâmpere astfel mândria și făloșenia. Dacă asta-i dărnicie de mână, apoi eu nu sunt decât un smintit și un orb! Păi nu! Că, de fapt, insul ăsta nu e decât un cărpănos, și încă un cărpănos de soiul cel mai greţos. Iar Giafar are să afle în curând cât face să-ți amăgești domnul cu minciuna cea mai ticăloasă!"

Și tot chibzuind așa, ajunse la poarta hanului. Și zări în curte un alai mare, așezat ca o jumătate de lună și alcătuit dintr-o mulțime mare de robi tineri, și albi și negri, cei albi de-o parte, cei negri de cealaltă. Și în mijlocul acelui corn de lună ședea o copilandră frumoasă, copilandra cea cu lăuta, care îl vrăjise în saraiul lui Abulcassem, având-l de-a dreapta ei pe copilul cel drăgălaș, cu cupa de almaz în mână, și de-a stânga un alt copil, tot atâta de dulce și de frumos, ținând pomul de smarald și păunul.

Or, de cum intră pe poarta hanului, toți robii se ploconiră până la pământ, iar copila cea zarifă veni înaintea lui și îi înfățișă, pe o pernă de atlaz, un sul de hârtie de mătasă. Și Al-Rașid, măcar că tare nedumerit de toate astea, luă sulul, îl desfășură și văzu că purta aceste rânduri:

„Pacea și binecuvântarea fie asupra musafirului nostru cel plăcut, a cărui ospeție ne-a cinstit casa și ne-a înmiresmat-o. Și-apoi! Binevoiește, o, părinte al musafirilor prea-aleși, să-ți pleci privirea asupra lucrurilor fără de preț pe care le trimite domniei tale mâna noastră cea prea puțin

darnică, și să le primești din partea noastră ca pe un prea sărac semn al supușeniei noastre față de acela care ne-a luminat sălașul. Că am băgat de seamă că robii aceștia care alcătuiesc alaiul, precum și băieții și fetele acestea, ca și pomul, ca și pocalul, ca și păunul, nu i-au neplăcut în chip osebit musafirului nostru; și drept aceea, ne rugăm lui să le socoată ca și cum ale sale ar fi fost dintotdeauna. Și-apoi toate de la Allah vin și la el se întorc toate. Uassalam!"

Când sfârși de citit scrisoarea și când îi înțelese tot tâlcul și toată însemnătatea, Al-Rașid rămase până peste poale de minunat de atâta dărnicie și strigă:

– Pe volniciile strămoșilor mei – cinsti-le-ar Allah chipurile! – pricepem acuma ce greșit l-am judecat pe tânărul Abulcassem! Ce mai ești tu, dărnicie a lui Al-Rașid, pe lângă o dărnicie ca aceasta? Fie-ți binecuvântările celui Preaînalt asupra capului, o, vizire al meu Giafar, tu, care mi-ai prilejuit să mă scutur de mândria mea cea păcătoasă și de înfumurarea mea! Iacătă că într-adevăr un ins de rând, fără a pregeta nici cât de cât și fără a se arăta stânjenit în vreun fel, se dovedește mai presus ca mărinimie și ca filotimie decât sultanul cel mai bogat de pe pământ!

Așa strigă. Pe urmă, chibzuind deodată, cugetă: „Da, pe Allah! ci cum se face că un ins de rând poate să dea asemenea daruri, și de unde a luat sau unde a găsit el atâtea bogății? Și cum de este cu putință ca în țările mele un om să ducă o viață mai strălucită decât sultanii, fără ca eu să știu pe ce căi a ajuns el la o atare treaptă de bogăție? Hotărât! trebuie ca fără de zăbavă, chiar cu primejdia de a mă arăta necuviincios, să mă duc și să-l pun să-mi dezvăluie cum a putut să adune o avere atâta de peste măsură!"

Și numaidecât, în nerăbdarea lui de a-și astâmpăra nedumerirea, lăsându-i la han pe robii săi cei noi și

tot ce-i aduseseră, Al-Rașid se întoarse la palatul lui Abulcassem. Și când ajunse dinaintea tânărului, îi spuse, după salamalecuri:

– O, prea darnice stăpâne, Allah să-și sporească asupra-ți facerile de bine și ajute-ți să dăinuiască huzururile cu care ești acoperit! Ci darurile pe care mi le-a făcut mâna ta binecuvântată sunt atâta de mari, încât mi-e teamă că, primindu-le, să nu trec peste datorințele mele de musafir și peste marginile dărniciei tale fără de asemuire. Îngăduie-mi așadar ca, fără teama de a te jigni, să fiu lăsat a ți le trimite îndărăt, și ca, minunat de ospeția ce mi-ai dat, să mă duc să povestesc la Bagdad, cetatea mea, despre filotimia ta!

Ci Abulcassem, cu o înfățișare tare mâhnită, răspunse:

– Doamne, fără de îndoială că, dacă ai vorbit așa, vei fi având vreo pricină să te plângi de primirea mea, ori poate că darurile mele ți-au neplăcut pentru puținătatea însemnătății lor! Altminteri nu te-ai fi întors de la han ca să mă faci să îndur o astfel de ocară.

Și Harun, tot străvestit în neguțător, răspunse:

– Ferească-mă Allah să răspund la ospeția ta într-un asemenea chip, o, preadarnicule Abulcassem! Pricina întoarcerii mele nu vine decât numai din grija pe care o am văzându-te cum risipești așa pe niște străini pe care îi cunoști întâia oară niște lucruri atât de scumpe, și din teama de a vedea cum se sfârșește, fără ca tu să dobândești mulțumirea ce ți se cuvine, o avuție care, oricât de fără de sfârșit ar putea să fie, trebuie să aibă și un capăt!

La vorbele lui Al-Rașid, Abulcassem nu putu a se opri să zâmbească și răspunse:

– Liniștește-ți grijile acestea, o, stăpâne al meu, dacă chiar numai asta-i pricina ce mi-a prilejuit bucuria întoarcerii tale. Află, într-adevăr, că în fiecare zi a lui

Allah eu mă plătesc de datornițele pe care le am față de Atoateziditorul – preamărit și proslăvit fie El! – făcând celor ce bat la poarta mea unul, ori două, ori trei daruri pe potriva acelora care sunt acuma în mâinile mele. Întrucât avuția pe care mi-a hărăzit-o Atoatedătătorul de bogății este o avuție fără de capăt.

Și, băgând de seamă că pe chipul oaspetelui său se ivea o nedumerire mare, adăugă:

– Văd, o, stăpâne al meu, că sunt dator să-ți mărturisesc niște întâmplări din viața mea și să-ți povestesc istoria acestei comori fără fund, care-i o poveste atât de minunată și de uluitoare încât, de-ar fi scrisă cu acul în colțul de dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învățătură aceluia care ar citi-o cu luare-aminte!

Și, rostind acestea, tânărul Abulcassem îl luă pe oaspetele său de mână și îl duse într-o sală plină de reveneală, în care mai multe cățui tare frumoase îmbălsămau aerul și unde se vedea un jeț larg de aur cu niște chilimuri scumpe la picioare. Și tânărul îl pofti pe Harun să se suie în jeț, să șadă lângă el, și își începu așa povestea:

Află, o, stăpâne al meu – Allah este stăpânul nostru al tuturora! – că eu sunt copilul unui mare giuvaiergiu, de baștină din Cairo, pe care îl chema Abdelaziz. Ci tatăl meu, măcar că s-a născut la Cairo, ca și tatăl său, și ca și tatăl tatălui său, nu a trăit toată viața lui în cetatea sa de naștere. Căci stăpânea atâtea bogății încât, fiindu-i frică să nu tragă asupra-și zavistia și lăcomia sultanului Egiptului care, pe vremile acelea, era un asupritor fără de leac, s-a văzut silit să-și lase țara și să vină să se statornicească în cetatea aceasta a Bassrei, la umbra ocrotitoare a sultanilor Bani-Abbas – reverse Allah asupra-le binecuvântările sale! Și tatăl meu, nu peste multă vreme, s-a însurat cu singura fată a negustorului

cel mai bogat din cetate. Iar eu m-am născut din căsătoria aceea norocită. Iar înainte de mine, și după mine, niciun alt rod nu s-a mai adăugat la spița neamului lor. Și-așa ca bucurându-mă de toate bunurile tatălui meu și ale mamei mele după moartea lor – dărui-le-ar mântuirea Allah și fie El mulțumit de ei! – încă tânăr de tot am avut de mânuit o avere mare, alcătuită din tot felul de bunuri și de bogății...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute douăzeci și patra noapte

Urmă:

... încă tânăr de tot am avut de mânuit o avere mare, alcătuită din tot felul de bunuri și de bogății. Ci întrucât îmi plăceau cheltuielile și risipa, mă apucai să trăiesc cu atâta necumpăt, că în nici doi ani toată moștenirea fu vântuită. Întrucât, o, stăpâne al meu, toate ne vin de la Allah și toate la El se întorc! Eu atunci, văzându-mă într-o stare de sărăcie lucie, mă apucai să chibzuiesc la viața mea trecută. Și mă hotărâi, după traiul și după isprăvile mele de la Bassra, să las cetatea mea de naștere și să mă duc să-mi târăsc pe aiurea amărâtele de zile; căci sărăcia este mai ușor de purtat sub ochii unor străini. Îmi vândui așadar casa, singurul bun care îmi mai rămăsese, și mă alipii la o caravană de negustori, cu care ajunsei mai întâi la Mossul și pe urmă la Damasc. După care străbătui pustia, ca să mă duc în hagialâc la Mecca; iar de acolo mă dusei la Cairo cel mare, leagănul spiței și al neamului meu.

Or, când ajunsei în cetatea aceea cu case frumoase și cu geamii fără de număr, îmi adusei aminte că chiar acolo se născuse Abdelaziz, giuvaiergiul cel bogat, și nu putui să mă opresc, la această amintire, să scot niște suspine adânci și să plâng. Și mă gândii ce durere l-ar fi cuprins pe tatăl meu dacă ar fi văzut starea jalnică a singurului său copil, moștenitorul său. Și, stăpânit de astfel de gânduri ce mă apăsau, ajunsei în preumblarea mea pe malurile Nilului, în spatele saraiului sultanului. Și iacătă că la o fereastră se ivi un cap vrăjit – de fetișcană ori de copilă, nu știam – și care, când o zării, mă înmărmuri. Ci deodată se trase îndărăt, și nu mai văzui nimic. Iar eu șezui acolo pierit, până seara, așteptând zadarnic să se mai arate o dată. Și într-un sfârșit plecai, ci cu inima grea, și mă dusei să-mi petrec noaptea la hanul la care trăsesem. Iar a doua zi, întrucât chipul fetișcanei se înfățișa necontenit în mintea mea, nu pregetai să mă întorc sub fereastra cu pricina. Ci nădejdea și așteptarea îmi fură chiar degeaba; întrucât chipul cel dulce nu se mai ivi, măcar că perdeaua de la geamuri tremură oleacă, iar mie mi se păru că ghicesc o pereche de ochi babilonici dincolo de giurgiuvele. Iar neivirea aceea mă mohorî amarnic, fără totuși a mă deznădăjdui, întrucât nu pregetai să mă întorc iarăși tot în acel loc, a doua zi. Or, care nu-mi fu atunci tulburarea când văzui fereastra că se întredeschide și că perdeaua se dă la o parte, lăsând să se ivească luna plină a chipului ei! Și mă temenii degrabă, cu fruntea la pământ; și după ce mă ridicai, rostii:

– O, doamnă și stăpână, sunt un străin venit de curând la Cairo, și care și-a început intrarea în cetatea aceasta cu vederea frumuseții tale. Iar ursita, care m-a călăuzit de mână până aici, împlinească-și minunea precum dorește robul tău!

Și tăcui, așteptând răspunsul. Iar fetișcana, în loc de a-mi răspunde, căpătă o înfățișare atâta de înfricoșată, încât eu nu mai știam dacă se cădea să mai stau acolo ori să-mi slobozesc picioarele în vânt. Și mă hotărâi să stau pe loc, nepăsător de toate primejdiile ce m-ar fi putut paște. Or, bine am făcut, întrucât deodată fetișcana se plecă peste marginea ferestrei și îmi spuse cu glas tremurător:

– Întoarce-te pe la miezul nopții. Da acuma fugi cât mai iute!

Și, cu vorbele acestea, pieri grabnic și mă lăsă până peste măsură de uluit, de îndrăgostit și de bucuros. Și îmi uitai pe dată necazurile și sărăcia. Și mă grăbii să mă întorc la han, ca să trimit după bărbierul locului, care se apucă să mă radă pe cap, la subțiori și pe vintre, să mă ferchezuiască și să mă dichisească. Pe urmă mă dusei la hammamul săracilor unde, pe câțiva gologani, făcui o scaldă minunată și mă înmiresmai și mă împrospătai, și ieșii de acolo cu totul învoioșat și cu trupul ușor ca fulgul, încât atunci când veni ceasul hotărât, mă dusei ocrotit de noapte sub fereastra de la sarai. Și găsii la fereastra aceea o scară de mătasă, care cobora până la pământ. Iar eu, fără a șovăi, nemaiavând de altminteri nimica de pierdut, afară de o viață care nu mai avea nicio legătură și niciun temei, mă cățărai pe scară și intrai pe fereastră în iatac. Străbătui degrabă două odăi, ajunsei în cea de a treia, unde, pe un pat de argint, ședea întinsă și zâmbitoare făptura după care tânjeam. Ah! domnia ta negustorule, oaspetele meu, câtă minune era în făptura aceea a Atoateziditorului! Ce ochi! Și ce gură! Când am văzut-o, am simțit că-mi zboară mințile, și nu am putut să rostesc o vorbă. Ci ea se ridică pe jumătate și cu un glas mai dulce ca zahărul candel îmi spuse să stau jos lângă ea pe patul de argint. Apoi mă întrebă cu

luare-aminte cine sunt. Iar eu îi istorisii povestea mea, cu inima deschisă, de la început până la sfârșit, fără a ocoli niciun amănunt. Ci nu ar fi de niciun folos s-o mai spunem o dată. Or, fetișcana, care mă ascultase cu multă băgare de seamă, se arătă cu adevărat tulburată de starea în care mă adusese soarta. Iar eu, văzând-o așa, rostii:

– O, stăpână a mea, oricât de amărât aș fi, pun capăt jelaniei, de vreme ce tu ești atâta de bună, încât să plângi de nenorocirile mele!

Iar ea la acestea îmi dete răspunsul de cuviință, și pe nesimțite ne prinserăm într-o tăifăsuială care se făcea tot mai drăgăstoasă și mai caldă. Și, până la urmă, îmi mărturisi că și ea, când m-a văzut, a simțit o ispită pentru mine. Iar eu grăii:

– Preaslăvit fie Allah, carele înduioșează inimile și îndulcește ochii gazelelor!

La care ea dete iarăși răspunsul de cuviință și adăugă:

– Întrucât tu mi-ai mărturisit că ești Abulcassem, nici eu nu vreau să nu știi cine sunt!

Și, după ce șezu tăcută o clipită, spuse:

– Află, o, Abulcassem, că sunt cadâna cea mai dragă a sultanului, și că mă cheamă Sett Labiba. Or, cu tot huzurul în care trăiesc aici, nu sunt deloc fericită. Căci pe lângă că sunt înconjurată numai de niște potrivnice pizmașe și gata să mă dea pierzării, sultanul, care mă are dragă, nu izbutește să mă mulțumească, întrucât Allah, cel carele împarte virtute cocoșilor, pe el l-a uitat la împărțanie. Și pentru aceea, când te-am zărit sub fereastră și când te-am văzut plin de cutezanță și netemător de primejdie, am socotit că vei fi fiind și bărbat destoinic. Și te-am chemat să te încerc. Așa încât acuma-i rândul tău să-mi dovedești că nu m-am înșelat când te-am ales, și că destoinicia îți este pe măsura cutezanței!

Eu atunci, o, stăpâne al meu, care nu duceam lipsă să fiu îndemnat spre a face cele ce se cuveneau, întrucât nu mă aflam acolo decât pentru fapte, nu vrusei să mai pierd nicidecum o vreme scumpă cântând stihuri, cum este datul în împrejurări de-acestea, și mă pregătii de iureș. Ci în chiar clipita când brațele noastre se împreunau, se auzi, o bătaie năprasnică la ușa iatacului. Iar preafrumoasa Labiba, înfricoșată foarte, îmi spuse:

– Nimeni nu are îngăduință să bată așa, de nu cumva-i chiar sultanul. Suntem vânduți și pierduți fără de scăpare!

Eu mă și gândii la scara de la fereastră, ca să fug pe unde suisem. Ci vru soarta ca sultanul tocmai dinspre partea aceea să se abată; și nu-mi mai rămânea nicio putință de scăpare. Încât, hotărându-mă la cel din urmă lucru ce-mi mai rămânea de făcut, mă ghemuii sub patul de argint, pe când cadâna sultanului se scula să deschidă. Și de îndată ce ușa fu deschisă, sultanul și intră urmat de hadâmbii lui și, până să apuc eu să-mi dau seama despre ce se întâmplă, mă și simții înșfăcat de sub pat de douăzeci de mâini amarnice și negre, care mă traseră ca pe un sac și mă ridicară de jos. Și hadâmbii se repeziră cu mine la fereastră, în vreme ce alți hadâmbi negri, înșfăcând-o pe cadână, se repezeau la fel spre cealaltă fereastrtă. Și toate mâinile deodată își aruncară povara, zvârlindu-ne pe amândoi din vârful saraiului în apele Nilului.

Or, fusese scris la ursita mea să-mi fie dat să scap de moartea prin înec. Și-așa, măcar că vătămat rău din cădere, izbutii, după ce ajunsei până la străfundul Nilului, să ies iar la fața apei și să mă furișez, la adăpostul nopții, până la malul din partea dimpotriva saraiului. Și după ce scăpai dintr-o primejdie atâta de mare, nu mă îndurai să plec până ce nu încercai s-o pescuiesc și pe aceea pe care

nesăbuința mea o dusese la pierzanie, și mă băgai îndărăt în apă, cu mai multă îndârjire decât când ieșisem, și mă scufundai, și iar mă scufundai, de-o grămadă de ori, trudindu-mă s-o găsesc. Ci toate strădaniile mele rămaseră zadarnice și, cum puterile începeau să mă lase, mă văzui nevoit, ca să-mi scap sufletul, să mă întorc la mal. Și, amărât rău, jeluiam moartea cadânei aceleia dulci, zicându-mi că nu s-ar fi căzut să mă apropiu de ea câtă vreme mă știam sub zodia nenorocului și știam că nenorocul este molipsitor. Încât, sfâșiat de durere și copleșit de căințe, zorii să fug din Cairo și din Egipt, și luai calea Bagdadului, Cetatea Păcii.

Or, Allah îmi meni cale tihnită și ajunsei fără de necazuri la Bagdad, da într-o stare tare jalnică, întrucât eram fără bani, și din toată averea mea de odinioară nu-mi mai rămăsese decât numai un dinar de aur pe fundul chimirului. Și de cum ajunsei în sukul zarafilor, schimbai, dinarul în mărunțiș, apoi, ca să-mi câștig pâinea cea de toate zilele, cumpărai o tabla de răchită și niște zaharicale, și niște mere înmiresmate, și niște balsamuri, și niște chitonaguri, și niște trandafiri. Și mă apucai să-mi strig marfa pe la ușile prăvăliilor, vânzând în fiecare zi și câștigând cât să-mi ajungă pentru ziua de mâine. Or, negutătoria aceea măruntă îmi mergea, întrucât aveam glas frumos și îmi vesteam marfa nu ca vânzătorii din Bagdad, ci cântând în loc să strig.

Și într-o zi, pe când mi-o cântam cu un glas încă și mai limpede ca de obicei, un preacinstit șeic, stăpân pe prăvălia cea mai frumoasă din suk, mă strigă, alese un măr înmiresmat de pe tablaua mea și, după ce îl mirosi de mai multe ori, privindu-mă întruna cu luare-aminte, mă pofti să stau jos lângă el. Și șezui, iar el îmi puse o sumedenie de întrebări, iscodindu-mă cine sunt și

cum mă cheamă. Ci eu, tare stânjenit de întrebările lui, răspunsei:

– O, stăpâne al meu, cruță-mă de a-ți vorbi despre niște lucruri de care nu-mi pot aminti fără să zgândăresc niște răni pe care timpul începuse să le zvidiuiască. Pentru că și numai a-mi pomeni numele îmi este o durere!

Și pesemne că oi fi rostit vorbele acestea oftând și cu un glas tare trist, de vreme ce bătrânul nu mai stărui și nu mă mai întrebă nimic. Și numaidecât schimbă șirul, aducând vorba despre treburile de vânzare și de cumpărare ale zaharicalelor mele; pe urmă, luându-și rămas-bun, scoase din pungă zece dinari de aur, pe care mi-i strecură în palmă cu multă gingășie, și mă sărută așa cum un părinte îl sărută pe fiul său...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute douăzeci și cincea noapte

Urmă:

... scoase din pungă zece dinari de aur, pe care mi-i strecură în palmă cu multă gingășie, și mă sărută așa cum un părinte îl sărută pe fiul său. Or, eu îl preamării în cugetul meu pe acel șeic preacinstit, a cărui dărnicie îmi era și mai de preț în sărăcia în care mă aflam, și mă gândeam că nici cei mai de seamă navabi la care aveam obiceiul să le înfățișez tablaua mea de răchită nu-mi dăduseră vreodată măcar a cincea parte din cât căpătasem de la mâna aceea pe care nu pregetam s-o sărut în semn de cinstire și de mulțumire.

Și a doua zi, măcar că nu eram bine dumirit asupra

gândurilor binefăcătorului meu din ajun, nu pregetai să mă duc iar în suk. Și el, de cum mă zări, îmi făcu semn să mă apropii, și luă oleacă de tămâie de pe tablaua mea. Pe urmă mă pofti să șed jos lângă el și, după câteva întrebări și răspunsuri, mă rugă cu multă luare-aminte să-i istorisesc povestea mea, pe care de data aceasta nu avusei cum s-o mai ocolesc fără a-l nemulțumi. Îi povestii așadar cine eram și tot ce mi se întâmplase, fără a-i ascunde nimic. Și, după ce îi făcui destăinuirea, bătrânul îmi spuse, cu o mare tulburare în glas:

– O, fiul meu, ți-ai găsit în mine un părinte mai bogat decât Abdelaziz – Allah fie mulțumit de el! – și care nu are să aibă mai puțină dragoste față de tine, și cum nu am niciun copil, și nicio nădejde de-a avea, te înfiez. Așa că, o, fiul meu, liniștește-ți sufletul și înseninează-ți ochii, căci, de-o vrea Allah, ai să-ți uiți în preajma mea necazurile trecute!

Și, grăind așa, mă sărută și mă strânse la inima lui. Pe urmă mă puse să-mi arunc tablaua de răchită cu tot ce era pe ea, închise prăvălia și, luându-mă de mână, mă duse acasă la el, unde îmi spuse:

– Mâine plecăm la cetatea Bassrei, care-i și cetatea mea, și unde vreau să trăiesc de-acuma înainte laolaltă cu tine, o, copilul meu!

Și-așa că a doua zi pornirăm la drum amândoi înspre Bassra, cetatea mea de baștină, unde ajunserăm fără de necazuri, sub ocrotirea lui Allah. Și toți cei cu care mă întâlneam și mă cunoșteau se bucurau când vedeau că fusesem înfiat de un negustor atâta de bogat. În ce mă privește, nu mai trebuie să-ți spun, doamne, că m-am apucat cu tot cugetul și cu toată priceperea să-i fiu pe plac bătrânului. Iar șeicul era ca vrăjit de purtarea mea față de el, și îmi spunea adesea:

– Abulcassem, ce zi binecuvântată a fost ziua când

ne-am întâlnit noi la Bagdad! Ce bună a fost ursitoarea mea că mi te-a scos în cale, o, copilul meu! Iar tu tare mai ești vrednic de dragostea mea, și de încrederea mea, și de tot ce fac pentru tine, și de tot ce mă gândesc să mai fac pentru viitorul tău!

Iar eu eram atâta de mișcat de simțămintele pe care mi le arăta încât, cu toată osebirea de vârstă, îl iubeam cu adevărat și mă îngrijeam să-l preîntâmpin cu tot ce putea să-i fie pe plac. Așa, de pildă, în loc să mă duc și să petrec cu tinerii de seama mea, stam cu el, știindu-l că se înnora până și de lucrul cel mai mărunt ori de fapta cea mai neînsemnată ce nu-i era dăruită lui. Or, când trecu un an, ocrotitorul meu fu lovit, din vrerea lui Allah, de o boală care îl doborî, și toți doftorii își pierdură nădejdea de a-l mai tămădui. Încât se grăbi să mă cheme lângă el; și îmi spuse:

– Ai binecuvântarea mea, o, fiul meu Abulcassem. Mi-ai dăruit fericire de-a lungul unui an întreg, pe când cei mai mulți oameni de-abia dacă pot să-și socotească o zi fericită în toată viața lor. Așa că a venit vremea, până ce Atotdespărțitoarea să poposească la capătâiul meu, să mă plătesc de prea marile mele datorii față de tine. Află, dar, o fiul meu, că am a-ți dezvălui o taină a cărei cunoaștere are să te facă mai bogat decât toți domnii de pe pământ. Dacă într-adevăr nu aș avea alte bunuri decât casa aceasta cu bogățiile câte se află în ea, aș fi încredințat că nu îți las decât o avere prea mică; ci toate bunurile pe care le-am strâns în curgerea vieții mele întregi, oricât de mari sunt pentru un negușător, nu sunt nimic pe lângă comoara pe care vreau să ți-o dăruiesc. Nu am să-ți spun nici de câtă vreme, nici prin cine, nici în ce fel se află comoara în casa noastră, întrucât nu știu. Tot ce știu este că e tare veche. Bunicul meu, în ceasul morții, i-a dezvăluit-o tatălui meu, care

și el la rându-i mi-a făcut destăinuirea cu puține zile înainte de a muri!

Și, după ce rosti acestea, bătrânul se plecă la urechea mea, pe când eu plângeam văzând viața cum se duce din el, și îmi spuse în ce loc din casă se află comoara. Pe urmă mă încredință că oricât de mare mi-aș închipui eu bogăția pe care o cuprinde, am să văd că este și mai mare decât închipuirile mele. Și adăugă:

– Și iacătă-te, o, fiul meu, singur stăpân peste toate. Să fii pururea mână largă, fără a te teme că ai să mântui vreodată ceea ce nici nu are fund. Să fii fericit! Uassalam!

Și până să rostească vorbele acestea din urmă, se săvârși în pace – aibă-l Allah întru mila lui și reverse-și asupra-i binecuvântările sale! Or eu, după ce, ca singur moștenitor al lui, îmi îndeplinii față de el datorințele cele de pe urmă, luai în stăpânire toate bunurile lui și, fără a mai zăbovi, mă dusei să văd comoara. Și spre uluirea mea, putui să văd că răposatul meu părinte înfietor nu-i înflorise întru nimic măreția; și mă pregătii să-i dau cea mai potrivită întrebuințare cu putință. Iar cei care mă cunoșteau și care văzuseră căderea mea dintâi fură încredințați numaidecât că am să mă lefteresc iar. Și își ziceau între ei:

– De-ar fi avut bogătanul care l-a înfiat pe Abulcassem toate averile emirului drept-credincioșilor, ăsta tot are să le vântuiască fără de șovăire.

Încât care nu le fu mirarea când, în loc să vadă vreo tulburare cât de cât în neguțătoriile mele, băgară de seamă dimpotrivă că din zi în zi erau și mai înfloritoare. Și nu izbuteau să priceapă cum de puteam să-mi sporesc bunurile risipindu-le, mai cu seamă când vedeau că făceam niște cheltuieli tot mai nesocotite și că-i țineam pe banii mei pe toți străinii în trecere prin Bassra,

găzduindu-i ca pe niște sultani. Încât se împrăștie în cetate zvonul că aș fi găsit o comoară, și nu trebui mai mult ca să se abată asupra-mi lăcomia cârmuitorilor. Într-adevăr, căpetenia agiei nu zăbovi să vină la mine într-o zi și, după ce își luă răgazul, îmi spuse:

– Domnia ta Abulcassem, ochii mei văd și urechile mele aud! Ci întrucât eu îmi îndeplinesc slujbele ca să trăiesc, pe când atâția alții trăiesc ca să-și îndeplinească slujbele, nu am venit să-ți cer socoteală de viața îmbelșugată pe care o duci și nici să te întreb despre o comoară pe care ai toate pricinile s-o tăinuiești. Am venit numai să-ți spun că, dacă sunt om cu minte, nu sunt decât mulțumită lui Allah, și nu mă fudulesc deloc cu asta. Numai că pâinea-i scumpă, iar vaca noastră nu mai dă strop de lapte.

Iar eu, pricepând unde bate, îi spusei:

– O, taică al oamenilor de duh, de cât ai trebuință pe zi ca să-ți cumperi pâinea alor tăi și ca să pui la loc laptele pe care vaca ta nu-l mai dă?

El răspunse:

– Nu de mai mult de zece dinari de aur pe zi, doamne al meu.

Eu spusei:

– Nu-i destul! Eu am să-ți dau o sută pe zi. Și pentru aceasta nu ai decât să vii aici la fiecare început de lună, iar vistiernicul meu are să-ți numere cele trei mii de dinari trebuitori traiului tău!

El atunci vru să-mi sărute mâna, ci eu mă ferii, neuitând că toate peșcheșurile sunt un dar de la Atoateziditorul. Și el plecă chemând asupra-mi toate binecuvântările. Or, a doua zi după venirea căpeteniei agiei, mă chemă și cadiul la el acasă și îmi zise:

– O, tinere, Allah este stăpân peste toate comorile și lui i se cade, după pravilă, cea de a cincea parte. Plătește-ți,

dar, dijma, și stăpânește-ți celelalte patru părți!

Eu răspunsei:

– Nu prea știu ce vrea să-i dea de înțeles stăpânul nostru cadiul slujitorului său. Da mă îndatorez să-i dăruiesc în fiecare zi, pentru săracii lui Allah, o mie de dinari de aur, cu învoiala să mă lase în tihnă.

Și cadiul încuviință întru totul vorbele mele, și primi învoiala. Da peste vreo câteva zile un străjer veni să mă caute din partea valiului Bassrei. Și când ajunsei dinaintea valiului, care mă primi cu un chip îndatoritor, îmi spuse:

– Mă socoți tu atâta de necinstit încât să-ți răpesc comoara dacă mi-ai arăta-o?

Iar eu răspunsei:

– Allah lungească cu o mie de ani zilele stăpânului nostru valiul! Ci și de-ar fi să mi se smulgă carnea cu cleștele înroșit, nu am să dezvălui vreodată comoara pe care într-adevăr o am. Da mă învoiesc să plătesc în fiecare zi stăpânului nostru valiul, pentru amărâții pe care îi știe, două mii de dinari de aur.

Și valiul, înaintea unui dar care i se păru îndestul de mare, nu pregetă să primească învoiala și îmi îngădui să plec, după ce mă potopi cu cinstirile lui. Și de-atunci le plătesc statornic celor trei slujbași tainul zilnic pe care l-am făgăduit. Și în schimb, ei mă lasă să duc viața de filotimii și de dărnicii pentru care sunt născut. Și-acesta-i, o, doamne al meu, izvorul averii care te-a minunat, pe cât văd, și despre care nimeni altul în afară de tine nici cu gândul nu gândește cât e de mare!

Când tânărul Abulcassem isprăvi de povestit, califul, până peste măsură de doritor să vadă comoara cea minunată, îi spuse gazdei sale:

– O, preabunule Abulcassem, chiar e cu putință să se

afle pe lume o comoară pe care filotimia ta să nu fie în stare s-o isprăvească pe dată? Nu, pe Allah, nu-mi vine să cred, și, de n-ar fi să-ți cer prea mult, te-aș ruga să mi-o arăți, și m-aș jurui pe datorințele cele sfinte ale ospeției, pe capul meu și pe tot ce poate să facă de neîncălcat un jurământ, că nu am să mă prilejuiesc vreodată de încrederea ta, și odată și-odată am să știu și eu să-ți răsplătesc hatârul fără de pereche pe care ți-l cer.

La vorbele califului, Abulcassem se schimbă de tot și la chip și la înfățișare, și răspunse cu glas mohorât:

– Sunt tare mâhnit, doamne, că ai dorința aceasta, pe care nu pot să ți-o împlinesc decât cu niște învoieli tare neplăcute, dat fiind că nu pot să mă hotărăsc a te lăsa să pleci din casa mea cu o plăcere curmată și cu o bucurie netrăită, încât are să fie de trebuință să te leg la ochi și să te călăuzesc, luându-ți toate armele și lăsându-te cu capul gol, iar eu cu iataganul în mână, gata să te despic dacă ai încerca să încalci datorințele ospeției. Și-apoi știu prea bine că, chiar și așa, săvârșesc o nechibzuință mare și că nu s-ar cădea să mă supun chefului tău. Într-un sfârșit, hai să facem după cum ne-o fi scris în ziua aceasta binecuvântată! Ești gata să primești învoielile mele?

El răspunse:

– Sunt gata să te urmez și primesc învoielile acestea, precum și altele o mie pe deasupra. Și mă jur ție pe Ziditorul cerului și al pământului că nu ai să te căiești că mi-ai împlinit dorul. Și-apoi îți încuviințez chibzuințele, și nici pe departe n-am să-ți păstrez vreo pică!

Și-atunci Abulcassem îi petrecu o legătură peste ochi și, luându-l de mână, îl ajută să coboare, pe o scară tainică, într-o grădină întinsă. Și acolo, după un șir de ocolituri pe cărările care se întrețeseau, îl duse și îl băgă într-o tainiță sub pământ, adâncă și largă, cu intrarea acoperită de o piatră mare. Și dintru-ntâi trecură

printr-o hrubă lungă și povârnită, care da într-o sală mare și răsunătoare. Și Abulcassem îl dezlegă la ochi pe calif, care văzu cu minunare sala aceea luminată numai de strălucirea granatelor ca de foc cu care și pereții și tavanul erau bătute peste tot. Iar un havuz de alabastru alb, mare de o sută de picioare de jur împrejur, se vedea în mijlocul sălii, plin cu galbeni și cu toate giuvaierurile pe care ar putea să le viseze o minte cât de aprinsă. Și, de jur împrejurul havuzului, doisprezece stâlpi de aur, sprijinind douăsprezece chipuri cioplite din gemme de douăsprezece culori osebite, se înălțau ca niște flori răsărite dintr-un pământ vrăjit.

Iar Abulcassem îl duse pe calif la marginea havuzului și îi spuse:

– Vezi grămada aceasta de dinari de aur și de giuvaieruri de toate felurile și de toate culorile? Ei, află că n-a scăzut decât de două degete, pe când adâncimea havuzului nici nu poate fi măsurată! Da asta nu-i tot!

Și îl duse în a doua sală, asemenea cu cea dintâi la strălucirea pereților, da mult mai mare, având în mijlocul ei un havuz plin de pietre nestemate șlefuite și de nestemate neatinse, și adumbrit de două rânduri de pomi asemenea cu acela pe care i-l dăruise. Și în mijlocul boltei acelei săli se înșiruia această înscriere, făcută din litere strălucitoare: „Stăpânul acestei comori să nu se teamă că are s-o isprăvească vreodată; că tot nu are să-i dea vreodată de capăt. Să se slujească de ea mai degrabă spre a duce o viață de huzur și spre a-și dobândi prieteni; căci viața nu este decât una și nu se mai întoarce, iar viața fără de prieteni nu e viață!"

După care Abulcassem îl duse pe oaspetele său să mai vadă și alte multe săli, care nu erau cu nimic mai prejos decât cele de până aci; pe urmă, băgând de seamă că oaspetele ostenise de vederea atâtor lucruri năucitoare,

îl călăuzi îndărăt afară din tainiță, după ce îl legă iarăși la ochi.

Și odată ajunși iar în palat, califul îi spuse călăuzului său:

– O, stăpâne al meu...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute douăzeci și șasea noapte

Urmă:

... Și odată ajunși iar în palat, califul îi spuse călăuzului său:

– O, stăpâne al meu, din toate câte am văzut aici, și din câte judec după roaba cea tânără și după cei doi băieți drăgălași pe care mi i-ai dăruit, tu trebuie să fii nu numai omul cel mai bogat de pe pământ, da de bună seamă că și omul cel mai fericit. Întrucât pesemne că ai în saraiul tău fetele cele mai frumoase ale Răsăritului și copilandrele cele mai frumoase din Insulele Mărilor!

Iar tânărul răspunse cu mâhnire:

– De bună seamă, o, doamne al meu! Da pot eu s-o mai îndrăgesc pe vreuna, când port o amintire plină numai de mult-iubita care a pierit, de dulcea, de preaminunata care a fost aruncată din pricina mea în apele Nilului? Of! m-aș bucura mai mult să nu fi avut altă avere decât aceea ce se află în chimirul unui hamal din Bassra, da s-o fi avut pe Labiba, sultana cea dragă, decât să trăiesc fără ea cu toate comorile și cu tot haremul meu!

Iar califul se minună de statornicia simțămintelor fiului lui Abdelaziz, dar îl îndemnă să-și dea toate silințele

spre a-și birui părerile de rău. Pe urmă îi mulțumi pentru primirea cea strălucită pe care i-o făcuse și își luă bun-rămas de la el, ca să se întoarcă la han, credințat acum de adevărul spuselor vizirului Giafar pe care îl aruncase în temniță. Și-a doua zi luă drumul Bagdadului, cu toți slujitorii lui, cu fetișcana, cu cei doi băieței și cu toate darurile pe care le datora dărniciei fără de pereche a lui Abulcassem.

Or, de îndată ce ajunse la sarai, Al-Rașid se grăbi să-i dea slobozenie vizirului Giafar și, spre a-i dovedi cât de rău îi părea că îl osândise de mai înainte, îi dărui ca peșcheș cei doi băieței și îl încunună iar cu toată încrederea lui. Pe urmă, după ce îi povesti cele ce cunoscuse în călătoria sa, îi spuse:

– Și-acuma, o, Giafar, spune-mi ce se cuvine să fac spre a răsplăti bunele purtări ale lui Abulcassem! Tu știi că recunoștința sultanilor se cade să fie mai presus decât bucuria ce li s-a făcut. Dacă m-aș mărgini să-i trimit strălucitului Abulcassem tot ceea ce am eu mai rar și mai de preț în visteria mea, ar fi tare puțin pentru el. Cum, dar, aș putea să-l întrec în dărnicie?

Și Giafar răspunse:

– O, emire al drept-credincioșilor, singura cale pe care o ai spre a te plăti de datoria ta de recunoștință este de a-l căftăni pe Abulcassem sultan peste Bassra.

Și Al-Rașid răspunse:

– Adevăratu-i, o, vizire al meu! Asta-i singura cale de a mă plăti față de Abulcassem. Iar tu ai să pleci numaidecât la Bassra să-i duci hârtiile de căftănire, și pe urmă să-l însoțești până aici, ca și noi să putem a-l sărbători în saraiul nostru!

Și Giafar răspunse că ascultă și că se supune și plecă fără de zăbavă la Bassra. Iar Al-Rașid se duse la Sett Zobeida în iatac și îi dete în dar fetișcana, pomul și

păunul, nepăstrând pentru el decât cupa. Iar Zobeida găsi copilandra atâta de fermecătoare încât, zâmbind, îi spuse soțului său că o primește cu chiar mai multă bucurie decât pe toate celelalte daruri. Pe urmă îl puse să-i istorisească de șart călătoria aceea minunată.

Estimp, Giafar nu zăbovi să se întoarcă degrabă de la Bassra cu Abulcassem, pe care avusese grijă să-l înștiințeze despre toate câte se petrecuseră și despre cine fusese oaspetele pe care îl găzduise în casa lui. Și când flăcăul intră în sala împărătească, emirul drept-credincioșilor se ridică în cinstea lui, îi ieși înainte zâmbind și îl sărută ca pe un fiu. Și binevoi să meargă el însuși la hammam cu el, cinste pe care nu i-o mai făcuse nimănuia încă de pe când se urcase în scaunul de domnie. Și, după scaldă, în vreme ce li se aduceau răcoritoarele și niște șerbeturi de migdale și de fructe, o roabă, proaspăt adusă la sarai, veni să le cânte. Ci Abulcassem nici nu apucă să se uite bine la fața roabei, că și scoase un strigăt mare și se prăbuși lat. Și Al-Rașid sări să-l ajute, îl luă în brațe și îl făcu să-și vină încet-încet în simțiri.

Or, tânăra cântăreață nu era alta decât cadâna de odinioară a sultanului de la Cairo, pe care un pescar o scosese din apele Nilului și o vânduse unui negustor de robi. Și negustorul, după ce o ținuse multă vreme ascunsă în haremul său, o adusese la Bagdad și o vânduse soției emirului drept-credincioșilor.

Și-așa Abulcassem, ajuns sultan la Bassra, își găsi iubita și putu de-aci înainte să trăiască laolaltă cu ea în huzururi, până la venirea Sfărâmătoarei de bucurii, Ziditoarea cea de neabătut a mormintelor.

– Da să nu care cumva să crezi, o, Măria Ta, spuse Șeherezada mai departe, că povestea aceasta ar fi cât de cât tot atâta de minunată și tot atât de plină de folos sufletesc ca

Povestea cea întortocheată cu dulcele copil-din-flori.

Iar sultanul Șahriar, încruntându-și sprânceana, întrebă:

– Despre ce copil-din-flori vrei să povestești, Șeherezada?

Iar fata vizirului răspunse:

– Chiar despre unul, Măria Ta, cu viața atâta de zbuciumată precum am să ți-o istorisesc!

Și spuse:

POVESTEA CEA ÎNCÂLCITĂ CU DULCELE COPIL DIN FLORI

Se povestește – ci Allah este mai știutor – că într-o cetate dintre cetățile părinților noștri arabi trăiau odată trei prieteni care erau genealogiști de meserie. Or, cu voia lui Allah, are să se lămurească despre ce-i vorba.

Și cei trei prieteni erau totodată pezevenghii pezevenghilor și dibacii dibacilor. Și dibăcia lor era atâta de mare, încât puteau, în joacă, să-l ușureze pe un zgârcit de punga lui fără ca acela să simtă ceva. Și în fiecare zi aveau năravul să se întâlnească într-o odaie la un han mai lăturalnic, odaie pe care anume o luaseră cu chirie ca să poată, fără a fi supărați de nimeni, să cisluiască în tihnă la coțcăriile pe care să le mai tragă târgoveților din cetatea lor, ori la pozna de pus la cale spre a-și petrece ziua mai cu haz. Ci trebuie numaidecât să spun că faptele și năzdrăvăniile lor erau, de obicei, mai degrabă lipsite de răutate și pline de ghidușii, precum de altminteri și purtările lor erau alese, iar chipurile lor blajine. Și cum erau legați între ei cu o prietenie întru totul frățească, își puneau agoniselile laolaltă, împărțindu-și-le cu deplină dreptate, cât de mari ori cât de mici să fi fost ele. Și din ceea ce chiverniseau niciodată nu cheltuiau mai mult de jumătate spre a-și rostui de-ale gurii; iar cu cealaltă jumătate cumpărau hașiș, ca să se bețivănească

noaptea, după ziua folosită spornic. Iar bețivăneala lor, dinaintea lumânărilor aprinse, era totdeauna de bun gust, și niciodată nu cobora până la bătăi ori până la vorbe urâte. Ba chiar dimpotrivă! Și, în ceasurile acelea, născoceau niște pehlivănii minunate care chiar că ar fi făcut desfătarea oricărui ascultător.

Or, hașișul, într-o zi, până a nu se dospi în creierii lor, le năzări o ispravă de o cutezanță cum nu s-a mai pomenit, întrucât, odată ce ticluiră totul, se duseră dis-de-dimineață dinaintea grădinii ce împrejmuia saraiul sultanului. Și acolo se porniră, în văzul lumii, să se certe și să se suduiască, împotriva obiceiului lor, și să-și arunce blestemele cele mai amarnice, fluturându-și năprasnic mâinile și bulbucând ochii, cu tot felul de amenințări, ba cu moartea, ba măcar cu bătaia.

Iar sultanul, care tocmai se preumbla prin grădină, când auzi strigătele și zarva stârnită, spuse:

– Să fie aduși la mine inșii care fac toată zarva aceea!

Și numaidecât musaipii și hadâmbii dădură fuga să-i înșface și să-i târască, dupăcindu-i vârtos, dinaintea sultanului.

Or, de cum ajunseră înaintea-i, sultanul, tulburat în preumblarea lui de dimineață din pricina strigătelor supărătoare, îi întrebă cu mânie:

– Cine sunteți voi, bre, mișeilor? Și pentru ce vă certați fără de rușine sub zidurile saraiului sultanului vostru?

Iar ei răspunseră:

– O, doamne al vremilor, noi suntem niște hakimi în meseria noastră. Și fiecare dintre noi se îndeletnicește cu câte o meserie. Iar în ce privește pricina gâlcevii – să ne ierte stăpânul! – păi s-a stârnit tocmai pentru priceperea noastră. Întrucât ne certam pe care-i mai bună dintre îndeletnicirile noastre, și cum fiecare suntem stăpâni

desăvârșiți pe tainele meseriei, fiecare socoteam a fi mai presus decât ceilalți doi. Și din vorbă în vorbă ne-am lăsat năpădiți de mânie; și de aci până la sudalme și până la mitocănii depărtarea a fost străbătută repede. Și-așa că uitând că ne aflam lângă stăpânul nostru sultanul, ne-am apucat să ne facem unii pe alții ba curlangii, ba pui de lele, ba înfulecători de zebburi! Alungat fie Cel-Viclean! Mânia-i sfetnic păcătos, o, stăpâne al nostru, și-i face până și pe niște oameni bine crescuți să-și piardă simțul cuviinței! Ce rușine pe capul nostru! Fără de cârtire, ni se cade să fim osândiți amarnic de stăpânul nostru sultanul!

Iar sultanul îi întrebă:

– Da ce meserii aveți?

Și întâiul dintre cei trei prieteni sărută pământul dintre mâinile sultanului și, după ce se ridică, spuse:

– Eu, o, doamne al meu, sunt genealogiu de pietre scumpe, și mai toată obștea mă cunoaște a fi un învățat dăruit cu harul cel mai ales în știința genealogiilor lapidare!

Iar sultanul, tare uimit, zise:

– Pe Allah! tu, judecând după privirea ta poncișă, mai degrabă ai părea o pramatie, decât un învățat. Și-ar fi întâia oară când aș vedea îngemănate într-un singur ins știința și drăcoveniile! Da, oricum ar fi, poți să-mi spui ce-i aceea...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute douăzeci și șaptea noapte

Urmă:

... Da, oricum ar fi, poți să-mi spui ce-i aceea genealogie lapidară?

Și el răspunse:

– Este știința obârșiei și a soiului pietrelor nestemate, și este dibăcia de a le osebi, de la întâia aruncătură de ochi, dintre pietrele calpe, și de a le cunoaște unele de altele numai privindu-le și pipăindu-le.

Și sultanul se minună în sineși: „Ciudat lucru! Da am să-i pun priceperea la încercare și am să-i cântăresc harul!" Și se întoarse înspre cel de al doilea mâncător de hașiș și îl întrebă:

– Da tu ce meserie ai?

Și cel de al doilea, după ce sărută pământul dintre mâinile sultanului, se ridică și spuse:

– Eu, o, doamne al vremilor, sunt genealogiu de cai. Și sunt socotit îndeobște drept omul cel mai învățat printre arabi în ce privește cunoașterea soiului și a obârșiei cailor. Întrucât, de la cea dintâi aruncătură de ochi, fără ca să mă înșel vreodată, pot să judec dacă un cal vine din tribul neamurilor lui Anazeh, ori din tribul celor ai lui Muteir, ori de la ai lui Beni-Khaled, ori din tribul lui Dafir sau al lui Jabal-Șammar. Și știu să ghicesc, fără de greș, dacă a fost crescut pe podișurile cele de sus ale Nedjedului, ori în inima pășunilor Nefudului, și dacă-i din soiul Kehilan El-Ajuz, ori Seglawi-Jedran, ori Seglawi-Șeifi, ori Hamdani-Simri, ori Kehilan El-Kruș. Și pot să spun depărtarea întocmai, în număr de picioare, pe care poate s-o străbată calul acela într-un anume răstimp, fie la galop, fie la buiestru, fie la trap zorit. Și pot să dezvăluiesc bolile tainice ale calului, și bolile pe care are să le aibă, și să spun de ce beteșug i-au murit și tata și mama și strămoșii toți, până la a cincea spiță în urmă. Și pot să vindec bolile socotite ca fără de leac ale cailor, și să pun iarăși pe picioare un animal care

își trage sufletul. Iacătă, o, doamne al vremilor, numai o parte din ceea ce știu, întrucât nu cutez, de teamă să nu-mi laud peste măsură vredniciile, să-ți înșiruiesc și alte amănunte ale științei mele. Ci mai știutor este Allah!

Și după ce vorbi astfel, lăsă ochii în jos cu sfială, temenindu-se dinaintea sultanului.

Iar sultanul, ascultând și auzind, se minună în sineși: „Pe Allah! să fii și învățat, și pungaș, mare minune! Da am să-i cercetez eu strașnic spusele și am să-i pun la încercare știința genealogicească." Pe urmă se întoarse înspre cel de al treilea genealogiu și îl întrebă:

– Da tu, bre al treilea, care ți-e meseria?

Iar cel de al treilea mâncător de hașiș, care era cel mai dibaci dintre ei, răspunse, după temenelile de cuviință:

– O, doamne al vremilor. Îndeletnicirea mea este cea mai aleasă, fără de tăgadă, și cea mai anevoioasă. Întrucât dacă tovarășii mei, acești doi învățați aci de față, sunt genealogiști de pietre și de cai, eu sunt genealogist pentru spița omenească. Și dacă tovarășii mei sunt niște învățați dintre cei mai de seamă, eu trec drept cununa de pe capul lor, neîndoielnic. Întrucât, o, doamne al meu și cunună a capului nostru, eu am puterea de a cunoaște obârșia adevărată a semenilor mei, nu numai obârșia lor mărturisită, ci și pe cea nemărturisită, aceea pe care până și mama copilului de-abia dacă poate s-o știe și de care tatăl habar nu are, îndeobște. Află, într-adevăr, că numai dacă mă uit o dată la un om și numai dacă îi aud o dată sunetul glasului, eu pot, fără de șovăire, să-i spun dacă este fiu drept ori fecior din flori, și să-i spun, pe deasupra, dacă tătâne-său și maică-sa au fost copii legiuiți ori odrasle dintr-o împerechere nesfințită, și să-i dezvăluiesc pravilnicia ori nepravilnicia zămislirii

neamului întreg, până sus la părintele nostru Ismail ben-Ibrahim – cu ei cu amândoi fie numele lui Allah și binecuvântarea cea mai aleasă! Și pot astfel, datorită științei cu care m-a dăruit Atoateîmpărțitorul – preamărit fie El! – să deschid ochii la mulți dintre domnii cei mari asupra obârșiei alese a nașterii lor, și să le dovedesc, cu dovezile cele mai apriate, că nu sunt decât rodul unei împreunări a mamei lor fie cu vreun cămilar, fie cu vreun măgărar, fie cu vreun bucătar, fie cu vreun hadâmb calp, fie cu vreun arap negru, fie cu vreun rob ca toți robii, ori cu ceva de soiul acesta. Și dacă, o, doamne al meu, făptura pe care o cercetez este o femeie, tot așa, numai uitându-mă la ea prin iașmacul de pe fața sa, pot să-i spun și spița, și obârșia, și până și meseria părinților ei! Și iată, o, doamne al neamurilor, numai o parte din ceea ce pot eu, întrucât știința genealogiei omenești este atâta de întinsă, încât ar trebui, spre a-ți înșirui numai felurítele ei ramuri, să ne petrecem aici ziua toată, cu necioplita mea înfățișare sub ochii stăpânului nostru sultanul. Și-așa că, o, doamne al meu, bine vezi că știința mea este mai de minunare, și încă cu mult, decât cea a soților mei, acești doi învățați de colea; că niciun om de pe fața pământului nu stăpânește știința aceasta mai deplin decât mine. Ci toată știința de la Allah ne vine, toată priceperea este un har de la mărinimia sa, iar darul lui cel mai de preț este tot virtutea umilinței!

Și, după ce vorbi așa, cel de al treilea genealogiu își lăsă ochii în jos cu sfială, temenindu-se iarăși, și se trase îndărăt între tovarășii săi rânduiți dinaintea sultanului.

Iar sultanul, până peste poate de uimit, își zicea: „Pe Allah, ce lucru nemaipomenit! Dacă laudele ăstora trei sunt întemeiate, acesta-i, fără de nicio îndoială, învățatul cel mai grozav din vremurile noastre și din toate vremurile! Am să-i țin, așadar, pe acești trei genealogiști

la saraiul meu, până ce s-o ivi vreun prilej care să ne îngăduie a le pune la încercare priceperea cea uluitoare. Și dacă laudele lor au să se dovedească fără de temei, țeapa îi așteaptă!"

Și, după ce vorbi astfel cu sine însuși, sultanul se întoarse înspre vizirul său cel mare și îi spuse:

– Să fie păziți cu grijă acești trei învățați, dându-li-se o odaie în sarai, precum și un tain de pâine și de carne pe zi, și apă cât or vrea!

Și porunca fu îndeplinită pe clipă pe dată. Iar cei trei prieteni se uitară unul la altul, zicându-și din ochi: „Ce dărnicie! N-am mai auzit să se pomenească vreodată despre vreun sultan care să fie tot atâta de mărinimos ca sultanul nostru și tot atâta de înțelept! Ci, pe Allah! nu degeaba suntem noi genealogiști. Și-are să vină și ceasul nostru, mai degrabă ori mai târziu!"

Iar în ceea ce îl privește pe sultan, apoi prilejul pe care îl aștepta nu zăbovi mult până ce să se arate. Într-adevăr, un domn megieș îi trimise niște peșcheșuri tare scumpe, printre care se afla și o nestemată de o frumusețe minunată, albă și străvezie, și cu niște ape mai limpezi ca ochiul de cocoș. Iar sultanul, aducându-și aminte de vorbele genealogistului lapidar, trimise să-l cheme și, după ce îi arătă piatra, îi ceru s-o cerceteze și să-i spună cum i se pare. Ci genealogistul lapidar răspunse:

– Pe viața stăpânului nostru sultanul, nici nu am trebuință să cercetez piatra pe toate fețele, fie prin străvezimea ei, fie prin strălucire, nici s-o iau în mână, nici baremi să mă uit la ea. Întrucât, spre a-i cântări prețul și frumusețea, nu am trebuință decât s-o ating cu vârful degetului cel mic de la mâna stângă și ținându-mi ochii închiși!

Și sultanul, încă și mai uluit decât întâia oară, își zise: „Iacătă, într-un sfârșit, ceasul în care avem să-i

putem face socoata laudelor!" Și puse piatra dinaintea genealogistului lapidar care, cu ochii închiși, întinse degetul cel mic și o atinse ușurel. Și numaidecât se trase îndărăt deodată și își scutură mâna ca de-o mușcătură ori ca de-o arsură, și spuse:

– O, doamne al meu, piatra este fără de niciun preț, întrucât nu numai că nu este din soiul cel curat al nestematelor, da mai are și un vierme în inima ei!

Și sultanul, la vorbele acelea, simți mânia cum îi dă pe nas și strigă:

– Ce tot îndrugi tu, o, pui de codoș? Au tu nu știi că piatra asta are niște ape minunate, străvezii întru totul și pline de strălucire, și că o am în dar de la un sultan dintre cei mai mari?

Și nemaiascultând decât de supărarea lui, îl chemă pe slujbașul care avea în seamă țeapa și îi spuse:

– Străpunge-l prin fund pe mincinosul ăsta nevolnic!

Și slujbașul cu țeapa, care era un uriaș până peste fire, îl înșfăcă pe genealogist și îl săltă ca pe o păsărică, și se și pregătea să-l înțigluiască, străpungându-i ceea ce avea de străpuns, când vizirul cel mare, care era un bătrân plin de chibzuință și de măsură și de bun simț, îi spuse sultanului:

– O, doamne al vremilor! De bună seamă, insul acesta pesemne că și-o fi lăudat prea mult priceperea, iar lauda de sine este întru totul de osândit. Da poate că ceea ce a mărturisit n-o fi chiar cu totul lipsit de temei, și, dacă ar fi așa, moartea nu ar fi îndeajuns de îndreptățită dinaintea stăpânului lumilor. Or, o, doamne al meu, viața unui om, oricine ar fi el, este mai de preț decât piatra cea mai scumpă, și cântărește mai mult în terezia Atoatecumpănitorului! Pentru aceea, este mai bine să amâi osânda până ce se va face dovada. Iar dovada nu se poate dobândi decât spărgând piatra în două. Și

atunci, dacă viermele se află în inima pietrei, spusele omului se vor adeveri; dar dacă piatra este nevătămată și fără de nicio meteahnă înlăuntrul ei, pedeapsa lui să fie îndealungită și sporită de slujbașul cu țeapa.

Și sultanul, dând dreptate vorbelor vizirului, spuse:

– Să fie despicată în două piatra!

Și piatra fu spartă pe dată. Iar sultanul și toți cei de față rămaseră până peste poate de uluiți când văzură că iese la iveală un vierme alb din chiar inima nestematei. Și viermele, de cum ajunse afară, se aprinse singur și se mistui într-o clipită, fără a lăsa nici cea mai ușoară urmă a trecerii lui pe acolo.

Or, după ce se dezmeteci din tulburarea lui, sultanul îl întrebă pe genealogiu:

– Da cu ce ai putut tu să-ți dai seama că în inima pietrei se află viermele pe care niciunul dintre noi nu a izbutit să-l vadă?

– Cu agerimea vederii ochiului pe care îl am în vârful degetului meu cel mic, și cu simțiciunea acestui deget la căldura și la răceala pietrei!

Și sultanul, minunat de știința și de iscusința lui, spuse slujbașului țepei:

– Dă-i drumul!

Și adăugă:

– Să i se dea pe ziua de astăzi un tain de pâine și de carne îndoit, și apă cât o vrea!

Și-așa cu genealogistul lapidar!

Ci în ceea ce îl privește pe genealogistul de cai, iacătă!

La un timp după întâmplarea cu gemma cea roasă de vierme, sultanul primi din afundurile Arabiei, ca mărturie de supușenie din partea unei mari căpetenii de trib, un cal murg închis, de o frumusețe grozavă. Și, bucuros de peșcheș, petrecea zile întregi în grajd, stând să se minuneze de el. Și întrucât nu uitase că în sarai

se afla genealogistul de cai, îi trimise poruncă să i se înfățișeze dinainte. Și când genealogistul se află înaintea lui, sultanul îi spuse:

– Ia ascultă, bre, tot te mai lauzi că te pricepi la cai, așa cum ne-ai povestit nu de mult? Și te simți în stare să ne dovedești știința ta în ce privește obârșia și stirpea cailor?

Iar cel de al doilea genealogist răspunse:

– Păi de bună seamă, o, doamne al vremilor!

Și sultanul strigă:

– Mă juruiesc pe adevărul Aceluia carele m-a pus stăpân peste grumajii slujitorilor săi, și care a spus ființelor și lucrurilor: „Fiți!“ pentru ca ele să și fie, că dacă are să se ivească o greșeală sau o nepotriveală, sau o încurcătură cât de mică în spusele tale, am să te dau morții cu cea mai rea moarte!

Iar omul răspunse:

– Ascult și mă supun!

Și sultanul spuse atunci:

– Să fie adus calul dinaintea genealogistului!

Și când calul cel de soi se află dinainte-i, genealogistul aruncă asupra-i o privire, numai una, pe urmă se încruntă la chip, zâmbi și spuse, întorcându-se înspre sultan:

– Am văzut și m-am dumirit!

Iar sultanul întrebă:

– Ce ai văzut, bre, și cum te-ai dumirit?...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute douăzeci și opta noapte

Urmă:

... genealogistul de cai aruncă, așadar, asupra calului cel de soi o privire, numai una, pe urmă se încruntă la chip, zâmbi și spuse, întorcându-se înspre sultan:

– Am văzut și m-am dumirit!

Iar sultanul îl întrebă:

– Ce ai văzut, bre, și cum te-ai dumirit?

Iar genealogistul răspunse:

– Am văzut, o, doamne al vremilor, că acest cal este într-adevăr de o frumusețe rară și de un soi strălucit, că liniile făpturii lui sunt bine potrivite și că umbletul îi este plin de fală, că este cât se poate de puternic și de o vioiciune desăvârșită, că spata e tare gingașă, grumazul minunat, crupița dreaptă, armurii oțeliți, rădăcina cozii fudulă și închipuind un arc fără de cusur, cu coada grea, stufoasă și măturând pământul; iar în ceea ce privește capul, și-acesta are toate semnele osebitoare care sunt de căpetenie la capul unui cal din țările arăbești: este larg, și nu mic, bine croit în părțile de sus, cu o depărtare mare de la urechi la ochi, cu depărtare mare și de la un ochi la altul, și cu o depărtare cât se poate de mică între urechi; iar partea de dinainte a capului este boltită; iar ochii îi sunt bulbucați și frumoși ca ochii de gazelă; iar pielea împrejurul ochilor este fără de păr și netedă întru totul, și neagră, și gingașă-lucioasă; iar osul obrajilor este lung și subțire, iar cel al fălcii este vădit; iar fața, înspre josul ei, se îngustează numaidecât și se răsfrânge aproape ca un gurgui până la marginea buzei; iar nările, când stau liniștite, sunt totuna cu fața și parcă n-ar fi decât o despicătură subțire; iar la gură buza de jos este mai lată decât buza de sus; iar urechile sunt largi, lungi, subțiri și gingaș tăiate, ca urechile de antilopă; într-un sfârșit, este un cal minunat întru totul. Iar culoarea lui murgă-închisă

este sultana culorilor. Și fără de nicio îndoială, calul ar fi cel mai dintâi cal de pe pământ, și nicăieri nu i s-ar putea găsi perechea, de n-ar avea un cusur pe care ochii mei i l-au și dibuit, o, doamne al vremilor!

După ce auzi zugrăvirea aceea a calului care îi era drag, sultanul dintru-ntâi rămase minunat, mai cu seamă dat fiind acea singură privire pe care genealogistul o aruncase într-o doară asupra bidiviului. Da când îl auzi că pomenește de un cusur, ochii lui fulgerară, pieptul i se încrâncenă și, cu un glas ce tremura de mânie, îl întrebă pe genealogist:

– Ce bălmăjești tu, mă, pramatie afurisită? Și ce-mi îndrugi despre vreun cusur la un cal atâta de desăvârșit și care-i cea mai proaspătă mlădiță din cea mai aleasă stirpe din Arabia?

Iar genealogistul, fără a se fâstâci, răspunse:

– De vreme ce pe sultan îl supără vorbele robului său, robul nu are să mai spună nimic!

Iar sultanul răcni:

– Ba să spui ce ai de spus!

Iar omul răspunse:

– Nu am să vorbesc decât dacă sultanul îmi făgăduiește slobozenia!

Și sultanul spuse:

– Vorbește, dar, și să nu-mi tăinuiești nimic!

Atunci genealogistul spuse:

– Află, o, Măria Ta, că acest cal este dintr-o stirpe curată și aleasă după tatăl lui, da numai după tatăl lui! În ce o privește pe maică-sa, nu cutez să vorbesc!

Iar sultanul, cu chipul schimonosit, strigă:

– Cine-i, dar, maică-sa? Dă zor de ne spune!

Iar genealogistul spuse:

– Pe Allah, o, doamne al meu, mama acestui cal minunat este dintr-un soi de viețuitoare cu totul osebit,

întrucât nu este o iapă, ci o bivoliță de mare!

La vorbele acestea ale genealogistului, sultanul se mânie până peste marginile mâniei, și se umflă, pe urmă se desumflă, și dintru-ntâi nu putu să rostească o vorbă. Iar până la urmă strigă:

– O, câine de genealogist, moartea ta este mai de ales decât viața!

Și îi făcu semn slujbașului care avea în grijă țeapa, spunându-i:

– Străpunge-i fundul genealogistului ăsta!

Și huiduma de tătâne al țepelor îl ridică pe genealogist în brațe și, punându-l cu fundul în vârful cel străpungător cu pricina, sta să-l lase să cadă în ea cu toată greutatea, pentru ca pe urmă să învârtească scripeții suitori, când vizirul cel mare, om dăruit cu duhul dreptății, îl rugă pe sultan să zăbovească oleacă osânda, spunându-i:

– O, doamne stăpâne al meu, genealogistul de bună seamă că este zăticnit de vreo nesăbuință de minte și de vreo slăbiciune de judecată, dacă se încumetă așa să-l facă pe calul acesta curat să se tragă dintr-o mamă care ar fi o bivoliță de mare. Încât, spre a-i dovedi limpede că i se cuvine osânda, este mai bine să-l chemi aci pe grăjdarul care a adus calul din partea căpeteniei de triburi arăbești. Și stăpânul nostru sultanul să-l întrebe, de față cu genealogistul de colea, și să-l pună să ne arate punguța în care se află senetul de naștere al calului și în care este însemnată stirpea și obârșia lui; întrucât știm că orice cal de sânge ales trebuie să poarte legată la gât o punguță cu însușirile și cu strămoșii lui!

Iar sultanul spuse:

– Nu stă nimica împotrivă!

Și dete poruncă să fie adus dinainte-i grăjdarul cu pricina.

Când ajunse dinaintea sultanului și când auzi și

pricepu ce i se cere, grăjdarul răspunse:

– Ascult și mă supun! Și iacătă punguța!

Și scoțând din sân o pungă de piele împodobită și bătută cu peruzele, i-o întinse sultanului care îi deznodă numaidecât băierile și scoase o hârtie pe care erau așternute pecețile de la toate căpeteniile tribului unde se născuse calul, și mărturiile de la toți martorii care fuseseră de față la însămânțarea mamei de către tată. Iar hârtia dovedea, până la urmă, că acel cârlan avea ca tată un armăsar de sânge curat din stirpea Seglawi-Jedran, iar ca mamă o bivoliță de mare pe care armăsarul o găsise, într-o zi când gonea pe țărmul mării, și că o însămânțase de trei ori, după ce nechezase pe ea într-un chip ce nu mai îngăduia tăgadă. Și se spunea acolo că bivolița de mare, prinsă de călăreți, fătase la soroc mânzul acela murg-închis, și că îl alăptase vreme de un an, în mijlocul tribului. Și-aceasta era, pe scurt, dovada cuprinsă în senet.

După ce ascultă citirea senetului, pe care i-o făcuse însuși vizirul cel mare, și înșiruirea numelor șeicilor și a martorilor care îl pecetluiseră, sultanul rămase nedumerit până peste poate de un fapt atâta de ciudat, și totodată tare uluit de știința năzdrăvănească și fără de greș a genealogistului de cai. Și se întoarse înspre slujbașul cu țeapă și îi spuse:

– Ia-l îndărăt de pe podina scripetului!

Și de îndată ce îl văzu iarăși pe picioare dinainte-i, sultanul îl întrebă pe genealogist:

– Cum de ai putut, numai dintr-o privire, să cunoști și stirpea, și obârșia, și însușirile, și nașterea armăsărașului? Întrucât spusele tale s-au dovedit întemeiate, pe Allah! și s-au adeverit într-un chip de netăgăduit. Grăbește-te, dar, de mă dumirește din care semne ai cunoscut meteahna acestui bidiviu strălucit!

Iar genealogistul răspunse:

– Treaba-i ușoară, o, doamne al meu! Nu am avut decât să mă uit la copitele calului. Iar stăpânul nostru nu are decât să facă așa cum am făcut eu.

Și sultanul se uită la copitele murgului și văzu că erau despicate, scorțoase și lungi, ca ale bivolilor, în loc să fie dintr-o bucată, ușoare și rotunde ca ale cailor. Și sultanul, la priveliștea aceea, se minună:

– Allah este Atotputernic!

Și se întoarse înspre slujitori și le spuse:

– Să i se dea astăzi acestui învățat genealogist un tain îndoit de carne, precum și două porții de pâine, și apă cât va voi!

Și-atâta cu el!

Ci în ceea ce îl privește pe genealogistul de neamuri de oameni, cu acesta treaba fu cu totul altfel.

Întrucât sultanul, după ce văzu cum se petrecuseră cele două întâmplări fără de asemuire, datorate dezvăluirii celor doi genealogiști, cu gemma care avea un vierme în inima ei și cu murgul născut dintr-un armăsar de sânge safi și dintr-o bivoliță de mare, și după ce se încredințase cu ochii lui de știința năzdrăvană a celor doi, își zise: „Pe Allah! nu știu, da socot că al treilea mișel trebuie să fie un învățat încă și mai năzdrăvan! Și cine știe de n-o avea să ne dezvăluie ceva de care noi habar nu avem!“ Și porunci să fie adus pe loc dinaintea sa și îi spuse:

– Pesemne că îți mai amintești, bre, despre ce te-ai lăudat de față cu mine în privința priceperii tale de genealogist al stirpelor omenești, cu care știi să dezvăluiești obârșia adevărată a oamenilor, aceea pe care până și mama copilului de-abia dacă poate s-o bănuiască și de care tatăl habar nu are, îndeobște. Și la fel pesemne că mai ții minte cum te-ai împăunat cu o laudă ca aceasta

în privința femeilor. Așa încât doresc să aflu de la tine dacă mai stăruiești în spusele tale și dacă ești gata să le dovedești dinaintea ochilor noștri?

Și genealogistul de stirpi omenești, care era cel de al treilea mâncător de hașiș, răspunse:

– Așa am spus, o, doamne al vremilor, și stărui în spusele mele. Și Allah este cel mai mare!

Atunci sultanul se ridică din scaunul său împărătesc și îi spuse insului:

– Vino după mine!

Și ipochimenul porni după sultan, care îl duse în harem, împotriva obiceiului său, însă numai după ce le prevestise pe cadâne prin hadâmbi să-și pună iașmacele și să-și acopere fața. Și când amândoi ajunseră în iatacul dăruit cadânei dragi în vremea aceea, sultanul se întoarse înspre genealogist și îi spuse:

– Sărută pământul dintre mâinile stăpânei tale și uită-te la ea, ca să-mi spui pe urmă ce-ai văzut!

Și mâncătorul de hașiș îi spuse sultanului, după ce sărută pământul dintre mâinile cadânei:

– Am cercetat-o, o, doamne al vremilor!

Or, el nu făcuse decât să arunce înspre ea o privire, una numai, și nimic mai mult. Iar sultanul îi spuse:

– Dacă-i așa, hai după mine!

Și ieși, iar genealogistul porni după el, până ce ajunseră în sala domnească. Și sultanul, după ce porunci să plece toată lumea din sală, rămase numai cu vizirul său cel mare și cu genealogistul, pe care îl întrebă:

– Ce ai văzut la stăpâna ta?

Și el răspunse:

– O, doamne al meu, am văzut o femeie dăruită cu nuri, cu farmece, cu gingășie, cu prospețime, cu sfiiciune, și cu toate însușirile și cu toate desăvârșirile frumuseții. Și, hotărât! nu s-ar mai putea dori nimic la

ea, întrucât are toate darurile ce pot să vrăjească inima și să însenineze ochii și, din orice parte ai privi-o, este întru totul potrivită și frumos închipuită; și, hotărât! dacă e să judec după ce se vede și după isteciunea care îi însuflețește privirile, trebuie să aibă înlăuntrul lăuntrului ei toate însușirile cele de râvnit, ca iscusință și ca minte. Iacătă ce am văzut la această stăpână și crăiasă, o, doamne al meu! Iar singur Allah este Atotștiutor!

Ci sultanul strigă:

– Nu-i vorba de toate astea, o, genealogistule, ci-i vorba să-mi spui ce ai văzut în privința obârșiei stăpânei tale, preacinstita mea cadână...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute douăzeci și noua noapte

Urmă:

... După ce genealogistul îi spuse sultanului: „Iacătă ce am văzut în această stăpână doamnă, o, doamne al meu, ci Allah este Atoateștiitor!" sultanul îi strigă:

– Nu-i vorba de toate astea, o, genealogistule, ci-i vorba să-mi spui ce ai văzut în privința obârșiei stăpânei tale, preacinstita mea cadână!

Și genealogistul, luând deodată o înfățișare pâclișită și îngrijorată, răspunse:

– Aceasta-i o treabă gingașă, o, doamne al vremilor, și nu știu dacă se cade să vorbesc ori să tac!

Și sultanul strigă:

– Hai, pe Allah! nu am poruncit să vii decât ca să vorbești! Haide, scoate ce ai de scos, și cântărește-ți vorbele, o, mișelnicule!

Iar genealogistul, fără a se tulbura, spuse:

– Pe viața stăpânului nostru, cadâna ar fi făptura cea mai desăvârșită dintre toate făpturile lui Allah, de n-ar avea un cusur din naștere, care îi strică desăvârșirile!

Când auzi spusele de la urmă și vorba „cusur", sultanul, încruntând sprâncenele și năpădit de mânie, își trase pe dată iataganul și se repezi la genealogist, să-i reteze capul, răcnind:

– O, câine și pui de câine, de bună seamă că ai să-mi spui că această cadână a mea se trage din cine știe ce bivoliță de mare, sau că cine știe ce vierme o mai fi având în ochiul ei ori în altă parte! A, pui dintr-o mie de încornorați ai nerușinării, paloșul acesta are să-ți amestece lungimea cu lățimea!

Și l-ar fi făcut să bea dintr-o sorbitură moartea fără de cruțare, dacă vizirul cel chibzuit și drept nu s-ar fi aflat acolo spre a-i abate brațul și a-i spune:

– O, doamne al meu, este mai bine să nu-i curmi viața până a nu te fi încredințat de nelegiuirea lui!

Iar sultanul îl întrebă pe insul pe care îl doborâse la pământ și îl ținea sub genunchi:

– Ei, hai! vorbește! Care-i cusurul pe care l-ai aflat la cadâna mea?

Și genealogistul de oameni răspunse, tot cu glas liniștit:

– O, doamne al vremilor, stăpâna mea, prea-aleasa ta cadână, este un lucru mândru și desăvârșit, da maica ei a fost dănțuitoare de bâlci, o muiere slobodă din tribul cel rătăcitor al Ghaziylor, o fată de teleleică!

La vorbele acestea, mânia sultanului se făcu atâta de amarnică, încât răcnetele i se împotmoliră în fundul gâtului. Și numai după un răstimp izbuti să mai grăiască, spunându-i vizirului său:

– Dă fuga și adu-mi-l aici pe părintele cadânei, baș-ceaușul saraiului!

Și îl ținea mai departe sub genunchi pe genealogist, care era cel de al treilea mâncător de hașiș. Și când tatăl cadânei veni, sultanul răcni:

– Vezi țeapa ceea, ori n-o vezi? Ei, dacă nu vrei să te vezi în vârful ei, grăbește de-mi spune care-i adevărul în ce privește nașterea fetei tale, cadâna mea!

Și baș-ceaușul saraiului, părintele cadânei, răspunse:

– Ascult și mă supun!

Și spuse:

– Află, o, doamne și stăpâne al meu, că am să-ți mărturisesc adevărul, care-i singura mântuire. În tinerețele mele, eu am dus viața slobodă a pustiurilor, și drumețeam însoțind caravanele care îmi plăteau dabila de trecere pe la otacurile tribului meu. Or, într-o zi, pe când așezasem tabăra lângă fântâna Zobeidei – milele și blagoslovenia lui Allah fie asupra-i! – iacătă că trece o ceată de femei din tribul cel rătăcitor al Ghaziylor, ale căror fete, de cum ajung mai măricele, se vând bărbaților de prin pustiuri, hoinărind de la un trib la altul și de la un otac la altul, negustorindu-și pe la flăcăi drăgănelele și priceperea la iubit. Și ceata aceea a șezut cu noi vreme de câteva zile, și pe urmă ne-a lăsat spre a se duce și pe la cei din tribul megieș. Și iacătă că după plecarea lor, când ele se și aflau dincolo de vederile noastre, dau de-o fetiță de vreo cinci anișori, ghemuită sub un pom, pe care maică-sa, o Ghaziya, pesemne că o pierduse ori o uitase în oaza de lângă fântâna Zobeidei. Și, într-adevăr, o, doamne și stăpâne al meu, fetița aceea, oacheșă ca o curmală coaptă, era atâta de mititică și de frumușică, încât hotărâi, atunci pe loc, s-o iau în seama mea. Și măcar că era sperioasă ca o capriță sălbatică ieșită întâiași dată din păduri, izbutii s-o domesticesc și o încredințai mamei copiilor mei, care o crescu ca și cum ar fi fost fata ei. Și crescu printre noi și se făcu

atâta de frumoasă încât, când ajunse mare, nicio copilă de prin pustiuri, oricât de frumoasă ar fi fost, nu se putea asemui cu ea. Iar eu, o, doamne al meu, îmi simțeam inima lipită de fată și, nevrând să mă împreun cu ea în chip nelegiuit, o luai de soție după pravilă, și mă însurai cu ea, măcar că era de obârșie ticăloasă. Și, din mila lui Allah, îmi dărui fata pe care ai binevrut să ți-o alegi de cadână, o, doamne al vremilor! Și-acesta-i adevărul despre mama fiicei mele, și despre neamul și obârșia ei. Și mă juruiesc, pe viața Prorocului nostru Mahomed – cu el fie rugăciunea și pacea! – că nu am adăugat la adevăr nicio vorbă mai mult și că nu am rostit nicio vorbă mai puțin. Ci Allah este cel mai adevărat și numai El este desăvârșit.

După ce auzi mărturisirea aceea fără de ascunzișuri, sultanul se simți ușurat de gândul amar și de îngrijorarea cea plină de durere. Întrucât își nălucise că dulcea lui cadână era fata vreunei teleleice din neamul fiicelor Ghaziylor, și iacătă că afla tocmai dimpotrivă, de vreme ce, măcar că era o Ghaziye, mama ei fusese fecioară până la măritișul cu baș-ceaușul saraiului. Și-atunci se lăsă cuprins de uimirea pe care i-o pricinuia știința iscusitului genealogist. Și îl întrebă:

– Da cum ai făcut tu de-ai ghicit, o, învățatule, că această cadână a mea este o fiică de Ghaziya, fată de dănțuitoare, fată, la rându-i, de femeie a desfăturilor?

Și genealogistul mâncător de hașiș răspunse:

– Iacătă! Mai întâi, a fost știința mea – ci numai Allah este Atoateștiitor! – care m-a dus pe calea acestei descoperiri. Și-apoi a fost faptul că toate femeile din neamul Ghaziya, ca și cadâna ta, au sprâncenele foarte groase și îngemănate la rădăcina nasului, și mai au, ca și ea, ochii cei mai amarnic de negri din Arabia!

Și sultanul, minunat de toate câte auzise, nu vroi să-l

lase pe genealogist să plece fără a-i da o dovadă apriată despre mulțumirea sa. Se răsuci așadar înspre slugile care se întoarseră și le spuse:

– Să-i dați acestui învățat de seamă un tain îndoit de carne și două pâini pe zi, precum și apă pe săturate!

Și-așa cu genealogistul de neamuri omenești. Da atâta nu este tot, căci nu s-a sfârșit.

Întrucât sultanul, a doua zi, după ce își trecuse toată noaptea cugetând la cele ce săvârșiseră cei trei ortaci și la adâncimea priceperii lor la osebitele feluri de genealogii, își zise în sineși: „Pe Allah! din cele ce mi-a spus genealogistul de stirpe despre obârșia și neamul cadânei mele, nu-i mai rămâne decât să fie numit omul cel mai învățat din împărăția mea. Ci, mai întâi, tare aș vrea să știu ce-ar putea să-mi spună despre obârșia mea, care sunt sultan și coborâtor dintr-un șir de sultani!“ Și gândul i se preschimbă în faptă în chiar clipita aceea, și porunci să fie adus iarăși dinainte-i genealogistul de stirpe omenești, și îi spuse:

– Acum, o, taică al științei, când nu mai am niciun temei să mă îndoiesc de vorbele tale, tare aș vrea să te aud ce-mi spui despre obârșia mea și despre obârșia neamului meu împărătesc!

Iar el răspunse:

– Pe capul și pe ochii mei, o, doamne al vremilor! da nu până a nu-mi făgădui ocrotirea! Căci spune zicala: „Între mânia sultanului și gâtul tău așterne depărtarea și mai degrabă lasă-te osândit în lipsă!“ Or, eu, o, stăpâne al meu, sunt cam simțitor și gingaș, și îmi place mai degrabă o țeapă cu care să nu prea am treabă, decât o țeapă care nu te mai scapă și care te înțeapă“.

Iar sultanul îi spuse:

– Pe capul meu! Îți dăruiesc ocrotirea și ești iertat dintru bun început, orice vei avea a spune!

Și îi aruncă năframa ocrotirii.

Iar genealogistul ridică de jos năframa ocrotirii și spuse:

– Dacă-i așa, o, doamne al vremilor, mă rog ție să nu lași în sală pe nimeni altul în afară de noi doi!

Iar sultanul întrebă:

– Da pentru ce, bre, omule?

El spuse:

– Pentru că, o, stăpâne al meu, Allah cel Atotputernic, printre binecuvântatele lui nume, mai are și numele de „învăluitorul“, întrucât îi place să învăluiască în vălurile tainei lucrurile a căror dezvăluire ar fi primejdioasă!

Și sultanul porunci la toată lumea, până și vizirului cel mare, să iasă din sală.

Atunci genealogistul, aflându-se singur-singurel cu sultanul, se duse lângă el și, plecându-se la urechea lui, spuse:

– O, doamne al vremilor, nu ești decât un copil din flori și de soi rău...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute treizecea noapte

Urmă:

Atunci genealogistul, aflându-se singur-singurel cu sultanul, se duse lângă el și, plecându-se la urechea lui, spuse:

– O, doamne al vremilor, nu ești decât un copil din flori și de soi rău!

Când auzi aceste vorbe amarnice și de o cutezanță

nemaiauzită, sultanul se îngălbeni cu totul și se schimbă la chip; și mâinile îi căzură frânte; și își pierdu auzul și văzul; și se făcu de parcă era beat de vin; și se clătină, cu spume la gură; și, până la urmă, se prăbuși la pământ, și rămase multă vreme în starea aceea, fără ca genealogistul să știe întocmai dacă era mort de-a binelea, ori numai pe jumătate, ori dacă mai trăia. Ci, într-un sfârșit, își veni în fire și, dezmeticindu-se și dobândindu-și iarăși simțirile, se întoarse înspre genealogist și îi spuse:

– Acuma, bre, pe adevărul Aceluia carele m-a pus deasupra grumazurilor slujitorilor săi, dacă spusele tale mi se vor dovedi întemeiate, și dacă am să capăt încredințarea, cu dovezi apriate, sunt hotărât, fără putință și fără chip de răzgândire, să mă lepăd de scaunul domniei de care nu aș mai fi volnic, și să mă dezbrac de puterea mea împărătească pe care am să ți-o trec ție. Întrucât tu ești cel mai dăruit, și nimenea nu s-ar pricepe ca tine să se facă vrednic de o stare ca aceasta. Da dacă am să dau de minciună la capătul cuvintelor tale, am să te sugrum!

Și genealogistul răspunse:

– Ascult și mă supun! Și nu am nimica împotrivă!

Atunci sultanul, ridicându-se în picioare, fără de amânare și fără de zăbavă, se repezi înspre iatacul sultanei validé, cu paloșul în mână, și intră, și zise:

– În numele Aceluia carele a înălțat cerul și l-a despărțit de ape, dacă nu ai să-mi răspunzi cu adevărul la ceea ce am să te întreb, am să te toc bucățele cu paloșul ăsta!

Și își roti paloșul, bulbucind niște ochi de foc, și spumegând de turbare. Iar sultana validé, înspăimântată și înăbușită totodată de asemenea vorbe atâta de puțin obișnuite, strigă:

– Numele lui Allah fie cu tine și asupra ta! Liniștește-te, o, copilul meu, și întreabă-mă despre tot ce

vrei să știi, căci nu am să-ți răspund decât după povețele Adevărului!

Și sultanul îi spuse:

– Atunci grăbește de-mi spune, fără niciun fel de ocoliș și de tâlcuiș, dacă eu sunt fiul sultanului, tatăl meu, și dacă sunt din spița împărătească a strămoșilor mei. Căci numai tu poți să-mi dezvăluiești taina!

Iar ea răspunse:

– Am să-ți spun, fără de niciun ocoliș, că ești fiul drept al unui bucătar. Și dacă vrei să știi cum, iacătă! Când sultanul care a domnit înaintea ta, acela pe care până acuma l-ai crezut tatăl tău, m-a luat de soție, s-a împreunat cu mine după datină. Ci Allah nu l-a miluit cu harul rodniciei, iar eu n-am putut să-i dăruiesc un moștenitor care să-i facă bucurie și să-i ducă mai departe domnia neamului. Și când a văzut că nu are copii, s-a cufundat într-o mâhnire care i-a răpit și pofta de mâncare și somnul și sănătatea. Și maică-sa îl tot dodolea îndemnându-l să ia încă o soție, peste mine. Iar el mai luă peste mine încă o soție. Ci Allah nu o dărui cu harul zămislirii. Și iarăși maică-sa îl povățui să ia o a treia soție. Eu atunci, văzând că până la urmă am să fiu aruncată pe cea mai de jos treaptă și că de altminteri starea sultanului nu se urnea din loc, m-am hotărât să-mi izbăvesc rosturile, izbăvind totodată și moștenirea scaunului domnesc. Și nu am așteptat decât o împrejurare prielnică spre a-mi îndeplini gândul cel minunat. Or, într-o zi, sultanul, care ca și până aci nu avea nici poftă de mâncare și slăbise rău, a avut poftă să mănânce un pui fript. Și a dat poruncă bucătarului să taie un puiandru dintre păsările închise în niște coteţe sub ferestrele saraiului. Și bucătarul a venit să prindă puiul din coteț. Eu atunci, cercetându-l bine pe bucătar, l-am văzut cu totul potrivit pentru treaba

plănuită, întrucât era un vlăjgan tânăr, zdravăn și spătos. Și aplecându-mă peste fereastră, i-am făcut semn să intre printr-o ușă tainică. Și l-am așteptat în iatacul meu. Iar ce s-a petrecut între mine și el n-a ținut decât un răstimp tare scurt. Întrucât, de îndată ce și-a isprăvit treaba, i-am și înfipt în inimă un jungher. Iar el a căzut lat, cu capu-naintea picioarelor, mort. Și am poruncit slujnicelor mele de credință să-l ia și să-l îngroape tainic într-o groapă săpată de ele în grădină. Și, în ziua aceea, sultanul nu a mâncat pui fript, și a fost cuprins de o mânie mare din pricina pieirii nelămurite a bucătarului. Da, peste nouă luni, zi la zi, te-am adus pe lume, zdravăn sănătos, așa cum ai fost mereu. Iar nașterea ta a fost prilej de bucurie pentru sultan, care și-a dobândit la loc sănătatea și pofta de mâncare, și i-a coperit cu hatâruri și cu daruri pe toți vizirii, și pe toți credincerii lui, și pe toți cei de la sarai, și a dat niște ospețe mari și niște petreceri obștești care au ținut patruzeci de zile și patruzeci de nopți. Și-acesta-i adevărul despre nașterea, despre spița și despre obârșia ta. Și mă jur pe Prorocul – asupra-i fie rugăciunea și pacea! – că nu am spus decât ce am știut. Ci numai Allah este Atoateștiutor!

După ce auzi istorisirea aceea, sultanul se ridică și ieși plângând din iatacul mamei sale. Și se întoarse în sala domnească, și șezu jos dinaintea celui de al treilea genealogist, fără a rosti o vorbă. Iar lacrimile îi curgeau întruna din ochi și îi lunecau printre firele din barba-i tare lungă. Și peste un ceas de vreme, ridică fruntea și îi spuse genealogistului:

– Allah fie cu tine, o, gură a adevărului! ia spune-mi, cum de-ai putut să vezi că sunt copil din flori și de soi rău?

Și genealogistul răspunse:

– O, stăpâne al meu, atunci când noi trei ți-am dovedit harurile pe care le aveam și când tu ai fost cât se

poate de mulțumit, ai poruncit să ni se dea ca răsplată un tain îndoit de carne și de pâine, și apă oricât. Iar eu am judecat, după nevolnicia unei atari filotimii și după felul însuși al dărniciei, că nu puteai să fii decât feciorul vreunui bucătar, vlăstar de bucătar și sânge de bucătar. Întrucât domnii fii de domni nu au obiceiul să cinstească un har plătindu-l cu carne ori cu alte astfel de lucruri, ci pe cei hăruiți îi răsplătesc cu daruri strălucite, cu haine falnice și cu bogății nedrămuite, încât nu am putut decât să-ți văd obârșia amărâtă de copil din flori, după o asemenea dovadă fără de tăgadă. Și nu este niciun fel de vrednicie să vezi una ca aceasta!

Când genealogistul sfârși de vorbit, sultanul se ridică și îi spuse:

– Dezbracă-te!

Și genealogistul se supuse, iar sultanul se despuie de hainele și de însemnele sale împărătești, și îl îmbrăcă cu ele pe genealogist. Și îi spuse să se suie în scaunul de domnie și, plecându-se dinainte-i, sărută pământul dintre mâinile lui și i se închină ca un supus stăpânului său. Și pe clipă pe dată chemă în sală pe vizirul cel mare, și pe ceilalți viziri, și pe toți mai-marii împărăției, și le porunci să-l primească pe genealogist ca stăpân legiuit al lor. Iar sultanul cel proaspăt trimise numaidecât după prietenii săi, ceilalți doi genealogiști mâncători de hașiș, și îi căftăni străjeri, pe unul străjer de-a dreapta, iar pe celălalt străjer de-a stânga lui. Iar pe vizirul cel mare de până aci îl lăsă în slujbă, dat fiind duhul lui plin de dreptate. Și fu un sultan mare.

Și-atâta cu cei trei genealogiști!

Ci în ce îl privește pe sultanul de mai înainte, apoi istoria lui de-abia începe. Întrucât iacătă!...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu. Iar soră-sa, micuța Doniazada, care din zi în zi și din noapte în noapte se făcea tot mai frumoasă și mai împlinită, și mai deșteaptă, și mai gânditoare, și mai tăcută, se ridică pe jumătate de pe chilimul pe care ședea ghemuită și îi spuse:

– O, sora mea, ce dulci, și ce miezoase, și ce veselitoare, și ce dulci sunt vorbele tale!

Iar Șeherezada îi zâmbi, o sărută și îi spuse:

– Așa-i, da ce sunt ele pe lângă cele ce am să mai povestesc în noaptea următoare, dacă, firește, va binevoi să-mi îngăduie stăpânul nostru sultanul!

Iar sultanul Șahriar spuse:

– O, Șeherezada, să nu te îndoiești! Poți, de bună seamă, să ne spui mâine urmarea la povestirea aceasta plină de minunăție și care de-abia acuma începe. Și poți, dacă nu ești ostenită, să-i dai drumul chiar din noaptea asta, atâta de tare doresc să aflu ce are să i se întâmple sultanului dintâi, născutul acela din flori! Bătu-le-ar Allah pe femeile stricate! Ci trebuie să mărturisesc că aici soția sultanului, mama feciorului din flori, nu s-a dezmățat cu bucătarul decât cu un rost curat, și nu ca să-și stâmpere pojarurile din lăuntruri. Allah să-și întindă asupra-i iertarea lui! Ci cât despre afurisita și dezmățata și fata de cățea care a făcut ce-a făcut cu arapul Massud, apoi ea n-a săvârșit ticăloșia ca să dureze scaunul de domnie al urmașilor mei, afurisita! În veci n-ar mai avea-o Allah întru milele sale!

Și sultanul Șahriar, după ce rosti acestea, își încruntă amarnic sprâncenele și, uitându-se cu niște ochi goi și ponciși, adăugă:

– Cât despre tine, Șeherezada, încep să cuget că poate n-ai fi la fel cu toate smintitele alea pe care am poruncit să le scurteze de cap!

Iar Șeherezada se plecă dinaintea sultanului cel crunt și spuse:

– Allah să-i alungească viața stăpânului nostru și să mă lase să mai trăiesc până mâine, ca să-ți povestesc ce-a pățit bunul copil din flori!

Și, după ce spuse acestea, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute treizeci și una noapte

Micuța Doniazada îi zise Șeherezadei:

– Allah fie cu tine, o, sora mea! Dacă nu ți-e somn, hai, mă rog ție, grăbește de ne spune ce-a mai făcut sultanul, copilul din flori al bucătarului!

Iar Șeherezada spuse:

– Din toată inima și ca pe o cinstire datorată strălucitului sultan, stăpânul nostru!

Și își urmă povestirea:

... în ceea ce îl privește pe sultanul de mai înainte, apoi istoria lui de-abia începe, întrucât iacătă!

De cum își părăsi scaunul împărătesc și domnia în mâinile celui de al treilea genealogist, își puse straiele de derviș rătăcitor și, fără să mai zăbovească cu bun-rămasuri, pentru el acuma cu totul zadarnice, și fără să ia nimic cu sine, porni la drum înspre țara Egiptului, unde socotea să trăiască în uitare și singurătate, cugetând la soarta lui. Iar Allah îi meni bună pace și, după o călătorie plină de trudă și de primejdii, ajunse la strălucitul Cairo, cetatea cea nemăsurată și atât de deosebită de cetățile din țara sa, și care, ca să-i dai ocol, cere pe puțin trei zile și jumătate de umblet. Și văzu că era cu adevărat una dintre cele patru minuni ale lumii, pe lângă podul de la Sanja, farul de la Al-Iskandaria și moscheea Omiazilor de la Damasc. Și se încredința că poetul era departe de a fi înflorat frumusețile acelei cetăți și ale acelei țări când spusese:

Egiptule, pământ plin de minune,
Pe unde e de aur și țărâna,
Cu fluviu-ți sfânt, rodind belșug genune,
Și cu norodul tău de toată mâna,
Tu ești al celui care, îndrăzneț,
Te poate cuceri cu orice preț!

Și preumblându-se și privind și minunându-se fără a se mai sătura, sultanul de odinioară, sub straiele lui de derviș sărac, se simțea pe deplin fericit că poate să se bucure în tihnă și să rătăcească în voie și să se oprească după plac, ușurat de grijile și de sarcinile domniei. Și gândea: „Mărire lui Allah cel Atoateîmpărțitorul! El le dă unora puterea cu poverile și cu grijile ei, și altora sărăcia cu negrijile și cu zburda inimii. Și-aceștia din urmă sunt cei mai norociți! Binecuvântat fie El!“ Și-așa ajunse, plin de priveliști vrăjite, dinaintea saraiului sultanului de la Cairo, care pe atunci era sultanul Mahmud.

Și se opri sub ferestrele saraiului și, sprijinit în cârja lui de derviș, începu să cugete la viața pe care va fi ducând-o în locuința aceea măreață domnul țării, și la alaiul de griji, de gânduri și de necazuri felurite în care trebuie să fie pururea cufundat, fără a mai pune la socoteală și datorințele lui față de cel Preaînalt, carele vede și judecă faptele domnilor. Și se bucura în sufletul său că-i venise gândul să se lepede, ca urmare a dezvăluirii obârșiei sale, de o viață atâta de grea și de încurcată, și că o schimbase cu un trai neîngrădit și slobod, neavând alte bunuri și alte belșuguri decât cămașa de pe el, și mantia de lână, și cârja. Și simțea cum o liniște mare îi însenina sufletul și îl făcea să-și uite pe deplin tot zbuciumul de mai înainte.

Or, taman atunci sultanul Mahmud, întorcându-se de la vânătoare, intra în saraiul său. Și îl zări pe dervișul

sprijinit în cârjă, care nu vedea nimica din toate câte se petreceau în juru-i și sta cu privirea pierdută în niște zări depărtate. Și se simți tulburat de înfățișarea aleasă a dervișului și de privirea lui mândră și de chipul lui falnic. Și își zise: „Pe Allah, iacătă cel dintâi derviș care nu întinde mâna la trecerea unor domni bogați! Fără de nicio îndoială că povestea lui trebuie să fie o poveste osebită!" Și trimise pe unul dintre mai-marii din alaiul domnesc să-l poftească să intre în sarai. Întrucât vroia să stea cu el de vorbă. Și dervișul nu putu să facă alta decât să se supună rugăminții sultanului. Iar pentru el aceasta fu cea de a doua întorsătură a soartei.

Și sultanul Mahmud, după ce se odihni oleacă de ostenelile vânătoarei, porunci să vină dervișul dinainte-i și îl primi cu bunăvoință și îl întrebă cu bunătate despre starea lui, spunându-i:

– Fii binevenit, o, preacinstite derviș al lui Allah! judecând după chipul tău, trebuie să fii din neamul cel ales al arabilor din Hedjaz ori din Yemen!

Iar dervișul răspunse:

– Numai Allah este ales, o, doamne al meu! Eu nu sunt decât un om sărac și un cerșetor.

Iar sultanul Mahmud grăi:

– Nu am împotrivă nimic! Da care-i pricina sosirii tale în țara mea și a venirii tale sub zidurile saraiului meu, o, dervișule? Întrucât de bună seamă că trebuie să fie o poveste vrednică de mirare!

Și adăugă:

– Allah fie cu tine, o, dervișule binecuvântat, istorisește-mi povestea ta, fără să-mi ascunzi nimica!

Iar dervișul, la vorbele sultanului, nu se putu opri să lase o lacrimă să-i cadă din ochi, și o tulburare mare îi sugrumă inima. Și răspunse:

– Nu am să-ți ascund nimica, doamne, din povestea

mea, măcar că îmi este o amintire plină de amărăciune și de durere. Ci îngăduie-mi să nu ți-o povestesc de față cu alții!

Iar sultanul Mahmud se ridică din scaunul său împărătesc, coborî până la derviș și, luându-l de mână, îl duse într-o odaie lăturalnică, unde se închise cu el. Pe urmă îi spuse:

– Acuma poți să vorbești fără de teamă, o, dervișule!

Atunci sultanul de odinioară, stând jos pe chilim dinaintea sultanului Mahmud, spuse:

– Cel mai mare este Allah! Iacătă povestea mea!

Și îi povesti tot ce i se întâmplase, de la început până la sfârșit, fără să dea uitării niciun amănunt, nici cum se lepădase de scaunul de domnie și se străvestise în derviș, ca să bată drumurile și să caute să-și uite nenorocirile. Ci nu ar fi de nicio trebuință să le mai spunem încă o dată.

După ce auzi întâmplările dervișului, sultanul Mahmud se aruncă la pieptul lui și îl sărută cu dragoste și îi spuse:

– Slavă Aceluia carele ridică și coboară, carele nevolnicește și cinstește, cu hotărârile înțelepciunii sale și cu Atotputerea sa!

Pe urmă adăugă:

– Într-adevăr, o, fratele meu, povestea ta este o poveste mare, iar pilda ei este o pildă mare! Să fii dară răsplătit că mi-ai cinstit urechile și mi-ai sporit mintea cu ea. Durerea, o, fratele meu, este un foc curățitor, iar cotiturile vremii vindecă ochii cei orbi din născare.

Pe urmă spuse:

– Și acuma, când înțelepciunea și-a ales inima ta ca lăcaș și când virtutea umilinței dinaintea lui Allah ți-a dat mai multe însemne de viță aleasă câte nu le dau fiilor de domni nici o mie de ani de domnie, fi-mi-va mie oare îngăduit să rostesc o dorință, o, tu, care ești cel mai mare?

Și sultanul de odinioară spuse:

– Pe capul și pe ochii mei, o, preafalnicule sultan!

Iar sultanul Mahmud zise:

– Aș vrea să-ți fiu prieten!

Și, după ce spuse asta, îl mai sărută o dată pe sultanul de odinioară, ajuns derviș, și îi zise:

– Ce viață minunată are să fie viața noastră de-aici înainte, o, fratele meu! Laolaltă avem să plecăm de-acasă, laolaltă avem să ne întoarcem, iar noaptea avem să ne ducem și să străbatem, îmbrăcați teptil, toate mahalalele cetății, întru folosul sufletesc pe care vor putea să ni-l aducă asemenea preumblări. Iar în saraiul meu totul are să fie și al tău pe jumătate, spre desăvârșită prietenie! Mă rog ție să nu zici că nu primești, întrucât neprimirea este un chip al nevrerii!

Și după ce sultanul-derviș primi cu inima tulburată rugămintea aceea prietenească, sultanul Mahmud adăugă:

– O, frate și prieten al meu, află că la rându-mi și eu am o poveste la viața mea. Și povestea mea este atâta de uluitoare încât, de-ar fi scrisă cu acul pe colțul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învățătură izbăvitoare aceluia care ar citi-o cu luare-aminte. Și nu vreau să tărăgănez mai mult a ți-o povesti, ca să știi și tu, chiar dintru începutul prieteniei noastre, cine sunt eu și cine am fost!

Și sultanul Mahmud, adunându-și laolaltă toate amintirile, îi spuse sultanului-derviș, acum prieten al lui:

POVESTEA CU MAIMUȚOIUL FLĂCĂU

Află, o, fratele meu, că începutul vieții mele a fost în toate privințele asemenea sfârșitului rosturilor tale, căci dacă tu ai început cu a fi dintru-ntâi sultan, ca să

îmbraci pe urmă hainele de derviș, eu am făcut tocmai dimpotrivă, întrucât eu am fost mai întâi derviș, cel mai sărac dintre derviși, ca să ajung pe urmă sultan și să mă așez în scaunul de domnie al sultăniei Egipetului.

M-am născut, într-adevăr, dintr-un tată tare sărac, care își îndeplinea pe ulițe meseria de stropitor de caldarâm. Și în fiecare zi purta în spinare burduful de piele de capră plin cu apă și, încovoindu-se sub greutatea lui, stropea drumul dinaintea prăvăliilor și a caselor, dobândind o simbrie de mizerie. Și tot așa și eu, când am ajuns la vârsta de a munci, îl ajutam la truda lui și căram în spinare un burduf cu apă pe potriva puterilor mele, ba mai degrabă ceva mai greu decât se cuvenea. Iar când părintele meu se săvârși întru mila Domnului, căpătai drept orice moștenire, orice bun și orice avere burduful cel mare de piele de capră, cu care să stropesc ulițele. Și nu avusei încotro, ca să-mi câștig pâinea cea de toate zilele, decât să mă apuc de meseria tatălui meu, care era cinstit de toți negutătorii pe la care stropea ulițele dinaintea prăvăliilor, și de toți portarii de pe la domnii cei bogați.

Ci, o, fratele meu, spinarea fiului niciodată nu este tot atâta de tare ca a tatălui, și repede fusei silit, așa de greu era burduful cel mare părintesc, să mă las de truda amarnică a stropitului, ca să nu-mi rup șira spinării sau să mă văd dăulat fără de izbăvire. Și neavând nicio avere și nicio moștenire, nici măcar vreo mireasmă de asemenea lucruri, trebui să mă fac derviș cerșetor și să întind mâna la trecători, prin curți pe la geamii și prin locurile obștești. Iar când se lăsa noaptea, mă întindeam lat la ușa geamiei din mahalaua mea, și dormeam, după ce îmbucam agonisita cea puțintică a zilei, spunându-mi ca toți amărâții de teapa mea: „Ziua de mâine, de-o vrea Allah, are să fie mai darnică decât cea de azi!“ Și nu

uitam că tot omul își are scris un ceas al lui pe pământ, și că mai devreme ori mai târziu trebuie să vină și ceasul acela al meu, fie că-l vreau, fie că nu-l vreau. Da lucrul cel mai de seamă era să nu fiu pierdut în gânduri sau adormit atunci când are să se ivească. Și pentru aceea gândul la el nu-mi da pace niciodată, și vegheam mereu ca un câine care pândește vânatul.

Ci tot așteptând, trăiam traiul celui sărac, în lipsuri și nevoi, fără a cunoaște vreuna dintre bucuriile vieții, încât întâia oară când am avut în mână cinci drahme de argint, un dar nenădăjduit de la un navab filotim, la poarta căruia mă dusesem să cerșesc în ziua nunții lui, și de cum m-am văzut stăpân pe grămada aceea de bani, chibzuii să iau bine seama pe ce-i dau și să-mi plătesc vreo bucurie mai acătării. Și strângând în palmă cele cinci norocite drahme, zburai spre sukul cel mare, măsurând cu ochii și adulmecând cu nasul în toate părțile, spre a ochi lucrul cel mai bun pe care să-l cumpăr.

Or, iacătă că deodată auzii în suk niște hohote mari de râs...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute treizeci și doua noapte

Urmă:

... Or, iacătă că deodată auzii în suk niște hohote mari de râs și văzui o mulțime de lume cu chipurile vesele și cu gurile căscate, strânsă împrejurul unui om ce ducea, la capătul unui lanț, un maimuțoi tânăr și mare, cu

fundul trandafiriu. Și maimuțoiul, călcând tare strâmb, făcea cu ochii, cu fața și cu mâinile o sumedenie de semne înspre cei care îl înconjurau, cu scopul vădit de a-i stârni să se veselească pe seama lui, de a-i îndupleca să-i dea fistic, năut și alune.

Iar eu, la vederea maimuțoiului, îmi zisei: „Ya Mahmud, cine știe de nu ți-o fi legată soarta de gâtul maimuțoiului ăsta? Iacătă-te acuma stăpân pe cinci drahme de argint, pe care vrei să le cheltuiești ca să-ți umpli pântecele o dată, sau de două ori, sau de trei ori cel mult. Au nu ar fi mai bine ca pe banii aceștia să cumperi maimuțoiul de la stăpânul lui și să te faci arătător de maimuțe și să-ți câștigi în tihnă pâinea cea de toate zilele, în loc să duci mai departe viața de milog la poarta lui Allah?"

Chibzuind așa, mă slujii de o clipită când mulțimea se mai risipi și mă apropiai de stăpânul maimuțoiului, spunându-i:

– Vrei să-mi vinzi maimuțoiul, cu lanț cu tot, pe trei drahme de argint?

Iar el îmi răspunse:

– Eu l-am plătit cu zece drahme sunătoare, da am să ți-l las cu opt!

Eu zisei:

– Patru!

El zise:

– Șapte!

Eu zisei:

– Patru și jumătate!

El zise:

– Ultimul cuvânt: cinci! Și mulțumește Profetului!

Iar eu răspunsei:

– Cu el fie binecuvântarea și rugăciunea și pacea lui Allah! Primesc târgul, și iacătă cele cinci drahme!

Și desfăcându-mi degetele care țineau cele cinci drahme încuiate în căușul palmei mele mai abitir decât într-un sipet de oțel, înmânai banii aceia care erau toată averea mea și, în schimb, luai maimuțoiul cel tânăr și voinic, și îl trăsei după mine ținând de capătul lanțului.

Ci atunci mă gândii că eu nu aveam nici casă, nici nimic unde să-l adăpostesc, și că nu puteam să îndrăznesc a-l duce cu mine în curtea geamiei unde mă aciuiam sub tavanul cerului, întrucât m-ar fi alungat paznicul geamiei cu sudălmi amarnice asupra mea și asupra maimuțoiului meu. Și-atunci pornii înspre o casă năruită, care nu mai avea decât trei pereți în picioare, și mă oprii acolo să-mi petrec noaptea împreună cu maimuțoiul meu. Iar foamea începuse să mă chinuiască rău, iar peste foamea aceea se mai adăuga și pofta cea înfrântă, pe care nu putusem să mi-o mulțumesc cu bunătățurile din suk și pe care de-acuma înainte era peste putință s-o mai astâmpăr, întrucât cumpărarea maimuțoiului mă sărăcise cu totul. Iar nevoile mele, și-așa destul de grele, se făceau de două ori mai grele acuma, când mai aveam și grija de a-l hrăni pe tovarășul meu, cel care avea să-mi agonisească pâinea zilelor de aci înainte. Și începeam să mă cam căiesc de cumpărătură, când deodată îl văzui pe maimuțoi că se scutură, făcând un șir de mișcări ciudate. Și tot atunci, fără a mai avea răgazul să-mi dau bine seama cum, în locul jivinei celei slute cu fundul lustruit văzui un flăcăiandru ca luna în a cincisprezecea zi a ei. Și în viața mea nu mai văzusem o făptură care să se poată asemui cu el ca frumusețe, ca gingășie și ca strălucire. Și stând drept, cu o înfățișare vrăjitoare, începu să-mi vorbească cu glas dulce ca zahărul, spunând:

– Mahmud, ți-ai prăpădit, ca să mă cumperi, cele cinci drahme de argint, toată vistieria și toată averea ta,

iar acuma iacătă că nu știi cum să faci spre a-ți rostui ceva de mâncare, care să ne poată ajunge și mie și ție!

Iar eu răspunsei:

– Pe Allah, adevărat grăiești, o, flăcăule? Da cum așa? Și cine ești tu? Și de unde vii? Și ce vrei?

Iar el îmi spuse zâmbind:

– Mahmud, să nu mă întrebi nimic. Ci ia mai degrabă dinarul acesta de aur și cumpără tot ce este de trebuință spre a ne ospăta. Și află, Mahmud, că soarta ta, într-adevăr, așa cum ai gândit, este legată de gâtul meu, și că eu vin la tine ca aducător de bunăstare și de noroc!

Pe urmă adăugă:

– Da, Mahmud, grăbește de te du să ne cumperi de mâncare, întrucât suntem tare flămânzi și eu și tu!

Iar eu îi îndeplinii pe dată poruncile și ne grăbirăm să mâncăm împreună o cină minunată, cea dintâi de felul acesta de când m-am născut. Și cum noaptea era de mult tare târzie, ne culcarăm unul lângă altul. Iar eu, văzându-l mai gingaș decât mine, îl învelii cu mantia mea cea veche din păr de cămilă. Și adormi lipit de mine, de parcă numai așa ar fi făcut toată viața lui. Iar eu nu cutezam să mă clintesc, de frică să nu-l sperii ori să-l fac să creadă vreun gând așa și-așa din parte-mi, și să-l văd atunci cum își ia la loc înfățișarea dintâi de maimuțoi gras cu fundul belit. Și, pe viața mea! văzui și eu că între apropierea dulce de acel trup de flăcău și pielea de capră a burdufurilor care îmi slujiseră de căpătâi încă din leagăn era într-adevăr ceva osebire! Și adormii, la rându-mi, gândind că dorm alături de soarta mea. Și îl preamăream pe Atoatedătătorul care mi-o dăruise într-o înfățișare atâta de frumoasă și de ispititoare. Or, a doua zi, flăcăul, sculându-se mai devreme decât mine, mă deșteptă și îmi spuse:

– Mahmud! ar cam fi vremea, după noaptea asta chinuită, să te duci și să închiriezi pentru noi vreun sarai care să fie cel mai frumos dintre saraiurile din cetate! Și să nu-ți fie teamă că ai să fii strâmtorat cu banii, ci să cumperi, ca lucruri și chilimuri, tot ce ai să găsești mai scump și mai de preț în suk.

Iar eu răspunsei că ascult și că mă supun, și îndeplinii pe dată poruncile, fără a pierde vremea.

Or, după ce ne așezarăm în casa noastră cea nouă, care era cea mai strălucită din Cairo, închiriată de la stăpânul ei pe zece pungi de câte o mie de dinari de aur, flăcăul îmi spuse:

– Mahmud! cum de nu ți-e rușine, îmbrăcat așa în zdrențe, cu trupul slujind de adăpost la toate neamurile de pureci și de păduchi, să te apropii de mine și să trăiești lângă mine? Și ce aștepți de nu te duci la hammam să te cureți și să-ți îmbunezi starea? Întrucât, în ceea ce privește banii, ai mai mulți decât i-ar trebui unui sultan stăpân de împărăție. Iar în ceea ce privește hainele, nu ai decât a te osteni să ți le alegi!

Iar eu răspunsei că ascult și că mă supun, și dădui fuga să fac o scaldă minunată, și ieșii din hammam ușor, înmiresmat și luminat.

Când flăcăiandrul mă văzu dinainte-i, schimbat și îmbrăcat în niște haine de cea mai aleasă bogăție, se uită la mine îndelung și păru mulțumit de înfățișarea mea. Pe urmă îmi spuse:

– Mahmud! întocmai așa vroiam să te văd! Acuma vino și șezi colea lângă mine!

Iar eu șezui lângă el, cugetând în sufletul meu: „Hei! mi se cam pare că a venit ceasul!“ Și mă pregăteam să nu fiu zăbavnic și în niciun chip și oricum ar fi să fie.

Or, peste o clipită, flăcăul mă bătu prietenește pe umăr și îmi zise:

– Mahmud!

Iar eu răspunsei:

– Ya sidi!

El îmi spuse:

– Ce-ai zice tu de-o copilandră, fată de sultan, mai mândră ca luna la vreme de Ramadan, care să-ți fie nevastă?

Eu spusei:

– Aș zice, o, stăpâne al meu, că ar fi binevenită!

El spuse:

– Dacă-i așa, ridică-te, Mahmude, ia legăturica de colea și du-te la sultanul din Cairo s-o ceri de nevastă pe fata lui cea mai mare! Întrucât ea-i scrisă la orânda ta! Iar tătâne-său, când te-o vedea, are să știe că tu ești acela care trebuie să fie soțul fetei lui. Ci tu să nu uiți, când ai să intri în sala domnească, îndată după salamalecuri, să-i dai legăturica aceasta în dar!

Iar eu îi răspunsei:

– Ascult și mă supun!

Și fără a pregeta o clipită, de vreme ce aceea era orânda mea, luai cu mine un rob care să poarte de-a lungul drumului legăturica, și mă dusei la saraiul sultanului.

Iar străjerii de la sarai și hadâmbii, văzându-mă îmbrăcat cu atâta strălucire, mă întrebară cuviincioși ce doream. Și după ce aflară că doream să vorbesc cu sultanul și că aveam un peșcheș pe care să i-l dau în mână, nu avură nimic împotrivă să facă în numele meu o cerere de primire la sultan, și mă duseră numaidecât dinaintea sa. Iar eu, fără a-mi pierde firea, de parcă toată viața aș fi fost oaspete la sultani, îi aruncai sultanului salamalecul îndătinat, cu multă cuviință, da fără slugărnicie, iar el mi-l întoarse cu dulceață și bunăvoință. Și luai legătura din mâinile robului și-o dăruii sultanului rostind:

– Binevoiește a primi darul acesta sărac, o, doamne al vremilor, măcar că nu-i pe vadul volniciilor tale, ci

pe umila cărare a neputerii mele!

Iar sultanul porunci vizirului său să ia și să desfacă legătura, și se uită să vadă ce este în ea. Și văzu niște giuvaieruri și niște diademuri și niște podoabe de o strălucire atâta de necrezut, cum pesemne niciodată nu mai văzuse ceva asemeni. Și, uluit, se minună cu glas mare de frumusețea darului și îmi zise:

– Este primit! Da grăbește de-mi spune ce dorești și ce pot să-ți dau eu în schimb. Întrucât niciodată nu se cade ca sultanii să rămână mai prejos ca dărnicie și ca filotimie!

Iar eu, fără a mai aștepta alta, răspunsei:

– O, doamne al vremilor, dorul meu arzător este să-ți fiu ginere și fecior, prin acel ascuns odor, acea floare dulce mirositoare, acea fecioară cetluită cu lucoare, minunea-n iașmacuri ușoare, fiica ta cea mai mare!

După ce auzi vorbele mele și-mi pricepu cererea, sultanul se uită la mine un ceas de vreme, și îmi răspunse:

– Nu stă nimica împotrivă!

Pe urmă se întoarse înspre vizir și îi spuse:

– Tu ce socoți despre ce ne cere acest preastrălucit domn? În ce mă privește, eu îl găsesc întru totul pe potrivă! Și cunosc, din anumite semne de pe chipul lui, că este trimis de ursită spre a-mi fi ginere!

Iar vizirul întrebat răspunse:

– Vorbele sultanului sunt asupra capului nostru! Iar coconul nu este întru nimica o însoțire nevrednică de stăpânul nostru, nici o înrudire de aruncat. Departe de aceasta! Da poate că n-ar fi rău să-i ceri o dovadă, peste darul adus, despre puterea și despre volnicia lui!

Și sultanul îl întrebă:

– Cum se cade să mă port în treaba asta? Sfătuiește-mă, o, vizirule!

El spuse:

– Sfatul meu, o, doamne al vremilor, este să-i arăți diamantul cel mai frumos din visterie, și să nu i-o dai de soție pe domnița fiica ta decât cu învoiala de a-ți aduce, ca dar de nuntă, un diamant de preț la fel.

Eu atunci, măcar că în sinea mea eram tulburat rău, îl întrebai pe sultan:

– Dacă am să-ți aduc o piatră care să fie geamăna celei de aici, și perechea ei întru totul, mi-o dai pe domniță?

El îmi răspunse:

– Dacă îmi aduci într-adevăr o piatră aidoma cu cea de aici, fata mea va fi soția ta.

Iar eu cercetai piatra, o întorsei pe toate părțile și mi-o învrâstai în ochi. Pe urmă i-o dădui îndărăt sultanului și îmi luai rămas-bun de la el, cerându-i îngăduința de a veni iarăși a doua zi.

Și când ajunsei la saraiul nostru, flăcăul îmi zise:

– Care-i treaba?

Iar eu îi înșirai toate câte se petrecuseră, zugrăvindu-i piatra de parcă o țineam între degete. Și el îmi spuse:

– Lucru-i lesne. Ci astăzi e prea târziu; da mâine, inșallah! am să-ți dau zece diamante întocmai aidoma cu cel pe care mi l-ai zugrăvit...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute treizeci și treia noapte

Urmă:

... Lucru-i lesne. Ci astăzi e prea târziu; da mâine, inșallah! am să-ți dau zece diamante întocmai aidoma cu cel pe care mi l-ai zugrăvit.

Și a doua zi dimineața, flăcăul chiar că ieși în grădina saraiului și, peste un ceas, îmi aduse cele zece diamante, toate de o frumusețe întru totul aidoma cu a diamantului sultanului, șlefuite în chip de ou de porumbel și limpezi ca ochiul soarelui. Iar eu plecai să le înfățișez sultanului și să-i spun:

– O, stăpâne al meu, iartă-mă pentru preaputinul adus. Da n-am avut cum să rostuiesc numai un diamant și am fost nevoit să-ți aduc o testea de zece. Da poți să alegi, și pe urmă să le arunci pe cele care n-au să-ți placă!

Și sultanul îl puse pe vizirul cel mare să deschidă sipețelul de smalț în care se aflau pietrele și rămase vrăjit de strălucirea și de frumusețea lor, și tare uluit când văzu că erau într-adevăr zece, toate asemeni cu cel pe care îl avea aidoma.

Iar când se dezmetici din uluire, se întoarse înspre vizir și, fără a-i grăi o vorbă, îi făcu din mână un semn care spunea: „Ce trebuie să fac?“ Și vizirul răspunse, în același fel, cu un semn care vroia să zică: „Trebuie să-i dai fata!“

Și numaidecât se dădură poruncile ca să se facă toate pregătirile pentru nunta noastră. Și fură chemați cadiul și martorii, care scriseră senetul de căsătorie, atunci pe loc. Iar când hrisovul cel legiuit fu întocmit, mi-l înmânară, după orânduirea îndătinată. Și întrucât ținusem ca flăcăiandrul, pe care i-l înfățișasem sultanului ca pe ruda mea cea mai apropiată, să fie de față la scrierea hârtiilor, mă grăbii să-i arăt senetul, ca să-l citească în locul meu, dat fiind că eu nu știam nici să citesc, nici să scriu. Și după ce îl citi cu glas tare de la un cap la altul, mi-l dete îndărăt, spunându-mi:

– Este făcut după toate pravilele și după datină. Și iacătă-te însurat legiuit cu fata sultanului.

Pe urmă mă luă de-o parte și îmi spuse:

– Toate astea sunt bune, Mahmud, da acuma vreau să-ți cer o făgăduială!

Iar eu răspunsei:

– Eh, pe Allah! ce făgăduială poți să-mi ceri care să fie mai mare decât aceea de a-ți da și viața mea, care-i de mult a ta!

Iar el zâmbi și îmi spuse:

– Mahmud! Nu vreau să te bucuri de căsătoria ta, până ce nu am să-ți dau eu învoire de a o începe. Întrucât mai este un lucru pe care trebuie să-l fac eu mai înainte!

Și răspunsei:

– A asculta înseamnă a mă supune!

Încât, atunci când sosi și noaptea începăturii, intrai la fata sultanului. Ci în loc să fac ceea ce face soțul în atare împrejurare, mă așezai departe de ea, în ungherul meu, în pofida dorinței. Și mă mulțumeam numai să mă uit la ea de departe, amărunțindu-i cu ochii desăvârșirile. Și tot așa făcui și în cea de a doua noapte, și în cea de a treia noapte, măcar că în fiecare dimineață mama soției mele venea, cumu-i datina, s-o întrebe cum a fost noaptea, spunându-i: „Nădăjduiesc de la Allah că nu s-a întâmplat nicio supărare și că dovada fecioriei tale s-a făcut!“ Ci soția mea răspundea! „Nu mi-a făcut încă nimic!“

Drept care, în dimineața celei de-a treia zile, mama soției mele se mohorî până peste marginile mohorălii, și strigă:

– O, ce năpastă pe noi! pentru ce ne batjocorește soțul tău într-un chip atâta de greu, și de ce stăruie a nu vroi să-ți facă începătura? Și ce-au să gândească despre purtarea aceasta de râs rudele noastre și robii noștri? Și n-au ele tot temeiul să creadă că nedorința lui se trage de la vreo pricină despre care e greu să faci dovada, ori

de la cine știe ce belea amarnică?

Și, plină de spaime, se duse, în dimineața acelei a treia zi, să-i povestească treaba sultanului, care zise:

– Dacă în noaptea aceasta nu-i mântuie fecioria, am să-l sugrum!

Iar vorbele lui ajunseră la urechile copilandrei soția mea, care veni și mi le aduse.

Eu atunci nu pregetai să-i dau de știre flăcăului. Iar el îmi spuse:

– Mahmud, acuma se poate! Ci până a-i mântui fetia, mai trebuie încă ceva, și anume să-i ceri, când ai să fii numai tu cu ea, să-ți dea o brățară pe care o poartă la mâna dreaptă. Iar tu s-o iei și să mi-o aduci numaidecât. Pe urmă are să fie cu putință să-ți îndeplinești datorința și să-i mulțumești pe mamă și pe tată.

Iar eu răspunsei:

– Ascult și mă supun!

Și când rămăsei singur cu fata, la căderea nopții, îi spusei:

– Allah fie cu tine! chiar ai tu dorința să-ți dau în noaptea aceasta plăcerea și bucuria?

Ea îmi răspunse:

– Am această dorință într-adevăr.

Eu urmai:

– Atunci, dă-mi brățara pe care o porți la mâna dreaptă!

Iar domnița strigă:

– Eu vreau să ți-o dau, da nu știu ce are să se întâmple când am să las în mâinile tale această brățară-talisman ce mi-a fost dăruită de doica mea pe când eram copilă mică.

Și, spunând acestea, scoase brățara de la mână și mi-o dete. Iar eu ieșii numaidecât și mă dusei să i-o înmânez prietenului meu, flăcăul, care îmi spuse:

– Este chiar ceea ce îmi trebuia! Acuma poți să te

întorci să-ți faci treaba.

Iar eu dădui fuga în odaia de nuntă, ca să-mi îndeplinesc făgăduiala în ce privește luarea în stăpânire, și astfel să mulțumesc pe toată lumea.

Or, începând din clipita când dam să mă bucur de soția mea, care mă aștepta întru totul pregătită în patul ei, nu mai știu, o, fratele meu, ce mi s-a întâmplat. Tot ce știu este că am văzut deodată odaia și palatul cum se surupă ca într-un vis, și m-am trezit culcat sub cerul gol, în mijlocul casei celei dărăpănate unde dusesem maimuțoiul când îl cumpărasem. Și eram fără hainele mele cele bogate, și pe jumătate gol, sub zdrențele ticăloșiei de mai înainte. Și cunoscui haina mea cea veche, cârpită cu petece de toate culorile, și toiagul meu de derviș cerșetor, și turbanul meu ciuruit de găuri ca un ciur de păsărar.

La priveliștea aceasta, o, fratele meu, nu prea pricepeam cam ce vrea să însemne totul, și mă întrebam: „Ya Mahmud, ești treaz sau dormi? Visezi ori ești cu adevărat Mahmud, dervișul cerșetor?“ Și, după ce îmi venii în simțiri, mă ridicai și mă scuturai, cum îl văzusem pe maimuțoi mai înainte. Da rămâneam tot așa cum eram, un băiat sărac de om sărac, și nimic mai mult.

Atunci, cu sufletul zdrobit și cu mințile risipite, plecai să rătăcesc fără să prea știu încotro, cugetând la ursita cea de nepriceput, care mă adusese în starea aceea. Și, hoinărind așa, ajunsei într-o uliță nu prea umblată, unde văzui, stând jos pe un preșuleț și având dinainte-i o rogojină mică plină cu hârtii scrise și cu felurite lucruri de ghicit, un maghrebin din Barbar.

Iar eu, bucuros de acea întâlnire, mă apropiai de maghrebin, cu gândul de a-l pune să-mi tragă ursita și să-mi tălmăcească horoscopul, și îi aruncai un salamalec, la care el îmi răspunse. Și șezui jos pe pământ, cu

picioarele strânse sub mine, mă ghemuii dinaintea lui și îl rugai să cerceteze Nevăzutul pentru mine.

Atunci maghrebinul, după ce mă măsură cu niște ochi prin care treceau limbi de cuțite, strigă:

– O, dervișule, au nu tu ai fost cel păgubit de o ursită ticăloasă care te-a despărțit de soția ta?

Iar eu grăii:

– Hei, uallah! hei, uallah! ba eu sunt!

El îmi spuse:

– O, săracul de tine! Maimuțoiul pe care l-ai cumpărat pe cinci drahme de argint, și care s-a preschimbat așa, dintr-odată, într-un flăcău plin de gingășie și de frumusețe, nu este o făptură omenească dintre fiii lui Adam, ci un ginn de neam rău. Și nu s-a slujit de tine decât ca să-și ajungă ținta. Află, într-adevăr, că el de multă vreme este îndrăgostit cu patimă de fata sultanului, chiar aceea cu care te-a pus să te însori. Ci întrucât, în pofida tuturor puterilor lui, nu putea să se apropie de ea, dat fiind că fata purta o brățară-talismanică, s-a slujit de mijlocirea ta ca să pună mâna pe brățară și ca să pună stăpânire nepedepsit pe domniță. Da eu nădăjduiesc că nu peste mult am să spulber puterea amarnică a acelui ticălos, unul dintre ginnii spurcați care s-au răzvrătit împotriva legii stăpânului nostru Soleiman – cu el fie rugăciunea și pacea!

Și după ce grăi astfel, maghrebinul luă o foaie de hârtie, scrise pe ea niște litere încâlcite, și mi-o dete spunând:

– O, dervișule, să nu ai vreo îndoială în ce privește strălucirea triștei tale, întremează-ți sufletul și du-te unde am să-ți arăt. Și acolo să aștepți până ce are să se ivească o ceată de oameni, la care să te uiți cu luare-aminte. Și când ai să-l vezi pe acela care ți se va părea că le este căpetenie, să-i dai răvașul; iar el are să-ți împlinească dorințele!

Pe urmă îmi dete îndrumările de trebuință spre a ajunge la locul despre care era vorba, și adăugă:

– În ce privește plata pe care mi-o datorezi, ai să mi-o dai când ursita are să ți se împlinească!

Eu atunci, după ce îi mulțumii maghrebinului, luai răvașul și pornii la drum înspre locul pe care mi-l arătase. Și mersei, pe drumul acela, toată noaptea și toată ziua următoare, și încă o parte din cea de a doua noapte. Și ajunsei atunci la o câmpie goală în care nu se afla drept toată vietatea decât ochiul cel nevăzut al lui Allah și iarba sălbatică. Și șezui jos și așteptai cu nerăbdare ceea ce avea să mi se întâmple. Și auzii împrejurul meu ca un fel de zbor de păsări de noapte pe care nu le vedeam. Și spaima de pustietate începea să-mi facă inima să tremure, iar frica de noapte îmi umplea sufletul. Și iacătă că deodată zării, la o oarecare depărtare, o mulțime mare de făclii ce păreau că vin singure înspre mine. Și în curând putui să întrezăresc și mâinile care le purtau; ci oamenii care aveau mâinile acelea rămâneau în golul nopții, iar ochii mei nu îi vedeau. Și o mulțime fără de sfârșit de făclii, purtate de niște mâini fără de stăpâni, trecură așa, perechi-perechi, pe dinaintea mea. Și într-un sfârșit văzui, înconjurat de un număr mare de lumini, un sultan care sta în jețul lui, înveșmântat în strălucire. Și, când ajunse dinaintea mea, mă privi și mă scrută îndelung, în vreme ce genunchii mei se loveau între ei de spaimă, și îmi spuse:

– Unde este răvașul de la prietenul meu, maghrebinul Barbari?

Iar eu atunci îmi întării inima și, înaintând, îi întinsei răvașul, pe care el îl desfăcu și îl citi, pe când alaiul se oprise. Iar el strigă la careva pe care nu îl vedeam:

– Ya Atraș, vino încoace!

Și numaidecât, ieșind din beznă, se ivi un sol gata

împodobit, care sărută pământul dintre mâinile sultanului. Și sultanul îi spuse:

– Du-te degrabă la Cairo, pune-l în lanțuri pe ginnul *cutare*, și adu-mi-l fără de zăbavă!

Iar solul se supuse și pieri pe dată. Or, peste un ceas, solul se întoarse aducându-l în lanțuri pe flăcăiandrul meu, care se făcuse cumplit de văzut și hâd de privit. Iar sultanul răcni la el:

– Pentru ce, o, blestematule, i-ai răpit acestui adamit îmbucătura? Și pentru ce i-ai înfulecat-o tu?

Iar el răspunse:

– Îmbucătura este încă neatinsă, iar eu doar am pregătit-o.

Și sultanul zise:

– Trebuie să-i dai pe dată îndărăt brățara-talisman acestui fiu de adamit, că de nu, vei avea a face cu mine!

Ci ginnul, care era un ticălos împielițat, răspunse mândru:

– Brățara este la mine și nimeni nu are să mi-o ia!

Și, rostind acestea, căscă o gură cât o șură și aruncă în ea brățara ce se afundă înlăuntru-i. Când văzu așa, sultanul acela de noapte ridică mâna și, aplecându-se, îl însfăcă pe ginn de ceafă și, învârtindu-l ca pe o praștie, îl izbi de pământ strigându-i:

– Ca să te înveți minte!

Și îi mestecă lungimea cu lățimea. Pe urmă porunci uneia dintre mâinile purtătoare de făclie să scoată brățara din lăuntrul acelui trup fără de viață și să mi-o dea. Lucru care fu îndeplinit pe loc. Și, o, fratele meu, de îndată ce brățara-talisman fu în mâinile mele, sultanul și tot sultanatul lui...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute treizeci și patra noapte

Urmă:

... Și, o, fratele meu, de îndată ce brățara-talisman fu în mâinile mele, sultanul și tot saltanatul lui de mâini pieriră, iar eu mă pomenii iarăși îmbrăcat cu hainele mele scumpe, în saraiul meu, în chiar iatacul soției mele. Și pe ea o găsii cufundată într-un somn adânc. Ci de cum îi pusei brățara la mână, se trezi și scoase un țipăt de bucurie când mă văzu. Iar eu, ca și cum nimic nu s-ar fi petrecut în răstimp, mă alipii de ea. Iar ce-a mai fost este taina credinței musulmane, o, fratele meu. Iar a doua zi tatăl și mama ei fură până peste poate de bucuroși, văzându-mă îndărăt după atâta lipsă, și uitară, așa de mare le era bucuria de a ști isprăvită fetia copilei lor, să mă mai iscodească în privința aceasta. Și de-atunci trăim laolaltă în saraiul acesta, în tihnă și în bună-învoire. Iar la un timp de la nunta mea, sultanul, socrul meu, tatăl soției mele, muri fără a lăsa vreun urmaș de parte bărbătească și, întrucât eram însurat cu fata lui, îmi lăsă mie ca moștenire scaunul de domnie. Și ajunsei ce sunt acuma, o, fratele meu. Ci Allah este cel mai mare. Și de la el ne tragem, și la el avem să ne întoarcem.

Și sultanul Mahmud, după ce îi istorisi astfel povestea lui prietenului său cel proaspăt, sultanul-derviș, îl văzu pe acesta până peste poate de minunat de o întâmplare atâta de ciudată, și îi spuse:

– Nu te minuna, o, fratele meu; căci tot ceea ce este scris se împlinește, și nimic nu este peste putință la vrerea Aceluia carele a zămislit totul! Și-acuma, după ce m-am arătat față de tine în deplinătatea adevărului, fără

a mă teme că m-aș micșora în ochii tăi dezvăluindu-ți obârșia mea umilă, ci anume tocmai pentru ca pilda mea să-ți fie ca o mângâiere, și ca să nu te socoți mai prejos decât mine ca stirpe și ca stepenă, poți să fii prieten cu mine în toată liniștea; întrucât niciodată nu am să mă socotesc îndrituit, după toate câte ți-am povestit, să mă îngâmf de starea mea față de tine, o, fratele meu!

Pe urmă adăugă:

– Iar pentru ca starea ta să fie mai limpede, o, fratele meu de obârșie și de cin, am să te căftănesc ca mare vizir al meu. Și așa ai să fii mâna mea cea dreaptă, și sfetnic al faptelor mele; și nimic nu are să se facă în împărăție fără de mijlocirea ta și fără ca priceperea ta să fi încuviințat mai înainte!

Și, fără a mai amâna, sultanul Mahmud îi chemă pe emirii și pe mai-marii împărăției sale și le porunci să-l știe pe sultanul-derviș de vizirul-cel-mare, și îl îmbrăcă cu chiar mâinile sale într-o haină mândră de falā, și îi dete în seamă turaua domnească.

Și proaspătul mare-vizir ținu divan în chiar ziua aceea, și tot așa și în zilele care urmară, împlinindu-și datorințele slujbei cu atâta duh al dreptății și al nepăr-tinirii, încât lumea, aflând de noua stare a lucrurilor, venea din afundurile țării spre a-și înfățișa jalbele și spre a se supune hotărârilor lui, luându-l de singur judecător al pricinilor lor. Iar el punea atâta înțelepciune și atâta chibzuială în județele sale, încât îi aduceau mulțumire și laudă până și cei împotriva cărora se rosteau hotărârile. În ce privește clipele de răgaz, apoi pe acestea și le petrecea laolaltă cu sultanul, cu care ajunsese soț nedespărțit și prieten la toartă.

Or, într-o zi, sultanul Mahmud, simțindu-și cugetul pustiu, se duse degrabă la prietenul său și îi spuse:

– O, frate și vizir al meu, astăzi mi-e inima grea în piept, și cugetul mi-e pustiu.

Iar vizirul, sultanul de odinioară al țării Arabiei, răspunse:

– O, doamne al vremilor, bucuriile și necazurile sunt în noi și numai inima noastră le zămislește. Ci adesea vederea lucrurilor din afara noastră poate să ne schimbe starea sufletului. Ai încercat astăzi asupra ochilor tăi priveliștea lucrurilor din afară?

Iar sultanul răspunse:

– O, vizire al meu, am încercat astăzi asupra ochilor mei priveliștea nestematelor din vistieria mea, și le-am luat una câte una în mâinile mele, și rubinele, și smaraldele, și safirele, și gemmele de toate felurile de culori; ci ele nu m-au îndemnat nicidecum înspre voioșie, iar sufletul mi-a rămas mohorât și inima tristă. Și m-am dus pe urmă în haremul meu, și mi-am petrecut privirile peste toate neamurile mele de femei, și albe, și oacheșe, și bălaie, și arămii, și negre, și grase, și gingașe, ci niciuna dintre ele nu a izbutit să-mi risipească tristețea. Și mi-am cercetat pe urmă grajdurile, și m-am uitat la caii și la iepele și la cârlanii mei, ci toată frumusețea lor nu a putut să miște vălul care întunecă lumea dinaintea ochilor mei. Și acuma vin la tine, o, vizire al meu plin de înțelepciune, ca să găsești tu un leac pentru starea mea, sau să-mi spui niște vorbe tămăduitoare.

Iar vizirul răspunse:

– O, doamne al meu, ce-ai zice de un drum pe la lăcașul nebunilor, pe la maristan, pe care de atâtea ori am vrut să-l vedem împreună, fără să fi ajuns încă la el? Mă gândesc că, într-adevăr, nebunii sunt niște făpturi dăruite cu alt fel de înțelegere decât a noastră, și că ei văd între lucruri niște legături pe care cei care nu sunt nebuni nu le bagă niciodată în seamă, și că sunt cercetați de duhuri. Și poate că drumul acesta are să ridice tristețea

care apasă pe sufletul tău și are să-ți ușureze pieptul!

Iar sultanul răspunse:

– Pe Allah, o, vizire al meu, hai să-i vedem pe nebunii din maristan!

Atunci sultanul și vizirul său, sultanul-derviș de odinioară, ieșiră din sarai, fără a lua niciun fel de alai cu ei, se duseră, fără a se mai opri pe undeva, drept la maristan, adică la casa de nebuni. Și intrară și se preumblară peste tot; spre uimirea lor cea mare, nu găsiră acolo pe nimenea în afară de chelar și paznici; cât despre nebuni, nu se afla nici umbră, nici mireasmă de vreunul. Și sultanul îl întrebă pe chelar:

– Unde sunt nebunii?

Iar el răspunse:

– Pe Allah, o, doamne al meu, nu mai găsim nebuni de un lung răspas de vreme, și pricina acestei sărăcii nu poate să stea decât în slăbirea deșteptăciunii la făpturile lui Allah!

Pe urmă adăugă:

– Ci totuși, o, doamne al vremilor, am putea să-ți arătăm trei nebuni care se află aici de o bucată de vreme, și care ne-au fost aduși, unul după altul, de niște oameni de vază, care ne-au oprit să-i arătăm cuiva, fie acela mic ori mare. Ci nimica nu se cade să-i fie ascuns stăpânului nostru sultanul!

Și mai adăugă:

– Aceștia, fără de nicio îndoială, sunt niște mari învățați, căci toată ziua citesc în cărți!

Și îi duse, pe sultan și pe vizir, la niște odăi lăturalnice, apoi, cuviincios, îi lăsă singuri.

Iar sultanul Mahmud și vizirul său văzură trei inși tineri legați cu lanțuri de un zid. Și unul din ei citea, pe când ceilalți doi ascultau cu luare-aminte. Și tustrei erau frumoși, bine făcuți, și nu dădeau niciun semn de

sminteală ori de nebunie. Și sultanul se întoarse înspre tovarășul său și îi zise:

– Pe Allah, o, vizire al meu, necazul acestor trei tineri trebuie să fie un necaz tare de-a mirare, iar povestea lor o poveste nemaipomenită!

Și se întoarse înspre ei și îi întrebă:

– Voi chiar din pricina nebuniei ați fost închiși în maristan?

Iar ei răspunseră:

– Nu, pe Allah, nu suntem nici nebuni, nici smintiți, o, doamne al vremilor, și nu suntem nici măcar nerozi sau tâmpi. Da atâta de ciudate sunt întâmplările noastre, și atâta de nemaipomenite istoriile, că, de-ar fi însăilate cu acul pe colțul ochilor noștri, ar fi o învățătură mistuitoare pentru aceia care ar fi în stare s-o slovenească!

Iar sultanul și vizirul, la vorbele lor, șezură jos dinaintea celor trei tineri legați în lanțuri și spuseră:

– Urechea noastră-i deschisă și stă gata să vă asculte!

Atunci cel dintâi, acela care citise din carte, spuse:

POVESTEA CELUI DINTÂI DINTRE NEBUNI

Eu de meserie, o, stăpânii mei și cunună pe capul meu, am fost neguțător în sukul mătăsarilor, așa cum înaintea mea fuseseră părintele și părintele părintelui meu. Și, ca marfă, nu vindeam decât lucruri indienești, de toate felurile și de toate culorile, da numai la prețuri ridicate. Și vindeam și cumpăram cu câștig și cu agoniseală mare, cum e datul la neguțătorii cei mari.

Or, într-o zi, stam ca de obicei în prăvălia mea, când se ivi o bătrână care îmi ură ziua-bună și mă cinsti cu salamalecul ei. Iar eu îi răspunsei la urări și la vorbele

îndătinate, când ea șezu jos pe marginea tejghelei mele și mă iscodi, zicând:

– O, stăpâne al meu, ai marfă de soi, adusă chiar din țara Indului?

Eu răspunsei:

– O, stăpână a mea, am cu ce să te mulțumesc în prăvălia mea.

Iar ea spuse:

– Scoate-mi un vig din acela, ca să-l văd.

Iar eu mă ridicai și trăsei, anume pentru ea, din dulapul cu scumpeturi puse deoparte un vig de zarpa indienească din cele mai scumpe zarpale, și i-l pusei dinainte. Iar ea îl luă și, după ce îl cercetă, fu pe deplin mulțumită de frumusețea țesăturii și îmi spuse:

– O, stăpâne al meu, cu cât dai zarpaua aceasta?

Eu răspunsei:

– Cu cinci sute de dinari.

Iar ea își scoase numaidecât punga și îmi numără cei cinci sute de dinari de aur; pe urmă își luă zarpaua și plecă în calea ei. Iar eu, o, stăpâne și doamne al nostru, îi vândui astfel o marfă care nu mă costase decât o sută cincizeci de dinari. Și îi mulțumi Atoatedătătorului pentru binefacerile sale.

Or, a doua zi, bătrâna veni iar la mine și îmi mai ceru o zarpa, și mi-o plăti tot cu cinci sute de dinari, și plecă apoi cu târguiala și cu procopseala ei. Și iarăși veni și în ziua următoare să cumpere de la mine încă o bucată de zarpa indienească, pe care mi-o plăti pe loc; și, o, doamne sultane al meu, tot așa făcu vreme de cincisprezece zile la rând, cumpără și plăti mereu la fel. Iar în cea de a șaisprezecea zi o văzui că vine ca de obicei și își alege o bucată. Și tocmai se pregătea să mi-o plătească, când băgă de seamă că nu avea punga la ea, și îmi spuse:

– Ya Khawaga, pesemne că mi-am lăsat punga acasă.

Iar eu răspunsei:

– Ya setti, nu-i niciun zor. Dacă vrei să-mi aduci banii mâine, vei fi binevenită; de nu, tot binevenită ai să fii!

Ci ea se lepădă, spunând că niciodată nu s-ar învoi să primească o marfă pe care nu a plătit-o, iar eu la rându-mi îi spusei de mai multe ori:

– Poți s-o iei, pe temeiul prieteniei noastre și pe prețuirea pe care o am pentru tine!

Și începu între noi o înfruntare de mărinimii, ea nevroind să primească, iar eu vroind să dau. Întrucât, o, doamne al meu, se cădea ca, după ce dobândisem atâta câștig de pe urma ei, să mă port frumos cu ea, ba eram gata, la nevoie, să-i dau pe degeaba chiar una ori două bucăți de zarpa. Ci la urmă îmi zise:

– Ya Khawaga, văd că niciodată n-avem să ajungem a ne înțelege dacă o ținem tot așa. Încât cel mai lesne ar fi să-mi faci hatârul de a mă însoți până acasă la mine, unde să-ți capeți prețul pentru marfa ta.

Eu atunci, nevroind s-o supăr, mă sculai, închisei prăvălia și pornii după ea.

Și merserăm, ea înainte, iar eu la zece pași în urma ei, până ce ajunserăm la intrarea în ulița pe care se afla casa. Atunci se opri și scoțând din sân o năframă îmi spuse:

– Trebuie să primești a te lăsa legat la ochi cu năframa aceasta.

Iar eu, cu totul nedumerit de o ciudățenie ca aceea, o rugai cuviincios să-mi spună pentru care pricină. Și ea îmi spuse:

– Pentru că pe ulița pe care avem s-o străbatem se află niște case cu ușile deschise și unde femeile stau cu fața dezvelită în odaia de la intrare; și-așa că s-ar putea ca privirea ta să cadă pe vreuna dintre ele, măritată ori fată,

iar inima ta s-ar putea ispiti atunci în vreo încurcătură de dragoste, și ai fi tare necăjit în viața ta; întrucât în această mahala a cetății se află destule chipuri de femei măritate ori de fecioare, atâta de frumoase că l-ar ispiti până și pe schivnicul cel mai cucernic. Iar eu tare mă tem pentru tihna inimii tale...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute treizeci și cincea noapte

Urmă:

... întrucât în această mahala a cetății se află destule chipuri de femei măritate ori de fecioare, atâta de frumoase că l-ar ispiti până și pe schivnicul cel mai cucernic. Iar eu tare mă tem pentru tihna inimii tale.

Eu, la astea, gândii: „Pe Allah, bătrâna nu are gânduri necurate". Și mă supusei la ce îmi cerea. Ea atunci mă legă la ochi cu năframa și mă făcu astfel să nu mai văd nimic.

Mă luă pe urmă de mână și merse cu mine până ce ajunserăm dinaintea unei case, unde bătu în poartă cu veriga de fier. Și ni se deschise pe dată, din lăuntru. Și de cum intrarăm, călăuza mea cea bătrână îmi dete jos năframa, iar eu văzui uluit că eram într-o încăpere împodobită și îmbrăcată cu toată strălucirea saraiurilor împărătești. Și, pe Allah! o, doamne și sultane al nostru, în viața mea nu mai văzusem ceva asemenea, nici nu visasem niște lucruri atâta de minunate.

Estimp, bătrâna mă rugă s-o aștept în odaia în care mă aflam și care da într-o sală încă și mai frumoasă, cu

perdele. Și lăsându-mă singur în odaia aceea, din care puteam să zăresc tot ce se petrece în cealaltă, plecă.

Și iacătă! văzui la intrarea în cea de a doua sală, aruncate claie peste grămadă într-un colț, toate zarpalele cele scumpe pe care i le vândusem bătrânei. Și îndată intrară două tinerele ca două lune, aducând fiecare câte o găleată plină cu apă de trandafiri. Și își puseră gălețile jos pe lespezile de marmură albă și, ducându-se la mormanul de atlazuri, luară unul la întâmplare și îl despicară în două, ca pe o cârpă de vase. Pe urmă se duseră fiecare la găleata ei și, suflecându-și mânecile până la subsuoară, băgară bucata de atlaz în apa de trandafiri și începură să ude și să spele lespezile și să le șteargă apoi cu alte bucăți din zarpalele mele cele scumpe, și, într-un sfârșit, să le frece și să le lustruiască cu ce mai rămăsese din minunile care costaseră cinci sute de dinari fiecare. Și când își sfârșiră treaba, și când marmura se făcu ca argintul, fetișcanele acoperiră podeaua cu niște preșuri atâta de frumoase încât, dacă aș fi vândut prăvălia mea întreagă, tot n-aș fi dobândit banii trebuitori spre a-l putea cumpăra chiar și pe cel mai sărăcăcios dintre ele. Și peste preșurile acelea fetele așternură un chilim de lână de capră înmiresmat cu mosc și niște perne umplute cu pene de struț. După care, aduseră cincizeci de bucăți de atlaz de zarafir și le rânduiră frumos împrejurul chilimului din mijloc; pe urmă ieșiră din odaie.

Și iacătă! perechi-perechi, intrară niște fete ținându-se de mână și veniră și se rânduiră fiecare dinaintea câte uneia dintre bucățile cele pătrate de atlaz, și, întrucât ele erau cincizeci, se aflară așezate astfel, într-o desăvârșită rânduială, dinaintea atlazurilor acelea.

Și iacătă! sub un baldachin purtat de zece lune de frumusețe, se ivi la intrarea în sală o fetișcană, atâta de orbitoare în albeața ei și în strălucirea ochilor săi cei negri, că ochii mei se închiseră singuri. Și când îi

deschisei iar, o văzui lângă mine pe bătrâna care mă călăuzise acolo și care mă pofti s-o însoțesc spre a mă înfățișa fetișcanei ce se tolănise galeș pe chilimul de la mijloc, între cele cincizeci de fete care ședeau în picioare pe bucățile de atlaz. Iar eu, nu fără o mare tulburare, mă văzui ațintit așa de privirile celor cincizeci și una de perechi de ochi negri, și îmi zisei: „Nu este putere și izbăvire decât întru Allah cel Preamărit și Preaînalt! E vădit că moartea mea o vor!“

Or, când ajunsei dinaintea ei, copilandra crăiță îmi zâmbi, îmi ură bun venit și mă pofti să stau jos pe chilim lângă ea. Și, tare încurcat și fâstâcit, șezui, ca să mă supun ei, iar ea îmi spuse:

– O, tinere, ce zici de mine și de frumusețea mea? Și socoți că aș putea să-ți fiu soție?

Iar eu, la vorbele acelea, uluit până peste marginile uluirii, răspunsei:

– O, stăpână a mea, cum aș cuteza să mă cred vrednic de-un atare hatâr? Căci, cu adevărat, eu nu mă socot la un preț atâta de mare încât să ajung un rob, ori încă și mai puțin dinaintea ta!

Ci ea urmă:

– Nu, pe Allah, o, tinere, vorbele mele nu cuprind niciun vicleșug, și nu este nimica amăgitor în spusele mele, care-s din inimă. Așa încât răspunde-mi la fel de curat și alungă-ți din minte toată spaima. Întrucât inima mea este plină până sus de dragostea pentru tine!

La vorbele acelea, pricepui, o, doamne sultane al nostru, pricepui, fără putință de îndoială, că fetișcana chiar avea de gând să se mărite cu mine, ci fără să fiu în stare a ghici pentru care pricină mă alesese tocmai pe mine dintre miile de tineri, nici de unde știa de mine. Și, până la urmă, îmi zisei: „O, *Cutărică*, ceea ce este de nepătruns are însușirea de a nu cere gânduri chinuitoare.

Nu căuta, așadar, să înțelegi, și lasă lucrurile să-și urmeze calea." Și răspunsei:

– O, stăpână a mea, dacă chiar nu vorbești așa ca să le faci pe fetele acestea să râdă de mine, adu-ți aminte de zicala care spune: „Când drugu-i roșu, este gata pentru ciocan." Or, socot că inima mea este atâta de aprinsă de jind, încât e vremea să împlinim împreunarea noastră. Spune-mi, dar, pe viața ta! ce trebuie să-ți aduc ca zestre și ca avere din parte-mi!

Iar ea răspunse zâmbind:

– Zestrea și averea sunt de mult date și nu ai a te îngriji de ele.

Și adăugă:

– Întrucât așa-i și dorința ta, am să trimit pe dată după cadiu și după martori, spre a putea să fim uniți fără de amânare.

Și într-adevăr, o, doamne al meu, cadiul și martorii nu zăboviră să vină. Și înnodară nodul, cumu-i pravila. Și fuserăm însurați fără de păsuire. Și toată lumea plecă, după împlinirea datinei. Iar eu mă întrebam: „O, *Cutărică*, visezi ori ești treaz?" Și-apoi fu iarăși cu totul altceva când ea le porunci roabelor cele frumoase să gătească hammamul pentru mine și să mă îndrume acolo. Și fetele mă poftiră să intru într-o odaie de scaldă înmiresmată cu aloe de la Comorin, și mă dădură în seama scăldătoarelor care mă dezbrăcară și mă frecară și mă scăldară de mă făcură mai ușor ca păsările. Pe urmă turnară pe mine parfumurile cele mai alese, mă îmbrăcară cu găteli bogate și îmi aduseră tot felul de răcoritoare și de sorbituri. După care mă scoaseră din hammam și mă duseră în odaia soției mele, care mă aștepta împodobită numai cu frumusețea ei.

Iar ea veni numaidecât la mine și mă munci cu o patimă uluitoare.

Și trăirăm împreună, o, doamne al vremilor, douăzeci de nopți la rând, peste măsură de bucuroși și de fericiți. Și după acest răstimp, gândul la maică-mea veni de se înfățișă în mintea mea, și îi spusei copilandrei soția mea:

– Ya setti, iacătă că a trecut un potop de vreme de când lipsesc de acasă, iar maică-mea, care nu mai are niciun fel de știre despre mine, trebuie să fie tare îngrijorată. Pe deasupra, treburile negustoriei mele tare or mai fi lâncezit pesemne în toate zilele acestea câte au trecut.

Iar ea îmi răspunse:

– Nu te necăji! Și mă învoiesc cu dragă inimă să te duci s-o vezi pe mama ta și s-o liniștești. Ba poți, începând de-acum, să te și duci în fiecare zi și să-ți vezi de daraveli, dacă-ți place; ci vreau ca de fiecare dată să vină să te ia bătrâna mea și tot ea să te aducă înapoi.

Iar eu răspunsei:

– Nu este nimica împotrivă!

Cu aceasta, bătrâna cea de la început veni la mine, îmi puse o năframă peste ochi, mă duse la locul unde mă legase la ochi întâia oară și îmi spuse:

– Să te întorci aici deseară, la ceasul rugăciunii, și ai să mă găsești chiar în locul acesta, ca să te duc la soția ta.

Și, cu aceste vorbe, mă dezlegă la ochi și plecă.

Iar eu zorii să alerg la mine acasă, unde o găsii pe maică-mea copleșită de jale și scăldată de lacrimile deznădejdii, trudindu-se să-și coase hainele de doliu. Și de cum mă zări, se repezi la mine și mă cuprinse în brațe, plângând de bucurie; iar eu îi zisei:

– Nu mă plânge, o, maică a mea, și înseninează-ți ochii, întrucât lipsa aceasta a mea m-a dus la o fericire la care n-aș fi cutezat să năzuiesc vreodată.

Și îi istorisii întâmplarea mea cea norocită, iar ea se minună cu bucurie:

– Ocrotească-te și lumineze-te Allah, o, fiul meu! Da făgăduiește-mi că ai să vii să mă vezi în fiecare zi, întrucât dragostea mea are trebuință să fie răsplătită cu iubirea ta.

Iar eu nu pregetai să-i făgăduiesc, întrucât soția îmi și dăduse slobozenie, să plec de acasă oricând. După care îmi trecui ziua cu alișverișurile mele în prăvălia din suk, iar când veni vremea mă întorsei la locul hotărât, unde o găsii pe bătrâna care mă legă la ochi ca de obicei și mă duse în palatul soției mele, spunându-mi:

– Așa este mai bine pentru tine, întrucât, precum ți-am spus, pe ulița noastră se află o sumedenie de femei, măritate ori fete, care șed în tinda caselor lor și care toate nu au decât un dor, și-anume de a sorbi dragostea de pe drum așa cum adulmecă aerul și cum înghit apa pe care o beau! Și ce s-ar face inima ta între năvoadele lor?

Or, când ajunsei la saraiul în care locuiam acuma, soția mea mă primi cu o bucurie mare, iar eu răspunsei așa cum ilăul răspunde ciocanului. Iar cocoșul meu cel fără de creastă și fără de glas nu rămase mai prejos față de puicuța aceea ispititoare, și izbuti să nu se facă de ocară în faima lui de viteaz dezbătelnic, întrucât, pe Allah! o, stăpâne al meu, în noaptea aceea berbecul a dat nu mai puțin decât treizeci de izbituri de corn în oița aceea bătelnică, și nu și-a curmat truda decât atunci când potrivnica a strigat *aman*, cerând îndurare.

Și vreme de trei luni trăii așa mai departe viața aceasta neostenită, plină de înfruntări de noapte, de harțe de dimineață și de iurușuri de zi. Iar în sufletul meu mă minunam în fiecare zi de ursita mea, zicându-mi: „Ce soartă norocoasă am avut de m-a dus la fetișcana aceasta pojarnică, și pe care mi-a dat-o de soție! Și ce ursită

uluitoare ca aceea care odată cu bucățica asta de unt proaspăt mi-a menit și un sarai cum nu au nici sultanii!“ Și nu trecea zi fără ca să încerc a afla de la robi numele și cinul celei cu care mă însurasem fără s-o fi cunoscut și fără să știu a cui fată este și din ce neam se trage.

Ci într-o bună zi, aflându-mă singur mai deoparte cu o arăpoaică tânără dintre roabele cele negre ale soției mele, o iscodii pe roabă, spunându-i:

– Allah fie cu tine, o, copilandră binecuvântată, o, albo înlăuntrul tău, spune-mi ce știi despre stăpâna ta, iar vorbele tale am să le așez adânc în cotlonul cel mai adumbrit al inimii mele.

Iar tânăra arăpoaică, tremurând de spaimă, îmi răspunse:

– O, stăpâne al meu, povestea stăpânei mele este un lucru cu totul și cu totul nemaiauzit; ci dacă ți l-aș dezvălui, mă tem să nu fiu dată morții fără de izbăvire și fără de zăbavă! Tot ce pot să-ți spun este că ea te-a băgat de seamă într-o zi în suk, și că i-ai căzut cu drag.

Și nu putui nimic să mai scot de la arăpoaică, peste cuvintele acestea. Ba chiar, întrucât stăruiam, mă amenință că se duce să-i povestească stăpânei sale încercarea mea de-a o ispiti la destăinuiri. Atunci o lăsai să-și cate de calea ei, iar eu mă întorsei la nevastă-mea ca să stârnesc o zbânțuială fără de însemnătate.

Iar viața mea se scurgea așa, între desfătări năprasnice și harțe drăgostoase, până într-o după-amiază, când mă aflam în prăvălia mea, cu îngăduința soției mele, și când, aruncându-mi privirile înspre uliță, zării o copilandră cu iașmacul pe față...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute treizeci și șasea noapte

Urmă:

... Iar viața mea se scurgea așa, în desfătări năprasnice și harțe drăgăstoase, până într-o după-amiază, când mă aflam în prăvălia mea, cu îngăduința soției mele, și când, aruncându-mi privirile înspre uliță, zării o copilandră cu iașmacul pe față, care venea înspre mine, în chip fățiș. Iar când fu dinaintea prăvăliei mele, îmi aruncă salamalecul cel mai gingaș și îmi spuse:

– O, stăpâne al meu, iată un cocoș de aur împodobit cu diamante și cu nestemate, pe care degeaba m-am străduit să-l vând la prețul potrivit, pe la toți negutătorii din suk. Ci toți sunt niște inși fără gust și fără subțirime la frumuseți, întrucât mi-au răspuns că un asemenea giuvaier nu-i lesne de vândut și că nici n-ar putea să-l mărite cu vreun câștig. De aceea am venit să ți-l dau ție, care ești om de gust, la prețul pe care vei binevoi să-l hotărăști singur!

Iar eu răspunsei:

– Nici eu nu am vreo trebuință de giuvaierul tău. Dar ca să-ți fac voia, îți dau pe el o sută de dinari, nici unul mai mult, nici unul mai puțin.

Iar copilandra răspunse:

– Ia-l, și să-ți fie o cumpărătură aducătoare de câștig!

Iar eu, măcar că nu aveam chiar nicio dorință să cumpăr cocoșul de aur, mă gândii totuși că pasărea ar putea să-i placă soției mele, aducându-i aminte de virtuțile mele temeinice, așa că pornii înspre sipetul meu de bani să iau o sută de dinari. Ci când vrusei să-i dau fetei, ea nu vroi să-i primească, zicându-mi:

– Într-adevăr, nu-mi sunt de niciun folos, și nu doresc

altă plată decât îngăduința de a mă lăsa să te sărut numai o dată pe obraz. Și aceasta-i singura mea dorință, o, tinere!

Iar eu îmi zisei în sinea mea: „Pe Allah! numai un sărut pe obraz pentru un giuvaier care prețuiește mai bine de o mie de dinari de aur, ăsta-i un chilipir pe cât de ciudat, pe-atâta de mare!“ Și nu pregetai să-i dau îngăduința.

Atunci copilandra, o, doamne al meu, veni lângă mine și, ridicându-și iașmăcuțul de pe față, mă sărută pe obraz – până peste poate de dulce! – ci deodată, de parcă i-ar fi venit poftă să guste din carnea mea, își înfipse în obrazul meu dinții de tigroaică tânără și îmi arse o mușcătură de-i mai port și-acuma urma. Apoi plecă râzând cu un râs mulțumit, pe când eu îmi ștergeam sângele ce curgea de pe obraz. Și mă gândeam: „Pățania asta a ta, o, *Cutare*, este o pățanie uluitoare! Și în curând ai să vezi toate muierile din suk cum au să vină să-ți ceară care o bucățică de obraz, care o bucățică de bărbie, care o bucățică de ce știi tu, și poate că atunci ar fi mai bine să-ți lefterești marfa din prăvălie toată și să nu mai vinzi decât bucăți din tine!“

Și când veni seara, mai râzând, mai mânios, mă întorsei la baba care mă aștepta ca de obicei, la colțul uliței noastre, și care, după ce îmi puse năframa la ochi, mă duse la saraiul nevestei mele. Și, de-a lungul drumului, o auzii cum mormăia printre dinți niște vorbe neînțelese ce-mi păreau a cam fi un soi de amenințări, ci gândeam: „Babele-s niște fapturi cărora le place să boscorodească și care își petrec bătrânele lor zile amărâte cârtind de toate și trăncănind!“

Or, când intrai la soția mea, o găsii în sala de primire, stând cu sprâncenele încruntate și îmbrăcată din talpă până-n creștet într-o culoare roșie stacojie, cum poartă

sultanii în ceasurile lor de mânie. Iar înfățișarea ei era aprigă, iar chipul coperit de gălbeneală. Și, la priveliștea aceea, zisei în sinea mea: „O, Ocrotitorule, scapă-mă!" Și neștiind de unde-i vine pornirea vrăjmașă, mă dusei la soția mea care, împotriva obiceiului, nu se ridică să mă întâmpine, ci își întoarse capul de la mine; și, întinzându-i cocoșul de aur pe care îl cumpărasem, îi spusei:

– O, stăpâna mea, primește cocoșul acesta de preț, care-i un lucru într-adevăr minunat și care-i vrednic de privit; întrucât l-am cumpărat spre a-ți face o bucurie!

Ci, la vorbele mele, fruntea i se posomorî, ochii i se înnegurară, și până să am eu vreme să mă feresc dobândii un dos de palmă care mă răsuci ca pe un titirez și era mai-mai să-mi rupă falca din stânga. Și strigă:

– O, câine și plod de câine, dacă chiar ai cumpărat cocoșul, atunci de unde ai mușcătura de pe obraz?

Iar eu, năucit și de palma cea năprasnică, simții că mă clatin; și fusei nevoit să mă încordez strașnic, ca să nu cad cât eram de lung. Da asta nu fu decât începutul, o, doamne al meu, asta nu fu, vai! decât începutul începutului! Căci, la un semn al soției mele, văzui deodată cum se dau la o parte perdelele din fund și cum intră patru roabe călăuzite de babă. Și aduceau un trup de copilandră, cu capul tăiat și pus pe mijlocul trupului. Și cunoscui pe dată că acel cap era al fetei ce-mi dăduse, pe o mușcătură, giuvaierul. Iar priveliștea aceea izbuti să mă topească de tot. Și mă prăbușii la pământ, fără de simțire.

Iar când îmi venii în fire, o, doamne sultane al meu, mă văzui legat cu lanțuri în maristanul de aici. Și paznicii îmi spun că sunt nebun. Și altceva nimic nu-mi mai spun.

Și-așa-i cu povestea prepusei mele nebunii și a întemnițării mele în casa de nebuni. Și numai Allah v-a trimis

pe amândoi, și pe tine, o, doamne sultane al meu, și pe tine, o, înțeleptule și dreptule vizir, ca să mă scoateți de aici. Și voi amândoi să judecați, din nesminteala ori din sminteala spuselor mele, dacă sunt stăpânit de duhuri, ori cumva sunt lovit de vreo aiureală, de vreo pandalie sau de vreo scrânteală, ori dacă sunt întreg la minte.

După ce ascultară povestea tânărului, sultanul și vizirul său, care era sultanul-derviș de odinioară, cel născut din flori, se cufundară în cugetări adânci și rămaseră gânditori, cu fruntea plecată și cu ochii ațintiți în pământ, vreme de un ceas. După care sultanul ridică cel dintâi fruntea și-i spuse soțului său:

– O, vizire al meu, mă jur pe adevărul Aceluia carele m-a pus ocârmuitor peste împărăția Egiptului că nu voi avea tihnă și nici n-am să mănânc ori să beau nimic până n-oi da de copilandra care s-a măritat cu tânărul acesta. Așa că, grăbește-te să-mi spui ce s-ar cădea să facem.

Și vizirul răspunse:

– O, doamne al vremilor, trebuie să-l luăm fără de zăbavă pe tânărul acesta, lăsându-i deocamdată pe ceilalți doi în lanțuri, și să străbatem cu el ulițele cetății, de la răsărit la apus și de la dreapta spre stânga, până ce el are să poată găsi intrarea în ulița unde bătrâna avea obiceiul să-l lege la ochi. Și-atunci noi avem să-l legăm la ochi, iar el are să-și aducă aminte câți pași făcea însoțit de babă și are să ne facă astfel să ajungem la poarta casei, la ușa la care i se scotea legătura de la ochi. Și acolo, Allah are să ne lumineze cum să ne purtăm în treaba aceasta gingașă.

Iar sultanul spuse:

– Să se facă după sfatul, tău, o, vizire al meu plin de iscusință.

Și se ridicară amândoi pe dată, poruncică să se dezlege

lanțurile tânărului și îl scoaseră din maristan.

Și totul se petrecu așa cum prorocise vizirul. Întrucât după ce străbătură o sumedenie de ulițe prin fel de fel de mahalale, ajunseră într-un sfârșit la intrarea uliței cu pricina, pe care tânărul o cunoscu fără de șovăire. Și, legat la ochi ca odinioară, putu să-și socotească pașii și să-i ducă dinaintea unui sarai, pe care sultanul când îl văzu rămase năuc. Și strigă:

– Alungat fie Cel-Rău, o, vizire al meu! În saraiul acesta șade una dintre soțiile sultanului de odinioară de la Cairo, acela care mi-a lăsat scaunul de domnie, din pricină că n-a avut ca urmași copiii de spiță bărbătească. Iar soția aceasta a sultanului de odinioară, părintele nevestei mele, trăiește aici cu fata ei, care de bună seamă că ea trebuie să fie soția tânărului nostru! Allah este cel mai mare, o, vizirule! Așadară-i scris la orânda tuturor fetelor de crai să se împreune cu nimicurile lumii, așa cum am fost și noi! Osândele Atoateorânduitorului au pururea pricinile lor, ci nu putem pricepe acele pricini!

Și adăugă:

– Să dăm zor și să intrăm, ca să vedem urmarea acestei istorii.

Și bătură cu belciugul de fier în poarta care răsună. Iar tânărul spuse:

– Chiar ăsta-i sunetul!

Și poarta fu numaidecât deschisă de niște hadâmbi, care rămaseră împietriți cunoscându-i pe sultan, pe vizirul cel mare și pe tânărul soț al stăpânei lor...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute treizeci și șaptea noapte

Urmă:

... Și bătură cu belciugul de fier în poartă, și poarta fu numaidecât deschisă de niște hadâmbi, care rămaseră împietriți cunoscându-i pe sultanul, pe vizirul cel mare și pe tânărul soț al copilandrei. Iar unul dintre ei zbură s-o prevestească pe stăpână-sa de sosirea sultanului cu cei doi însoțitori ai săi.

Atunci fetișcana se împodobi și se dichisi și ieși din harem și veni în sala de oaspeți, să-și aștearnă temenelile dinaintea sultanului, soțul surorii ei după tată, da nu și după mamă, și să-i sărute mâna. Iar sultanul o cunoscu într-adevăr și făcu un semn de înțelegere înspre vizirul său. Pe urmă îi spuse crăiței:

– O, fiică a socrului meu, ferească-mă Allah să-ți fac vreo certare pentru purtarea ta; întrucât trecutul se află la stăpânul cerurilor, și numai vremea de față este a noastră. Pentru aceasta eu acuma doresc ca tu să te împaci cu acest tânăr, soțul tău, care-i un tânăr plin de bune însușiri la temelia lui, și care, fără a-ți păstra niciun fel de pică, nu cere nimic mai mult decât să dobândească iarăși bunăvoința ta. De altminteri, îți jur pe vredniciile răposatului meu socru sultanul, părintele tău, că soțul tău n-a săvârșit niciun păcat greu împotriva cuviinței față de soția sa. Și a și ispășit destul de greu slăbiciunea lui de o clipă! Nădăjduiesc, dar, că ai să primești rugămintea mea!

Iar copilandra răspunse:

– Dorințele stăpânului nostru sultanul sunt porunci pentru noi și ele se află asupra capetelor și a ochilor noștri.

Și sultanul se bucură mult de supunerea aceea și spuse:

– Dacă-i așa, o, fiică a socrului meu, îl căftănesc pe soțul tău în slujba de baș-cămăraș al meu. Și de-acum

înainte are să fie oaspetele meu la masă și tovarăș al meu de pahar. Și chiar în seara aceasta am să ți-l trimit pentru ca, fără martori stânjenitori, să înfăptuiți amândoi împăcarea făgăduită. Ci, deocamdată, îngăduie-mi să-l iau cu mine, întrucât avem de ascultat împreună istorisirile celor doi tovarăși ai săi de lanț!

Și plecă, adăugând:

– Se înțelege că de-aici înainte rămâne limpede între voi doi că ai să-l lași să plece și să vină în toată voia, fără legătură la ochi, iar el, la rându-i, făgăduiește că niciodată, sub niciun cuvânt, nu are să se mai lase sărutat de vreo femeie, fie ea măritată, fie fată.

Și aceasta-i, o, norocitule sultan, urmă Șeherezada, sfârșitul poveștii pe care i-a istorisit-o sultanului și vizirului său tânărul cel dintâi, acela care citea dintr-o carte, la maristan. Ci în ceea ce îl privește pe cel de al doilea tânăr, unul dintre cei doi care ascultau citirea, iacătă!

Când sultanul cu vizirul și cu cămărașul cel nou ajunseră îndărăt la maristan, șezură jos pe pământ dinaintea celui de-al doilea tânăr, zicând:

– Acuma-i rândul tău.

Iar cel de-al doilea tânăr spuse:

POVESTEA CELUI DE AL DOILEA NEBUN

– O, stăpâne sultane al nostru, și tu, preadreptule vizir, și tu, fost tovarăș al meu de lanț, aflați că pricina întemnițării mele în maristan este încă și mai de-a mirările decât cea pe care o știți, întrucât, dacă tovarășul meu de colea a fost întemnițat ca nebun, apoi el a fost cam din vina lui și din pricina credulității și a încrederii de sine. Ci eu, dacă am păcătuit, am păcătuit tocmai

dimpotrivă, așa cum aveți să auziți, dacă chiar binevoiți a-mi îngădui să purced chibzuit!

Iar sultanul și vizirul său și cămărașul cel proaspăt, care era nebunul de mai înainte, răspunseră într-un glas:

– Da, de bună seamă!

Iar vizirul adăugă:

– De altminteri, cu cât ai să pui mai multă chibzuință în istorisirea ta, cu atâta avem și noi să fim mai gata să te privim ca băgat pe nedrept printre nebuni și smintiți.

Și tânărul își începu astfel povestea:

Aflați, dar, o, stăpânii mei și cunună peste capul meu, că și eu sunt tot un negustor, fiu de negustor și, până a nu fi fost aruncat în maristanul acesta, țineam prăvălie în suk, unde vindeam soțiilor de navabi brățări și podoabe de toate felurile. Iar pe vremea când începe istorisirea mea nu aveam ca vârstă decât șaisprezece ani și mă făcusem vestit în suk și pentru chibzuință, și pentru cinstea, și pentru capul meu cuminte, și pentru grija pe care o dovedeam la negustorie. Și niciodată nu căutam să mă înnădesc la taifas cu femeile care erau mușteriile mele; și nu le spuneam decât numai vorbele de trebuință pentru încheierea târguielii. Și de altminteri mă țineam de povețele *Cărții celei Sfinte* și nu ridicam niciodată ochii asupra vreunei femei dintre fiicele musulmanilor. Și negutătorii mă dădeau de pildă feciorilor lor, când îi luau cu ei în suk pentru întâia oară. Și multe mame intraseră în vorbă cu maică-mea, în privința mea, pentru vreo cumetrie cinstită. Ci maică-mea zăbovea răspunsul pentru vreun prilej mai bun, și ocolea primejdia pe cuvânt că sunt prea tânăr și că nu mă are decât pe mine, și că sunt cam plăpând din fire.

Or, într-o zi, stam dinaintea cărții mele de socoteli

și-i cercetam cuprinsul, când văzui că intră în prăvălie o arăpoaică micuță și dulce care, după ce mă salută cuviincios, îmi spuse:

– Aici este oare prăvălia domniei sale negustorul *Cutare*?

Iar eu răspunsei:

– Adevărat este!

Ea atunci scoase din sân, cu mare luare-aminte și uitându-se grijulie și la dreapta și la stânga, un răvășel pe care mi-l întinse spunând:

– Este din partea stăpânei mele. Și așteaptă bunăvoința unui răspuns.

Și înmânându-mi răvașul, se trase deoparte, așteptând să vadă ce fac.

Iar eu, după ce îl desfăcui, citii și văzui că se aflau scrise în el niște stihuri de laudă, pătimașe, spre mărirea și cinstirea mea. Iar stihurile de la urmă cuprindeau în țesătura lor numele aceleia care se da drept îndrăgostită de mine.

Eu atunci, o, doamne sultane al meu, mă simții până peste poate de oțărât de acea ispitire, si socotii că era o grea lovitură la buna mea purtare, ori poate o încercare de a mă târî în vreun crailâc primejdios ori plin de încurcături. Și luai mărturisirea aceea și o rupsei și o călcai sub picioare. Pe urmă mă dusei la arăpiță, o apucai de ureche și îi altoii câteva palme și câteva ghionturi bine aduse. Și desăvârșii pedeapsa mai trăgându-i și o lovitură de picior care o aruncă de-a berbeleacul afară din prăvălie. Și o scuipai în obraz, cât mai fățiș, așa ca toți vecinii să vadă fapta mea și să nu aibă cum se îndoi de cumințenia și de cădenia mea, și îi strigai:

– A, plod dintr-o mie de încornorați ai nerușinării, du-te de-i povestește toate astea fetei aceleia de codoși, stăpână-ta!

Și toți vecinii începură să șoptească minunându-se

bucurați; iar unul dintre ei mă arătă lui fiu-său cu degetul, spunându-i: „Binecuvântarea lui Allah fie asupra capului acestui tânăr cuviincios! Deie Cel-de-Sus ca și tu, o, fiul meu, când ai să ajungi de vârsta lui, să știi să te lepezi de ispitele ticăloaselor și ale stricatelor care stau să-i pândească pe flăcăii frumoși!"

Și iacătă, o, stăpânii mei, ce am făcut la șaisprezece ani. Și, cu adevărat, numai acuma văd eu limpede ce purtare necioplită a fost purtarea mea, lipsită de judecată, plină de o mândrie smintită și de o îngâmfare prostească, și prefăcută, și ticăloasă, și mârlănească. Și oricâte necazuri mi-a fost dat să pat mai târziu pentru fapta aceea nevrednică, socot că mi s-ar fi căzut încă și mai mult, și că lanțul care îmi atârnă acuma de gât, pentru o pricină cu totul alta, s-ar fi cuvenit să-mi fie legat încă de la acel început smintit. Ci, cum a fost, cum n-a fost, nu vreau să încurc luna șabanului cu luna ramadanului, așa încât urmez în bună rânduială istorisirea poveștii mele.

Așadar, o, stăpânii mei, zilele și lunile și anii au curs de la acea întâmplare, iar eu am ajuns bărbat în toată firea. Și cunoscusem femeile și tot ceea ce urmează, măcar că eram tot becher; și simțeam că venise într-adevăr ceasul să-mi găsesc o fată care să-mi fie soție dinaintea lui Allah, mamă a copiilor mei. Or, aveam să fiu slujit după pofta inimii precum veți auzi. Ci nu vreau să răstorn curgerea faptelor și purced după șart.

Și-așa, într-o după-amiază, văzui că vine înspre prăvălia mea, împresurată de vreo cinci sau șase roabe albe, care îi alcătuiau alaiul, o copilandră numai bună de îndrăgit, împodobită cu giuvaierurile cele mai scumpe, cu mâinile date cu hennèa, și cu cosițele părului unduindu-i pe umeri; și pășea în toată gingășia ei, legănându-se cu fălnicie și cu alint...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute treizeci și opta noapte

Urmă:

... o copilandră numai bună de îndrăgit, împodobită cu giuvaierurile cele mai scumpe, cu mâinile date cu hennèa, și cu cosițele părului unduindu-i pe umeri; și pășea în toată gingășia ei, legănându-se cu fălnicie și cu alint. Și intră ca o domniță în prăvălia mea, urmată de roabele ei, și șezu jos, după ce mă cinsti cu un salamalec dulce. Și îmi spuse:

– O, tinere, ai cumva vreo podoabă frumoasă de aur și argint?

Iar eu răspunsei:

– O, stăpână a mea, am de toate soiurile cu putință, și încă altele!

Ea atunci îmi ceru să vadă niște belciuge de aur pentru glezne. Iar eu îi adusei tot ce aveam mai bun și mai frumos printre podoabele de aur de pus la glezne. Iar ea repezi o aruncătură de ochi nepăsătoare înspre ele și îmi zise:

– Încearcă-mi-le!

Și numaidecât una dintre roabele ei se aplecă și, ridicându-i poala rochiei, dezvălui ochilor mei glezna cea mai gingașă și mai albă care a ieșit vreodată din mâinile Atoateziditorului. Iar eu îi încercai belciugele, ci nu putui să găsesc în prăvălia mea niciunul care să fie îndeajuns de strâmt față de gingășia vrăjitoare a picioarelor acelea turnate după tiparul desăvârșirii. Iar ea, văzându-mi necazul, îmi spuse:

– Nu face nimica, o, tinere! Am să-ți cer altceva. Ci, mai întâi, ia să vedem! Într-adevăr, mi s-a spus, acasă, că aș avea niște picioare de elefant. Așa este?

Iar eu strigai:

– Numele lui Allah fie asupra ta și împrejuru-ți, și asupra desăvârșirii gleznelor tale, o, stăpână a mea! Gazda, dacă le-ar vedea, s-ar topi de ciudă!

Ea îmi spuse atunci:

– Iar eu credeam dimpotrivă!

Pe urmă adăugă:

– Dă-mi să văd niște brățări!

Iar eu, cu ochii încă plini de icoana acelor glezne vrăjite și a acelor picioare de pierzanie, căutai tot ce aveam mai acătării și mai gingaș printre brățările de aur și de smalț, și i le adusei. Ci ea îmi zise:

– Încearcă-mi-le chiar tu. Eu sunt cam ostenită astăzi.

Și numaidecât una dintre roabele ei se repezi și sumese mânecile stăpâne-sii. Și li se ivi ochilor mei un braț, ai! ai! gât de lebădă nu alta, mai alb și mai neted decât cleștarul, și isprăvit cu o încheietură și cu un pumnișor și cu niște degete, ai! ai! de zahăr candel, o, stăpâne al meu, curmale cu miere, bucuria sufletului, o dulceață, o curată dulceață, nu altceva. Iar eu, aplecându-mă, încercai pe brațul acela al minunilor brățările mele. Ci până și cele mai strâmte, închipuite pentru mâini de copii, se bălăbăneau larg pe încheieturile ei subțirele și străvezii; și le scosei repede, de teamă ca nu cumva greutatea lor să vatăme pielea aceea neprihănită.

Iar fata zâmbi a râde iarăși de încurcătura mea și îmi zise:

– Ce-ai văzut, o, tinere? Oare-s ciungă, ori poate că am niște labe de rață, ori poate că am vreo mână de hipopotam?

Iar eu strigai:

– Numele lui Allah fie asupra-ți și împrejuru-ți, și asupra mâinii tale albe, și asupra gingășiei încheieturii tale de copil, și asupra subțirimii degetelor tale de hurie, o, stăpâna mea!

Iar ea îmi zise:

– Cum, cum? nu e adevărat! Că acasă la mine mi s-a spus adesea dimpotrivă!

Pe urmă adăugă:

– Dă-mi să văd niște gherdane și niște salbe de aur...

Iar eu, clătinându-mă fără a fi gustat vreun vin, sării să-i aduc ce aveam mai de preț și mai ușor printre gherdanele și salbele de aur. Și numaidecât una dintre roabe, cu o grijă cucernică, dezveli, odată cu gâtul stăpâne-sii, și o parte din pietul ei. Și, oliolio! oliolio! cei doi sâni, amândoi deodată, o, doamne al meu, amândoi sânișorii de fildeș trandafiriu se iviră rotunzi și cumplit de obraznici peste zăpada amețitoare a pieptului; și păreau că spânzură de gâtul de marmură, ca doi copilași mândri și gemeni la gâtul mamei lor. Iar eu, la priveliștea aceea, nu mă putui opri să nu strig, întorcând ochii:

– Acopere-i! acopere-i! Allah aștearnă-și vălurile sale!

Iar ea îmi zise:

– Cum, nu vrei să-mi încerci gherdanele și salbele? Da nu-i nimica! Am să-ți cer altceva. Da mai întâi ia spune-mi: sunt cumva slută, ori pieptoasă ca bivolițele, și neagră, și păroasă? Ori poate că sunt veștejită și uscată ca un pește sărat, și dreaptă ca o tejghea de tâmplar?

Iar eu strigai:

– Numele lui Allah fie asupra-ți și împrejuru-ți, și asupra farmecelor tale cele tainice, și asupra poamelor tale cele tainice, și asupra întregii tale frumuseți tainice, o, stăpâna mea!

Iar ea zise:

– Oare să mă fi amăgit, așadar, cei care de atâtea

ori mi-au spus că nu s-ar putea găsi nimic mai urât ca părțile cele tainice ale trupului meu?

Și adăugă:

– Fie! Ci întrucât nu îndrăznești, o, flăcăule, să-mi încerci gherdanele de aur și salbele, ai putea măcar să-mi încerci niște centuri?

Iar eu, după ce îi adusei tot ce aveam mai moale și mai ușor printre centurile cu filigrane de aur, le pusei la picioarele ei, sfios. Ci ea îmi zise:

– Ba nu! ba nu! pe Allah, încearcă-mi-le acuma chiar tu!

Iar eu, o, doamne sultane al meu, nu știui să răspund decât că ascult și că mă supun și, ghicind dintru început care putea să fie subțirimea acelei gazele, o alesei pe cea mai micuță și mai strâmtă dintre centuri și, pe deasupra rochiilor și izarelor, i-o încinsei peste mijloc. Da centura, lucrată anume pentru o copilă domniță, se dovedi prea largă pentru mijlocul acela atâta de subțire, încât nu arunca niciun fir de umbră pe pământ, și atâta de drept încât l-ar fi dus la deznădejde pe un calemgiu al literei *alef*, și atâta de mlădiu, încât ar fi făcut să se usuce de ciudă arborele ban, și atâta de dulce încât ar fi făcut să se topească de pizmă o bucată de unt ales, și atâta de zarif încât ar fi făcut să fugă rușinat păunul cel tânăr, și atâta de unduios încât ar fi făcut să piară firul de bambus. Și văzând că nu ajung în niciun fel să găsesc ceea ce trebuia, rămăsei tare încurcat și nu mai știam cum să-mi cer iertăciune. Ci ea îmi zise:

– Precum pare, pesemne că sunt rău făcută, cu un gheb strașnic dindărăt și cu un gheb strașnic dinainte, cu un burduhan vârtos și cu o spinare de cămilă.

Iar eu strigai:

– Numele lui Allah fie asupra-ți și împrejuru-ți și asupra mijlocelului tău, și asupra a ceea ce are înainte,

și asupra a ceea ce îl însoțește, și asupra a ceea ce îi urmează, o, stăpâna mea!

Iar ea îmi zise:

– Sunt nedumerită, o, flăcăule! Întrucât acasă, deatâtea ori mi s-a adeverit o părere neprielnică despre mine! Oricum, întrucât nu poți să-mi găsești o centură, nădăjduiesc că nu are să-ți fie cu neputință să-mi găsești niște cercei și un pieptene de aur pentru prins părul!

Și, spunând acestea, își ridică singură iașmăcuțul de pe față și lăsă să se ivească ochilor mei o față care era chiar luna plină mergând înspre cea de a paisprezecea noapte a sa. Iar eu, la vederea acelor două nestemate care erau ochii ei babilonici, și a obrajilor ei ca bujorii, și a guriței ei, toc de corai cuprinzând o brățară de mărgăritare, și tot acel chip amețitor, îmi pierdui răsuflarea și nu mai putui să fac nicio mișcare ca să caut ceea ce îmi ceruse. Iar ea zâmbi a râde și îmi zise:

– Înțeleg, o, flăcăule, că vei fi fiind tulburat de urâțenia mea. Știu, într-adevăr, de vreme ce am tot auzit spunându-mi-se asta de atâtea ori, că fața mea este înfricoșător de urâtă, ciuruită și presărată de ciupituri de bubat, că sunt chioară de ochiul drept și zbanghie de ochiul stâng, că am un nas borcănat și hâd, și o gură împuțită cu niște dinți beliți și scălâmbi, și că, într-un sfârșit, sunt cioampă și ciulă de urechi. Și nu mai pomenesc de pielea mea râioasă, nici de părul meu scămoșat și sârmos, nici de toate pacostele cele nevăzute din lăuntrul meu!

Iar eu strigai:

– Numele lui Allah fie asupra-ți și împrejuru-ți, și asupra întregii tale frumuseți văzute, o, stăpână a mea, și asupra frumuseții tale celei nevăzute, o, înveșmântato în strălucire, și asupra curăției tale, o, mlădiță de crin, și asupra miresmei tale, o, boboc de trandafir, și

asupra strălucirii tale și asupra albeței tale, o, iasomio, și asupra a tot ce poate fi văzut, mirosit și atins de tine. Și preafericit este cel care poate să te vadă, să te miroasă și să te atingă!

Și rămăsei zdrobit de tulburare, beat de o beție ucigașă.

Atunci copila iubirii se uită la mine cu un zâmbet în ochii ei prelungi și îmi zise:

– Vai! vai! pentru ce, dar, tatăl meu mă scârbește atâta, încât îmi pune în seamă toate sluțeniile pe care ți le-am înșirat? Căci chiar tatăl meu, și nu altcineva, m-a făcut totdeauna să cred în toate acele zise beteșuguri ale făpturii mele. Ci slăvit fie Allah carele îmi dovedește dimpotrivă, prin mijlocirea ta! Încât acum sunt încredințată că părintele meu nu m-a amăgit, ci că se află sub puterea vreunei năluciri care îl face să vadă totul urât împrejurul său. Și, în ce mă privește, este gata ca să scape de vederea mea care îl apasă, să mă vândă roabă neguțătorului de robi de chilipir.

Iar eu, o, doamne al meu, strigai:

– Da oare cine-i părintele tău, o, sultăniță a frumuseții?

Ea îmi răspunse:

– Este însuși Șeicul al-Islam!

Iar eu, împătimit, mă minunai:

– He, pe Allah! decât să te vândă negustorului de robi, pentru ce nu s-ar învoi să te mărite cu mine?

Ea spuse:

– Tatăl meu este un om drept și cinstit. Și întrucât își închipuie că fata lui este o pocitanie jalnică, nu ar vroi să aibă pe sufletul lui împerecherea ei cu un flăcău ca tine! Da poate că ai izbuti, totuși, să încerci a-i face o cerere. Și, pentru aceasta, am să-ți arăt căile ce ți-ar fi mai de folos spre a-l îndupleca.

Și, după ce vorbi așa, copila desăvârșitei iubiri chibzui o clipită și îmi spuse:

– Iacătă! Când ai să te înfățișezi dinaintea tatălui meu, care-i Șeicul al-Islam, și când ai să-i faci cererea ta de căsătorie, el de bună seamă că are să-ți spună: „O, fiul meu, trebuie să deschizi ochii. Află că fata mea este o oloagă, o beteagă, o cocoșată, o...“ Ci tu să-l oprești și să-i spui: „Eu sunt mulțumit! eu sunt mulțumit!“ Și el are să urmeze: „Fata mea este o chioară, o ciulă de urechi, o împuțită, o șchioapă, o pișăcioasă, o...“ Ci tu să-l oprești și să-i spui: „Eu sunt mulțumit! eu sunt mulțumit!“ Și el are să urmeze: „O, bietul de tine, fata mea este o scârbavnică, o stricată, o bășinoasă, o băloasă, o...“ Ci tu să-l oprești și să-i spui: „Eu sunt mulțumit! eu sunt mulțumit !“ Și el are să urmeze: „Da tu nu știi, o, săracul de tine! Fata mea este o mustăcioasă, o burduhănoasă, o muma-pădurii, o ciungă, o șoantă, o ciacâră de ochiul stâng, o mucoasă îngălată la nas, o împistrată de bubat la chip, o împuțită la gură, o belită și o scălâmbă la dinți, o vătămată înlăuntrul ei, o chelboasă, o râioasă înfricoșătoare, o spaimodivă întru totul, o pedeapsă amarnică.“ Iar tu, după ce ai să-l lași să-și verse asupra-mi toată căldarea lui de spaime, să-i spui; „Hei, pe Allah, eu sunt mulțumit! eu sunt mulțumit...“

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute treizeci și noua noapte

Urmă:

... Iar tu, după ce ai să-l lași să-și verse asupra-mi toată căldarea lui de spaime, să-i spui: „Hei, pe Allah! eu sunt mulțumit! eu sunt mulțumit!“

Iar eu, o, doamne al meu, numai auzind-o și numai la gândul că asemenea vorbe puteau să fie spuse de părintele său acelei copile de desăvârșită iubire, simții că mi se suie sângele la cap de supărare și de mânie. Ci până la urmă, de vreme ce trebuia să trec prin încercarea aceea spre a ajunge să mă însor cu minunea de gazelă, îi spusei:

– Încercarea este aspră, o, stăpâna mea, și aș putea să mor când l-aș auzi pe tatăl tău că vorbește așa despre tine. Ci Allah are să-mi dea tăria de trebuință și bărbăția!

Pe urmă o întrebai:

– Și când aș putea să mă înfățișez dinaintea preacinstitului Șeic al-Islam, părintele tău, spre a te cere de la el?

Ea îmi răspunse:

– Mâine, fără de abatere, în temeiul dimineții.

Și se ridică, la vorbele acestea, și plecă urmată de fetele roabe ale ei, luându-și rămas-bun de la mine cu un zâmbet. Iar sufletul meu porni pe urmele sale și se lipi de pașii ei, pe când eu rămâneam în prăvălie, pradă chinurilor așteptării și ale iubirii.

Încât a doua zi, la vremea hotărâtă, nu pregetai să zbor înspre casa Șeicului al-Islam, și cerui să fiu primit de el, trimițându-i vorbă că era pentru o treabă grabnică de o însemnătate mare. Iar el mă primi fără de zăbavă și îmi răspunse la salamalec cu multă prețuire, și mă pofti să stau jos. Și luai seama că era un bătrân cu înfățișarea preacinstită, cu barba albă neprihănită și cu un chip plin de fălnicie și de măreție, dar care avea pe obraz și în ochi un nor de mâhnire fără de nădejde și de durere fără de leac. Și gândii: „Asta-i! Are nălucirea urâțeniei! Deie Allah să se vindece!“ Pe urmă, șezând jos, da numai după cea de a doua poftire, din cinstire și prețuire față de vârsta și de cinul lui înalt, îi rostii încă o dată salamalecurile și urările mele, și le mai spusei și pentru

a treia oară, ridicându-mă de fiecare dată. Și după ce le arătai astfel buna-cuviință și buna mea creștere, șezui jos iarăși, da ținându-mă cât mai pe marginea scaunului, și așteptai ca el să deschidă vorba cel dintâi și să mă întrebe de temeiul pricinii.

Și într-adevăr, după ce aga ce se afla de slujbă aduse sorbeturile îndătinate, și după ce Șeicul al-Islam schimbă cu mine câteva vorbe fără de însemnătate despre arșiță și despre secetă, îmi zise:

– O, negustorule *Cutare*, cu ce aș putea să te mulțumesc?

Iar eu răspunsei:

– O, doamne al meu, m-am înfățișat dinaintea ta spre a te ruga și a cere de la tine mâna mândreței tăinuite sub perdeaua curăției din preacinstita ta casă, mărgăritarul cel pecetluit cu pecetea neprihănirii și floarea cea ascunsă în bobocul sfiiciunii, fiica ta cea strălucită, fecioara fără de asemuire cu care doresc eu, nevrednicul, să mă unesc întru legăturile cele sfinte și cu senetul cel legiuit!

La vorbele mele, văzui chipul preacinstitului bătrân cum se înnegurează, pe urmă cum îngălbenește și fruntea cum i se lasă mâhnită în pământ. Și șezu o vreme cufundat, fără de nicio îndoială, în cugetări amare despre starea fetei lui. Pe urmă ridică încet capul și îmi spuse cu glas de mâhnire nemărginită:

– Allah păstreze-ți tinerețea si binecuvânteze-te pururea cu milele sale, o, fiul meu! Ci fata pe care o am în casa mea, sub perdeaua curăției, este fără de nădejde! Și nu se poate face nimic cu ea, și nimic nu se poate aștepta. Întrucât...

Ci eu, o, doamne sultane al meu, îi luai vorba numaidecât, ca să grăiesc:

– Eu sunt mulțumit! eu sunt mulțumit!

Și preacinstitul bătrân îmi spuse:

– Învăluiască-te Allah cu milele sale, o, fiul meu! Da

fata mea nu e pe potriva unui flăcău frumos ca tine, plin de însușiri alese, de putere și de sănătate. Întrucât ea este o biată pocită, pe care maică-sa a născut-o înainte de soroc, din pricina unui pojar. Și-i atâta de scălâmbă și de slută pe cât ești tu de frumos și de chipeș. Și întrucât se cade să fii lămurit asupra pricinii care mă face să nu-ți primesc cererea, aș putea, dacă vrei, să ți-o zugrăvesc așa cum este, căci teama de Allah sălășluiește în inima mea și n-aș vroi nicidecum să te ajut a cădea în greșeală!

Ci eu strigai:

– O iau cu toate cusururile ei, și sunt mulțumit, întru totul mulțumit!

Ci el îmi spuse:

– Ah, fiul meu, nu-l sili pe un părinte, care ține la cinstea sufletului său, să-ți vorbească despre fiica lui cu niște vorbe grele! Ci stăruința ta mă nevoiește să-ți spun că, dacă te-ai însura cu fata mea, te-ai însura cu pocitania cea mai înfricoșătoare a vremurilor acestea. Întrucât este o făptură pe care numai dacă ai vedea-o...

Ci eu, temându-mă de înșiruirea cea cumplită de metehne înfricoșătoare cu care se pregătea să-mi muncească auzul, îi tăiai vorba, ca să strig cu un glas în care îmi pusei tot sufletul și tot dorul:

– Eu sunt mulțumit! eu sunt mulțumit!

Și adăugai:

– Allah fie cu tine, o, părinte al nostru, cruță-te de durerea de a vorbi despre preacinstita-ți fată cu niște vorbe grele, întrucât, orice mi-ai spune tu și oricât de sâloasă ar fi zugrăvirea pe care mi-ai făcea-o, eu tot aș urma să ți-o cer de soție, de vreme ce mie hâdoșeniile îmi plac mai cu osebire decât orice, atunci când sunt de felul acelora de care suferă fiica ta, și, îți mai spun o dată, o primesc așa cum e, și sunt mulțumit de ea, sunt mulțumit, mulțumit!

Când Șeicul al-Islam mă auzi vorbind așa, și după ce pricepu că hotărârea mea era de neclintit și dorința mea de nestrămutat, își plesni palmele una de alta de uimire și de minunare, și îmi spuse:

– Mi-am ușurat sufletul dinaintea lui Allah și dinaintea ta, o, fiul meu, și nu vei avea să dai vina decât numai pe tine pentru fapta ta smintită. Ci, pe de altă parte, pravilele cele dumnezeiești nu-mi îngăduie să opresc o dorință de a se împlini, și nu pot decât să-ți dau îngăduința.

Iar eu, peste măsură de fericit, îi sărutai mâna, și ținui ca nunta să fie încheiată și sărbătorită în chiar ziua aceea. Iar el îmi spuse oftând:

– Nu mai este nimica împotrivă!

Și senetul fu scris și legiut cu martori, și fu însemnat în el că o primesc pe soția mea cu toate cusururile, sluțeniile, beteșugurile, șoimănelile, lipsurile, vătămăturile, hidoșeniile și celelalte asemenea ale ei. Și tot așa fu însemnat că dacă, dintr-o pricină ori alta, m-aș despărți de ea, urma să-i plătesc, ca daune de despărțenie și ca zestre, douăzeci de pungi de câte o mie de dinari de aur. Iar eu, de bună seamă, primii din toată inima învoielile. Și de altminteri aș fi primit oricâte altele și mai păguboase.

Or, după ce senetul fu scris, socrul meu, tatăl soției mele, îmi spuse:

– O, *Cutare*, mai bine este ca nunta să se petreacă în casa mea, și aci să vă așezați și rosturile căsniciei. Întrucât mutarea de aici a soției tale oloage tocmai la casa ta ar cere anevoință grea.

Iar eu răspunsei:

– Ascult și mă supun!

Iar în sine-mi ardeam de nerăbdare și îmi ziceam: „Pe Allah! este oare cu putință ca eu, un negustoraș

de rând, să fi ajuns stăpânul acelei copile a desăvârșitei iubiri, fiica preacinstitului Șeic al-Islam? Și eu sunt oare cel care cu adevărat are să se bucure de frumusețea ei, și să fac ce-mi place cu ea, și să-i mistui pe săturate nurii cei tainici, și să-i sorb pe săturate și să mă dedulcesc cu ei până la sațiu?“

Și când, într-un sfârșit, veni și noaptea, intrai în odaia miresei, după ce rostii rugăciunea de seară și, cu inima zvâcnind de tulburare, mă apropiai de soția mea și îi trăsei la o parte iașmacul de pe față și îi dezvăluii obrazul. Și mă uitai cu sufletul și cu ochii mei.

Și – bătu-l-ar Allah pe Cel-Viclean, o, doamne sultane al meu, și nicicând nu te aducă el să vezi o priveliște asemeni cu aceea ce se ivi atunci privirilor mele! – văzui făptura omenească cea mai balcâză, cea mai îngrețoșă-toare, cea mai slinoasă, cea mai jegoasă și cea mai urdu-roasă ce s-ar putea vedea până și în visul cel mai urât. Și, hotărât! era de o urâțenie cu mult mai spăimântătoare decât cum mi-o zugrăvise copilandra, și o dabulă de hidoșenie, și o fleoașcă atâta de năclăită în scârbe de mi-ar fi peste putință, o, doamne al meu, să ți-o zugrăvesc fără a mă năpădi greața și fără a mă prăbuși pierit la picioarele tale. Ci-i de ajuns să-ți spun că aceea care, cu bunăvoia mea, îmi ajunsese soție, aduna în făptura sa îngălată toate ticăloșiile scrise și toate scârboșiile nescrise, toate murdăriile, toate împuțiciunile, toate scârnăviile, toate grozăviile, toate hâziile și toate băloșiile câte ar putea să lovească o făptură peste care s-a abătut blestemul. Iar eu, astupându-mi nasul și întorcând capul, lăsai iașmacul să cadă la loc și fugii de lângă ea tocmai în ungherul cel mai depărtat al odăii, întrucât de-aș fi fost eu chiar și vreun jegos de prin Tebaida, mâncător de crocodili, și tot n-aș fi izbutit să-mi înduplec sufletul a se apropia cu trupul de o făptură ce spurca atâta de amarnic chipul Zămislitorului său.

Și, șezând jos în ungherul meu, cu fața întoarsă înspre perete, simțeam cum toate spaimele îmi năpădeau mințile și cum toate durerile de pe lume îmi sfâșiau lăuntrurile. Și gemui din adâncul ghemului inimii mele. Ci nu aveam temei să crâcnesc o vorbă, ori să rostesc nici cea mai mică plângere, de vreme ce o primisem de soție nesilit de nimeni. Întrucât numai eu, cu chiar gura mea, îl oprisem de fiecare dată pe preacinstitul părinte, strigând: „Eu sunt mulțumit! Eu sunt mulțumit!" Și îmi ziceam: „Ei, da! iacăt-o, dar, pe copila desăvârșitei iubiri! Ah! mor! mor! mor! oh, smintitul de mine! ah, vită fără de minte! ah, dobitocul dobitocilor!" Și îmi mușcam degetele, și îmi ciupeam mâinile în tăcere. Și o mânie împotriva mea însumi dospea în mine clipă de clipă, și îmi petrecui pe jăratic noaptea aceea a ursitei mele, de parcă aș fi fost în năprasna schingiurilor din temnița medului[1] ori a deilamitului[2]...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute patruzecea noapte

Urmă:

... Și o mânie împotriva mea însumi dospea în mine clipă de clipă, și îmi petrecui pe jăratic noaptea aceea a ursitei mele, de parcă aș fi fost în năprasna schingiurilor din temnița medului ori a deilamitului.

Încât, de cu zori, nu pregetai să pier din odaia de nuntă și să dau fuga la hammam să mă curăț de atingerea cu

---

[1] *Mezii* – vechii locuitori ai Iranului de azi: prin extensie, perșii.

[2] *Deilamiții* erau locuitorii din Deilam, o regiune din partea de apus a Iranului.

soția aceea a grozăvniciei. Și după ce îmi făcui spălările urmând datina Ghosului pentru stările de ne-curăție, mă lăsai oleacă furat de somn. După care mă întorsei la prăvălia mea și șezui jos, cu capul cuprins de amețeală, beat fără să fi băut vin.

Și în curând prietenii mei și negustorii care mă cunoșteau și mușterii cei mai de seamă din suk începură să intre la mine, câte unul singur, iar alții doi câte doi, ori trei câte trei, ori mai mulți deodată, și veneau ca să mă firitisească și să-mi rostească urările lor. Și îmi spuneau: „O, binecuvântare! o, binecuvântare! o, binecuvântare! Bucuria fie cu tine! bucuria fie cu tine! bucuria fie cu tine!“ Iar alții îmi spuneau: „Hei vecine, nu te știam atâta de zgârcit! Unde-i ospățul, unde sunt bunătățurile, unde sunt șerbeturile, unde sunt plăcințile, unde sunt tăvile cu halva, unde este *cutare* lucru, și unde este *cutare* lucru? Pe Allah, mi se pare că nurii copilandrei, soția ta, ți-au cam tulburat mințile și te-au făcut să-ți uiți prietenii și să nu-ți mai aduci aminte de îndatoririle cele de rând! Da nu-i nimica! Bucuria fie cu tine! bucuria fie cu tine!“

Iar eu, o, doamne al meu, neizbutind să-mi dau seama dacă își bat joc ori dacă mă firitisesc cu adevărat, nu știam ce înfățișare să iau și mă mulțumeam să fac niște semne nelămurite și să răspund cu câteva vorbe fără de cap. Și simțeam nasul cum mi se încâlțuie de mânie înfundată, și ochii gata să se topească în lacrimi de deznădejde.

Și chipul meu avea să țină așa de dimineață până la ceasul rugăciunii de amiază, iar cei mai mulți dintre negustori plecaseră la geamie ori mâncau de prânz, când iacătă: la câțiva pași dinaintea mea, copila desăvârșitei iubiri, cea adevărată, aceea care era izvoditoarea prăpădului meu și pricina chinurilor mele! Și venea

înspre mine, zâmbitoare, între cele cinci roabe ale ei, și se pleca moale, și se legăna dulce la dreapta și la stânga, cu vălurile și cu mătăsurile ei, mlădie ca o ramură fragedă de ban în mijlocul unei grădini de miresme. Și era încă și mai strălucit împodobită decât în ziua de dinainte, și atâta de tulburătoare în umbletul ei încât, ca s-o vadă mai bine, oamenii din suk se rânduiau ca niște ciorchini la trecerea ei. Și, cu înfățișare de copil, intră în prăvălia mea și îmi aruncă salamalecul cel mai gingaș, și îmi spuse șezând jos:

– Ziua aceasta să fie pentru tine o binecuvântare, o, stăpâne al meu Ola Ed-Din, și Allah să-ți ție bunăstarea și fericirea și să puie vârf la mulțumirea ta! Și bucuria fie cu tine! bucuria cu tine!

Or eu, o, doamne al meu, de cum o zărisem, îmi și încruntasem sprâncenele și mormăiam niște afurisenii în inima mea. Da când văzui cu câtă cutezanță își râdea de mine și cum venea să mă stârnească, după năpasta pe care mi-o precugetase, nu putui să mă stăpânesc mai mult; și toată neciopleala mea de odinioară, de pe când eram copil neprihănit, îmi veni pe buze, și izbucnii în sudălmi, zicându-i:

– O, ceaun plin de smoală, o, tingire de păcură, o, fântână de viclenii! au ce ți-am făcut eu de m-ai bătut cu ticăloșia asta și m-ai afundat într-o genune fără de ieșire? Blestema-te-ar Allah, și blestemare-ar ceasul când te-am văzut, și cătrăni-ți-ar chipul pe veci, o, ticăloaso!

Ci ea, fără să se arate tulburată în vreun fel, răspunse zâmbind:

– Da ce, o, daireao, ai și uitat de necazurile câte mi le-ai făcut, și cum ți-ai bătut joc de stihurile mele întru lauda ta, și ce-a îndurat de la tine trimisa mea, arăpoaica aceea micuță, și sudalmele pe care i le-ai aruncat, și lovitura de picior cu care ai cinstit-o, și ocările pe care mi le-ai trimis prin ea?

Și, după ce rosti acestea, fetișcana își strânse vălurile și se sculă să plece.

Ci eu, o, doamne al meu, pricepui atunci că nu culegeam decât ce semănasem, și simții toată povara răutății mele trecute, și ce lucru de scârbă este virtutea cea posomorâtă, și ce lucru de blestem este cuvioșia prefăcută.

Și fără a mai zăbovi, mă aruncai la picioarele copilei desăvârșitei iubiri, și o rugai fierbinte să mă ierte, spunându-i:

– Mă căiesc! Mă căiesc! cu adevărat mă căiesc întru totul!

Și îi spusei cuvintele acestea la fel de dulci și de înduioșătoare ca picăturile de ploaie într-un pustiu încins.

Și, într-un sfârșit, o înduplecai să rămână; iar ea binevoi să mă ierte și îmi spuse:

– De data aceasta mă înduplec să te iert, da să nu mai faci!

Iar eu strigai, sărutându-i poala rochiei și coperindu-mi cu ea fruntea:

– O, stăpâna mea, mă aflu sub ocrotirea ta și sunt robul tău care își așteaptă slobozenia din ceea ce știi tu, cu ajutorul tău!

Iar ea îmi spuse, zâmbind a râde:

– M-am și gândit la asta. Și întocmai cum am știut să te prind în năvoadele mele, tot așa am să știu să te și scap!

Iar eu strigai:

– Yallah! yallah! grăbește-te! grăbește-te!

Atunci ea îmi spuse:

– Ia aminte la vorbele mele și să faci întocmai cum te povățuiesc. Și ai să izbutești să te descotorosești fără de necaz de soția ta.

Iar eu mă plecai:

– O, boboc de trandafir! o, răcoareao!

Iar ea urmă:

– Iacătă! Ridică-te și du-te sub zidurile cetății să-i cauți pe toți circarii, pe scamatori, pe pehlivani, pe măscărici, pe dănțuitori, pe panglicari, pe caraghiozi, pe maimuțari, pe ursari, pe toboșari, pe trâmbițași, pe gorniști, pe tâmpinari și pe ceilalți ipochimeni, și învoiește-te cu ei să vină fără de zăbavă la tine la saraiul Șeicului al-Islam, tatăl soției tale. Iar tu, la venirea lor, să te afli stând lângă șeic și luând niscaiva răcoritoare cu el, sub umbrarul din curte. Iar ei, de cum vor intra, să te și firitisească și să-ți ureze, strigând: „O, fiu al moșului nostru, o, sângele nostru, o, vână din ochiul nostru, ne bucurăm laolaltă cu tine în ziua aceasta binecuvântată a însurătorii tale! Într-adevăr, o, fiu al moșului nostru, ne bucurăm pentru tine de cinul la care ai răzbit. Și dacă tu te-i rușina de noi, apoi noi ne socotim cinstiți că suntem de-ai tăi; și chiar dacă tu, uitându-i pe cei care te-au adus pe lume, ai să ne alungi și ai să te lepezi de noi, apoi noi tot n-o să te părăsim; întrucât ești fiul moșului nostru, sânge din sângele nostru și viță din ochiul nostru." Iar tu atunci să te faci a fi tare încurcat de dezvăluirea rubedeniilor tale, și, ca să te descotorosești de ei, să începi să arunci cu pumnii asupra lor drahmele și dinarii. Și la priveliștea aceea, Șelcul al-Islam are să înceapă să te întrebe, fără de nicio îndoială; iar tu să-i răspunzi, lăsând capu-n jos: „Trebuie să mărturisesc adevărul, de vreme ce rudele mele se află aici ca să mă dea de gol. Părintele meu a fost, într-adevăr, un măscărici arătător de urși și de maimuțe, și-aceasta-i meseria neamului alor mei, și obârșia lor. Ci pe urmă Atoateîmpărțitorul ne-a deschis poarta bogăției, iar noi am dobândit prețuirea negustorilor din suk și a starostelui lor." Iar

tatăl soției tale are să-ți spună: „Așadar ești fecior de măscărici, din breasla caraghiozilor și a arătătorilor de maimuțe?“ Iar tu să răspunzi: „Nu am cum să mă lepăd de obârșia și de neamul meu, pentru dragostea de copila ta și pentru cinstirea ei. Întrucât sângele nu poate să-și tăgăduiască sângele, cum nici râul nu poate să-și tăgăduiască izvorul!“ Iar el are să-ți spună, fără de nicio îndoială: „Dacă-i așa, o, tinere, senetul de nuntă nu este întocmit cum cere legea, întrucât ne-ai tăinuit vița și obârșia ta. Și nu se cade să rămâi soțul fetei Șeicului al-Islam, capul cel mai înalt al cadiilor, care șade pe chilimul legii și care este un șerif și un șaiied dintr-o spiță care suie până la părinții profetului lui Allah! Și nu se cade ca fiica lui, cât ar fi ea de uitată de binefacerile Atoateîmpărțitorului, să fie la cheremul unui fecior de măscărici.“ Iar tu să i-o întorci: „He! he! ya efendi, fiica ta este soția mea legiuită, și fiecare fir de păr de-al ei prețuiește cât o mie de vieți. Iar eu, pe Allah! nu am să mă despart de ea, chiar de mi-ai da toate împărățiile lumii!“ Ci, încet-încet, să te lași înduplecat, iar când are să fie rostită vorba despre despărțenie, tu să te învoiești anevoie a te despărți de soția ta. Și să rostești, de trei ori, de față cu Șeicul al-Islam și cu doi martori, vorbele de despărțenie. Și dezlegat astfel, să vii să mă cauți aici. Iar Allah are să orânduiască tot ce va mai fi de orânduit!

Eu atunci, la sfatul copilei desăvârșitei iubiri, simții cum mi se zbat străfundurile inimii și strigai:

– O, sultăniță a deșteptăciunii și a frumuseții, iată-mă-s gata să mă supun ție, pe capul și pe ochii mei...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute patruzeci și una noapte

Urmă:

... la sfatul copilei desăvârșitei iubirii, simții cum mi se zbat străfundurile inimii și strigai:

– O, sultăniță a deșteptăciunii și a frumuseții, iată-mă-s gata să mă supun ție, pe capul și pe ochii mei!

Și, luându-mi rămas-bun de la ea, o lăsai în prăvălie și mă dusei pe meidanul de sub cetate unde intrai în vorbă cu starostele isnafului panglicarilor, al caraghiozilor, al măscăricilor, al dănțuitorilor, al umblătorilor pe sârmă, al comedianților, al maimuțarilor, al ursarilor, al toboșarilor, al trâmbițașilor, al țiteriștilor, al fluierașilor, al cântăreților și al tuturor celorlalți pehlivani, și mă înțelesei cu starostele să mă ajute în necazul meu, făgăduindu-i o răsplată grasă. Și după ce căpătai făgăduiala ajutorului lui, plecai înainte-i la saraiul Șeicului al-Islam, părintele soției mele, și mă dusei să stau jos, lângă el, sub umbrarul din curte.

Și nu șezui de taină cu el acolo mai mult de un ceas, bând sorbeturi, până ce pe poarta cea mare lăsată deschisă își făcu intrarea, cu patru măscărici ce mergeau în frunte, și cu patru dănțuitori pe sârmă ce călcau în vârful degetelor, și cu patru ghiduși ce mergeau în mâini, într-o zarvă fără de asemuire, toată liota vuvăitoare, duduitoare, urlătoare, dănțuitoare, amețitoare și pestriță a aiuriților care își aveau sălașele la poalele cetății. Și veniseră toți, maimuțarii cu maimuțele, măscăricii cu tinichelușele lor, panglicarii cu tichiile lor lungi de pâslă și cântăreții cu sculele lor vuitoare din care se revărsa un tărăboi fără de capăt. Și veniră de se înșiruiră în curte, rânduiți frumos, cu maimuțele și cu urșii la

mijloc, și fiecare lucrând în felul său. Ci deodată răsună o bubuitură năprasnică de tingire, și toată hărmălaia se stinse ca printr-o vrajă. Și căpetenia liotei veni la pragul scării și, în numele tuturor nemoteniilor mele adunate, începu să predice cu un glas măreț, urându-mi spor și viață lungă, și bălmăjindu-mi toată lălăiala pe care îl învățasem.

Și într-adevăr, o, doamne al meu, totul se petrecu așa cum prevestise copilandra. Întrucât Șeicul al-Islam, când auzi, din chiar gura căpeteniei liotei, pricina acelui zulum, îmi ceru să-l lămuresc. Iar eu îl încredințai că așa-i, eram văr, după tată și după mamă, cu toți inșii de acolo, și că eu însumi sunt fiul unui măscărici cu maimuțoi și îi înșirai toate vorbele dăscăliei cu care mă dăscălise fetișcana, și pe care ți-am mai spus-o, o, doamne al vremilor. Iar Șeicul al-Islam, schimbându-se amarnic la chip și supărat rău, îmi spuse:

– Nu poți să mai rămâi în casa și în neamul Șeicului al-Islam, întrucât mi-e frică să nu fii scuipat în obraz și să nu se arate oamenii față de tine mai rău decât față de un câine de ghiaur ori față de un porc de gâldan.

Iar eu, dintru-întâi, răspunsei:

– Pe Allah, n-am să mă despărțesc de soția mea, nici dacă mi-ai da toată împărăția Irakului!

Iar Șeicul al-Islam, care știa prea bine că despărțenia cu de-a sila este oprită de *șariat*, mă luă deoparte și mă rugă fierbinte cu tot felul de vorbe dulci să primesc despărțenia, spunându-mi:

– Acopere-mi cinstea, și Allah are s-o acopere pe a ta!

Iar eu mă înduplecai într-un sfârșit să primesc despărțenia, și rostii de față cu martorii, vorbind despre fata Șeicului al-Islam:

– Mă leapăd de ea o dată, de două ori, de trei ori, mă leapăd de ea!

Or, acestea erau vorbele pentru despărțenia cea fără de întoarcere. Și rostindu-le, întrucât fuseseră cerute stăruitor de chiar părintele soției, mă vedeam totodată scăpat și de plata despăgubirii și a zestrei, și izbăvit din cel mai înfricoșător vis de spaimă care s-a abătut peste pieptul vreunei făpturi omenești.

Și fără a mai zăbovi să-mi iau ziua-bună de la acela care fusese vreme de o noapte tatăl soției mele, îmi slobozii picioarele în vânt și ajunsei cu sufletul la gură în prăvălia mea, unde mă aștepta neclintită copila desăvârșitei iubiri. Iar ea, cu limba ei cea mai dulce, îmi ură bun venit și, din toată bună creșterea purtărilor sale, mă firitisi pentru izbândă și îmi spuse:

– Acuma iată că a sosit și clipa împerecherii noastre. Ce zici de asta, o, stăpâne al meu?

Iar eu răspunsei:

– S-o facem în prăvălia mea, ori la tine acasă?

Iar ea zâmbi și îmi spuse:

– O, bietul de tine! au tu nu știi câte griji trebuie să aibă fată de sine o femeie, ca să facă lucrurile așa cum se cuvine? Încât se cade să mergem acasă la mine!

Iar eu răspunsei:

– Pe Allah, o, sultănița mea, au de când se duce crinul la hammam și trandafirul la scaldă? Prăvălia mea este destul de mare ca să te încapă, fie crin, fie trandafir. Și dacă prăvălia mea ar arde, ar fi ca inima mea.

Iar ea îmi răspunse râzând:

– Sclipești, într-adevăr! Și ia uite cum te-ai scuturat de purtările tale de odinioară, cele atâta de grosolănești! Și bine te mai pricepi să ticluiești o drăgălășenie.

Și adăugă:

– Acuma ridică-te, încuie prăvălia și vino după mine.

Or eu, care nu așteptam decât vorbele acelea, răspunsei zorit:

– Ascult și mă supun!

Și ieșind apoi din prăvălie, închisei cu cheia și pornii, la zece pași în urmă de ceata alcătuită de copilandră și de roabele sale. Și ajunserăm astfel dinaintea unui sarai la care se deschise poarta de cum ne apropiarăm. Și, de la intrare, doi hadâmbi veniră la mine și mă poftiră să mă duc cu ei la hammam. Iar eu, hotărât să fac toate fără a cere vreo lămurire, mă lăsai dus de hadâmbi la hammam, unde mi se făcu o scaldă de curățenie și de răcoreală. După care, îmbrăcat cu haine subțiri și înmiresmat cu ambră chinezească, fusei dus în iatacurile din lăuntru, unde mă aștepta, tolănită galeș pe un pat de atlaz, copila dorurilor mele și a desăvârșitei iubiri.

Or, de îndată ce rămaserăm singuri, îmi spuse:

– Vino, o, vino! Pe Allah! tu pesemne că ești un prostovan de la capătul capătului prostovanilor, dacă te-ai lepădat odinioară de o noapte ca aceasta de acum! Ci, ca să nu te tulbur, n-am să-ți mai aduc aminte ce-a fost.

Iar eu, o, doamne al meu, la vederea acelei copilandre goale toată, și albă toată, și-atâta de subțirică, și la vederea podoabelor părților ei cele gingașe, și a mărimii dolofanului ei fund, și a minunatei întocmiri dintre feluritele-i haruri, simții cum se răstoarnă în mine toate zăbăvniciile mele de altădată.

Și mă dădui înapoi, pregătindu-mă să sar. Dar ea mă opri, cu un gest și cu un zâmbet, și îmi zise:

– Înainte de bătălie, o, șeicule, trebuie să știu dacă cunoști care-i numele adversarului tău. Cum se numește?

Și eu răspunsei:

– Izvorul fericirii!

Ea zise:

– Nu!

Eu zisei:

– Părintele neprihănirii!

Ea zise:
– Nu!
Eu zisei:
– Susan cojit!
Ea zise:
– Nu!
Eu zisei:
– Busuiocul punților!
Ea zise:
– Nu!
Eu zisei:
– Catârul încăpățânat!
Ea zise:
– Nu!
Eu zisei:
– Pe Allah, stăpâna mea, nu mai cunosc decât un singur nume, și gata: hanul tatălui meu Mansur!
Ea zise:
– Nu!
Și adăugă:
– O, tăntălăule, ce te-au învățat savanții teologi și grămăticii?
Eu răspunsei:
– Nimic!
Ea zise:
– Atunci ascultă! Iată câteva din numele sale: „Graurul mut; mielul gras; limba tăcută; vorbărețul rămas fără cuvinte; menghina adaptabilă; cramponul pe măsură; mușcătorul furios; scuturătorul neobosit; genunea magnetică; fântâna lui Iacob; copaia pruncului; cuibul fără ou; pasărea fără pene; porumbelul neprihănit; pisica fără mustăți; puiul fără piuit; și iepurele fără urechii".

Și, sfârșind să-mi îmbunătățească, în acest fel, cunoștințele, și să-mi lumineze cugetul, mă cuprinse între

pulpele și brațele ei, și îmi zise:

– Yallah! Yallah! o, tăntălăule! Grăbește-te la asalt și fii zăbavnic la coborâre, și ușor în greutate, și puternic în îmbrățișare, și înotător de fond, și astupuș ermetic, și săritor neobosit; că e demn de dispreț acela care se ridică o dată sau de două ori, ca apoi să se pleoștească, și care ridică în sus capul ca să-l lase imediat în jos, și care se scoală ca să cadă. Așadar, hai, vioi!

Și eu, o, doamne al meu, eu răspunsei:

– Eh! Pe viața ta, o, stăpâna mea, să o luăm în ordine! Să o luăm în ordine!

Și adăugai:

– Cu se să încep?

Și ea răspunse:

– Cu ce vrei, tăntălăule!

Eu zisei:

– Atunci, să dăm semințe graurului.

Ea zise:

– Abia așteaptă! Abia așteaptă!

Atunci eu, o, doamne al meu sultane, îi spusei pruncului:

– Satisfă graurul!

Și pruncul răspunse „ascult și mă supun", și fu mare și generos cu tainul graurului mut care, pe dată, începu să vorbească în limba graurilor, spunând:

– Măr-te-ar Allah! Mări-te-ar Allah!

Și eu îi spusei pruncului:

– Acum temenește-te mielului gras care așteaptă!

Și pruncul făcu o temenea mai profundă mielului despre care este vorba.

Și mielul răspunse în limbajul lui:

– Mări-te-ar Allah! Mări-te-ar Allah!

Și eu îi spusei pruncului:

– Vorbește-i acum limbii tăcute.

Și pruncul își frecă degetul lui pe limba tăcută, care răspunse pe dată cu un glas armonios:

– Mări-te-ar Allah! Mări-te-ar Allah!

Și îi spusei pruncului:

– Îmblânzește-l pe mușcătorul furios!

Și el se apucă să mângâie mușcătorul, despre care este vorba, cu multă grijă, și o făcu atâta de bine că ieși din gura lui fără vătămare și fără durere, și mușcătorul, mulțumit de curajul și lucrarea lui, îi zise:

– Respectele mele! ah! ce băutură lecuitoare.

Și eu îi spusei pruncului:

– Umple fântâna lui Iacob, o, cu mai multă răbdare decât Iov!

Și pruncul răspunse pe dată:

– Mă înghite! Mă înghite!

Și fântâna, despre care e vorba, fu umplută fără oboseală, și fără opunere, și astupată fără niciun loc gol și fără întrerupere.

Și eu îi spusei pruncului:

– Încălzește pasărea fără pene!

Și pruncul răspunse:

– Ca ciocanul pe nicovală.

Și pasărea încălzită răspunse:

– Însămânțez! Însămânțez!

Și eu îi spusei pruncului:

– Minunat, dă, de această dată, boabe păsării fără glas!

Și minunatul prunc nu zise nu și dădu din plin boabe păsării despre care este vorba, care se apucă să cânte zicând:

– Fii binecuvântat! Fii binecuvântat!

Și eu îi spusei pruncului:

– Nu uita nici de bunul iepure fără urechi, și trezește-l din somn, o, tată al ochiului fără pereche!

Și pruncul, veșnic treaz, îi vorbi iepurelui, deși n-avea urechi, și-i dete sfaturi atât de bune, încât acesta strigă:

– Ce minune! Ce minune...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute patruzeci și doua noapte

Urmă:

... Și pruncul, veșnic treaz, îi vorbi iepurelui, deși n-avea urechi, și-i dete sfaturi atât de bune, încât acesta strigă:

– Ce minune! Ce minune!

Și eu continuai, o, domnul meu, să încurajez pruncul să discute în felul acesta cu oponentul său, schimbând de fiecare dată locul discuției, și făcând-o să se abată după fiecare atribut, posedându-se unul pe altul, satisfăcându-l fiecare pe celălalt, fără să uite nici pisica fără mustăți, nici porumbelul neprihănit, nici copaia pruncului – care fu găsită caldă, nici cuibul fără ou – care era nou-nouț, nici cramponul pe măsură – pe care îl înfruntă fără jupuituri, nici genunea magnetică – în care se afundă oblic ca să rămână pudic, și care strigă, pentru proprietara sa, zicând: „Mă predau! Mă predau! ah! ce bâtă!“ nici menghina adaptabilă, de unde a ieșit mai inatacabil și mai enorm, nici, în fine, hanul tatălui meu Mansur, mai fierbinte decât un cuptor, de unde a ieșit mai gros și mai greu decât un nap porcesc.

Și ne hărțuirăm, o, doamne sultane al meu, până se făcu lumină deplină, când ne oprirăm ca să ne facem îndătinata rugă și să plecăm la hammam în fugă.

Și când ieșirăm de la hammam și ne întâlnirăm iarăși, la masa de dimineață, copila desăvârșitei iubiri îmi spuse:

– Pe Allah, o, cotoiule, chiar că ai fost strălucit, și soarta m-a binecuvântat când m-a făcut să-mi pun ochii pe tine. Or, acuma se cade să legiuim legătura noastră. Ce zici? Vrei să rămâi cu mine, după legea lui Allah, ori vrei să alegi pe totdeauna a nu mă mai vedea?

Iar eu răspunsei:

– Mai degrabă îndur moartea cruntată decât să nu mă mai bucur de chipul tău de lumină, o, stăpână a mea!

Iar ea îmi spuse:

– Dacă-i așa, să vină cadiul și martorii!

Și trimise după cadiu și după martori, tot atunci, să scrie fără de zăbavă senetul nostru de căsătorie. După care mâncarăm împreună cea dintâi masă a noastră, și așteptarăm să se îndeplinească mistuirea, și să treacă toată primejdia vreunei tulburări de pântece pentru ca apoi să luăm de la cap zbătaniile și desfătările, și a înnădi noaptea cu ziua.

Și trăii o viață ca aceea, o, doamne al meu, cu copila desăvârșitei iubiri, vreme de treizeci de nopți și treizeci de zile, geluind ceea ce era de geluit, și șlefuind ceea ce era de șlefuit, și umplând ceea ce era de umplut, până ce într-o zi, cuprins de un fel de amețeală, mă scăpai să-i spun soaței mele:

– Nu știu, da, pe Allah! astăzi nu pot să împlânt și cea de a douăsprezecea dardă!

Iar ea strigă:

– Ce? Ce? Păi această a douăsprezecea este cea mai de trebuință! Celelalte nici nu se socotesc!

Iar eu spusei:

– Cu neputință, cu neputință!

Ea atunci începu să râdă și îmi spuse:

– Îți trebuiește odihnă! Noi ți-o dăm!

Iar eu nu așteptai mai mult. Căci puterile mă lăsaseră, ya sidi, și mă prăvălii la pământ ca un măgar fără căpăstru.

Iar când mă deșteptai din amorțire, mă văzui legat cu lanțuri în maristanul de aici, alături de acești tovarăși ai mei, doi preacuminți tinerei. Iar paznicii, când îi întrebai, îmi spuseră într-un grai: „Asta-i spre odihna ta! asta-i spre odihna ta!“ Or eu, pe viața ta, o, doamne sultane al meu, mă simt acuma destul de odihnit și de înzdrăvenit, și cer de la mărinimia ta să orânduiești împăcarea mea cu copila desăvârșitei iubiri. Dar a-ți spune numele sau stepena ei, aceasta-i mai greu, fiind un lucru care trece dincolo de ceea ce știu eu.

Și ți-am povestit tot ce-am știut. Și-aceasta-i, în orânduiala și curgerea întâmplărilor, povestea mea, de la început, așa cum s-a petrecut. Ci Allah este mai știutor!

După ce sultanul Mahmud și vizirul său, sultanul-derviș de mai înainte, auziră povestea aceasta a celui de al doilea flăcău, se minunară până peste marginile minunării de rânduiala și de limpezimea cu care le fusese istorisită. Iar sultanul îi spuse tânărului:

– Pe viața mea! chiar și dacă pricina întemnițării tale n-ar fi fost atâta de nedovedită, eu tot te-aș fi slobozit, după ce te-aș fi ascultat.

Și adăugă:

– Ai putea să ne călăuzești la saraiul copilandrei?

El răspunse:

– Pot și cu ochii închiși!

Atunci sultanul și vizirul și cămărașul, care era nebunul de mai înainte, se ridicară; iar sultanul îi spuse tânărului, după ce porunci să i se dea jos lanțurile:

– Ia-o înaintea noastră pe drumul care duce la casa soției tale!

Și se găteau tuspatru să plece, când cel de al treilea tânăr, care încă mai avea lanțurile la gât, strigă:

– O, stăpânii mei, pe Allah care ne vede! Înainte de a pleca, ascultați și povestea mea, întrucât este și mai ciudată decât poveștile tovarășilor mei!

Iar sultanul îi spuse:

– Înseninează-ți-inima și liniștește-ți sufletul, întrucât nu avem să zăbovim mult, și ne întoarcem.

Și porniră la drum, cu tânărul înaintea lor, până ce ajunseră la poarta unui sarai, pe care, când îl văzu, sultanul strigă:

– *Allahu akbar!* Afurisit să fie Eblis cel amăgitor! Saraiul acesta, o, prietenii mei, este casa celei de a treia fete a socrului meu, răposatul sultan. Mărire Aceluia carele împreună ceea ce era despărțit și carele închegează la loc ceea ce era împrăștiat!

Și intră în sarai, urmat de tovarășii săi, și trimise să se dea știre de sosirea lui fiicei socrului său, care zornici să se înfățișeze dinaintea-i.

Or, chiar că fata era într-adevăr copila desăvârșitei iubiri! Și-i sărută mâna sultanului, soțul surorii ei, și spuse că stă la poruncile sale. Iar sultanul îi spuse:

– O, copilă a socrului meu, ți-l aduc pe soțul tău, istețul acesta minunat, pe care îl căftănesc tot acum în slujba de cel de al doilea cămăraș al meu, și care de aci înainte are să-mi fie oaspete la masă și tovarăș de pahar, întrucât îi știu povestea și cunosc necazul cel trecător care s-a petrecut între voi. Ci de aci înainte lucrul acela nu are să se mai întâmple, întrucât acuma este hodinit și înzdrăvenit.

Iar copilandra răspunse:

– Ascult și mă supun! Și de vreme ce se află sub ocrotirea și sub slava ta, și dacă mă încredințezi că s-a întremat,

primesc să trăiesc iarăși cu el!

Iar sultanul îi spuse:

– Fie-ți răsplătită bunătatea, o, fiică a socrului meu! Îmi ridici o greutate mare de pe inimă!

Și adăugă:

– Îngăduie-ne numai să-l iau cu mine vreme de un ceas. Întrucât avem a asculta laolaltă o poveste care trebuie să fie întru totul nemaipomenită!

POVESTEA CELUI DE AL TREILEA NEBUN

Aflați, o, doamne și stăpâne al meu, și tu, o, vizire bun de sfat, și voi, preacinstiți cămărași, tovarăși de lanțuri cu mine de mai înainte, aflați că povestea mea nu are nimica asemeni cu cele ce au fost istorisite până acum, întrucât dacă cei doi soți ai mei au pățit-o de pe urma unor fetișcane, apoi eu am dat de bucluc din cu totul altă pricină. Și, la sfârșit, aveți să cântăriți singuri spusele mele, în cumpăna judecății voastre.

Așadar, o, domniilor voastre, încă eram copil atunci când tatăl și mama mea au răposat întru mila Atoatedătătorului. Iar eu am fost strâns de pe drumuri de niște vecini miloși, săraci ca și noi, care, neavând de niciunele, nu puteau să plătească vreun ban cu învățătura mea, și mă lăsau să bat ulițele, cu capul și cu picioarele goale, și purtând pe mine, drept toată îmbrăcămintea, numai jumătate dintr-o cămașă de stambă albastră. Și pesemne că nu eram urât la înfățișare, de vreme ce trecătorii care mă vedeau prăjindu-mă la soare se opreau deseori ca să rostească: „Ferească-l Allah de deochi pe copilul acesta! Că e mândru ca un ciob de lună!“ Și, de multe ori, câte unii dintre ei îmi cumpărau halva cu năut ori acadele galbene de zahăr moale, din cele care se întind ca ața; și

când mi le dăruiau, mă băteau pe obraz, sau mă mângâiau pe cap, sau mă trăgeau drăgăstos de moțul de păr pe care îl aveam chiar pe creștetul căpățânii mele rase. Iar eu căscam o gură cât o șură și înghițeam dintr-o înfulecătură toată zaharicala. Lucru care îi făcea să strige de uimire pe toți cei care mă priveau, iar pe toți țâncii care se jucau cu mine să-și zgâiască ochii de zavistie.

Or, într-o bună zi, m-am dus cu tovarășii mei obișnuiți să căutăm cuiburi de găi și de ciori pe la niște case năruite, când am văzut într-o cocioabă coperită cu rămurișuri de palmier, în fundul unei curți părăsite, chipul nedeslușit și nemișcat al unei făpturi vii. Și cunoscând că ginnii și marezii sălășluiesc prin casele pustii, am cugetat: „Acela este un mared!“ Și cuprins de spaimă, mi-am dat drumul din vârful casei părăginite și am vrut să-mi iau călcâiele la spinare și să aștern depărtarea între mine și maredul acela. Ci un glas tare dulce, care venea din colibă, m-a strigat zicând:

– De ce fugi, copilule frumos? Vino să te înfrupți din înțelepciune! Vino fără de teamă la mine. Nu sunt nici ginn, nici efrit, ci o ființă omenească, și care trăiește în schivnicie și în cugetare. Vino, copilul meu, și am să te învăț înțelepciunea...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute patruzeci și treia noapte

Urmă:

... Vino, copilul meu, și am să te învăț înțelepciunea! Iar eu, oprit deodată din fugă de o putere de neînfrânt,

m-am întors îndărăt și am pornit înspre colibă, pe când glasul cel dulce îmi șoptea mai departe: „Vino, copilule frumos, vino!“ Și am intrat în colibă și am văzut că acel chip nemișcat era al unui moșneag tare bătrân, care părea să aibă un număr de ani fără de socoată. Iar chipul lui, în pofida vârstei adânci, era ca soarele. Și bătrânul mi-a spus:

– Binevenit fie orfanul care vine să dobândească de moștenire învățătura mea!

Și mi-a mai spus:

– Am să-ți fiu și tată și mamă.

Și m-a luat de mână și a adăugat:

– Iar tu ai să fii ucenicul meu. Și într-o zi ai să ajungi și tu dascăl pentru alți ucenici.

Și rostind acestea, mi-a dat sărutul păcii, și m-a poftit să șed lângă el, și a început pe dată să mă dăscălească. Iar eu mă simțeam robit de vorba și de frumusețea învățăturii lui, și, pentru el, m-am despărțit de jocurile și de tovarășii mei. Iar el mi-a fost și tată și mamă. Iar eu îi arătam o cinstire adâncă, o dragoste până peste poate și o supunere fără de margini. Și cinci ani s-au scurs, vreme în care am dobândit o învățătură minunată. Iar mintea mea s-a hrănit cu înțelepciunea.

Ci, o, doamne al meu, orișice înțelepciune este zadarnică dacă nu e însămânțată într-un ogor cu pământul sănătos, întrucât se pierde de la cea dintâi vânturare a nebuniei, care răscolește stratul cel rodnic. Și nu mai rămâne dedesubt decât uscăciunea și sterpiciunea.

Și aveam să simt în curând, pe chiar pielea mea, puterea pornirilor firii care biruiește învățăturile.

Într-o zi, iacătă, înțeleptul cel bătrân, dascălul meu, trimițându-mă să cerșesc în curtea geamiei bucățica noastră de pâine, eu îmi îndeplinii sarcina; și, după ce fusei miluit de dărnicia drept-credincioșilor, plecai de la

geamie și luai calea înspre sihăstria noastră. Ci pe cale, o, doamne al meu, mă încrucișai cu o liotă de hadâmbi între care se legăna o copilandră învăluită în iașmac, iar ochii ei de sub văl mi se părură că poartă cerul în adâncul lor. Iar hadâmbii aveau niște ciomege lungi cu care îi loveau pe umeri pe trecători, ca să-i dea la o parte din drumul urmat de stăpâna lor. Și din toate părțile auzeam lumea cum șoptea: „Fata sultanului! Fata sultanului!" Iar eu, o, doamne al meu, mă întorsei la dascălul meu, cu sufletul tulburat și cu creierii vântuiți. Și dintr-odată uitai toate povețele dascălului meu, și cei cinci ani ai mei de învățătură, și pildele înfrânării.

Iar învățătorul meu se uita la mine cu durere, pe când eu plângeam. Și ne trecurăm noaptea toată unul lângă altul, fără a rosti o vorbă. Iar dimineața, după ce îi sărutai dreapta, după deprinderea mea, îi spusei:

– O, taică al meu și maică, iartă-i nevolnicului tău de ucenic! Da trebuie ca sufletul meu s-o mai vadă o dată pe fata sultanului, măcar de-ar fi să-i mai arunc baremi o privire.

Iar dascălul meu îmi spuse:

– O, fecior al tătânelui tău și al maicii tale, o, copilul meu, de vreme ce așa vrea sufletul tău, ai s-o vezi pe fata sultanului. Da cugetă la depărtarea care se află între schivnicii înțelepciunii și domnii pământului! O, fiu al tatălui tău și al maicii tale, o, tu, cel hrănit cu dragostea mea, au uiți cât de nepotrivită este înțelepciunea față de încârduirea cu mlădițele lui Adam, mai ales dacă-s fete de crai? Și oare te-ai lepădat de pacea inimii tale? Și vrei oare ca eu să mor încredințat că odată cu moartea mea are să piară și cel mai de pe urmă sipet al povețelor schivniciei? O, fiul meu, nimic nu este atâta de plin de bogăție ca înfrânarea, și nimic nu este atâta de mulțumitor ca singurătatea!

Ci eu răspunsei:

– O, taică al meu și maică, dacă n-am să pot s-o văd pe domniță, măcar fie și numai cât să-i mai arunc o privire, am să mor.

Atunci dascălul meu, care mă îndrăgea, văzându-mi jalea și mâhnirea, îmi spuse:

– Copile, dacă ai vedea-o pe domniță o dată, ți-ar domoli dorurile toate?

Iar eu răspunsei:

– Fără de nicio îndoială!

Atunci învățătorul meu veni suspinând lângă mine, mă frecă peste arcul sprâncenelor cu un fel de alifie și, în chiar clipita aceea, o parte din trupul meu pieri și nu mai rămase la vedere din mine decât jumătate de om, un trunchi dăruit cu mișcare. Iar dascălul meu zise:

– Acuma du-te în cetate. Și ai să ajungi astfel la ținta pe care o jinduiești.

Iar eu răspunsei că ascult și că mă supun, și ajunsei într-o clipire de ochi în inima sukului, unde, de cum ajunsei, mă și văzui înconjurat de o mulțime fără de număr. Și fiecare se uita la mine cu minunare. Și din toate părțile veneau oamenii fuga să cerceteze acea făptură ciudată care nu avea dintr-un om decât jumătate și care se mișca atâta de sprinten. Și zvonul acelei arătări ciudate se împrăștie îndată în cetate, și răzbătu și la saraiul în care sta fata sultanului cu mama sa. Și amândouă doriră să-și potolească nedumerirea asupra mea, și trimiseră hadâmbii să mă ia și să mă ducă dinaintea lor. Și fusei dus la sarai și călăuzit în harem, unde domnița și mama ei își potoliră nedumerirea asupra mea, în vreme ce eu priveam. După care îi puseră pe hadâmbi să mă ia de acolo, iar aceștia mă duseră îndărăt, de unde mă luaseră. Iar eu, cu sufletul și mai chinuit și cu mințile și mai răvășite, mă întorsei la dascălul meu, în colibă.

Și îl găsii culcat pe rogojină, cu pieptul chinuit și cu chipul galben, de parcă s-ar fi aflat pe moarte. Ci eu aveam inima prea rătăcită aiurea ca să mă îngrijorez în privința lui. Iar el mă întrebă cu un glas stins:

– Ai văzut-o, o, copilul meu, pe fata sultanului?

Și răspunsei:

– Am văzut-o, da e mai rău decât dacă nu aș fi văzut-o. Și de-acuma înainte sufletul meu nu are să-și poată găsi tihna, dacă nu am să ajung să stau lângă ea și să-mi satur ochii de bucuria de a o privi!

Și el îmi spuse, scoțând un suspin adânc:

– O, preaiubite învățăcel al meu, tare mai tremur pentru tihna inimii tale! Of, ce legătură poate să fie vreodată între cei însingurați și cei puternici?

Iar eu răspunsei:

– O, părinte al meu, până ce n-am să-mi odihnesc tâmpla lângă tâmpla ei, până ce n-am să mă uit la ea și n-am să-i ating gâtul cel vrăjitor cu mâna mea, am să mă socotesc peste poate de nenorocit, și am să mor de jale.

Atunci stăpânul meu, care mă avea drag, îngrijorat și de mințile mele și de tihna inimii mele, îmi spuse, pe când sughițurile îl zguduiau amarnic:

– O, fiu al tătâne-tău și al maică-tii, o, copile care porți în tine viața și uiți cât de tulburătoare și de stricătoare este femeia, hai, du-te de-ți împlinește toate dorurile! Ci, ca pe cea mai de pe urmă milă, mă rog ție să-mi sapi chiar aici mormântul și să mă îngropi fără a pune niciun fel de piatră de pomenire pe locul sub care am să mă hodinesc. Apleacă-te, fiul meu, ca să-ți dăruiesc puterea de a-ți ajunge ținta.

Iar eu, o, doamne al meu, mă plecai înspre dascălul meu, care mă frecă pe pleoape cu un fel de kohl dintr-un praf negru și tare mărunt, și îmi spuse:

– O, ucenic al meu, iacătă că mulțumită puterilor acestui kohl ai ajuns nevăzut pentru ochii oamenilor. Și poți acuma, fără de nicio teamă, să-ți împlinești toate dorurile! Și binecuvântarea lui Allah să fie asupra capului tău și să te ferească, pe cât este cu putință, de vicleșugurile blestemățiilor care împrăștie tulburarea printre cei meniți sihăstriei!

Și, după ce rosti acestea, preacinstitul meu dascăl fu de parcă nici n-ar fi fost vreodată. Iar eu dădui zor să-l îngrop într-o groapă pe care o săpai în coliba în care trăise – îngăduiască-l Allah întru mila sa și deie-i loc de fală! După care grăbii să zbor la saraiul fetei sultanului.

Or, cum eram de nevăzut pentru orice ochi, intrai în sarai fără a fi zărit și, urmându-mi drumul, ajunsei la harem și mersei de-a dreptul la iatacul domniței. Și o găsii pe domniță culcată în crivatul ei, făcându-și somnul de după-amiază, și neavând pe ea, drept orice veșmânt, decât o cămășuță lucrată dintr-un zaimf de la Mossul. Iar eu, o, doamne al meu, care nu mai avusesem prilejul în viața mea să văd goliciunea unei femei, fusei cuprins de o înfrigurare ce mă făcu să uit toate înțelepciunile și toate învățăturile. Și strigai: „Allah! Allah!“ Și strigai cu un glas atâta de tare, încât fata deschise ochii pe jumătate, scoțând un suspin adânc și întorcându-se în pat. Da atâta tot, spre norocul meu. Și rămăsei uluit că o fată atâta de gingașă și de subțire avea un dolofănel atâta de mare. Și, tare nedumerit, mă apropiai și mai mult de ea, știindu-mă de nevăzut, și, încetișor de tot, îmi pusei degetul pe dolofănelul acela, spre a-l pipăi și spre a-mi mulțumi inima în privința lui. Și simții că era plin, și durduliu, și untos, și brobonos. Ci nu izbuteam să mă dezmeticesc din uluiala în care mă aflam în ce privește mărimea lui, și mă întrebam: „De ce este așa de mare? de ce este așa de mare?“ Și tot cugetând

astfel, fără a găsi răspunsul mulțămitor, nu pregetai să mă lipesc cu totul de fată. Și făcui lucrul cu mare grijă să n-o trezesc. Și când socotii că primejdia dintâi trecuse, mă încumetai la câteva mișcări de început. Și binișor, binișor, copilul pe care-l știi, o, doamne al meu, intră și el în joc la rân-du-i. Ci se feri să fie cumva bădăran, ori să se slujească de mijloace vinovate, în niciun chip; și se mulțumi și el numai să dea ochii cu ceea ce până atunci nu mai văzuse. Și nimic mai mult, o, doamne al meu. Și gândirăm amândoi că, de această dată dintâi, era prea îndestul că ne-am putut întocmi o judecată.

Ci iacătă! Taman în clipita când dam să mă scol, mă împinse Pârdalnicul s-o ciup pe fată, chiar în mijlocul uneia dintre rotunjiturile acelea uluitoare care mă lăsaseră năuc cu mărimea lor, și nu putui să mă împotrivesc ispitei, și iacătă! o ciupii pe fată de vârful rotunjiturii aceleia. Și – alungat fie Cel-Viclean! – durerea pe care o simți domnița fu atâta de ascuțită încât, trezită acuma de-a binelea, sări din pat scoțând un țipăt de spaimă, și o chemă pe maică-sa cu strigăte amarnice...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute patruzeci și patra noapte

Urmă:

... durerea pe care o simți domnița fu atâta de ascuțită încât, trezită acuma de-a binelea, sări din pat scoțând un țipăt de spaimă, și o chemă pe maică-sa cu strigăte amarnice.

Or, auzind strigătele de chemare ale fetei, și țipetele ei

de spaimă, și răcnetele după ajutor, maică-sa o luă la fugă prinzându-și picioarele în fuste și urmată de-aproape de bătrâna doică a fetei și de hadâmbi. Iar fata țipa întruna, ducându-și mâna acolo unde fusese ciupită:

– Mă adăpostesc întru Allah de Șeitan cel bătut cu pietre!

Iar maică-sa și bătrâna doică o întrebară amândouă deodată:

– Ce-ai pățit? Ce-ai pățit? Și pentru ce ții mâna la preacinstitul? Și ce-a pățit preacinstitul? Și ce i s-a întâmplat preacinstitului? Ia arată-ne ce-a pățit preacinstitul!

Iar doica se întoarse înspre hadâmbi, aruncându-le o privire poncișă, și le strigă:

– Duceți-vă mai încolo!

Și hadâmbii se duseră mai încolo, blestemând-o printre dinți pe afurisita de babă.

Și-așa! Iar eu vedeam fără să fiu văzut, mulțumită kohlului de la răposatul meu dascăl – aibă-l Allah întru multă mila lui!

Or, așadar, după ce maică-sa și doica, într-o clipită, o năpădiră cu întrebările acelea repezite, lungindu-și gâtul ca să vadă cam ce treabă putea să fie, fata, roșie de rușine și de durere, rosti într-un sfârșit:

– Colea! Colea! ciupitura! ciupitura!

Iar cele două femei se uitară și văzură pe dolofănel urma roșie și umflată lăsată de degetul meu cel gros și de cel mijlociu. Și se traseră cu spaimă și cu mirare până peste poate, strigând:

– O, afurisito, cine ți-a făcut asta? cine ți-a făcut asta?

Iar fata începu să plângă, spunând:

– Habar nu am! habar nu am!

Și adăugă:

– Am fost ciupită așa, pe când visam, în somn, că mâncam un castravete mare!

Și cele două femei, când auziră acele vorbe, se aplecară amândouă deodată și se uitară pe sub perdele și pe sub chilimuri și pe sub poloage; și dacă nu găsiră nimic ciudat, îi spuseră fetei:

– Ești bine încredințată că nu te-ai ciupit singură, pe când dormeai?

Ea răspunse:

– Mai degrabă aș muri decât să mă ciup așa de amarnic!

Atunci bătrâna mancă își dete cu gândul, zicând:

– Nu este ajutor și scăpare decât întru Allah Preaînaltul și Atotputernicul. Acela care a ciupit-o pe fata noastră este vreun Fără-de-nume dintre cei Fără-de-nume care sălășluiesc în văzduhuri! Și pesemne că o fi intrat aici prin fereastra deschisă și, dacă a văzut-o pe fata noastră cum dormea cu funduleţul gol, n-a putut să-și înfrâneze îndemnul de-a o ciupi de el. Și-asta-i ceea ce s-a întâmplat, hotărât!

Și, spunând acestea, se repezi să închidă fereastra și ușa, și adăugă:

– Înainte de-a o obloji pe fata noastră cu o cârpă înmuiată în apă rece și în oțet, trebuie să dăm zor și să-l izgonim pe Proclet. Și nu-i decât un mijloc în stare să-l zgornească, și-anume de-a arde în odaie niște baligă de cămilă. Întrucât baligile de cămilă nu priesc nasurilor de ginni, de marezi și de toți cei fără-de-nume. Iar eu știu vorbele care trebuie să se rostească în vreme ce se face afumarea!

Și numaidecât strigă la hadâmbii înghesuiți după ușă:

– Dați fuga de ne-aduceți o târnă de baligă de cămilă!

Și pe când hadâmbii erau duși să îndeplinească porunca, mama se apropie de fată și o întrebă:

– Ești încredințată, o, fata mea, că Pârdalnicul nu ți-a mai făcut și altceva? Și n-ai simțit nimic din ce vreau să spun?

Fata spuse:

– Nu știu!

Atunci mama și doica își coborâră capetele și o cercetară pe fată. Și, o, doamne al meu, văzură că, așa cum îți spusei, toate erau la loc și că nu se afla niciun fel de urmă de vreo siluire nici pe dos, nici pe față. Ci nasul afurisitei de doici, care era tare pătrunzător, o făcu să spună:

– Am simțit la fata noastră mireasma unui ginn de parte bărbătească!

Și strigă la hadâmbi:

– Unde-s baligile, o, blestemaților?

Și tot atunci hadâmbii se și iviră cu coșul; și grăbiră să i-l dea bătrânei, prin crăpătura ușii deschise o clipită.

Atunci baba doică, după ce strânse preșurile așternute pe jos, vărsă baligile din coș pe lespezile de marmură și le dete foc. Și de îndată ce fumul începu să se ridice, baba porni să bolborosească peste foc niște vorbe de nepriceput, făcând în vânt niște semne vrăjitorești.

Și iacătă! Fumul de la baligile aprinse, umplând pe dată iatacul, îmi intră în ochi într-un chip atâta de greu de îndurat, încât mi se umplură de lacrimi și fusei nevoit să mi-i șterg de mai multe ori cu pulpana hainei. Și nu mă gândii, o, doamne al meu, că, ștergându-mă așa, treptat-treptat luam și kohlul care cu puterile lui mă făcuse de nevăzut și din care, în nesocotința mea, uitasem să iau cu mine vreun pic înainte de moartea dascălului meu.

Și-așa că deodată le auzii pe cele trei femei cum scot tustrele într-un glas niște țipete de spaimă, îndreptându-și degetul înspre mine:

– Ia uite efritul! ia uite efritul! ia uite efritul!

Și-i strigară în ajutor pe hadâmbi, care numaidecât

năvăliră în odaie și se repeziră la mine, dând să mă omoare. Ci eu strigai la ei cu glasul meu cel mai cumplit:

– Dacă îmi faceți vreun rău cât de cât, am să-i chem în ajutor pe frații mei ginni, care au să vă stârpească de pe fața pământului și-au să dărâme saraiul peste capetele celor care șed aici!

Lor atunci li se făcu frică și se mulțumiră să mă lege burduf. Iar baba strigă la mine:

– Toate cinci degetele mele în ochiul tău drept, și toate celelalte cinci degete ale mele în ochiul tău stâng!

Iar eu îi zisei:

– Taci, o, vrăjitoare afurisită, ori îi chem pe frații mei ginni, care au să-ți amestece lungimea cu lățimea!

Ei i se făcu frică atunci și tăcu. Da numai ca să strige iar, peste o clipită:

– Întrucât acesta-i un efrit, nu putem să-l omorâm. Da putem să-l punem în lanțuri, pe toate zilele lui!

Și le spuse hadâmbilor:

– Luați-l și duceți-l la maristan, și puneți-i un lanț de gât, și ferecați lanțul în zid. Și spuneți-le paznicilor că, dacă l-ar lăsa să scape, moartea lor va fi fără de izbavă!

Și hadâmbii, o, mărite sultan, pe când eu stam cu nasu-n pământ, mă aduseră curând și mă aruncară în acest maristan avan, unde îi găsii pe cei doi soți ai mei de mai înainte, care acuma-s preacinstiții tăi cămărași. Și-acesta-i, o, sultane al meu bun, temeiul întemnițării mele în temnița de nebuni, și tot așa și al lanțului pe care-l port la gât. Și ți-am povestit totul, de la cap la cap, nădăjduind de la Allah și de la tine că așa am să scap din buclucul care mi-a căzut pe cap, și că bunătatea ta cea mare are să mă scoată din aceste fiare, să mă duc unde-oi vedea în zare, afară din această închisoare. Și cel mai bine, pe cât mi se pare, ar fi s-o iau cu însurătoare

pe domnița după care sufletul meu moare. Iar Cel-Preaînalt, mai apoi, este mai presus de noi!

După ce ascultă istorisirea aceasta, sultanul Mahmud se întoarse înspre vizirul său, sultanul-derviș de odinioară, și îi spuse:

– Iacătă cum călăuzește soarta întâmplările rudelor mele! Căci domnița de care s-a îndrăgit tânărul este fata cea mai mică a răposatului sultan, părintele soției mele! Și acuma nu ne mai rămâne decât să dăm întâmplării urmarea ce i se cuvine!

Pe urmă se întoarse înspre flăcău și îi spuse:

– Într-adevăr, povestea ta este o poveste de-a mirările, și chiar dacă nu ai fi cerut-o de soție pe fata socrului meu, eu tot ți-aș fi dat-o, spre a-ți dovedi mulțumirea pe care am simțit-o la vorbele tale!

Și porunci să i se dea jos pe dată lanțurile și îi spuse:

– De-acuma înainte ai să fii cel de al treilea cămăraș al meu; și am să și dau poruncile, pentru sărbătorirea nunții tale cu domnița ale cărei însușiri le cunoști.

Iar flăcăul sărută dreapta mult-darnicului sultan. Și ieșiră cu toții din maristan și se duseră la sarai, unde se dădură ospețe mari și petreceri obștești, cu prilejul celor două împăcări de mai înainte și a însurătoarei flăcăului cu domnița. Și toată lumea din cetate, și mici și mari, fură îmbiați să vină la ospețele care aveau să țină patruzeci de zile și patruzeci de nopți, în cinstea măritișului fetei sultanului cu ucenicul înțeleptului, și a adunării la loc a acelora pe care ursita îi despărțise!

Și vecuiră cu toții în desfătările inimii și în bucuriile prieteniei, până la despărțirea cea de neabătut.

– Și-aceasta-i, o, norocitule sultan, urmă Șeherezada, povestea cea încâlcită cu copilul din flori, care a fost sultan și

s-a făcut derviș călător, pentru ca pe urmă să fie rânduit vizir de către sultanul Mahmud, și despre cele ce i s-au mai întâmplat cu prietenul său și cu cei trei tineri închiși ca nebuni la maristan. Ci Allah este cel mai mare, și cel mai darnic, și cel mai științor!

Pe urmă adăugă, fără a se opri:

– Ci nu care cumva să crezi că povestea aceasta ar fi mai minunată ori mai pilduitoare decât *Vorbele de sub cele nouăzeci și nouă de capete tăiate!*

Iar sultanul Șahriar se minună:

– Care sunt vorbele acelea, Șeherezada, și care sunt capetele tăiate despre care eu habar nu am?

Iar Șeherezada povesti:

CUVINTELE DE SUB CELE NOUAZECI ȘI NOUĂ DE CAPETE RETEZATE

Se povestește – ci numai Allah poate să osebească cele aievea și cele neaievea și să le despărțească fără de greș! – că a fost odată, în vechimea vremilor, într-o cetate dintre cetățile rumilor de demult, un rege de stepenă înaltă și de o vrednicie de pomină, stăpân peste domnii și peste împărății, peste tării și peste oști. Și regele acela avea, mai scump decât toate comorile sale, un fiu tinerel care era desăvârșit de frumos. Și flăcăul, feciorul regelui, nu era numai frumos cu desăvârșire, ci mai era dăruit și cu o deșteptăciune ce minuna pământul. Și, mai încolo, istorisirea aceasta nu are să fie decât adeverirea acelei deșteptăciuni de minunare și a acelei frumuseți a beizadelei.

Și, spre a-i pune la încercare însușirile, Allah Cel-Preaînalt făcu vremile să ia o întorsătură rea asupra zilelor regelui și ale reginei, tatăl și mama flăcăului. Și din rege și regină cum erau, în vârful puterii și al bogățiilor, se pomeniră, într-o zi, în palatul lor pustiu, mai săraci și mai ticăloșiți decât cerșetorii de pe drumurile caliciei, întrucât nimica nu îi este mai lesne Celui-Preaînalt decât a face să se năruiască domniile cele mai întemeiate și a aduce să sălășluiască în palate fiarele de pradă și păsările de noapte...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute patruzeci și cincea noapte

Urmă:

... și mai ticăloșiți decât cerșetorii de pe drumurile caliciei, întrucât nimica nu îi este mai lesne Celui-Preaînalt decât a face să se năruiască domniile cele mai întemeiate și a aduce să sălășluiască în palate fiarele de pradă și păsările de noapte.

Or, față cu întorsătura aceea aprigă a vremilor și cu lovitura aceea neașteptată a soartei, flăcăul își simți inima cum se călește ca un oțel înroșit pus în apă, și luă asupra-și să-i îmbărbăteze pe părinții lui și să-i scoată din starea în care se aflau. Și îi spuse regelui cel sărăcit:

– O, părintele meu, spune-mi, pe Allah! ai binevoi să-ți pleci auzul înspre copilul tău care ar vrea să-ți vorbească?

Iar regele, ridicând capul, răspunse:

– O, fiul meu, tu ești dăruit cu harul înțelepciunii, vorbește și avem să ne supunem!

Iar flăcăul spuse:

– Scoală-te, o, doamne al meu, și haide să ne ducem în niște pământuri unde să nu ni se știe nici măcar de nume. Căci la ce bun să te tângui dinaintea a ce nu se mai poate îndrepta, câtă vreme încă mai suntem stăpâni pe vremea de față? În altă parte avem să găsim o viață nouă și bucurii proaspete!

Iar bătrânul rigă răspunse:

– O, copile minunat al meu, cuminte și plin de cuviință, sfatul tău este un îndemn venit de la Domnul

înțelepciunii. Și grija pentru lucrul acesta să fie asupra lui Allah și asupra ta!

Atunci băiatul se sculă și, după ce pregăti toate de drum, îi luă pe tatăl și pe mama sa de mână și ieși cu ei pe calea ursitei. Și călătoriră prin câmpii și prin pustietăți, și nu se opriră din mers până ce nu ajunseră dinaintea unei cetăți mari și bine zidite. Și flăcăul îi lăsă pe tatăl și pe mama sa la umbra zidurilor și intră singur în cetate. Și trecătorii pe care îi întrebă îi spuseră că cetatea aceea era cetatea de scaun a unui sultan drept și mărinimos, care era fala crailor și a sultanilor. Atunci el își întocmi un gând și o socotință, și se întoarse numaidecât la părinții săi bătrâni și le spuse:

– Am de gând să vă vând sultanului din cetatea aceasta, care este un sultan mare. Voi ce ziceți, o, părinții mei?

Iar ei răspunseră:

– O, copile al nostru, tu știi mai bine decât noi ce se cade și ce nu se cade, întrucât Cel-Preaînalt ți-a pus duioșia în inimă și toată înțelepciunea în minte. Iar noi nu putem decât să te ascultăm cu liniște și cu încredere, punându-ne nădejdea în Allah și în tine, copilul nostru. Și tot ce ai să socotești tu că e bine, noi avem să primim!

Și flăcăul îi luă iarăși de mână pe părinții săi cei bătrâni și porni cu ei înspre saraiul sultanului. Și îi lăsă în curtea saraiului, și ceru să fie dus în sala împărătească, spre a vorbi cu Măria Sa. Și întrucât avea o înfățișare aleasă și mândră, fu numaidecât dus în sala de primire. Și se închină dinaintea sultanului care, uitându-se la el, văzu fără putință de tăgadă că era fiu de stăpân de pământuri, și îi zise:

– Ce dor ai, o, flăcău de lumină?

Iar băiatul, după ce mai sărută o dată pământul dintre mâinile sultanului, răspunse:

– O, doamne al meu, am cu mine un prins, cucernic și temător de Cel Atoatestăpân, o pildă de cinste și de neprihană; și mai am și o prinsă, duioasă la fire, și dulce la purtări, și blajină la vorbă, și plină de toate însușirile alese căpătate de o roabă. Și amândoi au cunoscut zile mai bune, iar acuma se află prigoniți de soartă. Pentru aceea, vreau să-i vând Înălțimii Tale, ca să fie slujitori la picioarele tale și robi la porunca ta, precum tustrei suntem bunurile vii ale tale.

Când auzi din gura băiatului vorbele acestea spuse cu un glas vrăjitor, sultanul grăi:

– O, flăcău fără de pereche, care vii la noi poate că din ceruri, dat fiind că cei doi prinși de care îmi spui sunt bunuri ale tale, nu pot decât să-mi placă. Du-te degrabă să mi-i aduci, ca să-i văd și să ți-i cumpăr!

Iar băiatul se întoarse la regele cel sărman, care era tatăl său, și la regina cea sărmană, care era maică-sa, și luându-i pe amândoi de mână, pe când ei se supuneau, îi duse dinaintea sultanului.

Și sultanul, de la cea dintâi privire pe care o aruncă asupra tatălui și asupra mamei flăcăului, se minună până peste marginile minunării și spuse:

– Dacă aceștia doi sunt robi, atunci cum ar putea să mai fie sultani?

Și îi întrebă:

– Și sunteți amândoi robii și averea acestui flăcău frumos?

Iar ei răspunseră:

– Suntem cu adevărat robii și averea lui, după toate datinile, o, doamne al vremilor!

Atunci sultanul se întoarse înspre flăcău și îi spuse:

– Hotărăște tu pentru mine prețul care ți se cuvine pentru vânzarea acestor doi prinși care nu-și au perechea în saraiurile sultanilor.

Iar tânărul spuse:

– O, doamne al meu, nu se află comoară care să mă despăgubească de pierderea acestor doi prinși. Așa încât nu i-aș da nici de-ar fi plătiți cu greutatea lor în aur și în argint; ci i-aș lăsa în mâinile tale ca pe un zălog, până la ziua pe care ar hotărî-o ursita. Și nu vreau să-ți cer, ca preț pentru zălogirea lor vremelnică, decât un lucru care să fie tot atâta de scump în felul său pe cât sunt ei amândoi printre făpturile lui Allah. Ți-aș cere, așadar, pentru zălogirea prinsului meu, un cal care să fie cel mai frumos din grajdurile tale, cu șaua, cu frâul și cu tot tacâmul lui; și ți-aș cere, pentru zălogirea prinsei, un rând de haine așa cum poartă fiii de domni. Și cu învoiala ca, în ziua când am să-ți dau îndărăt calul și hainele, tu să mi-i dai îndărăt pe cei doi prinși, care au să fie o binecuvântare pentru tine și pentru împărăția ta.

Iar sultanul răspunse:

– Să fie după dorința ta!

Și pe clipă pe dată porunci să fie scos din grajduri calul cel mai frumos care a nechezat vreodată sub ochiul soarelui, un roib ca focul, cu nările tremurând, cu ochii mari și rotunzi, care sforăia și bătea pământul cu copita, gata de goană și de zbor. Și porunci apoi să se scoată din vistierie și să i se dea flăcăului, care se îmbrăcă numaidecât cu ele, hainele cele mai frumoase cu care s-a îmbrăcat vreodată vreun călăreț la vreo întrecere de viteji. Și călărețul cel proaspăt se dovedi atâta de frumos, încât sultanul strigă:

– Dacă vrei să rămâi la mine, o, voinicule, am să te acopăr cu binefaceri!

Iar flăcăul spuse:

– Allah să-ți sporească zilele pe care le ai, o, doamne al vremilor! Ci orânda mea nu se află aici. Și trebuie să mă duc s-o caut acolo unde mă așteaptă.

Și după ce grăi astfel, își luă rămas-bun de la părinți, se temeni dinaintea sultanului și plecă în goana mare pe roibul său. Și străbătu câmpii și pustietăți, ape mari și văi adânci, și nu se opri din mers decât când ajunse dinaintea unei alte cetăți, mai mare și mai bine zidită decât cea dintâi.

Or, de cum intră în cetatea aceea, un murmur ciudat se stârni la trecerea lui, și niște strigăte de uimire și de milă îl întâmpinau la fiecare pas. Și îi auzea pe unii cum spuneau: „Păcat de tinerețile lui! Oare pentru ce va fi venind un călăreț atâta de frumos să se dea fără de pricină morții?“ Iar alții spuneau: „Are să fie al o sutălea! Acesta-i cel mai frumos dintre toți! Acesta-i fiu de crai!“ Iar alții spuneau: „Un tinerel atâta de fraged nu are să poată izbândi acolo unde atâția învățați au dat greș!“ Iar murmurul și strigătele de mirare nu făceau decât să sporească, pe măsură ce flăcăul înainta pe ulițele cetății. Și înghesuiala dimprejurul și de dinaintea lui ajunse până la urmă atâta de mare, încât nu mai putea să-și facă roibul să pășească decât cu primejdia de a călca vreun târgoveț. Și tare nedumerit, se văzu nevoit să oprească și să-i întrebe pe cei care îi închideau drumul:

– Pentru ce, o, oameni buni, îl opriți pe un străin și calul lui să meargă să se odihnească de ostenelile lor? Și pentru ce atâta de într-un glas nu vroiți să-mi îngăduiți găzduire?

Atunci din mijlocul mulțimii ieși un moșneag care se apropie de flăcău, luă calul de frâu și spuse:

– O, flăcău frumos, mântui-te-ar de năpastă Allah! Că nimenea nu poate să ocolească ursita, întrucât ursita ne e legată de gât, asta niciun om cu minte n-ar putea s-o tăgăduiască vreodată; da' că în toiul unei tinereți în floare, câte unul se apucă fără de socotință să se repeadă în brațele morții, iacătă o treabă ce ține de sminteală.

Noi toți, așadar, ne rugăm ție fierbinte, iar eu mă rog în numele tuturor târgoveților de aici, o, preafalnice străine, să faci cale întoarsă și să nu-ți duci așa sufletul la o pieire fără de scăpare!

Iar băiatul răspunse:

– O, preacinstite șeic, nu am intrat în cetatea voastră cu gândul să mor! Care-i, așadar, ciudatul necaz ce pare a mă paște, și care-i primejdia acelei morți pe care o am de înfruntat?

Iar bătrânul răspunse:

– De este adevărat, precum ne arată vorbele tale, că nu știi nimic despre năpasta ce te așteaptă dacă ai să mergi mai departe pe drumul acesta, păi atunci hai să-ți arăt care-i necazul!

Și în tăcerea mulțimii spuse:

– O, fecior de crai, o, flăcău preafrumos fără de seamăn pe lume, află că fata sultanului nostru este o domniță care, nu încape îndoială, este fata cea mai frumoasă dintre toate fetele din vremile de-acum. Or, fata a hotărât să nu se mărite decât cu acela care are să răspundă în chip mulțumitor la toate întrebările pe care i le pune ea; ci, în schimb, cu învoiala ca moartea să fie osânda aceluia ce nu are să știe a-i ghici gândul ori are să lase a trece vreo întrebare fără a răspunde la ea cu vorbele de cuviință. Și până acuma a și dus la tăiere, în felul acesta, capetele a nouăzeci și nouă de flăcăi, toți feciori de crai, de emiri ori de oameni de seamă, printre care se aflau unii dăscăliți în toate laturile învățăturilor omenești. Și fata stăpânului nostru șade ziua în vârful unui turn ce stăpânește peste cetate și de acolo de sus pune ea întrebările către acei tineri ce se înfățișează să le dezlege. Așa că iacătă-te prevestit! Și Allah fie cu tine! aibi milă de tinerețile tale și nu pregeta să te întorci la tatăl tău și la maica ta, care te au drag, ca nu care

cumva domnița să audă zvonindu-se despre sosirea ta și să poruncească să fii dus dinaintea ei. Și Allah ferească-te de toată răutatea, o, flăcăule frumos!

Când auzi vorbele moșneagului, tânărul beizadea răspunse:

– Chiar la domnița voastră mă așteaptă ursita mea. O, voi toți, arătați-mi drumul!

Atunci din toată mulțimea se revărsă un potop de oftaturi și de gemete, de bocete și de văicăreli. Iar împrejurul flăcăului se ridicară niște strigăte ce spuneau: „Se duce la moarte! la moarte! E al o sutălea! al o sutălea!" Și tot puhoiul de lume se porni pe urma lui. Și mergea însoțit de un potop de inși, care își închiseseră prăvăliile și își lăsaseră baltă îndeletnicirile, ca să se ia după el. Și călca astfel înainte pe drumul ce ducea la orânda lui.

Și ajunse în curând dinaintea turnului, și o zări pe terasa acelui turn pe domnița ce ședea în jețul ei, împodobită cu purpura împărătească și impresurată de roabele sale tinere, îmbrăcate în purpură ca și ea. Și nu se întrezărea din chipul domniței, acoperit cu un iașmac roșu, decât două gemme întunecate, care erau ochii ei, asemeni cu două lacuri negre luminate de dinăuntru. Și de jur împrejurul terasei, dedesubtul domniței, spânzurate la rând unul lângă altul, se bălăngăneau nouăzeci și nouă de capete retezate.

Atunci tânărul beizadea își opri calul la oarecare depărtare de turn, așa fel ca s-o vadă pe domniță și să fie și el văzut de ea, să audă și să fie auzit. Și la priveliștea aceea, toată zarva mulțimii se stinse. Și în mijlocul tăcerii, glasul domniței se auzi rostind:

– Întrucât ești cel de al o sutălea, o, neînfricatule flăcău, pesemne că, fără de îndoială, ești gata să răspunzi la întrebările mele?

Și flăcăul, stând falnic pe calul său, răspunse:

– Sunt gata, o, domniță!

Și tăcerea se făcu și mai deplină, iar domnița grăi:

– Atunci spune-mi, de început, fără a șovăi, o, flăcăule, după ce ai să-ți arunci ochii asupra mea și asupra celor care mă înconjoară, cu ce mă asemui eu și cu ce se asemuie ele, stând aici în vârful turnului!

Și tânărul, după ce își aruncă ochii asupra domniței și asupra celor care o înconjurau, răspunse fără a șovăi:

– O, domniță, tu te asemuiești cu o idoliță, iar cele care te înconjoară se asemuiesc cu slujitoarele idoliței. Iar tu te mai asemuiești și cu soarele, iar tinerele care te înconjoară se asemuiesc cu razele soarelui. Și, tot așa, tu te asemuiești cu luna, iar aceste tinere cu stelele care slujesc de alai lunii. Și te mai asemuiesc, într-un sfârșit, cu luna nissanului, care este luna florilor; iar pe toate aceste tinere le asemuiesc cu florile pe care le învie cu adierea sa luna nissanului.

Când auzi răspunsul acela, pe care mulțimea îl primi cu un murmur de minunare, domnița se arătă mulțumită și spuse:

– Ai strălucit, o, tinere, iar răspunsul tău cel dintâi nu-ți aduce moartea. Ci întrucât ai știut să dezlegi întrebarea mea dintâi, asemuindu-ne, pe mine și pe aceste fete, mai întâi cu o idoliță și cu slujitoarele idoliței, pe urmă cu soarele și razele soarelui, pe urmă cu luna și cu stelele ce alcătuiesc alaiul lunii, și, la sfârșit, cu luna nissanului și cu florile ce răsar în luna nissanului, nu am să-ți pun vreo întrebare nici prea încurcată, nici prea grea de dezlegat. Și am să te întreb mai întâi să-mi spui ce înseamnă de fapt cuvintele: „Dă-i miresei Apusului pe fiul sultanului Răsăritului, și din ei se va naște un copil ce va fi sultanul chipurilor frumoase“.

Iar flăcăul, fără a șovăi o clipită, răspunse:

– O, domniță, cuvintele acestea închid toată taina

pietrei filozofale, și vor să zică misticește că: „Pune să se îmbie cu umezeala ce vine din Apus pământul cel adamic neprihănit care vine din Răsărit, și din această amestecare se va zămisli mercuriul filozoficesc, care-i Atotputernic în fire și care va zămisli soarele, și va zămisli aurul, care-i fiul soarelui, și luna, și argintul, care-i fiul lunei, și care schimbă pietrele în diamante..."

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute patruzeci și șasea noapte

Urmă:

„... va zămisli soarele, și va zămisli aurul, care-i fiul soarelui, și luna, și argintul, care-i fiul lunei, și care va schimba pietrele în diamante."

Și, auzind răspunsul acesta, domnița făcu un semn de adeverire și spuse:

– Întrucât, o, tinere, ai știut să lămurești tâlcul ascuns al împerecherii fiului Răsăritului cu fiica Apusului, ai scăpat și de data aceasta de moartea spânzurată deasupra capului tău. Da ai putea să-mi spui acuma pe ce se întemeiază virtuțile talismanelor?

Și flăcăul, de pe calul său, răspunse:

– O, domniță, talismanele își datoresc însușirile cele minunate și puterile cele năzdrăvane literelor ce le alcătuiesc, căci literele au legătură cu duhurile, și nu se află nicio literă în limbă care să nu fie sub ocârmuirea unui duh. Dar dacă mă întrebi ce-i acela un duh, îți voi spune că este o sclipire ori o revărsare a virtuților Atotputinței și însușirilor Celui-Preaînalt. Iar duhurile ce lăbăduiesc

în lumea cugetului le diriguiesc pe cele care sălășluiesc în lumea cerurilor; iar duhurile care locuiesc în lumea cerurilor le diriguiesc pe cele din lumea de sub lună. Și literele alcătuiesc cuvinte, iar cuvintele izvodesc oracolele; și numai duhurile înfățișate de litere și îngemănate în oracolele scrise pe talismane săvârșesc minunile care îi uimesc pe oamenii de rând, însă nu-i tulbură deloc pe cei înțelepți, care cunosc bine puterea cuvintelor și știu că totdeauna cuvintele vor dirigui lumea și că totdeauna cuvintele scrise sau rostite pot să răstoarne domniile și să spulbere împărățiile!

Iar când auzi răspunsul acesta, pe care mulțimea îl întâmpină cu strigăte de bucurie și de minunare, domnița spuse:

– Ai strălucit, o, tinere, lămurindu-mi puterea cuvintelor și a vorbelor care diriguie lumea și sunt mai puternice decât toți craii. Ci nu știu dacă ai să poți răspunde și la întrebarea pe care iacăt-o! Vei ști tu, așadar, să-mi spui care sunt cei doi vrăjmași veșnici?

Iar flăcăul, de pe calul său, răspunse:

– O, domniță, nu am să spun că acei doi vrăjmași veșnici sunt cerul și pământul, întrucât depărtarea care îi desparte nu este vreun răspas adevărat, dat fiind că depărtarea aceasta și răspasul acesta, ce se par a fi niște genuni, pot să fie umplute într-o clipită, iar cerul poate să se împreune cu pământul în mai puțin de-o clipire de ochi: întrucât, spre a se făptui această împreunare, nu este trebuință nici de oști de ginnii ori de făpturi omenești, nici de potop de aripi, ci numa de un lucru care este mai tare decât toate puterile ginnilor și ale oamenilor, și care-i mai ușor și mai dăruit cu virtute decât aripile vulturului ori ale porumbelului, iar acesta-i rugăciunea! Și nu am să-ți spun, o, domniță, că acei doi vrăjmași veșnici sunt noaptea și ziua, dat fiind că dimineața le

împreună, iar înserarea le desparte, rând pe rând. Și nu am să-ți spun că acei doi vrăjmași veșnici sunt soarele și luna, întrucât acestea luminează pământul și sunt legate prin aceleași binefaceri. Și nu am să-ți spun că acei doi vrăjmași veșnici sunt sufletul și trupul, întrucât dacă noi îl cunoaștem pe unul, nu știm nimic despre celălalt, și nu poți să-ți dai o părere despre ceea ce nu cunoști! Dar îți mărturisesc, o, domniță, că acei doi vrăjmași veșnici sunt moartea și viața, întrucât amândouă sunt la fel de rele, și una ca și cealaltă, de vreme ce se slujesc de făptura zămislită ca de o jucărie, se înfruntă fără de răgaz pe seama acestei jucării și, până la urmă, jucăria ajunge să fie jertfa cea adevărată a jocului lor, pe când ele nu fac decât să sporească și să înflorească. Într-adevăr, iată-i pe cei doi vrăjmași veșnici, vrăjmași ai lor înșiși și vrăjmași ai fâpturilor.

Când auzi răspunsul acesta al flăcăului, toată mulțimea strigă într-un singur glas:

– Laudă Aceluia carele te-a dăruit cu atâta deșteptăciune și carele ți-a împodobit mintea cu atâta judecată și știință!

Iar domința, stând în turn în mijlocul tinerelor ei, îmbrăcate ca și ea în purpură împărătească, spuse:

– Ai strălucit, o, tinere, în răspunsul tău despre cei doi vrăjmași ai lor înșiși și vrăjmași ai fâpturilor. Ci eu nu sunt încredințată că acum ai să mai răspunzi și la întrebarea pe care am să ți-o pun. Poți tu, așadar, să-mi spui care este arborele cu douăsprezece ramuri, purtând pe fiecare ramură câte doi ciorchini, unui alcătuit din treizeci de poame albe, iar celălalt din treizeci de poame negre?

Și flăcăul răspunse, fără a șovăi:

– Întrebarea aceasta, o, domniță, poate să fie dezlegată și de un copil. Întrucât arborele acela nu este decât anul,

care are douăsprezece luni, alcătuite fiecare din două părți, cei doi ciorchini; căci fiecare ciorchine poartă treizeci de nopți, care sunt cele treizeci de poame negre, și treizeci de zile, care sunt cele treizeci de poame albe!

Și răspunsul acesta, primit cu minunare, ca și cele de dinainte, o făcu pe domniță să spună:

– Ai strălucit, o, tinere. Ci socoți tu că ai mai putea să-mi spui și care este pământul ce n-a văzut soarele decât o dată?

El răspunse:

– Este fundul Mării Roșii, când cu trecerea fiilor lui Israel, sub poruncile lui Moise – cu ei fie rugăciunea și pacea!

Ea spuse:

– Da, de bună seamă! Ci poți să-mi spui cine a născocit toaca?

El răspunse:

– Cel care a născocit toaca nu-i altul decât Noe, când se afla pe avlia arcei sale!

Ea spuse:

– Da! Ci ai putea să-mi spui care este fapta nelegiuită pe care o săvârșești și nu o săvârșești?

El răspunse:

– Este rugăciunea de om beat!

Ea întrebă:

– Da care este locul de pe pământ cel mai aproape de cer? Este un munte ori o câmpie?

El răspunse:

– Este Kaaba cea sfântă, de la Mecca!

Ea spuse:

– Ai strălucit! Da poți să-mi dezvăluiești care este lucrul cel amar care se cade să fie ținut ascuns?

El răspunse:

– Este sărăcia, o, domniță! Întrucât, măcar că sunt

tânăr, eu am și gustat sărăcia, și, măcar că sunt fiu de domn, i-am cunoscut amarul. Și am găsit că este mai amară decât smirna și decât pelinul! Și se cuvine s-o ascunzi de orice ochi, întrucât și prietenii și vecinii și-ar râde cei dintâi de tine, iar văicărelile nu ar aduce decât silă.

Ea spuse:

– Ai vorbit cu dreptate și după gândul meu. Da poți să-mi spui care este lucrul cel mai de preț, după sănătate?

El răspunse:

– Acela-i prietenia, când se întemeiază pe dragoste. Ci pentru a găsi prietenul în stare de o dragoste adevărată, se cere mai întâi să-l încerci și numai pe urmă să-l alegi. Și odată ce ți l-ai ales pe un asemenea prieten de inimă, nu trebuie să te mai desparți de el niciodată: căci pe cel de-al doilea nu l-ai ține mult. Pentru aceea, înainte de a-l alege, trebuie să-l cercetezi bine, ca să vezi dacă este înțelept ori nevolnic la minte; căci mai degrabă se face albă o cioară, decât să ajungă un nevolnic la minte să priceapă înțelepciunea; căci vorbele celui înțelept, chiar dacă ne lovesc ca bățul, sunt mai de dorit decât laudele și florile nerodului: întrucât înțeleptul nu lasă să-i scape din gură vreo vorbă până ce nu și-a cercetat inima.

Ea întrebă:

– Și care este pomul cel mai anevoie de altoit?

Iar flăcăul răspunse, fără a șovăi:

– Este firea cea rea! Se povestește că un pom fusese sădit pe malul unor ape într-un pământ prielnic; iar el nu da roade. Și stăpânul lui, după ce a risipit cu el toate îngrijirile, fără a dobândi nici rodul cel mai mărunt, a vrut să-l taie; atunci pomul i-a spus: „Mută-mă în alt loc, și am să dau roade!“ Iar stăpânul lui i-a zis: „Ești aici pe malul apelor, și n-ai rodit nimic. Cum ai să fii rodnic

dacă am să te mut în altă parte?“ Și l-a tăiat!

Iar tânărul se opri o clipă, după care spuse:

– Se povestește, tot așa, că într-o zi un lup a fost dat la școală, ca să învețe a citi. Și dascălul, ca să-l învețe părțile de vorbire, îi spunea: „Alef, ba, ta...“; iar lupul răspundea: „Oaie, ied, miel...“, pentru că numai astea erau în cugetul și firea lui. Și se mai povestește, tot așa, că un om a vrut să-l deprindă pe un măgar să trăiască în curățenie; și a vrut să-l dedea cu gustul lucrurilor alese; și l-a băgat pe măgar într-un hammam, unde a fost scăldat, și a fost parfumat, și a fost dus într-o sală falnică, și a fost pus să șadă pe un chilim scump. Și iacătă că măgarul a făcut toate necuviințele pe care poate să le facă un măgar slobod într-o pajiște, de la vuvăiturile cele mai nesimțite până la ticăloșiile cele mai deșănțate. După care a răsturnat pe chilim, cu capul, cățuia de aramă care era plină cu cenușă, și a început să se tăvălească în cenușă, cu toate patru picioarele în sus și cu urechile pe spate, frecându-și spinarea și năclăindu-se după plac. Iar stăpânu-său le-a spus robilor care dăduseră fuga să-l pedepsească: „Lăsați-l să se tăvălească, pe urmă luați-l și dați-i drumul în oborul lui. Căci nu aveți să puteți a-i schimba firea“. Și se mai povestește, într-un sfârșit, că s-a spus într-o zi unei pisici: „Stăpânește-te să mai furi și avem să-ți facem un gherdan de aur și, în fiecare avem să-ți dăm să mănânci ficat, și bojoci, și rărunchi și oscioare de pui, și șoricei“. Iar pisica a răspuns cinstit: „Furtișagul a fost meseria tatălui meu și a bunicului meu, cum vreți voi să mă las de el, ca să vă fac cheful?“

Și-așa...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute patruzeci și șaptea noapte

Urmă:

Și-așa!

Iar tânărul crăișor, după ce vorbi astfel despre năravurile și despre firea omului, spuse:

– O, domniță, nu mai am nimica de adăugat!

Atunci, din mijlocul mulțimii strânse sub turn, un val de strigăte de minunare se ridică spre cer. Iar domnița spuse:

– Hotărât, o, tinere, ai biruit. Ci întrebările nu s-au isprăvit, și trebuie, pentru ca învoiala să fie împlinită, să te cercetez până la ceasul rugăciunii de seară!

Iar flăcăul spuse:

– O, domniță, poți să-mi pui încă toate întrebările câte ți s-ar părea de nedezlegat și, cu ajutorul Celui-Preaînalt, am să le dezleg. Drept aceea mă rog ție să nu-ți ostenești glasul tot întrebându-mă așa, ci îngăduie-mi să-ți spun că, fără de nicio îndoială, este mai de dorit să-ți pun și eu o întrebare. Iar dacă ai să răspunzi, să mi se taie capul, precum a fost tăiat și celor de dinaintea mea; ci dacă nu ai să răspunzi, căsătoria noastră să fie săvârșită fără de zăbavă!

Iar domnița spuse:

– Pune întrebarea, întrucât primesc învoiala!

Și flăcăul întrebă:

– Poți să-mi spui, o, domniță, cum se face că eu, robul tău, stând aici călare pe calul acesta de soi, pot să fiu totodată călare pe chiar tatăl meu, și cum se poate ca, fiind cu totul în bătaia tuturor ochilor, să fiu ascuns în hainele maicii mele?

Iar domnița cugetă vreme de un ceas și nu izbuti să

găsească niciun răspuns. Și zise:

– Lămurește asta chiar tu!

Atunci flăcăul, dinaintea întregului norod adunat, istorisi domniței toată povestea lui, de la început până la sfârșit, fără a uita niciun amănunt. Ci nu are niciun rost s-o mai spunem o dată. Și adăugă:

– Și iacătă cum, schimbându-l pe tatăl meu, regele, pentru calul acesta, și pe mama mea, regina, pentru hainele acestea, mă aflu călare pe chiar părintele meu și stau ascuns în hainele mamei mele!

Și-atâta!

Și iacă-așa flăcăul, fiul regelui sărac și al reginei sărace ajunse soțul domniței celei cu întrebări de dezlegat. Și iacă-așa, ajungând sultan la moartea tatălui soției sale, putu să dea calul și straiele îndărăt aceluia care i le împrumutase, sultanul din cetatea aceea, și să-i aducă lângă sine și pe tătâne-său și pe mumână-sa, ca să trăiască laolaltă cu ei și cu soția sa, peste marginile desfătărilor și ale huzururilor. Și-aceasta-i povestea cu flăcăul care spunea vorbe iscusite sub cele nouăzeci și nouă de căpățâni retezate. Ci Allah este mai știutor!

Iar Șeherezada, după ce istorisi așa povestea aceasta, tăcu. Iar sultanul Șahriar spuse:

– Mi-au plăcut, Șeherezada, vorbele flăcăului. Ci-i multă vreme de când nu mi-ai mai povestit snoave din cele scurte și zemoase, și tare mi-e teamă să nu ți se fi isprăvit sacul cu ele.

Iar Șeherezada răspunse repede:

– Snoavele cele scurte sunt cele pe care le știu cel mai bine, o, norocitule sultan. Și, de altminteri, nu vreau să zăbovesc a-ți face dovada!

Și numaidecât Șeherezada spuse:

TICĂLOȘIA SOȚIILOR

Mi s-a povestit, o, norocitule sultan, că a fost odată, trăitor la curtea unui oarecare sultan, un oarecare ins care era măscărici de meseria lui și neînsurat ca stare. Or, într-o bună zi, sultanul stăpânul său îi spuse:

– O, taică al înțelepciunii, ești becher și chiar că vreau să te văd însurat.

Iar măscăriciul răspunse:

– O, doamne al vremilor, pe viața ta! izbăvește-mă de bucuria asta! Că eu sunt om burlac, și mult mă tem de partea cu pricina. Zău, chiar așa, mult mă tem să nu dau peste vreo stricată și înșelătoare, ori peste vreo dezmățată de soi rău, și-atunci ce mă fac? Fie-ți milă, o, doamne al vremilor, nu mă sili să ajung prea fericit, în pofida metehnelor și a nevolniciei mele.

Iar sultanul, la vorbele acestea, se puse pe un râs de căzu pe spate. Și spuse:

– Ba nu! chiar astăzi trebuie să te însori!

Și soitariul făcu o mutră spășită, lăsă capu-n jos, își încrucișă mâinile pe piept și răspunse oftând:

– Taiieb! Bun și-așa! E bine!

Atunci sultanul porunci să fie chemat vizirul său cel mare și îi spuse:

– Trebuie să se găsească, pentru credinciosul nostru slujitor de colea, o soție care să fie frumoasă și fără de

cusur ca purtare, și plină de cuviință și de sfioșenie.

Iar vizirul răspunse cu ascultare și cu supunere, și plecă pe dată să caute o slujnică bătrână de la sarai, căreia îi porunci să rostuiască numaidecât pentru măscăriciul sultanului o soție care să îndeplinească însușirile spuse mai înainte. Iar bătrâna nu se află luată pe nepregătite; și se ridică pe clipă pe dată și-i rostui de soție măscăriciului o tinerică, așa și-așa. Și se sărbători cununia chiar în ziua aceea. Iar sultanul fu mulțumit și nu pregetă să-l copere pe soitariul său cu daruri și cu hatâruri, cu prilejul nunții.

Or, măscăriciul trăi în tihnă cu nevastă-sa vreme de o jumătate de an, ori poate că șapte luni. După care păți ceea ce păți, căci nimenea nu scapă de scrisa lui.

Într-adevăr, femeia cu care sultanul îl însurase avusese răgaz destul ca să-și ia, pentru desfătarea ei, patru bărbați, afară de soțul ei, taman patru, și de patru feluri. Iar cel dintâi dintre drăguții de ibovnici era de meserie plăcintar; cel de al doilea era zarzavagiu; cel de al treilea era măcelar de carne de oaie; iar cel de al patrulea era mai de soi, întrucât era baș-clarinet în meterhaneaua sultanului, și șeic al isnafului clarinetiștilor, un ins de vază.

Și, dar, într-o zi, soitariul, biv-holteiul, proaspătul taică al coarnelor, fiind chemat dis-de-dimineață la sultan, își lăsă nevasta în pat și zori să plece la sarai. Și se brodi că în dimineața aceea plăcintarul se simți chefos de împreunare și, prilejuindu-se de plecarea soțului, veni să bată la ușa nevestuicii. Iar ea îi deschise și-i spuse:

– Astăzi ai venit mai de dimineață ca de obicei.

Iar el îi răspunse:

– Hei, uallah, ai dreptate! Da în dimineața aceasta, după ce îmi pregătii aluatul spre a-mi întocmi tăvile cu plăcinte, și după ce-l bătui și-l întinsei și-l făcui foi, și stam gata să-l umplu cu fistic și cu migdale, băgai de seamă că era un ceas cam prea timpuriu și că mușteriii încă nu erau pe cale de-a veni. Atunci zisei în sine-mi: „O, *Cutare*, ia scoală-te și scutură-te de făina de pe haine, și du-te în dimineața aceasta proaspătă la *Cutărică*; și petrece-ți cu ea, întrucât e femeie petrecăreață".

Și codana răspunse:

– Bine te-ai gândit, pe Allah!

Și, într-o clipită, se dovedi față de el ca un aluat sub întinzător, iar el față de ea ca o umplutură într-o plăcintă. Și nici nu-și isprăviră ei bine treaba, că și auziră niște bătăi în ușă. Iar plăcintarul o întrebă pe femeie:

– Cine-ar putea să fie?

Și ea răspunse:

– Habar n-am. Da până una alta, fugi de te ascunde la umblătoare.

Și plăcintarul, spre mai deplină pază, zori să se ducă și să se încuie acolo unde îi spusese femeia.

Iar femeia deschise ușa și-l văzu dinainte-i pe cel de al doilea mândruț al ei, zarzavagiul, care îi aducea în dar o chită de legume trufanda. Și ea îi spuse:

– E cam devreme, și ceasul acesta nu-i ceasul tău.

Iar el îi spuse:

– Pe Allah! ai dreptate. Ci, pe când mă întorceam în dimineața aceasta de la zarzavageria mea, îmi zisei în mine: „O, *Cutare*, ceasul este într-adevăr prea devreme pentru suk, și ai face mai bine să te duci să-i dai chita aceasta de zarzavat proaspăt *Cutăricăi*, care are să-ți bucure inima, întrucât e femeie tare dulce."

Și femeia spuse:

– Atunci fii binevenit!

Și îi bucură inima, iar el îi dete ce-i plăcea ei mai mult, un castravete falnic și un praz de preț. Și nici nu sfârșiseră bine treaba cu zarzavaturile, că și auziră niște bătăi în ușă; iar el întrebă:

– Cine-i?

Și ea răspunse:

– Nu știu, da tu du-te repede, până una alta, și ascunde-te la umblători.

Iar el zori să se ducă și să se încuie acolo înlăuntru. Și găsi locul prins de către plăcintar, și îi spuse:

– Cine ești? Și ce faci aici?

Iar celălalt răspunse:

– Sunt ceea ce ești, și fac ceea ce vii să faci și tu.

Și se rânduiră unul lângă celălalt, zarzavagiul ținând pe umăr chita de legume pe care codana îl povățuise s-o ia cu el ca să nu i se dea în vileag venirea în casă.

Or, estimp, nevestica se duse să deschidă ușa. Și ia-cătă-l dinainte-i pe cel de-al treilea drăguț, măcelarul, care venea să-i aducă în dar o blană frumoasă de berbec, cu lâna creață și cu coarnele nedate jos. Iar ea îi spuse:

– Cam devreme! cam devreme!

Iar el răspunse:

– Ei, da, pe Allah! tocmai înjunghiasem oile de vânzare și le atârnasem în cinghire în prăvălie, când îmi zisei: „O, *Cutare*, sukurile încă-s pustii și-ai face mai bine să te duci să-i dai în dar *Cutăricăi* blana aceasta împodobită cu coarnele ei, din care să-și facă un preșuleț moale. Și, cum *Cutărică* este plină de dulceață, are să-ți facă dimineața aceasta mai albă ca de obicei."

Și ea răspunse:

– Intră, atunci!

Și se arătă față de el mai dulce decât coada unui berbec de-al gras, iar el îi dete ceea ce dă unei oi berbecul. Și nu apucară ei să sfârșească de luat și de dat, că și auziră niște bătăi în ușă. Iar ea îi spuse:

– Haide, și repede! ia-ți blana cu coarne și du-te de te ascunde la umblători!

Iar el făcu ce-i spuse ea. Și găsi umblătorile prinse de plăcintar și de zarzavagiu; și le aruncă acestora salamalecul, iar ei îi răspunseră la salamalec; și îi întrebă:

– Pentru care pricină vă aflați aici?

Iar ei răspunseră:

– Pentru pricina pentru care te afli și tu!

El atunci se rândui lângă ei, la umblători.

Estimp, femeia, ducându-se să deschidă, îl văzu dinainte-i pe cel de-al patrulea iubit, căpetenia clarineților din meterhaneaua sultanului. Și îl pofti să intre, spunându-i:

– Chiar că vii la un ceas mai devreme ca de obicei, în dimineața aceasta.

Și el răspunse:

– Pe Allah! ai dreptate. Ci, în dimineața aceasta, plecând de-acasă ca să mă duc să-i dăscălesc pe cântăreții sultanului, băgai de seamă că era un ceas cam prea de dimineață, și zisei în sine-mi: „O, *Cutare*, bine ai face să te duci și să aștepți ceasul de dăscăleală la *Cutărica*, femeie dulce, și care are să te facă să petreci cele mai desfătate clipe."

Iar ea răspunse:

– Socoteala-i minunată.

Și cântară la clarinet; și nu sfârșiră ei încă bine cel

dintâi cântec, că și auziră niște bătăi zorite în ușă. Și baș-clarinetul o întrebă pe drăguța sa:

– Cine-i?

Ea răspunse:

– Singur Allah este Atoateștiutor, da poate c-o fi bărbatu-meu. Și bine-ai face să dai fuga și să te încui, cu clarinetul tău, la umblători.

Iar el zori să se supună, și-i găsi la locul cu pricina pe plăcintar, pe zarzavagiu și pe măcelar. Și le zise:

– Pacea fie cu voi, o, tovarășilor! Ce faceți, rânduiți așa în locul acesta osebit?

Iar ei răspunseră:

– Și cu tine să fie pacea și milele lui Allah, și binecuvântările lui! Facem aici ceea ce ai venit să faci și tu!

Și se rândui și el, ca al patrulea, lângă ei.

Și-așadar, cel de-al cincilea care bătuse la ușă era chiar măscăriciul sultanului, soțul codanei. Și se ținea cu mâinile de burtă și spunea:

– Izgonit fie Cel-Rău, pârdalnicul! Dă-mi degrabă o fiertură de anison și de fenicel, o, nevastă! Îmi fierbe pântecele! îmi fierbe pântecele! Și nu mi-a îngăduit să stau mai mult cu sultanul, și-am venit să mă culc! Dă-mi o fiertură de anison și de fenicel, o, nevastă!

Și dete fuga drept la umblători, fără a băga de seamă spaima neveste-sii, și, când deschise ușa, îi văzu pe cei patru inși stând pe vine și rânduiți frumos pe scânduri, deasupra haznalei, unul dinaintea celuilalt...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute patruzeci și opta noapte

Urmă:

... Și dete fuga drept la umblători, fără a băga de seamă spaima neveste-sii, și, când deschise ușa, îi văzu pe cei patru inși stând pe vine și rânduiți frumos pe scânduri, deasupra haznalei, unul dinaintea celuilalt.

La priveliștea aceea, măscăriciul sultanului nu mai avu nicio îndoială în ce privește ocara lui. Și întrucât era plin de chibzuință și de isteciune, își zise: „Dacă mă arăt gata să-i pedepsesc cumva, au să mă omoare fără de izbavă. Încât cel mai bine-i să fac pe prostul.“ Și, cugetând așa, se aruncă în genunchi la ușa umblătoarei și strigă la cei patru ipochimeni ghemuiți pe vine:

– O, preasfinților trimiși de Allah, vă cunosc! Tu, cel plin de pete de lepră albă, și pe care ochii nepricepuți ai neștiutorilor te-ar lua de plăcintar, tu, fără de nicio îndoială, ești sfântul patriarh Iov cel bubos, cel lepros, cel coperit cu pecingini! Iar tu, o, preasfinte carele ții pe umăr legătura aceea minunată de legume, tu, fără îndoială, ești Khizir cel mare, ocrotitorul livezilor și al grădinilor de zarzavat, cel carele îmbracă pomii în cununa lor verde, carele face să curgă apele repezi, carele așterne covorul cel verde peste câmpi, și carele, înveșmântat în mantia-i verde, îngemănează, în fiecare seară, vopselile ușoare cu care se zugrăvesc văzduhurile amurgului! Iar tu, o, vajnicule viteaz carele porți pe umeri blana aceea de leu, și pe cap cele două coarne de berbec, tu, fără de nicio îndoială, ești Iskandar slăvitul, Cel cu Două Coarne! Iar tu, într-un sfârșit, preafericite îngere ce ții în dreapta-ți clarineta aceea falnică, tu, fără de nicio îndoială, ești îngerul Judecății de Apoi!

La cuvântarea aceasta a măscăriciului sultanului, cei

patru pezevenchi se ciupiră unul pe altul de fund și își spuseră șușotind între ei, în vreme ce soitariul săruta întruna pământul, îngenuncheat la oarecare depărtare: „Avem noroc! Și, întrucât chiar ne socotește niște preasfinți, hai să-l întărim în credința lui. Căci pentru noi aceasta-i singura ușă de scăpare.“ Și se ridicară pe dată și spuseră:

– Ei, da, pe Allah! nu greșești, o, *Cutare*! Suntem chiar aceia pe care i-ai numit. Și am venit la tine, intrând prin umblătoare, întrucât acesta-i singurul loc al casei ce se află sub cerul slobod.

Și măscăriciul, tot plecat, le spuse:

– O, preacuvioșilor și preafalnicilor, Iov cel lepros, Khizir, taică al anotimpurilor, Iskandar Cel cu Două Coarne, și tu, sol vestitor al Judecății, de vreme ce-mi faceți osebita cinste de a fi venit la mine, îngăduiți-mi să rostesc o dorință dinaintea voastră!

Iar ei răspunseră:

– Rostește! rostește!

El spuse:

– Faceți-mi hatârul de a merge cu mine la saraiul sultanului cetății, care îmi este stăpân, pentru ca să vă înfățișez lui și pentru ca, pe urmă, să-mi rămână îndatorat și să mă aibă întru nazârurile sale!

Iar ei răspunseră, măcar că șovăind destul:

– Îți facem hatârul!

Atunci soitariul îi duse dinaintea sultanului și spuse:

– O, stăpâne doamne al meu, îngăduiește robului tău să ți-i înfățișeze pe acești patru sfinți aci de față! Acesta dintâi, carele-i făinit tot, este stăpânul nostru Iov cel lepros; iar acestălaltul, carele poartă în spinare legătura de legume, este stăpânul nostru Khizir, străjerul

izvoarelor, părintele verdeții; ia cestălaltul, carele poartă pe umeri blana ceea de jivină ce-l împodobește cu două coarne este domnul cel mare și viteaz, Iskandar Cel cu Două Coarne; și-acesta din urmă, cel carele ține în mână o clarinetă, este stăpânul nostru Israfil, vestitorul Judecății de Apoi.

Și adăugă, în vreme ce sultanul era până peste poate de uluit:

– O, doamne sultane al meu, datoresc cinstea cea mare a venirii în casa mea a acestor preasfinte obraze preacucernicei nevestei mele, aceea pe care cu mărinimie mi-ai hărăzit-o. Că i-am găsit ciuciți frumușel, unul în spatele celuilalt, la umblătorile de la haremul din casa mea; și ciucitul cel dintâi era proorocul Iov – cu el fie rugăciunea și pacea! – iar ciucitul de la urmă era îngerul Israfil – cu el fie pacea și milele Celui-Preaînalt!

Auzind vorbele măscăriciului, sultanul se uită cu luare-aminte la cele patru obraze cu pricina; și deodată fu cuprins de un râs cu sughițuri, atâta de năprasnic că începu să se zgâlțâie și să se hurduce și să-și zvârle picioarele în sus, prăbușindu-se pe spate. După care strigă:

– Așadar, o, vicleanule, vrei să mă faci să mor de râs? Ori te pomenești că te-ai smintit?

Iar măscăriciul spuse:

– Pe Allah, o, doamne al meu, ceea ce ți-am povestit este ceea ce am văzut, și ceea ce am văzut aceea ți-am povestit!

Iar sultanul, râzând, strigă:

– Păi tu nu vezi că ăsta pe care-l numești profetul Khizir nu-i decât un zarzavagiu, și că ăstălaltul pe care-l

numești profetul Iov nu-i decât un plăcintar, și că acela pe care îl numești Israfil nu-i decât baș-clarinetul meu, căpetenia meterhanalei?

Iar soitariul zise:

– Pe Allah, o, doamne al meu, ceea ce ți-am povestit este ceea ce am văzut, și ceea ce am văzut aceea ți-am povestit!

Sultanul înțelese atunci toată întinderea pacostei măscăriciului său; și se înturnă înspre cei patru ibovnici ai soției dezmățate și le zise:

– O, fii dintr-o liotă de încornorați, povestiți-mi adevărul în treaba aceasta, ori pun să vi se taie boașele!

Și cei patru, tremurând, îi povestiră sultanului ce era adevărat și ce nu era adevărat, fără a minți, așa de tare se speriaseră să nu fie văduviți de moștenirea ce le-o lăsaseră tătânii lor. Iar sultanul, uluit, strigă:

– Prăpădire-ar Allah hăul cel ticălos și tagma deșănțatelor și-a viclenelor!

Și se înturnă înspre măscăriciul său și îi spuse:

– Îți dau despărțenia de soția ta, o, taică al înțelepciunii, ca să fii iar becher.

Și îl îmbrăcă într-un caftan falnic. Pe urmă se întoarse înspre cei patru fârtați și le zise:

– În ce vă privește, nelegiuirea voastră este atâta de mare, încât n-aveți cum scăpa de osânda ce vă așteaptă!

Și-i făcu semn gâdelui să vină aproape, și-i zise:

– Taie-le boașele, ca să fie hadâmbi în slujba slujitorului nostru cel credincios, acest preacinstit holtei!

Atunci, cel dintâi dintre liubovețíi cei culpași, acela care era plăcintar, și nicidecum Iov cel lepros, înaintă și sărută pământul dintre mâinile sultanului, și grăi:

– O, preamărite doamne, o, tu cel mai strălucit dintre sultani, dacă am să-ți istorisesc o poveste mai năstrușnică decât povestea noastră cu nevasta de mai înainte a acestui preacinstit burlac, ai să-mi dai iertare în ce privește fuduliile mele?

Iar sultanul se întoarse înspre măscăriciul său și îl întrebă prin semne ce zice de întrebarea plăcintarului. Iar soitariul făcând „da“ din cap, sultanul spuse plăcintarului:

– Da, de bună seamă! O, plăcintarule, dacă îmi istorisești povestea cu pricina, și dacă am s-o găsesc osebită ori minunată, am să-ți dau iertarea pentru ceea ce știi!

Și plăcintarul spuse:

POVESTEA ISTORISITĂ DE PLĂCINTAR

Mi s-a povestit, o, norocitule sultan, că a fost odată o femeie care era din feleșugul ei o stricată de pomină și o soață a păcatului. Și era măritată – așa vrusese ursitoarea – cu un preacinstit kaiem-makam, zabetul cetății în numele sultanului. Și preacinstitul dregător habar nu avea – așa vrusese ursitoarea – de răutatea femeilor și de vicleniile lor, da nu avea habar deloc deloc. Și, pe deasupra, era multă vreme de când nu mai putea să facă nimic cu soția sa pojarnică, da nimic nimic. Încât femeia își găsea singură iertarea pentru dezmățurile și pentru chiolhanurile ei, zicându-și: „Îmi iau și eu pâinea de unde o găsesc, și carnea de unde atârnă.“

Or, cel pe care îl îndrăgea cel mai osebit dintre cei ce ardeau pentru ea era un tânăr saiz, un grăjdar al soțului

ei kaiem-makamul. Ci, întrucât de-o bună bucată de vreme soțul se așternuse pe neplecat de acasă, întâlnirile celor doi ibovnici ajunseseră mai rare și mai anevoioase. Or, muierea nu zăbovi mult până ce să găsească o pricină spre-a avea mai multă slobozie, și îi spuse atunci soțului ei:

– O, stăpâne al meu, află că vecina mamei mele a murit, și aș vrea, cumu-i cădenia și datorința de bună megieșie, să mă duc să stau cele trei zile de jale în casa mamei mele.

Și kaiem-makamul răspunse:

– Răscumpănească Allah moartea aceea sporindu-ți ție zilele! Poți să te duci la mama ta și să stai acolo cele trei zile ale jalei.

Ci ea zise:

– O, stăpâne al meu, da eu sunt femeie tânără și sfioasă, și tare mi-e frică să umblu singură pe uliți, spre a mă duce la casa maică-mii, care-i departe!

Și kaiem-makamul zise:

– Da de ce să te duci singură? Au n-avem noi în casă un saiz plin de osârdie și de bunăvoință, care să te însoțească la niște drumuri cumu-i acesta? Trimite după el și spune-i să pună pentru tine plocadul cel roșu pe măgar și să te însoțească, mergând cu tine și ținând dârlogii măgarului. Și povățuiește-l să nu ațâțe măgarul nici cu vorba, nici cu strămutarea, ca nu care cumva să înceapă a zvârli din picioare și să te trântească!

Iar ea răspunse:

– Da, o, stăpâne al meu, ci cheamă-l chiar tu ca să-i dai povețele. Că eu nu sunt în stare.

Și preacinstitul kaiem-makam trimise după saiz, care era un hăndrălău voinic, și îi dete sfaturile. Iar

flăcăul, dacă auzi spusele stăpânului său, fu mulțumit cu asupra de măsură.

Și-așa, o ajută pe stăpână-sa, nevasta kaiem-makamului, să încalece pe măgar, în șaua ce fusese acoperită cu un plocad roșu, și plecă împreună cu ea. Ci în loc să se ducă la casa maică-sii, pentru înmormântarea cu pricina, cei doi dezmățați se duseră la o grădină pe care o știau ei, luându-și merinde pentru gură și niște vinuri de soi. Și-acolo, la umbră și răcoare, se simțiră în largul lor. Și saizul, pe care tatăl său îl dotase cu o moștenire voluminoasă, scoase cu generozitate toată marfa sa și o etală sub ochii hrăpăreți ai fetișcanei, care o luă în mână și o frecă pentru a-i cerceta calitatea și, găsind-o de prima mână, și-o însuși, fără multe fasoane din partea proprietarului.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute patruzeci și noua noapte

Urmă:

... Și găsind-o de prima mână, și-o însuși fără multe fasoane din partea proprietarului. Și în lungime și în lățime, se potrivea de minune, chiar mai bine decât o marfă comandată pe măsură. Și de aceea ea îl aprecie cu înfocare pe proprietarul mărfii. Și acesta explică de ce, fără a dovedi vreun moment de oboseală, o mânui și o munci până seara, și nu o lăsă până când nu mai văzu nici cât să bage firul în ac.

Apoi se sculară amândoi, și saizul sui fetișcana pe măgar și se duseră împreună la casa saizului, unde,

după ce-i dădură măgarului tainul, se grăbiră să se ducă să-și ia și ei tainul lor. Și se satisfăcură unul pe celălalt până la sațietate, și dormiră timp de o oră. După care, se treziră ca să-și potolească din nou foamea mistuitoare, și nu încetară decât odată cu venire dimineții. Și atunci, ca să se scoale și să meargă împreună în grădină, și să reînceapă mânuirea din ajun și aceleași giumbușlucuri. Și trei zile, din zori în seară, fără tihnă, nici odihnă, lăsară apa să învârtească roata la moară, să sfârâie fusul flăcăului iară, să sugă mielul la mă-sa mioară, să doarmă pruncul în copaia ușoară, să se ia în brațe gemenii-amândoi, menghina să strângă de priboi, cămila să-și salte gâtul bârzoi, vrăbiuța să-l ciugulească pe vrăbioi, păsărelul să ciripească sprințar în cuibul lui ca de jar, porumbelul gușa să și-o ghiftuiască, iepurașul otava să-și pască, vițelul să rumege pe săturate, iedul să zburde cât poate, pielea pe piele să ardă, până ce tătânele bătăliilor la toartă, fără de ofuri deșarte, își puse fluierul deoparte.

Iar în dimineața celei de-a patra zile, saizul îi spuse codanei, soția kaiem-makamului:

– Cele trei zile de învoire s-au scurs. Să ne sculăm și să plecăm acasă la soțul tău.

Ci ea îi răspunse:

– Ba nu! Când ai trei zile învoire, asta-i ca să iei altele trei! Da ce! nici n-am avut răgazul trebuitor ca să ne bucurăm cu adevărat, eu pe deplin de tine, și tu pe deplin de mine. În ce privește pe nevolnicul ăla de codoș, lasă-l să mucegăiască singur-singurel acasă, el să-și fie soț și tot el plapumă, ghemuit în sine, ca un câine, cu coada strânsă între picioare.

Așa zise ea din gură, și așa făcură. Și mai petrecură

amândoi alte trei zile, dezmățându-se și împreunându-se, până dincolo de marginile drăgosteniilor și ale desfătărilor. Și, în dimineața celei de-a șaptea zile, se întoarseră acasă la kaiem-makam, pe care îl găsiră stând tare îngrijorat, dinainte-i cu o arăpoaică bătrână care-i povestea ceva. Și amărâtul de boșmondit, care nici gând s-o bănuiască pe vicleană de vreo stricăciune, o primi cu bucurie și cu drag, și îi zise:

– Binecuvântat fie Allah, carele te aduce îndărăt cu bine și teafără! Pentru ce ai zăbovit atâta, o, fiică a socrului meu? Ne-ai pricinuit mare spaimă!

Iar ea răspunse:

– O, stăpâne al meu, mi l-au dat în seamă, la răposata, pe copilul rămas singur, ca să-l potolesc și să-l deprind fără sânul mamei. Și-așa că grijile date pruncului m-au ținut acolo până acuma.

Și kaiem-makamul zise:

– Pricina-i limpede, și se cade să te cred, și sunt tare bucuros că te văd acasă iară.

Și-aceasta-i povestirea mea toată, o, sultane plin de slavă luminată!

După ce ascultă povestirea plăcintarului, sultanul se puse pe-un râs de căzu pe jos. Ci măscăriciul strigă:

– Beleaua kaiem-makamului nu este atâta de mare ca a mea! Iar povestea lui nu este atâta de nepilduită cumu-i a mea!

Atunci sultanul se întoarse înspre plăcintar și îi spuse:

– Întrucât așa judecă păgubitul, nu pot, o, desfrânatule, să-ți dăruiesc iertarea decât numai de-o fudulie.

Și soitariul, care biruia și care își plătea astfel necazul, spuse ca învățătură de minte:

– Asta-i osânda, așadar, pentru fiece curvar care fără de habar se repede într-un cuibar, ca un pleșcar pe-o găină haină, o pațachină care-i și-așa și-așa, pân-o răzghină.

Pe urmă adăugă:

– O, doamne al vremilor, ci iartă-l și de oușorul celălalt!

Și atunci ieși în față cel de al doilea dezmățat, zarzavagiul; și sărută pământul dintre mâinile sultanului, și spuse:

– O, Măria Ta, tu, cel mai mărinimos dintre toți sultanii, ierta-mă-vei oare de ce știi, dacă vei fi minunat de povestea mea?

Iar sultanul se întoarse înspre măscărici, care își dete cu un semn învoirea. Și sultanul îi spuse zarzavagiului:

– Dacă-i minunată, îți voi da ceea ce îmi ceri!

Atunci zarzavagiul, care fusese luat drept Khizir, prorocul cel verde, spuse:

POVESTEA ISTORISITĂ DE ZARZAVAGIU

O, doamne al vremilor, cică a fost odată un om care era astronom de meseria lui, și care știa să citească pe chipuri și să ghicească gândurile pe trăsăturile feței. Și astronomul acela avea o nevastă care era de o frumusețe osebită și de o vrajă aparte. Și nevasta aceea sta pururea pe urma lui să-și laude virtuțile și să se fălească pretutindenea cu harurile ei, spunând: „O, bărbate, nu se mai află nicăierea printre suratele mele vreuna care să se asemuie cu mine ca neprihană, ca simțire curată și ca sfiiciune“. Și astronomul, care era un mare priceput

la obraze, nu se îndoia de vorbele ei, atâta dulceață și nevinovăție revărsa chipul femeii, într-adevăr. Și își zicea: „Uallahi, nu este bărbat pe lume care să aibă o soție ce să se asemuie cu soția mea, paharul acesta al tuturor virtuților." Și peste tot pe unde se ducea preamărea harurile soției sale, și îi cânta laude, și se minuna de purtarea și de sfiala ei, pe când sfiala cea adevărată, pentru el, s-ar fi căzut să fie a nu vorbi niciodată despre haremul său dinaintea unor bărbați străini. Ci învățații, o, doamne al meu, și astronomii mai cu seamă, nu fac niciodată cum face toată lumea. Pentru aceea pățaniile care li se întâmplă lor nu sunt pățanii ca la toată lumea.

Și-așa, într-o zi, pe când, după năravul lui, lăuda virtuțile neveste-sii dinaintea unei liote de bărbați străini, se ridică un ins care îi zise:

– Nu ești decât un mincinos, bre, *Cutare*!

Iar astronomul se îngălbeni de tot la chip și, cu un glas clocotind de mânie, întrebă:

– Și care-i dovada minciunii mele?

Acela spuse:

– Ești un mincinos, ori mai degrabă un prostănac, întrucât nevastă-ta nu e decât o dezmățată!

Când auzi atare ocară năprasnică, astronomul se repezi la omul acela, să-l sugrume și să-i bea sângele. Cei de față însă îi despărțiră, și îi spuseră astronomului:

– Dacă omul acesta nu-și dovedește spusele, ți-l dăm pe mână să-i bei sângele.

Iar ocărâtorul spuse:

– Bre, omule, ia te du și dă-i de știre neveste-tii preacinstita că pleci de-acasă pe patru zile. Și ia-ți rămas-bun de la ea, și ieși din casă, și ascunde-te în vreun

loc de unde să poți vedea tot fără ca tu să fii văzut. Și-ai să vezi ce-ai să vezi. Uassalam!

Iar cei de față spuseră:

– Așa, pe Allah! cercetează-i astfel vorbele. Și, dacă nu-s adevărate, să-i bei sângele.

Atunci astronomul, cu barba tremurând de mânie și de tulburare, se duse la preacinstita de nevastă-sa și îi spuse:

– O, femeie, ia scoală-te și pregătește-mi niște merinde pentru un drum pe care îl am de bătut, și care o să mă facă să lipsesc de-acasă vreme de patru, ori poate că și de șase zile.

Iar soția strigă:

– O, stăpâne al meu, au tu vrei să-mi umpli sufletul de mâhnire și să mă faci să pier de dor? Pentru ce nu mă iei mai degrabă cu tine, să călătoresc cu tine, și să te slujesc, și să te îngrijesc pe drum, dacă ai să fii ostenit ori necăjit? Și pentru ce să mă lași aici singură cu durerea cea sfâșietoare a lipsei tale?

Iar astronomul, auzind asemenea vorbe, își zise: „Pe Allah! soția mea nu-și are perechea printre alesele din neamul muieresc." Și îi răspunse nevesti-sii:

– O, lumină a ochiului, să nu te mâhnești din pricina lipsei mele, care nu are să dureze decât patru zile, cel mult șase. Și nu te gândi decât cum să te îngrijești și cum să te simți cât mai bine.

Iar soția începu să plângă și să se văicărească spunând:

– Of, greu îmi mai e! of, tare amarâtă mai sunt, și părăsită, și neiubită!

Iar astronomul se strădui pe cât putea s-o aline, spunându-i:

– Potolește-ți sufletul și însenină-ți ochii. Am să-ți

aduc, când m-oi întoarce, nişte daruri frumoase de sosire acasă!

Şi lăsând-o în plânsetele mâhnirii, leşinată în braţele arăpoaicelor, plecă în calea lui.

Ci peste două ceasuri se întoarse îndărăt şi intră binişor pe portiţa de la grădină şi se duse de se piti într-un loc pe care-l ştia şi de unde putea să vadă tot din casă fără ca el să fie văzut...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute cincizecea noapte

Urmă:

... şi intră binişor pe portiţa de la grădină şi se duse de se piti într-un loc pe care-l ştia şi de unde putea să vadă tot din casă fără ca el să fie văzut.

Şi nu trecu bine un ceas de vreme de când sta în ascunzătoarea lui, când iacătă! Văzu că intră în casă un om pe care îl cunoscu numaidecât a fi neguţătorul de trestie de zahăr ce şedea peste drum de casa lui. Şi avea în mână o trestie de zahăr frumoasă. Şi o văzu, tot atunci, pe nevastă-sa cum vine înaintea lui, legănându-se, şi cum îi spune râzând:

– Asta-i tot ce-mi aduci ca trestie de zahăr, o, taică al trestiilor de zahăr?

Şi omul spuse:

– O, stăpâna mea, trestia de zahăr pe care o vezi nu este nimica pe lângă aceea pe care nu o vezi.

Pe urmă adăugă:

– Bun, da unde-i soţul tău, astronomul?

Ea zise:

– Rupe-i-ar Allah picioarele și mâinile! S-a dus într-o călătorie de patru zile, ori poate că de șase! De-ar da Cel-de-Sus să-l îngroape vreo năruire de minaret!

Și se porniră amândoi pe râs laolaltă. Și omul scoase trestia lui de zahăr și i-o dădu adolescentei, care știu s-o belească și să o strângă și să-i facă ceea ce se face, în asemenea cazuri, cu toate trestiile de zahăr de acest soi. Și el o cuprinse în brațe, și ea îl cuprinse pe el, și el o îmbrățișă, și îl îmbrățișă și ea, și el o umplu cu o încărcătură grea și fără milă. Și se bucură de farmecele ei până își făcu plinul. Pe urmă o lăsă și se duse în calea lui.

Și-așa! Iar astronomul vedea și auzea. Și iacătă că peste un răstimp văzu cum intră în casă alt bărbat, pe care îl cunoscu a fi neguțătorul de păsări din mahala. Și puicana îi ieși înainte, mișcându-și șoldurile, și îi zise:

– Salamaleikum, o, taică al păsărilor, ce-mi aduci astăzi?

El răspunse:

– Un cocoșel, o, stăpână a mea, un cocoșel rotunjor și rotofei, tinerel și vioi, neobosit, cu o bonetă roșie în vârf, împodobit cu un snop frumos de păr, care n-are pereche printre puicuțe, și pe care ți-l ofer ție, dacă îmi dai voie.

Și adolescenta răspunse:

– Îți dau voie, îți dau voie.

Și ei făcură exact așa, o, stăpânul meu, cum se petrecuse mai înainte, și cu cocoșelul neguțătorului de păsări se repetă întocmai. După care omul se ridică, se scutură și își văzu de drumul lui. Și tot așa! Iar astronomul vedea și auzea. Și iacătă că peste un răstimp

veni un ins pe care îl cunoscu numaidecât a fi starostele măgărarilor din mahala. Iar mânza se și repezi în calea lui, și îl cuprinse în brațe tot așa, zicând iar:

– Ce-i aduci astăzi în dar mânzei tale de jar, o, taică de măgărari?

El spuse așa:

– O banană, o, stăpână a mea, o banană în dar!

Ea zise râzând:

– Bătu-te-ar Allah să te bată, fanfaronule! Unde este această banană?

El zise:

– O, sultană înzestrată cu piele fragedă și diafană, am primit-o de la tatăl meu, acest om, de pe când era conducător de caravană, și e singura moștenire, împreună cu cabana mea.

Ea zise:

– Eu nu văd în mâna ta decât bâta de conducător de măgari! Unde este banana?

El zise:

– Este o fructă care se teme de ochii profanilor, și se ascunde de frică să nu pălească. Dar uite-o cum se ridică! Uite-o cum se ridică!

Și-așa! Ci, până a înfuleca la banană, o, doamne al meu, astronomul nerod, care văzu tot și auzi tot, dete un țipăt de gheață, și se prăbuși din pod în bot, trup fără viață! Și-acea puicană, care era mai lăcomoasă la banană decât la trestia de zahăr, ori la cocoșelul bun de tocană, după vremea cerută de lege se grăbi să se lege, măritându-se, de voia sa, cu baș-măgărarul din mahala.

Și asta-i tot ce-am avut eu de povestit, o, doamne al meu preamărit!

Iar sultanul, ascultând povestea zarzavagiului, se înfioră de voie bună și se cutremură de mulțumire. Și îi spuse măscăriciului:

– Povestea aceasta, o, taică al înțelepciunii, este cu mult mai amarnică decât povestea ta. Și suntem datori să-i dăm iertăciune zarzavagiului de fuduliile sale.

Și îi zise poznașului:

– Și-acuma dă-te îndărăt!

Iar negutătorul se trase în rând cu tovarășii săi, apoi cel de-al treilea pezevenghi, care era măcelarul de carne de oaie, ieși înainte și ceru și el hatârul, la fel; iar sultanul, în nepărtinirea sa, nu putu să nu i-l dea, da tot cu aceeași învoială.

Atunci măcelarul, care fusese Iskandar Cel cu Două Coarne, spuse:

POVESTEA ISTORISITĂ DE MĂCELAR

Era la Cairo un om, și omul acela avea o nevastă vestită pentru drăgălășenia ei, pentru firea-i bună, pentru voioșia-i din sânge, pentru supunerea-i și teama-i față de Cel-de-Sus. Și avea în casă o pereche de gâște dolofane și grele, de o grăsime minunată; și tot așa avea, da în afundul vicleniei și al casei sale, un iubit după care era topită de tot.

Și-așa, într-o bună zi, ibovnicul acela veni la ea pe ascuns, și văzu dinaintea ei cele două gâște minunate; și deodată i se aprinse pofta de ele; și îi zise femeii:

– O, *Cutare*, tare-ar mai trebui să ne gătești gâștele astea două și să ni le umpli în chipul cel mai strașnic, ca să ne putem bucura gâtlejul cu ele. Întrucât sufletul meu arde astăzi de dor de carne de gâscă.

Iar ea răspunse:

– Asta chiar că e lesne; iar a-ţi mulţumi poftele este mulţumirea mea. Şi, pe viaţa ta, o, *Cutare*, am să tai cele două gâşte şi am să le gătesc; şi-am să ţi le dau pe amândouă; iar tu să le iei şi să le duci acasă la tine, şi să le mănânci cu deplină desfătare şi cu bucurie în inima ta. Şi astfel parpalecul ăsta al pacostei, soţul meu, nu are să le ştie nici gustul, nici mireasma.

El întrebă:

– Da cum ai să faci?

Ea răspunse:

– Am să-i prăjesc o coţcărie în felul meu, de s-o ţină minte, şi am să-ţi pun cele două gâşte dinainte; întrucât nimenea nu-i atâta de drag şi haihui ca tine, o, lumină a ochilor mei! Şi-aşa cum spusei, ticălosul acela fără de spor nu are să ştie nici gustul gâştelor, nici mireasma lor.

Şi numaidecât se şi luară pe după gât. Şi, cu gândul la gâştele cele grăsui, flăcăul plecă-n calea lui. Şi-atât.

Ci, în ceea ce o priveşte pe muieruşcă, apoi ea, pe la asfinţit de soare, când omu-său se întoarse acasă de la muncă, îi zise:

– Chiar, bre, omule, cum de poţi tu să năzuieşti la numele de bărbat, când eşti atâta de lipsit de acea virtute care îi face pe bărbaţi să fie cu adevărat vrednici de numele de bărbat, virtutea dărniciei? Au poftit-ai tu vreodată pe cineva în casa ta, şi spusu-mi-ai tu vreodată, în vreo zi: „O, nevastă, am astăzi un oaspete în casă?“ Şi zisu-ţi-ai tu vreodată înde sinea ta: „Dacă am să trăiesc tot aşa, în cărpănoşenia aceasta, până la urmă are să înceapă lumea să spună că sunt un nevolnic care habar nu are de căile ospeţiei.“

Și bărbatul răspunse:

– O, nevastă, nimica nu este mai lesne de îndreptat decât zăbava aceasta! Și mâine – inșallah! – am să-ți cumpăr niște carne de miel și niște orez; iar tu să gătești ceva minunat pentru prânz ori pentru cină, cum vrei tu, ca să pot să poftesc la masă pe careva dintre prietenii mei buni.

Și ea zise:

– Nu, pe Allah, bre, omule. În loc de carnea aceea, mai degrabă mi-ar plăcea să-mi cumperi niște hașiș de gătit, ca să pot să fac o umplutură de care să mă folosesc ca să umplu cele două gâște ale noastre, după ce ai să mi le tai. Iar eu am să le coc la cuptor. Căci nimica nu este mai gustos decât gâștele umplute și rumenite, și nimica nu poate mai bine decât gâștele să lumineze obrazul unei gazde dinaintea oaspetelui său.

Iar el răspunse:

– Pe capul și pe ochii mei! Așa să fie!

Și-așa că, a doua zi de cu zori, omul tăie gâtul la amândouă gâștele, și plecă să cumpere un ratl de hașiș pentru carne și un ratl de orez, și o uncie de piper și de alte mirodenii. Și le aduse pe toate acasă, și-i spuse nevesti-sii:

– Cată să ai gâștele rumenite gata de prânz, întrucât la ceasul acela am să vin cu oaspeții mei.

Și plecă în calea lui.

Ea atunci se sculă, curăță gâștele de pene și de fulgi, și le netezi, și le umplu cu o umplutură minunat întocmită cu hașiș pentru carne, cu orez, și cu migdale, și cu stafide, și cu boabe de pehin, și cu mirodenii alese, și veghe lângă foc până ce friptura fu întocmai cum se cere. Și o trimise pe arăpoaica ei să-l cheme pe flăcău,

mândruțul, care veni pe fugă. Și ea îl înfurci, și el o înfurci, și, după ce se îndulciră și se mulțumiră unul pe altul, îi dete cele două gâște gustoase, cu tot ce era în ele și pe lângă ele. Iar el le luă și se duse în calea lui. Și-atâta cu el, pe totdeauna...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute cincizeci și una noapte

Urmă:

... după ce se îndulciră și se mulțumiră unul pe altul, îi dete cele două gâște gustoase, cu tot ce era în ele și pe lângă ele. Iar el le luă și se duse în calea lui. Și-atâta cu el, pe totdeauna.

Estimp, soțul puiandrei nu lipsi a venit punct la ceas. Și sosi acasă la prânz, însoțit de un prieten, și bătu la ușă. Iar muierea se ridică și se duse să le deschidă, și îi pofti să intre, și îi primi cu bucurie. Pe urmă îl luă deoparte pe bărbatu-său și îi zise:

– Noi am tăiat amândouă gâștele, pe amândouă deodată, și tu nu aduci cu tine decât un om? Păi patru musafiri ar mai putea să vină ca să cinstească bucătăria mea. Hai, ieși și du-te de mai caută vreo doi prieteni de-ai tăi, ori chiar trei, ca să mănânce gâștele.

Și bărbatul, cuminte, plecă să facă așa cum i se poruncise.

Atunci muierea se duse la oaspete și, cu fața întoarsă, intră în vorbă cu el și îi spuse cu glasul tremurat de tulburare:

– Of, vai de tine! Ești pierdut fără de scăpare!

Pe Allah! tu pesemne că nu ai nici copii, nici casă, de te-ai aruncat așa, cu capu-n jos, într-o moarte neîndoielnică!

Iar oaspetele, auzind asemenea vorbe, simți cum îl năpădește spaima și cum îi intră până în adâncurile inimii. Și întrebă:

– Da ce este, o, femeie de treabă? Și ce năpastă amarnică mă paște în casa ta?

Iar ea răspunse:

– Pe Allah! nu pot să țin taina! Încât află că soțul meu are a se plânge rău de purtarea ta față de el, și nu te-a adus aici decât cu gândul de a te văduvi de fudulii și de a te face să ajungi în starea de hadâmb scopit. Și pe urmă, de-i muri ori de-i trăi, amar și vai de tine cât ai fi!

Și adăugă:

– Soțul meu s-a dus să găsească doi prieteni care să-l ajute să te jugănească!

Dacă auzi mărturisirea pe care i-o făcu nevasta, oaspetele se sculă pe clipă pe dată, ieși în uliță curând și își slobozi picioarele în vânt.

Și tot atunci intră și soțul, însoțit de doi prieteni, de data aceasta. Iar afurisita de nevastă îl întâmpină, strigând:

– O, ce năpastă! o, ce năpastă! gâștele! gâștele! vai, ah!

Iar el întrebă:

– Pe Allah! ce-i nevastă? ce fel de năpastă?

Ea iar:

– Of, ce amar! Uf, ce belea! vai de viața mea! Gâștele! gâștele s-au dus! Ah!

El întrebă:

– Hei, ce-i cu gâștele? Pe Allah! of, moară nefere-cată, mai vezi-ți de beregată și spune-mi odată ce jale-i cu gâștele tale! Ce prăpăd! Dă să le văd! dă să le văd!

Ea iar:

– Păi, vezi-le, dară! uite-le-afară! uite-le-afară! oaspetele tău, deodată, le-a înșfăcat ca pe-o pradă și-a fugit pe fereastră grămadă!

Și mai spuse:

– Ce fuse, se duse! Acuma, na, ospătează, ospătează!

La aceste vorbe ale soției sale, omul ieși în uliță degrabă și îl văzu pe oaspetele lui dintâi cum scapără din călcâi, cu tunica în dinți. Și strigă după el:

– Pe Allah: stai nițel! stai nițel! întoarce-te, nu fi nerod, că n-am să-ți răpesc tot! Pe Allah mă jur, bre, fârtate! întoarce-te, că nu-ți iau decât jumătate!

Cu asta, o, Măria Ta, el vroia să zică așa: că nu-i ia decât o gâscă, și că pe cealaltă are să i-o dea. Dar celălalt fugea, fugea...

Și-asta mi-e întreaga istorisire, o, doamne plin de strălucire.

Iar sultanul, după ce ascultă povestirea măcelarului, era să se prăpădească de râs.

Și după ce insul se trase îndărăt între tovarășii săi, ieși înainte cel de-al patrulea ipochimen, care se rugă de sultan să-i îngăduie și lui același hatâr, cu aceeași învoială. Și după ce sultanul îi dete îngăduința, cel de al patrulea ticălos, care era căpetenia de clarineți, chiar acela ce fusese luat drept îngerul Israfil, spuse:

POVESTEA ISTORISITĂ DE BAȘ-CLARINET

Se povestește că trăia într-o cetate dintre cetățile Egiptului un om destul de vârstnic și care avea un fiu flăcăiandru, un măgădan teleleu și chisnovat, care

de dimineața până seara nu gândea decât cum să-și istovească moștenirea pe care o avea de la tătâne-său. Iar matofitul, tatăl hăndrălăului, avea în casa lui, în pofida vârstei sale înaintate, o soție de cincisprezece ani, frumoasă fără de cusur. Și flăcăul nu mai contenea să se tot învârtească primprejurul soției tatălui său, cu gândul de a-i dovedi adevărata tărie a fierului, și osebirea dintre acesta și ceara cea moale. Iar bătrânul, care știa că fecioru-său era o pramatie de soiul cel mai rău, nu știa cum să facă spre a o pune pe tânăra sa nevastă la adăpost de înghesuielile lui. Și, până la urmă, găsi de cuviință că mijlocul de fereală cel mai neîndoielnic era, pentru el, să-și mai ia o nevastă pe lângă cea dintâi, în așa fel ca, având două soții una lângă cealaltă, să poată să se păzească una pe alta, și să le facă să se apere laolaltă de coțcăriile fiului său. Și găsi o soție, încă și mai frumoasă și mai tânără decât cea dintâi. Și trăia cu amândouă, pe rând.

Or, copilandrul cel pișicher, pricepând tertipul lui tătâne-său, își zise: „Hei, pe Allah! voi avea un tain îndoit acuma". Ci îi era tare anevoie să-și împlinească dorul; întrucât taică-său, ori de câte ori era nevoit să plece de-acasă, își făcuse obiceiul să le spună celor două soții ale sale: „Păziți-vă cu grijă de cercările lui fiu-meu, hăndrălăul acela. Întrucât e o pușlama fără de pereche, care îmi tulbură zilele și care m-a silit până acum să mă despart de trei soții, până la voi. Fiți cu grijă! fiți cu grijă!" Iar cele două copilandre răspundeau: „Uallahi, dacă vreodată s-ar ispiti, fie și cu cel mai mărunt semn asupra noastră, ori dacă ne-ar zice vreo vorbă cât de cât nepotrivită, avem să-l plesnim peste ochi cu papucii!" Iar bătrânul stăruia, spunând:

„Fiți cu grijă! Fiți cu grijă!“ Și ele răspundeau: „Suntem cu grijă! Suntem cu grijă!“

Iar pramatia își zicea: „Pe Allah, avem să vedem noi dacă au să mă plesnească peste ochi cu papucii! avem să vedem noi!“

Or, într-o zi, isprăvindu-se zahereaua de grâu din casă, bătrânul îi spuse lui fiu-său:

– Hai la târgul de grâu, să cumpărăm vreo doi saci.

Și plecară amândoi, tatăl mergând înaintea fiului său. Iar cele două neveste, spre a-i privi cum se duc, se suiră pe terasa casei.

Or, pe drum, bătrânul băgă de seamă că nu-și luase papucile, pe care la drum avea năravul să le țină în mână sau să și le agațe pe umeri. Și îi spuse lui fiu-său:

– Întoarce-te degrabă acasă de mi le adu.

Și pișicherul se întoarse într-un suflet acasă și, când le văzu pe cele două puiandre, soțiile tatălui său, stând pe terasa casei, le strigă de jos:

– M-a trimis taică-meu la voi cu o treabă!

Ele întrebară:

– Cu ce treabă?

El spuse:

– Mi-a poruncit să mă întorc și să vin sus la voi să vă sărut cât mi-o plăcea, pe amândouă, pe amândouă!

Și ele răspunseră:

– Ce tot latri tu acolo, câine ce ești! Pe Allah! tatăl tău n-a putu să te trimită cu o treabă ca aceasta; și minți, o, pramatie de soiul cel mai rău, o, poamă rea ce ești!

El spuse:

– Uallahi, nu mint deloc!

Și adăugă:

– Și am să vă dovedesc că nu mint!

Și strigă cât îl ținea gura înspre taică-său, care era departe:

– Bre, taică! bre, taică! numai pe una, ori chiar pe amândouă? numai pe una, ori chiar pe amândouă?

Iar bătrânul răspunse, cât îl ținea gura:

– Pe amândouă, o, dezmățatule, pe amândouă deodată. Și Allah să te bată!

Or, o, doamne sultane al meu, bătrânul vroia să-i spună lui fiu-său să-i aducă amândouă papucile, și nu să le drăgostească pe amândouă nevestele.

Când auziră răspunsul acela al soțului lor, cele două copile își ziseră una alteia:

– Flăcăul n-a mințit! Să-l lăsăm, dar, să facă cu noi ceea ce i-a poruncit taică-său să facă.

Și-așa, o, doamne sultane al meu, istețul de derbedeu, cu vorbele acestea șirete despre ghete, putu să suie la cele două neveste, și să se bucure de ele pe îndelete. După care îi duse lui tătâne-său cele două ghete. Iar cele două fete, de-atunci, nu se mai săturau să-l sărute cu sete, spunându-i: „Hai, băiete! Hai, băiete!“ Iar ochiul bătrânului nimica nu vedea, că era cam orbete.

Și-aceasta mi-e întreaga povestire, o, doamne, plin de strălucire!

După ce auzi povestirea baș-clarinetului său, sultanul fu cuprins de o voioșie până peste poate, și îi dărui iertarea deplină cerută pentru fuduliile lui. Pe urmă îi dete afară pe cei patru dezmățați, spunându-le:

– Sărutați mai întâi mâna preacinstitului meu slujitor, pe care l-ați înșelat, și cereți-i iertăciune!

Iar ei răspunseră cu ascultare și cu supunere, și se împăcară cu măscăriciul, și trăiră de-atunci în cele mai bune legături cu el. Și el la fel.

– Ci, urmă Șeherezada, povestea ticăloșiei soțiilor, o, norocitule sultan, este atâta de lungă, încât mai bine-i acuma să-ți povestesc *Povestea cu Ali Baba și cu cei patruzeci de hoți.*
Și Șeherezada îi spuse sultanului:

POVESTEA CU ALI BABA ȘI CU CEI PATRUZECI DE HOȚI

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că au fost odată, în anii tare de demult și în zilele trecutului dus, într-o cetate dintre cele cetăți ale țării persienești, doi frați; și pe unul îl chema Kassim, iar pe celălalt Ali Baba. Preamărit să fie Acela dinaintea căruia se șterg toate numele și răsnumele și strănumele, și carele vede sufletele întru goliciunea lor, și gândurile până în adâncuri, Cel-Preaînalt, stăpânul ursitelor! Amin!

Și-apoi! Când tatăl lui Kassim și al lui Ali Baba, care era un ins de rând și tare sărac, se săvârși întru mila lui Allah, cei doi frați își împărțiră cu dreptate deplină partea cea puțină ce li se cădea de moștenire; ci nu mult zăboviră până ce să toace tot ce dobândiră din amărâta aceea prea subțire de moștenire, și-așa că se pomeniră, de la o zi la alta, fără de pâine și fără de niciun fel de fărâmitură de pus în gură, și cu nasul alungit, și cu chipul smerit. Și iacătă ce va să zică să fii la o vârstă mai tinerică, și să nu pui preț pe sfaturile celor înțelepți, la o adică!

Ci nu peste mult, cel mai vârstnic, care era Kassim, dacă se văzu gata să se topească de foame în chiar pielea lui, se apucă să-și rostuiască o chiverniseală mai de falǎ. Și, cum era dibaci și plin de isteciune, nu zăbovi mult până ce să dea de o codoașă – izgonit fie Cel-Rău! –

care, după ce îi puse la încercare harurile de călăreț și vredniciile de cocoș osârdnic și volnicia de hăndrălău, îl însură cu o puicană bine gospodărită, bine rostuită și bine zidită, și care era o bucățică bună întru totul. Binecuvântat fie Cel-AtoateleÎmpărțitorul! Și dobândi astfel, ca zestre, pe lângă bucuria unei neveste, și o prăvălie bine chibzuită în inima sukului negutătorilor. Întrucât asta era ursita scrisă pe fruntea lui, încă de la născare. Și-așa cu el!

Cât despre cel de al doilea, care era Ali Baba, iacătă! Cum din firea lui era lipsit de patimi și cu doruri cuminți, mulțumindu-se cu puțin și neavând ochiul lacom, începu să ducă o viață de sărăcie și de trudă. Ci, cu toate astea, se pricepu să trăiască atâta de drămuit, datorită învățăturilor trase din necazurile cele aprige, încât izbuti să pună deoparte ceva bănișori, pe care îi folosi cu înțelepciune, cumpărându-și un măgar, pe urmă încă un măgar, pe urmă și al treilea măgar. Și începu să-i ia în fiecare zi cu el la pădure, și să-i încarce cu lemne și cu crengi, pe care până aci era nevoit să le care el în spinare.

Or, dacă ajunse astfel stăpân pe cei trei măgari, Ali Baba dobândi atâta prețuire la oamenii din tagma lui, toți tăietori de lemne săraci, încât unul dintre ei se simți prea cinstit să i-o dea pe fiică-sa de soție. Iar măgarii lui Ali Baba fură scriși în senet, dinaintea cadiului și a martorilor, drept toată zestrea și toată lăsata fetei, care, altminteri, nu aducea în casa soțului nicio tearfă, nici nimic de soiul acesta, dat fiind că era fată de oameni săraci. Ci sărăcia, ca și bogăția, numai o vreme durează, pe când Allah Preaslăvitul în veci viază.

Și Ali Baba, din mila cerului, avu de la soția lui, fata de tăietori de lemne, niște copii ca niște lune, care îl preamăreau pe Zămislitorul lor. Și trăia cumpătat și

cinstit, cu toți ai lui, din ce agonisea de pe urma vânzării în cetate a lemnelor și a vreascurilor lui, necerându-i Ziditorului său nimic peste acea fericire cuminte și fără cârtire.

Or, într-o bună zi, pe când Ali Baba era prins cu tăiatul lemnelor într-un hățiș neatins de buză de secure, și pe când cei trei măgari ai lui, în așteptarea poverii obișnuite, huzureau păscând și vântuindu-se prin preajmă, pașii ursitei se auziră deodată tropotind pentru Ali Baba în pădure. Ci lui Ali Baba nu avea de unde să-i dea prin gând că soarta sa își urma drumul de ani și ani!

Dintru-ntâi, fu ca un vuiet surd în depărtare, și care se apropia repede spre a răzbate limpede la urechea lipită de pământ, ca o goană de copite multe și tot mai grele. Iar Ali Baba, om pașnic și nedornic de belele și de încurcături, se simți tare speriat știindu-se singur-singurel, cu cei trei măgari ai lui drept toată tovărășia, în sihăstria din păduri. Și chibzuiala îl povățui să se cațere fără de zăbavă în vârful unui copac voinic ce se înălța pe dunga unui colnic de unde stăpânea peste toată pădurea pustie. Și, cocoțat acolo și ascuns printre crengi, putu să cerceteze cam ce ispravă putea să fie.

Or, bine făcu!

Întrucât, de cum ajunse în vârf, zări numaidecât o ceată de haidamaci înarmați înfricoșător, ce veneau în goana mare înspre locul unde se afla el. Și, după chipul lor smoliu, după ochii de aramă lucie și după bărbile despicate crunt peste mijloc în două aripi de corb prădalnic, se vedea neîndoios că erau niște hoți cumpliți, tâlhari de drumul mare, de soiul cel mai ticălos.

Judecată în care Ali Baba nu greșea deloc.

Iar când ajunseră chiar lângă colnicul de piatră pe care Ali Baba sta cocoțat, nevăzut, da văzând tot, descălecară la un semn al căpeteniei lor, un ins cât un munte, scoaseră

dârlogii din gura cailor, trecură la fiecare bidiviu pe după gât câte o traistă de nutreț plină cu ovăz, care fusese purtată pe crucea șalelor, în spatele șeii, și îi legară cu funia de pomii de primprejur. După care dezlegară desagii de la șa și îi aburcară în spinare. Și întrucât desagii aceia erau prea grei, tâlharii mergeau gheboșați sub povara lor.

Și toți trecură în șir pe sub Ali Baba, care lesne putu să-i numere și să vadă că erau în număr de patruzeci: nici unul mai mult, nici unul mai puțin...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute cincizeci și doua noapte

Urmă:

... în număr de patruzeci: nici unul mai mult, nici unul mai puțin.

Și ajunseră, împovărați așa, la o stâncă mare ce se afla la temelia dâmbului, unde se opriră rânduindu-se frumos. Iar căpetenia lor, care se afla în fruntea rândului, își lăsă o clipită jos pe pământ desagii cei grei, stătu drept, cât era de lung, dinaintea stâncii și, cu glas tunător, strigând vreunui om ori vreunui lucru de nevăzut pentru orice ochi, grăi:

– Susam, deschide-te!

Și pe dată stânca se și deschise larg.

Atunci căpetenia haraminilor se trase oleacă mai la o parte, spre a-i lăsa mai întâi pe oamenii lui să treacă înainte-i. Și când toți intrară, își luă iarăși în spinare desagii și intră și el după ei.

Pe urmă răcni, cu un glas de poruncă fără de cârtire:

– Susam, închide-te!

Și stânca se închise la loc, pecetluindu-se de parcă niciodată vraja tâlharului n-ar fi despicat-o cu puterea vorbelor cele năzdrăvănești.

La priveliștea aceea, Ali Baba se minună mult în cugetul său și își zise: „Cu priceperea lor la vrăjitorie, măcar de nu mi-ar dibui ascunzătoarea, să-mi mestece lungimea cu lățimea!" Și se păzi ca nu care cumva să se clintească vreun pic, în ciuda îngrijorării ce-l frământa pentru măgarii lui care zburdau slobozi prin tufărișuri.

Iar cei patruzeci de hoți, după o ședere cam îndelungată în peștera în care Ali Baba îi văzuse afundându-se, dădură oarecare semn de întoarcere, printr-un vuiet subpământean asemeni unui tunet depărtat. Și stânca, într-un sfârșit, se deschise iar și-i lăsă pe cei patruzeci să iasă afară, cu bulibașa lor în frunte și ținând în mâini desăgile goale. Și se duseră fiecare la calul său, îi puseră frâul și săriră călare, după ce își legară desagii la oblânc. Iar căpetenia se întoarse atunci înspre deschizătura peșterii și rosti cu glas tare vraja:

– Susam, închide-te!

Și cele două jumătăți de stâncă veniră la loc și se alipiră fără niciun fel de urmă a despărțirii. Și toți, cu chipurile lor de catran și cu bărbile lor de tâlhari, luară drumul îndărăt pe unde veniseră. Și-atâta cu ei.

Ci, în ceea ce îl privește pe Ali Baba, chibzuința ce-i fusese parte hărăzită din darurile lui Allah îl îndemnă să mai zăbovească în ascunzătoarea sa, în pofida îndemnului ce-l îmboldea să se ducă să-și caute măgarii. Întrucât își zise: „Tâlharii aceștia amarnici s-ar putea ca, de-or fi uitat ceva în peșteră, să se întoarcă îndărăt pe nepusă masă și să dea peste mine. Și-atunci, ya Ali Baba, ai să vezi tu cât face ca un amărât de împielițat ca

tine să se pună în drumul unor preaputernici jupani!“ Așa că, după ce chibzui astfel, Ali Baba se mulțumi să-i urmeze cu ochiul pe călăreții cei înfricoșători, până ce-i pierdu din vedere. Și numai după o bună bucată de vreme de când ei pieriseră și de când toată pădurea intrase iarăși într-o tăcere liniștitoare, se hotărî și el, într-un sfârșit, să se dea jos din pom, și și-atunci cu o sumedenie de griji și tot răsucindu-se ba la dreapta, ba la stânga, pe măsură ce cobora de pe o creangă mai de sus pe o creangă mai de jos.

Iar când ajunse pe pământ, Ali Baba se îndreptă înspre stânca aceea, da binișor-binișor și numai în vârful picioarelor, ținându-și răsuflarea. Și tare ar fi vrut mai întâi să se ducă să-și caute măgarii și să se liniștească în privința lor, dat fiind că aceștia erau toată averea lui și toată pâinea copiilor săi. Ci un imbold nemaiîncercat până atunci i se aprinsese în inimă la tot ce văzuse și la tot ce auzise din vârful copacului. Și-apoi, îl mâna neabătut ursita lui înspre primejdia aceea.

Or, când ajunse dinaintea stâncii, Ali Baba o cercetă de sus până jos și o văzu netedă și fără de nicio crăpătură în care să fi putut să strecori baremi un ac. Și își zise: „Ci chiar aci au intrat cei patruzeci, și cu chiar ochii mei i-am văzut când au pierit înăuntru! Ya Allah! Ce pișicherlâc! Și cine știe ce-or fi intrat să facă în hruba asta, poprită cu tot soiul de talismanuri de care eu habar n-am!“ Pe urmă cugetă: „Pe Allah! da țin minte limpede vraja cu care se deschide și vraja cu care se închide! Ce-ar fi de le-aș încerca oleacă, numai ca să văd dacă din gura mea au puterea pe care o au din gura acelui tâlhar înfricoșător și uriaș!“

Și, uitându-și de toate sfiiciunile de până aci, și mânat de glasul triștei lui, Ali Baba, tăietorul de lemne, se întoarse înspre stâncă și rosti:

– Susam, deschide-te!

Și măcar că cele trei vorbe fuseseră rostite cu glas cam îndoielnic, stânca se despică și se deschise larg. Și Ali Baba, într-o înfricoșare până peste poate, tare ar mai fi vrut să dea dosul la toate celea și să-și sloboadă picioarele în vânt; ci puterea ursitei lui îl țintui dinaintea deschizăturii și îl sili să se uite înăuntru. Și, în loc să vadă acolo vreo gropniță de neguri și de spaime, rămase până peste măsură de uluit când văzu cum se așterne dinainte-i o hrubă largă, ce da de-a dreptul într-o sală mare, cu bolta cioplită chiar în stâncă și străluminată din belșug prin niște despicături piezișe teșite în tavan. Așa că se hotărî să pună un picior dinaintea altuia și să intre în locul acela care, la cea dintâi privire, nu avea anume nimic înfricoșător. Rosti așadar vorbele mântuitoare: „În numele lui Allah, Multîndurătorul și Multiertătorul!" care îl mai îmbărbătară, și păși fără să tremure prea tare în sala boltită. Și, de cum ajunse acolo, văzu cele două jumătăți ale stâncii cum se împreună la loc fără niciun scârțâit și închizând cu totul intrarea; fapt care îl cam tulbură, oricum, dat fiind că statornicia în cutezanță nu era tocmai partea lui cea mai tare. Da chibzui că are să poată mai pe urmă, cu ajutorul vorbelor magicești, să facă a se deschide dinainte-i toate porțile. Și-atunci se lăsă ispitit să cerceteze în liniște deplină cele ce i se înfățișau înaintea ochilor.

Și văzu peste tot de-a lungul zidurilor, stivuite până sus la boltă, grămezi-grămezi de mărfuri scumpe, și viguri de mătăsării și de atlazuri, și saci cu merinde pentru gură, și lăzi mari pline ochi cu gologani de argint, și altele pline cu drugi de argint, și altele pline cu dinari de aur și cu drugi de aur, puse în șir. Și întrucât toate lăzile acelea și toți sacii nu fuseseră îndeajuns spre a cuprinde toate bogățiile adunate acolo, podeaua era și ea plină cu

mormane de aur, de giuvaieruri și de argintării, de nici nu mai știau picioarele unde să calce ca să nu se taie în vreo năstrăpată ori să nu se afunde în vreo grămadă de dinari sclipitori. Și Ali Baba, care în viața lui nu văzuse culoarea aurului, ba nici măcar mireasma nu i-o știa, se minuna până peste marginile minunării. Și dacă văzu acele comori grămădite acolo, înșirate la nimereală, și acele odoare fără de număr, de până și cu cel mai mic dintre ele s-ar fi putut împodobi din belșug saraiul unui sultan, își zise că trebuie să fie nu ani, ci veacuri de când peștera aceea slujea totodată și de tainiță și de adăpost la neamuri din neamuri de hoți, fii de hoți, coborâtori din cei care prădaseră cetatea Babilonului.

Când se mai dezmetici oleacă din buimăceală, Ali Baba își zise: „Pe Allah, ya Ali Baba, iacătă că soarta ta ia un chip luminat și te mută de lângă măgarii și de lângă lemnele tale în mijlocul unui noian de aur cum n-au mai văzut decât strălucitul Soleiman și Iskandar Cel cu Două Coarne! Și afli deodată vorbele cele vrăjitorești, și te slujești de puterile lor, și faci să ți se deschidă porțile de piatră și peșterile cele de poveste, o, binecuvântatule tăietor de lemne! Asta-i o mare milă a Atoateîmpărțitorului, carele te face astfel stăpân peste comorile adunate din tâlhării de neamurile de hoți și de haramini. Și dacă s-a întâmplat așa, asta-i anume pentru ca să poți să fii de-aci înainte, cu toți ai tăi, la adăpost de nevoie și ca să slujească la o treabă bună aurul furtișagurilor și al jafurilor!"

Și punându-și sufletul în tihnă cu judecata aceasta, Ali Baba cel sărac se aplecă înspre un sac cu merinde, îl goli de ce se afla în el și îl umplu apoi numai cu dinari de aur și cu alți gălbiori bătuți, fără să se atingă de argint ori de alte lucruri de preț. Și își aburcă sacul pe umeri și îl duse la capătul hrubei. Pe urmă se întoarse în sala

cea boltită și umplu la fel încă un sac, și încă un sac, și mulți alți saci, atâția cât socoti el că putea să care fără a-i beteji pe cei trei măgari ai lui. Și când sfârși se întoarse înspre intrarea peșterii și zise:

– Susam, deschide-te!

Și tot atunci cele două laturi ale intrării de stâncă se și traseră larg la o parte, iar Ali Baba dete fuga să-și caute măgarii și să-i aducă la gura peșterii. Și îi încărcă cu sacii pe care avu grijă să-i ascundă dibaci, punând deasupra lor o grămadă de crengi. Și, după ce isprăvi treaba aceasta, rosti vorbele pentru închiderea stâncii, iar cele două jumătăți de piatră se alipiră numaidecât.

Atunci Ali Baba își mână din urmă măgarii încărcați cu aur, îndemnându-i cu un glas plin de cinstire, și nu coperindu-i cu blestemele și cu sudalmele tunătoare cu care îi firitisea de obicei, când își trăgănau picioarele. Întrucât dacă Ali Baba, ca toți mânătorii de măgari, își împodobea asinii cu sudalme ca: „o, legea zebbului tătâne-tău!“, ori „parascovenia soră-tii!“, ori „fecior de giuvangiu!“, ori „marfă de codoș“, de bună seamă că nu o făcea spre a-i batjocori, întrucât îi erau tot atât de dragi ca și copiii lui, ci o făcea numai spre a-i îndemna să fie cuminți. Da de data aceasta simți că nu putea, cu tot temeiul, să-i împodobească cu asemenea blagosloveli, de vreme ce cărau în spinare mai mult aur decât se afla în haznaua sultanului. Și fără a-i boscorodi în vreun chip, luă cu ei calea spre cetate...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute cincizeci și treia noapte

Urmă:

... Și fără a-i boscorodi în vreun chip, luă cu ei calea spre cetate.

Or, când ajunse dinaintea casei lui, găsi poarta încuiată pe dinlăuntru cu drugul cel mare de lemn și își zise: „Ce-ar fi să încerc asupra ei puterea vrăjii?" Și rosti: „Susam, deschide-te!" Și numaidecât poarta, desfăcându-se din zălogul ei, se deschise larg. Iar Ali Baba, fără a-și vesti în niciun fel venirea, intră cu măgarii în bătătura cea strâmtă a casei sale. Și spuse, întorcându-se către poartă: „Susam, închide-te!" Și poarta, răsucindu-se în țâțâni, se prinse fără niciun zgomot în zăvor. Și, în felul acesta, Ali Baba se încredință că de aci înainte era stăpân pe o taină fără de asemuire, dăruită cu o putere vrăjită, a cărei dobândire nu-i ceruse alt preț decât spaima cea trecătoare datorată mai degrabă chipurilor crunte ale celor patruzeci.

Când nevasta lui Ali Baba văzu măgarii în curte și pe Ali Baba trudindu-se să-i despovăreze, dete fuga bătându-și palmele una de alta și strigă:

– O, bărbate, cum ai făcut de-ai deschis poarta, pe care chiar eu am încuiat-o cu zăvorul? Numele lui Allah fie asupra noastră a tuturora! Și ce aduci, în ziua aceasta binecuvântată, în sacii aceștia mari și așa de grei, pe care nu i-am mai văzut în casa noastră?

Iar Ali Baba, fără a răspunde la întrebarea dintâi, spuse:

– Sacii ne vin de la Allah, bre femeie. Ci hai de mă ajută să-i car în casă, și nu mă tot bârâi cu întrebări despre porți și despre zăvoare.

Iar soția lui Ali Baba, strunindu-și nedumerirea, se duse să-l ajute a aburca sacii în spinare și a-i căra, unul câte unul, înlăuntrul casei. Și cum îi tot pipăia de fiecare

dată, simți că în ei se aflau bani, și gândi că banii aceia or fi fiind niscaiva bani vechi de aramă sau ceva asemenea. Și descoperirea aceasta, măcar că tare neîntreagă și cu mult alături de adevăr, îi aruncă sufletul într-o mare îngrijorare. Și până la urmă îi intră în cap că bărbatu-său s-o fi înhăitat cu niscaiva hoți ori cu alți inși de soiul acesta, altminteri cum să priceapă ea de unde veneau atâția saci plini cu bani? Încât, după ce toți sacii fură cărați în casă, femeia nu mai putu să se stăpânească și, izbuncind deodată, începu să se bată peste obraji cu amândouă mâinile și să-și sfâșie hainele, strigând:

– O, păcatele noastre! O, pieire fără de mântuire a copiilor noștri! O, ștreangul ne paște!

Când auzi țipetele și văicărelile nevesti-sii, Ali Baba fu cuprins de o supărare până peste poate și răcni la ea:

– Ștreangu-n ochiul tău, o, alimănito! Ce te-a apucat de cucuvești așa a cobie? Și ce ai, de vrei să tragi asupra capetelor noastre osânda hoților?

Ea spuse:

– Năpasta are să intre în casă odată cu sacii ăștia de bani, o, fiu al socrului meu! Pe viața mea și a ta, repede-te de-i pune îndărăt pe spinarea măgarilor și du-i departe de aci. Întrucât inima mea nu mai are tihnă de când îi știe în casa noastră!

El răspunse:

– Bătu-le-ar Allah pe muierile cele fără de minte! Văd bine, o, fiică a socrului meu, că ți se năzărește cum că aș fi furat sacii! He, he, schimbă-ți socoata și înseninează-ți ochii, întrucât ne vin de la Cel-Atoateîmpărțitorul, carele m-a mânat să-mi găsesc norocul astăzi în pădure. Și am să-ți și povestesc cum a fost cu norocul acesta, da nu până n-am să golesc sacii, ca să-ți arăt ce se află în ei.

Și Ali Baba, luând sacii de un capăt, îi goli unul câte unul pe rogojină. Și valurile de aur curseră zuruind și revărsând

potoape de flăcări în odaia amărâtă a tăietorului de lemne. Și Ali Baba, mândru că o vedea pe nevastă-sa năucă de priveliștea aceea, se așeză pe grămada de aur, își strânse picioarele sub el și zise:

– Acum ian ascultă-mă, o, femeie!

Și îi tărăși toată întâmplarea de la început până la sfârșit, fără a sări niciun amănunt. Ci nu ar fi de niciun folos s-o mai spunem o dată.

Când auzi istorisirea întâmplării, nevasta lui Ali Baba simți în inima ei cum spaima face loc unei bucurii mari, și se dezdănui și se însenină și zise:

– O, zi de lapte, o, zi de albeață! Mărire lui Allah, cel carele a făcut să intre în casa noastră averile agonisite de cei patruzeci de tâlhari de drumul mare, și carele în felul acesta a întors înspre legiuire ceea ce fusese nelegiuire. El este Atoatedătătorul și Atoateîmpărțitorul!

Și se duse pe clipă pe dată și șezu jos pe vine dinaintea grămezii de aur, și se pregătea să înceapă a număra unul câte unul dinarii cei fără de număr. Ci Ali Baba începu să râdă și îi spuse:

– Ce faci acolo, o, sărmana de tine? Cum de socoți că ai putea să numeri toată grămada asta? Mai degrabă ridică-te și hai de-mi ajută să sap o groapă în cuhnie, ca să ascund cât mai repede tot aurul și să-i piară urmele. Că altminteri ne primejduim rău să tragem asupra noastră lăcomia vecinilor și a vătafilor de la agie!

Ci soția lui Ali Baba, care în toate cele îndrăgea buna rânduială și care ținea morțiș să-și dea seama cât mai limpede despre grămada de bogăție ce le intra în casă în ziua aceea binecuvântată, răspunse:

– Nu, hotărât, nu vreau să preget a socoti aurul acesta. Că nu pot să-l las să intre în groapă până ce nu-l cântăresc ori nu-l măsor. Pentru aceea mă rog ție, o, fiu al socrului meu, dă-mi răgaz să mă duc să caut

vreo dimirlie pe la megieși. Și am să-l măsor, în vreme ce tu ai să sapi groapa. Și așa avem să putem cu bună chiverniseală să cheltuim ce este de trebuință și să știm ce rămâne de prisosință pentru copiii noștri!

Iar Ali Baba, măcar că socoteala i se părea cu totul de prisos, nu vroi să se împotrivească nevesti-sii într-o împrejurare atâta de plină de bucurie pentru ei toți, și îi spuse:

– Fie! Da du-te și întoarce-te repede, și mai ales ia bine seama să nu dezvăluiești taina noastră ori să scapi vreo vorbă cumva!

Și-așa că nevasta lui Ali Baba plecă să caute dimirlia cu pricina, și gândi că drumul cel mai scurt ar fi să se ducă să ceară una de la Kassim, fratele lui Ali Baba, care avea casa nu departe de acolo. Și intră la nevasta lui Kassim, bogătana și plina de îngâmfare, cea care niciodată n-ar fi catadicsit să poftească la vreo masă nici pe sărăcanul de Ali Baba și nici pe soția lui, dat fiind că aceștia nu aveau nici avere, nici sprijinitori, și cea care niciodată n-ar fi trimis niciun strop de dulce copiilor lui Ali Baba, pe la vreo sărbătoare ori vreun praznic, nici măcar nu le-ar fi cumpărat vreun pumn de năut, așa cum le cumpără cei bogați copiilor de oameni săraci. Și, după salamalecurile de datină, o rugă să-i împrumute o dimirlie pentru olecuță de vreme.

Când auzi vorba dimirlie, nevasta lui Kassim fu până peste poate de nedumerită, întrucât pe Ali Baba și pe soția lui îi știa tare săraci, și nu putea să priceapă la ce treabă le-ar fi folosind acea măsurătoare de care îndeobște nu se slujesc decât cei stăpâni pe hambare mari de grâne, pe când ceilalți se mulțumesc să-și cumpere grăunțele, pentru o zi sau pentru o săptămână, de pe la jitniceri. Încât, măcar că, fără de nicio îndoială, în alte împrejurări nu i-ar fi dat nimic, pe cine știe ce pricină,

acuma se simți prea arsă de zavistie spre a lăsa să-i scape prilejul de a-și mulțumi sufletul. Și-așa că îi spuse:

– Sporească-și Allah bunurile asupra capetelor voastre, o, mamă a lui Ahmad! Vrei o dimirlie mare sau una mai mică?

Ea răspunse:

– Mai degrabă mică, o, stăpâna mea!

Și soția lui Kassim se duse să aducă măsura cerută.

Or, nu degeaba femeia aceea fusese dobândită din vânzarea la codoșlâc – nu le-ar mai milui Allah pe poamele de soiul ei și prăpădi-le-ar pe toate viclenele! – căci, vrând cu orice preț să afle ce fel de grăunțe avea să măsoare ruda cea săracă, se sluji de un tertip dintre cele de care plodurile astea de lele au pururea între degetele lor. Așa că dete fuga de luă niște seu și mânji cu el frumușel fundul măsurii, pe dedesubt, pe partea pe care se pune jos o măsură ca aceea. Pe urmă se întoarse la cumnată-sa, cerându-și iertăciune că o făcuse să cam aștepte, și îi dete dimirlia. Iar soția lui Ali Baba se topi în mulțumiri, și îndemnă să se întoarcă acasă.

Și, dintru început, puse măsura în mijlocul grămezii de aur. Și începu s-o umple și apoi s-o deșerte oleacă mai încolo, trăgând pe perete, cu un tăciune, câte o dungă neagră de fiecare dată când o golea. Și tocmai când își isprăvea treaba, veni și Ali Baba, care la rându-i sfârșise de săpat groapa în cuhnie. Și nevastă-sa îi arătă pe perete dungile de cărbune, nemaiputând de bucurie, și îi lăsă în samă grija de-a îngropa tot aurul, iar ea plecă degrabă să ducă măsura îndărăt soției celei nerăbdătoare a lui Kassim. Și nu știa, săraca de ea, că un dinar de aur se lipise pe fundul măsurii, datorită seului vicleniei.

Îi dete așadar dimirlia îndărăt rudei bogate, vândute la codoșlâc, și îi mulțumi îndelung și îi spuse:

– Am vrut să mă țin de vorbă, o, stăpână a mea,

pentru ca nici altă dată bunăvoia ta să nu se istovească față de mine.

Și plecă în calea ei. Și-atâta cu soția lui Ali Baba!

Ci soția lui Kassim, vicleana, nu așteptă decât să dea dosul cumnată-sa, ca să și întoarcă dimirlia și să se uite pe fundul ei. Și rămase peste măsură de buimăcită când văzu un ban de aur lipit de seu, în loc de vreun bob de linte, de orz sau de ovăz. Și ca de șofran i se făcu pielea feței, și de smoală tare neagră culoarea ochilor. Și împietrită de zavistie și de pizmă mistuitoare i se făcu inima. Și strigă: „Prăpădul peste casa lor! Da de când au amărâții ăștia atâta aur de să-l cântărească și să-l măsoare cu dimirlia?“ Și, în mânia de nespus în care se afla, nu mai putu să aștepte ca soțul ei să se întoarcă de la prăvălie, ci își trimise slujnica să-l cheme în graba mare. Și de îndată ce Kassim, cu sufletul la gură, trecu pragul casei, muierea îl și întâmpină cu niște țipete sugrumate, de parcă l-ar fi prins tocmai când da să se mursăcească cu vreun tinerel.

Pe urmă, fără a-i da răgaz să priceapă ce e cu el în furtuna aceea, îi vârî sub nas dinarul cu pricina și răcni:

– Îl vezi! Na, ăsta nu-i decât ce-a scăpat de la nevolnicii aceia! A, tu te crezi bogat și te fudulești în fiecare zi că ai prăvălie și mușterii, pe când frate-tău nu are decât trei măgari drept toată partea lui pe lume! Schimbă-ți gândul, o, șeicule! Întrucât Ali Baba, vreascagiul ăla, mațe-goale ăla, nimicura nimicului ăla nu se mulțumește să-și socotească aurul ca tine: el îl măsoară cu stamboala! Pe Allah! îl măsoară cum își măsoară jitnicerul grânele!

Și, într-un potop de vorbe, de țipete și de vaicăre, îi povesti toată tărășenia și îl lămuri de ce tertip se slujise ca să afle taina cea uluitoare a bogăției lui Ali Baba. Și adăugă:

– Da asta nu e tot, o, șeicule! Tu acuma se cade să afli izvorul averii amărâtului de frate-tău, prefăcutul

ăla afurisit care face pe săracul și care prefiră banii cu dârmoanele și cu pumnii!

Auzind vorbele soției sale, Kassim nu se mai îndoi de adevărul bogăției lui frate-său. Și, departe de a se simți bucuros să-l știe pe fiul lui tătâne-său și al mumâne-sei la adăpost de aci înainte de orice nevoie, și să se voioșească de norocul aceluia, fu cuprins de o pizmă otrăvită și simți cum crapă fierea...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute cincizeci și patra noapte

Urmă:

... fu cuprins de o pizmă otrăvită și simți cum crapă fierea-n el de ciudă. Și se ridică pe clipă pe dată și dete fuga la frate-său să vadă cu chiar ochii lui ceea ce avea de văzut.

Și îl găsi pe Ali Baba, care încă mai ținea cazmaua în mână, cum isprăvea de ascuns aurul. Și, luându-l repede, fără a-i spune salamalecul de cuviință și fără a-i zice nici pe numele cel mare, nici pe numele cel mic, și nici purtându-se față de el ca față de un frate, întrucât de când se însurase cu poama cea îmbelșugată a codoșlâcului își uitase de această rudenie apropiată, îi spuse:

– A, care va să zică-așa, o, taică al măgarilor, faci pe ascunsul și pe tainicul cu noi! Bine, ține-te mai departe de sărăcia și de ticăloșia ta prefăcute, și arată-te calic dinaintea oamenilor, ca să-ți măsori aurul în cuibarul tău de păduchi și de ploșnițe așa cum își măsoară jitnicerul grânele!

Când auzi vorbele acestea, Ali Baba rămase până peste măsură de tulburat și de buimac, nu că era zgârcit ori afurisit, ci din pricină că se temea de răutatea și de lăcomia ochiului lui frate-său și al soției lui frate-său, și răspunse:

– Allah fie cu tine! habar nu am unde bați. Mai degrabă dă zor de dumirește-mă, și nu am să mă dovedesc lipsit nici de inimă deschisă față de tine, nici de simțăminte bune, măcar că de ani și ani ai uitat legătura de sânge dintre noi și îți întorci fața de la mine și de la copiii mei!

Atunci repezitul de Kassim zise:

– Nu e vorba de toate astea, Ali Baba! E vorba numai să nu te prefaci față de mine că habar n-ai de nimic, întrucât cunosc ce vrei tu să-mi ții ascuns!

Și arătându-i dinarul de aur încă uns de seu, îi spuse uitându-se la el ponciș:

– Câte dimirlii de dinari asemenea cu ăsta ai în hambarul tău, o, vicleanule? Și de unde ai furat tu atâta aur, ia spune, o, rușine a neamului nostru?

Pe urmă, în puține vorbe, îi dezvălui cum unsese nevastă-sa cu seu fundul dimirliei pe care le-o împrumutase, și cum banul acela de aur se brodise să se lipească acolo.

Dacă auzi vorbele fratelui său, Ali Baba pricepu că greșeala fusese săvârșită și că nu mai avea cum să fie îndreptată. Încât, fără a lăsa să i se mai depene un șir lung de întrebări, și fără a-i da fratelui său nici cel mai mărunt semn de uimire ori de supărare că se pomenea răzvedit, spuse:

– Allah e darnic, o, fratele meu! El ne trimite darurile sale până chiar a le dori noi! Preamărit fie El!

Și îi povesti, cu toate amănuntele, întâmplarea din pădure, da fără a-i dezvălui vorbele de vrajă. Și adăugă:

– Noi, o, fratele meu, suntem frați de un tată și de o mamă. Drept care tot ce este al meu este și al tău, și, dacă îmi faci hatârul de-a primi, aș vrea să-ți dăruiesc jumătate din aurul pe care l-am adus din peșteră!

Ci câinosul de Kassim, a cărui lăcomie era pe măsura ticăloșiei sale, răspunse:

– De bună seamă! e bine că aud asta! Ci vreau să știu și cum aș putea să intru chiar eu în stâncă, dacă mi-ar veni chef. Și mai cu seamă nu te sfătuiesc să mă înșeli, altminteri mă duc pe dată să te pârăsc la cadiu ca părtaș cu hoții. Și n-ai putea decât să pierzi dintr-un chelemet ca ăsta!

Atunci bunul Ali Baba, gândindu-se la soarta soției și a copiilor lui, dacă ar fi fost pârât și mai cu seamă îndemnat de firea lui cea împăciuitoare, decât de frica de amenințările unui frate cu inima amarnică, îi dezvălui cele trei vorbe ale vrăjii, atât pentru deschiderea porților, cât și pentru închiderea lor. Iar Kassim, fără să-i spună măcar o vorbă de mulțumire, îl părăsi pe dată, hotărât să se ducă și să pună gabja singur pe toată comoara din peșteră.

Așa că a doua zi până-n zori plecă la pădure, mânând de dindărăt zece catâri încărcați cu niște lăzi mari, pe care avea de gând să le umple cu agoniseala celei dintâi cercetări a lui. De altminteri hotărâse că, de îndată ce are să-și dea bine seama de zahereaua și de bogățiile strânse în tainiță, are să mai facă un drum cu un număr și mai mare de catâri, ba chiar, de-o trebui, cu un șir întreg de cămile. Și urmă, în toate privințele, arătările lui Ali Baba, care împinsese bunătatea până la a se prepune de călăuză, da care se văzuse alungat aprig de cele două perechi de ochi sfredelitori ai lui Kassim și ai soției sale, dobânda codoșlâcului.

Și ajunse în curând la poalele stâncii, pe care o cunoscu

dintre toate stâncile celelalte după înfățișarea ei lucie și după vârful ei încununat cu un copac mare. Și își ridică amândouă mâinile înspre stâncă și rosti: „Susam, deschide-te!“ Și stânca se și despică dintr-odată pe mijloc. Iar Kassim, care își legase catârii de copaci, intră în peșteră, și deschizătura se astupă la loc, în urma rostirii de închidere. Or, habar nu avea el ce îl aștepta acolo!

Și, dintru-ntâi, fu o uluire, la vederea atâtor bogății grămădite, a atâtor movili de aur și a atâtor giuvaieruri. Și îl năpădi și mai strașnic gândul de a fi el singur stăpân peste vistieria aceea de basm. Și văzu bine că i-ar trebui, ca să care tot, nu doar o caravană de cămile, ci toate cămilele laolaltă câte drumețesc de la marginile Chitaiului până la hotarele Iranului. Și își zise că de data următoare are să aibă grijă de toate cele de trebuință spre a întocmi de-adevăratelea o năvală de pradă, acum mulțumindu-se să umple cu aur bătut toți sacii pe care puteau să-i care cei zece catâri ai lui. Și, isprăvind treaba, se întoarse la hruba ce ducea înspre stânca de închidere și strigă: „Orz, deschide-te!“

Căci mangositul de Kassim, cu mintea pe de-a-ntregul prinsă de vederea comorii, uitase vorba pe care trebuia s-o rostească. Și fu așa spre pieirea lui cea fără de izbavă. Spuse, așadar, în mai multe rânduri: „Orz, deschide-te! Orzule, deschide-te!“ Ci stânca rămânea închisă. Atunci zise: „Ovăz, deschide-te!“ Și stânca nici nu se clinti. Atunci zise: „Bobule, deschide-te!“ Ci nicio crăpătură nu se ivi. Iar Kassim începu a-și pierde răbdarea și strigă dintr-un răsuflet: „Secară, deschide-te! – Meiule, deschide-te! – Năutule, deschide-te! – Mălai, deschide-te! – Hrișcă, deschide-te! – Grâu, deschide-te! – Măzărică, deschide-te!“

Ci poarta de piatră rămase închisă. Și Kassim, peste măsură de înfricoșat când pricepu că rămânea încuiat

acolo din pricină că uitase vraja, se apucă să înșiruie dinaintea stâncii neclintite toate numele de grâne și de felurite soiuri de semințe pe care mâna Atoatesămănătorului le-a aruncat pe fața câmpurilor, în pruncia lumii. Ci piatra rămânea nemișcată. Căci nevrednicul de frate al lui Ali Baba nu uitase, dintre toate semințele, decât numai o sămânță, și chiar pe aceea de care erau legate puterile cele vrăjite, susamul cel năzdrăvănesc.

Or, mai devreme sau mai târziu, și adesea mai devreme decât mai târziu, așa orbește soarta ținerea de minte a celor răi, îi văduvește de orice lumină și le ia văzul și auzul, din porunca Celui fără de margini puternic. Că Profetul – asupra-i fie binecuvântările și cel mai de seamă salamalec! – a spus, vorbind despre cei răi: „Allah le va lua îndărăt darul luminii sale și are să-i lase să bâjbâie prin bezne. Și-atunci, orbi, surzi și muți nu au să mai poată găsi calea îndărăt!" Iar altă dată Trimisul – aibă-l Allah întru milele sale cele mai de sus! – a spus despre aceia: „Inimile și urechile lor au fost pecetluite pe veci cu pecetea lui Allah, iar ochii lor au fost acoperiți cu o basma. Lor le este menit un chin înfricoșător!"

Așadar, când ticălosul de Kassim, care deloc nu se aștepta la acea întâmplare năprasnică, văzu că nu mai stăpânea vraja cea preaputernică, se porni să-și stoarcă mințile în toate chipurile spre-a o găsi, da cu totul degeaba, întrucât ținerea lui de minte se izbăvise pe veci de numele cel magicesc. Atunci, pradă spaimei și mâniei, lăsă acolo sacii plini cu aur și se apucă să străbată peștera în toate părțile, căutând vreo ieșire. Ci nu da peste tot decât de pereții de piatră lucie ai deznădejdii. Și, ca o fiară turbată ori ca o cămilă în călduri, spumega de o spumă de bale de venin și de sânge, și își mușca mâinile de deznădejde. Da asta nu fu nicidecum toată osânda

lui: întrucât îi mai rămânea și să moară! Ceea ce nu avea să zăbovească mult!

Într-adevăr, pe la ceasul prânzului, cei patruzeci de hoți se întoarseră la peșteră, după obiceiul lor de fiecare zi...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute cincizeci și cincea noapte

Urmă:

... Într-adevăr, pe la ceasul prânzului, cei patruzeci de hoți se întoarseră la peșteră, după obiceiul lor de fiecare zi. Și iacătă că văzură cei zece catâri legați de copaci și încărcați cu lăzi mari. Și numaidecât, la un semn al căpeteniei lor, își traseră crânceni iataganele din teacă și își repeziră caii în goana mare spre intrarea în peșteră. Și descălecară și începură să dea roată de jur împrejurul stâncii, ca să-l dibăcească pe insul ce putea să aibă acei catâri. Ci, cum căutările lor nu duceau la nimic, harambașa se hotărî să intre în peșteră. Ridică așadar iataganul înspre poarta cea nevăzută, rostind vraja, și stânca se și despărți în două jumătăți care lunecară fiecare înspre latura ei.

Or, Kassim cel închis, dacă auzise caii și strigătele de mirare și de mânie ale cârjaliilor, nu se mai îndoi de pieirea lui fără de scăpare. Ci întrucât îi era scump sufletul, vru să încerce a se izbăvi. Și se ghemui într-un colț, gata să se repeadă afară din cea dintâi clipită. Încât, de îndată ce cuvântul „susam“ fu rostit și el îl auzi, blestemându-și scurta-i ținere de minte, și de cum văzu că se crapă deschizătura, sări afară ca un berbec, cu capu-n

jos, și atâta de vajnic și cu atâta de puțină socotință, că-l izbi pe chiar căpetenia celor patruzeci, care căzu cât era de lung la pământ. Ci, în căderea lui, amarnicul acela cât un munte îl târî și pe Kassim după el, și îi înfipse o mână în gură și alta în pântece. Și tot atunci ceilalți tâlhari, sărind în ajutor, înșfăcară tot ce putură să înșface din prădătorul, din lacomul de Kassim, și tăiară cu iataganele tot ce înșfăcară. Și-așa, în mai puțin de-o clipeală de ochi, Kassim fu despicat de picioare, de mâini, de cap și de trunchi, și își dete sufletul până a apucă să se mărturisească. Întrucât așa îi fusese lui scris. Și-atâta cu el!

În ce-i privește pe hoți, apoi aceștia, de îndată ce își șterseră de sânge iataganele, intrară în peștera lor și găsiră, rânduiți lângă ieșire, sacii chivernisiți de Kassim. Și se grăbiră să-i golească acolo de unde fuseseră umpluți, și nu-și dădură seama de ceea ce lipsea, fiind luat de către Ali Baba. Pe urmă șezură jos roată ca să țină sfat și chibzuiră îndelung asupra întâmplării. Da, în neștiința în care se aflau că fuseseră pândiți de Ali Baba, nu izbutiră să ajungă a pricepe cum de putuse cineva să intre la ei, și se lehămețiră să mai cugete la un *ce* care nu avea niciun *ce*. Și așa că, după ce își descărcară pleanurile cele proaspete și înfulecară oleacă, socotiră mai bine să iasă din peșteră și să încalece iar, spre a se duce să bată drumurile și să jupoaie caravanele. Întrucât erau oameni trudnici, care nu prea îndrăgeau vorba lungă și taclalele. Ci avem să-i mai găsim, atunci când are să vină vremea.

Or, în ceea ce privește urmarea tuturor acestora, iacătă. Și, mai întâi, soția lui Kassim! A, blestemata aceea, care fusese pricina morții soțului ei, cel care, de altminteri, își binemerita sfârșitul! Întrucât viclenia acelei muieri, care născocise tertipul cu seul cel lipicios,

fusese nodul de început al căsăpirii de la sfârșit. Încât, neîndoindu-se că omul ei are să vină degrabă îndărăt acasă, pregătise un ospăț anume spre a-l sărbători. Ci dacă văzu că se lasă noaptea și că nu se ivește nici Kassim, nici umbră de Kassim, nici mireasmă de Kassim, fu până peste poate de speriată, nu că l-ar fi îndrăgit cumva peste măsură, ci că îi era de trebuință pentru viața și pentru lăcomia ei. Încât atunci când îngrijorarea îi ajunse până peste margini, se hotărî să se ducă la Ali Baba, ea, cea care până aci nu vroise a catadicsi vreodată să-i calce pragul. Plodul de lele! Intră cu un obraz întors și îi zise lui Ali Baba:

– Salamalecul fie asupra-ți, o, frate de seamă al soțului meu! Frații sunt îndatorați față de frații lor, și prietenii față de prieteni. Or, vin să te rog să mă liniștești asupra soartei fratelui tău, care s-a dus, precum știi, la pădure, și care, măcar că noaptea e târzie, nu s-a mai întors. Allah fie cu tine, o, chip al binecuvântării, du-te de vezi ce-a pățit în pădurea aceea!

Și Ali Baba, care era dăruit cu un suflet răzvedit de milos, împărtăși spaima soției lui Kassim și îi spuse:

– Depărteze Allah năpastele de la capul soțului tău, sora mea! Of, de-ar fi binevoit Kassim să asculte de sfatul meu frățesc, m-ar fi luat cu el să-i fiu călăuz! Da nu te îngrija peste măsură de zăbava lui; întrucât, fără de îndoială, o fi socotit că, spre a nu trage asupra-și luarea-aminte a trecătorilor, să nu se întoarcă în cetate decât târziu în noapte!

Or, o treabă ca aceea părea cu putință, măcar că, de-adevăratelea, Kassim nu mai era Kassim, ci șase ciosvârte de Kassim: două mâini, două picioare, un trunchi și un cap – pe care hoții le așezaseră chiar înlăuntrul bolții, pe după ușa de piatră, ca să înspaime cu vederea lor și să alunge cu duhoarea lor pe oricine ar mai fi avut

cutezanța să calce pragul oprit.

Așa că Ali Baba o liniști cât putu pe soția fratelui său și îi arătă că orice căutare nu ar fi dus la nimic la vremea aceea de noapte neagră. Și o pofti cu toată dragostea să-și petreacă noaptea în tovărășia lor. Iar soția lui Ali Baba o culcă în chiar patul ei, pe când Ali Baba o încredința că de cum or da zorii are să plece la pădure.

Și, într-adevăr, la întâia sclipire de zori, preabunul Ali Baba se și afla în bătătura casei, lângă cei trei măgari ai lui. Și plecă fără de zăbavă cu ei, după ce o îndemnase pe nevastă-sa s-o îngrijească și să n-o lase pe cumnată-sa să ducă lipsă de nimic.

Or, când ajunse la stâncă, Ali Baba trebui să-și mărturisească, nevăzând nicăieri catârii lui Kassim, că pesemne o năpastă s-o fi petrecut, mai cu seamă că nici prin pădure nu zărise nimica. Iar îngrijorarea lui nu avu decât să sporească atunci când văzu pământul, la poalele stâncii, pătat de sânge. Încât, nu fără o mare tulburare, rosti cele trei vorbe magicești ale deschiderii, și intră în peșteră.

Iar priveliștea celor șase bucăți de Kassim îi înfricoșă privirile și îi cutremură genunchii. Și era mai-mai să cadă pierit la pământ. Ci simțămintele pe care le avea pentru fratele său îl ajutară să-și biruiască tulburarea, și nu pregetă să facă tot ce-i sta în putere spre a se strădui să-și îndeplinească datorințele cele de pe urmă față de el, care oricum fusese musulman, și fusese feciorul aceluiași tată și al aceleiași mume. Și luă degrabă din peșteră doi saci mari în care puse cele șase ciosvârte din fratele său, trunchiul într-unul, iar capul cu amândouă mâinile și cu amândouă picioarele într-altul. Și încărcă sacii pe un măgar, coperindu-i bine cu crengi tăiate și cu lăstăriș. Pe urmă își zise că, dacă tot se afla acolo, nu era rău să se folosească de prilej spre a mai înșfăca vreo

doi saci cu aur, ca să nu-și lase măgarii să se întoarcă acasă cu samarul gol. Și-așa că puse pe ceilalți doi măgari niște saci plini cu aur, cu niște crengi și cu niște frunze deasupra, ca și întâia oară. Și, după ce porunci porții de piatră să se închidă la loc, luă calea îndărăt înspre cetate, plângând în sufletul său sfârșitul jalnic al lui frățâne-său.

Or, de cum ajunse în bătătura casei, Ali Baba o strigă ca să-l ajute la descărcatul măgarilor pe roaba sa Morgana. Or, Morgana era o copilă pe care Ali Baba și soția lui o culeseseră încă de pe când era mică și o crescuseră cu tot atâta grijă și cu tot atâta dragoste ca și când ar fi fost părinți ai ei buni. Iar fetița crescuse în casa lor, ajutând-o pe maica ei de suflet la gospodărie și făcând treabă cât zece inși. Și mai era și drăgălașă, dulce, îndemânatică, destoinică și spornică la tot felul de născociri cu care se puteau dovedi treburile cele mai anevoioase și cu care se puteau birui lucrurile cele mai amarnice.

Și de cum coborî, dintru-întâi sărută mâna tatălui ei de suflet și îi ură bun venit, cum avea obiceiul să facă de fiecare dată când el se întorcea acasă. Și Ali Baba îi spuse:

– O, Morgana, fata mea, astăzi să-ți văd eu iscusința, credința și tăcerea.

Și îi istorisi sfârșitul negru al lui frate-său, și adăugă:

– Iar acuma se află acolea, în șase bucăți, încărcat pe cel de al treilea măgar. Și în vreme ce eu am să sui să-i duc vestea întunecată necăjitei de văduve, tu să cugeți cum am face să-l îngropăm ca și cum ar fi murit de moarte bună, fără ca să poată careva să dibăcească adevărul adevărat!

Iar copila răspunse:

– Ascult și mă supun!

Și Ali Baba, lăsând-o să cugete la năpastă, sui la văduva lui Kassim.

Or, fața lui Ali Baba așa era de schimbată că, de cum îl văzu, soția lui Kassim se și porni pe niște urlete năprasnice. Și se gătea să-și zgârie obrajii, să-și smulgă părul și să-și sfâșie hainele. Ci Ali Baba știu să-i istorisească întâmplarea cu atâta gingășie, încât izbuti să abată țipetele și bocetele ce-ar fi stârnit vecinii și ar fi iscat tulburare în toată mahalaua. Și până a-i da răgaz să se dumirească de se cădea ori ba să nu urle, adăugă:

– Allah e darnic și mi-a hărăzit bogăție până peste trebuințele mele. Dacă, dar, în năpasta cea fără de leac care te-a lovit, mai poate să te aline ceva, iată-mă-s gata să împreun bunurile pe care Allah mi le-a trimis cu bunurile tale, și să te aduc de aci înainte în casa mea, ca să-mi fii cea de-a doua soție. Și ai să găsești astfel în mama copiilor mei o soră iubitoare și grijulie. Și avem să trăim laolaltă în liniște deplină, tăifăsuind despre bunătatea răposatului!

Și, după ce rosti acestea, Ali Baba tăcu, așteptând răspunsul. Iar Allah lumină în clipita aceea inima acelei văduve dobândite odinioară la codoșlâc, și o scutură de toate zavistiile ei. Întrucât El este cel Atotputernic! Iar muierea pricepu bunătatea lui Ali Baba și mărinimia lui, și primi să-i fie cea de a doua soție. Și chiar că, în urma acelui măritiș cu omul acela binecuvântat, ajunse și ea femeie de treabă. Și-așa cu ea!

Iar Ali Baba, care izbutise să curme astfel țipetele sfâșietoare și darea în vileag a tainei, o lăsă pe soția lui cea nouă în seama soției de dinainte, și coborî s-o caute pe tânăra Morgana.

Or, o găsi tocmai când se întorcea dintr-un drum făcut în cetate. Întrucât Morgana nu-și pierduse vremea degeaba, ci ticluise un gând întreg de urmat, în

împrejurarea aceea grea. Într-adevăr, fata dăduse fuga la dugheana neguțătorului de leacuri ce se afla peste drum, și ceruse un anume soi de teriac, bun la zviduirea bolilor ucigătoare. Iar neguțătorul îi dăduse teriacul, pe banii pe care i-i arătase, da nu fără a o fi întrebat mai întâi cine este bolnav în casa stăpânului ei. Iar Morgana îi răspunsese suspinând:

– O, păcatele noastre! fratele stăpânului meu Ali Baba a fost lovit de dambla și l-au adus la noi ca să fie îngrijit mai bine. Da nimenea nu pricepe nimic din boala lui! Stă înțepenit, cu fața de șofran; nu vorbește, nu vede și nu aude! Deie Allah, o, șeicule, să-l scoată teriacul din starea aceea rea.

Și vorbind astfel, aducea teriacul cu pricina, de care Kassim nu mai putea să se slujească, și tocmai venea să-l caute pe stăpânul ei Ali Baba.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute cincizeci și șasea noapte

Urmă:

... aducea teriacul cu pricina, de care Kassim nu mai putea să se slujească, și tocmai venea să-l caute pe stăpânul ei Ali Baba. Și, în câteva vorbe, îi împărtăși ceea ce socotea să facă. Iar el îi încuviință gândul și îi mărturisi toată minunarea pe care o simțea față de ticluiala ei.

Într-adevăr, a doua zi, vrednica Morgana se duse iar la neguțătorul de leacuri și, cu fața scăldată în lacrimi, și cu multe suspine și sughițuri, îi ceru un anume lictar,

ce nu se dă de obicei decât celor pe moarte, fără de nădejde. Și plecă, spunând:

– Vai de noi și de noi! dacă nici leacul acesta nu face nimic, s-a dus!

Și avu grijă, totodată, să spună la toată lumea din mahala despre închipuita stare fără de izbavă a lui Kassim, fratele lui Ali Baba. Încât, a doua zi, în zori, când oamenii din mahala fură sculați deodată de niște țipete sfâșietoare și jalnice, nu se îndoiră că țipetele n-ar fi fost scoase de soția lui Kassim, de soția fratelui lui Kassim, de tânăra Morgana și de toate femeile rubedenii, spre a vesti moartea lui Kassim.

Or, estimp, Morgana își vedea mai departe de treaba ei.

Într-adevăr, își zisese: „Fata mea, nu-i destul să faci a fi luată o moarte năprasnică drept o moarte firească, ci-i vorba să abați o primejdie și mai mare! Și-anume să nu lași oamenii să vadă cum că răposatul e ciopârțit în șase bucăți! Altminterea ulciorul nu are să rămână fără de țăcnitură!“

Și fără a zăbovi, dete fuga la un cavaf bătrân din mahala, care nu o cunoștea, și, după ce îi ură salamaleikum, îi puse în mână un dinar de aur și îi spuse:

– O, șeicule Mustafa, ne este de trebuință astăzi mâna ta!

Iar bătrânul cârpaci, care era un moșnegel plin de viață și de voioșie, răspunse:

– O, zi binecuvântată de lumina venirii tale, o, chip de lună! Grăiește, o, stăpână a mea, iar eu am să-ți răspund pe capul și pe ochii mei!

Și Morgana spuse:

– O, moșule Mustafa, ridică-te și hai cu mine. Ci mai întâi, dacă binevoiești, ia tot ce este de trebuință pentru cusutul pielii!

Iar după ce moșneagul făcu ceea ce i se ceruse, fata luă o basma și i-o legă deodată peste ochi, spunându-i:

– Fără de asta nu se poate! Fără de asta nu se poate nimic!

Ci el strigă:

– Du-te, tu fată! Pentru un dinar, vrei să mă lepăd de credința părinților mei, ori să făptuiesc cine știe ce ticăloșie sau cine știe ce nelegiuire năprasnică?

Ci ea îi spuse:

– Alungat fie Cel-Viclean, o, șeicule! Cugetul tău să stea pe pace! Nu-ți fie frică de una ca asta, întrucât nu e vorba decât de o treabă de cusătură!

Și, spunând acestea, îi mai strecură un gălbior în palmă, care îl îndupleca s-o urmeze.

Și Morgana îl luă de mână și îl duse, legat la ochi, în pivnița casei lui Ali Baba. Și acolo îi scoase legătura și, arătându-i trupul răposatului, pe care îl alcătuise iar, punând cele șase bucăți la locul lor, îi spuse:

– Vezi acum că anume spre a te pune să coși laolaltă cele șase bucăți de colea mi-am luat osteneala să te aduc de mână!

Și cum șeicul se da îndărăt înfricoșat, isteața de Morgana îi strecură în mână alt galben și îi mai făgădui unul, dacă treaba va fi făcută repede. Fapt ce-l îndupleca pe papucar să se aștearnă pe treabă. Și, când bătrânul isprăvi, Morgana îl legă iarăși la ochi și, după ce îi dete răsplata făgăduită, îl scoase din pivniță și îl duse îndărăt până la ușa prăvăliei lui, unde îl lăsă, după ce îi desfăcu vederea. Iar fata zori îndărăt acasă, întorcând capul din când în când ca să vadă de se ține după ea cavaful.

Și de cum ajunse, ridică trupul cel încherbărat al lui Kassim, îl înmiresmă cu tămâie și îl stropi cu mirodenii și, ajutată de Ali Baba, îl înfășură în giulgiu. După care, pentru ca oamenii care lucraseră năsălia poruncită să nu poată dibaci nimic, se duse să ia chiar ea năsălia

și o plăti gras. Apoi, tot ajutată de Ali Baba, puse în raclă trupul și acoperi totul cu șalurile și cu pânzeturile cumpărate anume.

Estimp, imamul și ceilalți slujitori de la geamie sosiră și patru dintre vecinii strânși acolo încărcară năsălia pe umeri. Iar imamul porni în fruntea alaiului, urmat de cititorii din *Coran*. Iar Morgana mergea în urma purtătorilor plângând întruna, scoțând țipete jalnice, bătându-se amarnic în piept și smulgându-și părul, pe când Ali Baba încheia șirul, însoțit de vecinii ce se desprindeau pe rând de lângă el spre a-i schimba din vreme în vreme și a-i ușura pe ceilalți purtători ai raclei; și tot așa până ce ajunseră la mecet, pe când în casa lui Ali Baba muierile adunate pentru slujba mortului își îngemănau bocetele și umpleau toată mahalaua cu țipete înfricoșate. Și astfel adevărul acelei morți rămase cu grijă la adăpost de orice dare în vileag, fără ca nimeni să poată avea nici cea mai mică bănuială despre întâmplarea cea neagră. Și-atâta cu toate astea!

Cât despre cei patruzeci de hoți, d-apoi aceia, din pricina celor șase ciosvârte de Kassim părăsite în peșteră, se feriseră vreme de o lună să mai dea pe la ascunzătoarea lor; iar când se întoarseră în peșteră, rămaseră până peste măsură de uluiți că nu mai găsiră nici bucățile de Kassim, nici hoitul lui Kassim, nici nimic care, mai de aproape ori mai de departe, să aducă a așa ceva. Și, de data aceasta, cugetară temeinic la împrejurare, iar căpetenia celor patruzeci zise:

– O, fraților, am fost dibuiți, nu mai încape îndoială! Iar taina noastră a fost aflată. Și dacă nu ne străduim degrabă să găsim leacul, toate bogățiile noastre, pe care noi și străbunii noștri le-am strâns cu atâtea cazne și trude, au să ne fie în curând ridicate de părtașul hoțului pedepsit de noi. Așa că numaidecât, fără a pierde

vremea, după ce l-am făcut pe unul să piară, trebuie să-l facem și pe celălalt să piară. Odată hotărât, nu este decât numai o cale de-a ajunge la țintă, și anume: unul, și curajos și dibaci totodată, să se ducă în cetate străvestit în derviș venetic, să se slujească de toată iscusința lui și să afle ce este cu acela pe care l-am tăiat noi în șase bucăți, și să dibăcească în ce casă locuia. Da toate cercetările trebuie să se facă cu cea mai mare fereală, întrucât o vorbă mai mult ar putea să strice treaba și să ne piardă fără de izbavă. Încât socot că acela care s-ar împovăra cu sarcina aceasta se cade a se lega să se supună osândei cu moartea, dacă are să dea dovadă de ușurătate în îndeplinirea soliei lui!

Și numaidecât unul dintre haramini strigă:

– Mă leg eu pentru isprava aceasta, și primesc învoielile!

Iar bulibașa și soții îl firitiseră și îl acoperiră cu laude. Și el plecă străvestit în derviș.

Or, intră în cetate, și toate prăvăliile erau încă închise, din pricina ceasului prea de cu zori, afară de prăvălia șeicului Mustafa, cârpaciul. Iar șeicul Mustafa, cu sula în mână, lucra de zor să închipuiască un papuc din piele șofrănie. Și ridică ochii și îl zări pe dervișul ce se uita la el minunându-se cum lucrează, și care se grăbi să-i ureze salamaleikum. Iar șeicul Mustafa îi răspunse la salamalec, și dervișul se mărturisi minunat că-l vedea, la vârsta lui, cu niște ochi atâta de buni și cu niște degete atâta de îndemânatice. Iar bătrânul, tare măgulit, se umflă în gușă și răspunse:

– Pe Allah, o, dervișule, încă mai pot să bag ața în ac de la întâia încercare, ba pot și să cos în afundul unei pivnițe fără de lumină șase ciortane de mort!

Iar dervișul-tâlhar, auzind vorbele acelea, era cât peaci să se topească de bucurie, și își binecuvântă ursitoarea

care îl purtase pe drumul cel mai scurt la țelul dorit. Încât nu lăsă să-i scape prilejul și, prefăcându-se uimit, strigă:

– O, chip al binecuvântării, șase ciortane de mort? ce vrei să zici cu vorbele astea? Au nu care cumva din întâmplare o fi obiceiul în țara asta să se taie morții în șase bucăți, care pe urmă să fie cusute la loc? Și oare se face așa spre a vedea ce este înlăuntru?

Iar șeicul Mustafa, la cuvintele acestea, zâmbi a râde și răspunse:

– Nu, pe Allah, nu este asemenea obicei pe aici. Da știu eu ce știu, iar ce știu eu nimeni nu are să știe! Am pentru aceasta mai multe pricini, care de care mai întemeiate! Și-apoi limba mea-i cam scurtă în dimineața aceasta și nu prea vrea să dea ascultare zbegurilor tinerii mele de minte!

Iar dervișul-tâlhar începu să râdă la rându-i, atât din pricina chipului în care șeicul papucar își rostise parimiile, cât și ca să-i facă pe plac moșneagului. Pe urmă, făcându-se că-i strânge mâna, îi strecură în palmă un galben și adăugă:

– O, fiu de oameni meșteri la vorbă, o, moșule al meu, ferească-mă Allah să mă bag unde nu mă privește. Da dacă, în rostul meu de om străin și dornic să cunoască toate, aș vrea să-ți grăiesc, apoi aceasta ar fi de a-mi face hatârul să-mi spui unde se află casa în pivnița în care se aflau cele șase hartane ale mortului pe care l-ai cârpit.

Iar bătrânul cârpaci răspunse:

– Da cum aș putea, o, frunte de derviș, de vreme ce nici eu nu știu care-i casa aceea? Află, într-adevăr, că am mers până acolo legat la ochi, dus de o copilandră vrăjitoare, care a făcut ca lucrurile să se petreacă cu o iuțeală fără de pereche. Dreptu-i însă, fiule, că, dacă aș

fi iar legat la ochi, poate că aș izbuti să dibuiesc casa, călăuzindu-mă după anumite băgări de seamă pe care le-am făcut mergând și pipăind toate din drumul meu. Întrucât pesemne că știi, o, învățatule derviș, că omul vede și cu degetele tot atât de bine ca și cu ochii, mai cu seamă dacă nu are pielea aspră ca spinarea de crocodil. Și, în ce mă privește, am printre mușteriii cărora le încalț cinstitele picioare câțiva orbi mai limpede văzători, datorită ochiului pe care îl au în vârf la fiecare deget, decât afurisitul de bărbier care mă rade pe cap în fiece vinere, tăindu-mi pielea amarnic, lua-l-ar Allah...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute cincizeci și șaptea noapte

Urmă:

... am printre mușteriii cărora le încalț cinstitele picioare câțiva orbi mai limpede văzători, datorită ochiului pe care îl au în vârf la fiecare deget, decât afurisitul de bărbier care mă rade pe cap în fiece vinere, tăindu-mi pielea amarnic, lua-l-ar Allah!

Iar dervișul-tâlhar strigă:

– Binecuvântat să fie sânul care te-a alăptat, și deie Allah să mai poți încă multă vreme să bagi firul în ac și să încalți preacinstitele picioare, o, șeic de bunăvestire! Hotărât, nu doresc decât să mă supun călăuzelii tale, ca să încerci a da de casa în pivnița la care se petrec niște lucruri atâta de minunătoare!

Atunci șeicul Mustafa se hotărî să se ridice, iar dervișul îl legă la ochi și îl duse de mână în uliță, pe urmă

merse pe lângă el, când călăuzindu-l, când lăsându-se călăuzit, pe pipăitelea, până chiar la casa lui Ali Baba. Iar șeicul Mustafa zise:

– Aici este, hotărât, și nu altundeva. Cunosc casa după duhoarea de balegă de măgar pe care o revarsă, și după piatra asta de colea, de care mi-am zdrelit piciorul întâia dată!

Și hoțul, peste măsură de bucuros, se repezi, până a nu-i dezlega năframa papucarului, să facă un semn pe poarta casei, cu o bucată de tibișir pe care o avea la el. Pe urmă îl desfăcu la ochi pe călăuzul său, îl răsplăti cu încă un galben, și se despărți de el, după ce îi mulțumi și îi făgădui că nu are să cumpere papuci decât numai de la el, câte zile o mai trăi. Și luă grabnic drumul îndărăt înspre pădure, spre a se duce să dea știrea despre cele ce aflase căpeteniei celor patruzeci. Ci nu știa că da fuga drept spre a-și vedea capul cum îi zboară de pe umeri, așa cum are să se arate mai încolo.

Într-adevăr, când destoinica de Morgana ieși să se ducă după niște cumpărături, zări pe poartă, la întoarcerea ei de la suk, semnul cel alb pe care dervișul-hoț îl făcuse acolo. Și îl cercetă cu luare-aminte, și cugetă în sufletul ei grijuliu: „Semnul nu s-a făcut singur pe poarta noastră! Iar mâna care l-a făcut nu poate să fie decât o mână vrăjmașă! Așa că se cade a abate vrăjile, încurcând isprava." Și dete fuga să caute o bucată de tibișir, și făcu câte un semn aidoma, în același loc, pe porțile de la toate casele de pe uliță, atât pe dreapta cât și pe stânga. Și ori de câte ori făcea un semn, rostea în minte, ca înspre făptuitorul semnului dintâi: „Cinci degete ale mele în ochiul tău stâng, și celelalte cinci în ochiul tău drept!" Întrucât știa că nu se află vrajă mai tare spre a abate puterile cele nevăzute, spre a te feri de farmece și spre a face să cadă îndărăt pe capul descântătorului năpastele

puse la cale și gata de a se înfăptui.

Încât a doua zi, când îndrumați de fârtatele lor intrară doi câte doi în cetate spre a năvăli în casa însemnată cu tibișir, haraminii rămaseră peste măsură de mirați și de nedumeriți băgând de seamă că toate porțile caselor din mahala purtau același semn, aidoma. Și dădură zor, la un semn al harambașei, să se întoarcă la peștera din pădure, spre a nu stârni luarea-aminte a trecătorilor. Și când se văzură iar laolaltă, îl târâră în mijlocul roatei alcătuite de ceata lor pe hoțul-călăuz, care se dovedise atâta de ușuratic, îl osândiră la moarte și, pe dată, la semnul dat de căpetenie, îi retezară capul.

Or, cum pedeapsa hotărâtă pentru făptuitorul dintâi al isprăvii ajunsese mai grabnică decât oricând, un alt hoț se mărturisi gata să plece în iscoadă. Și dorința fiindu-i primită de către căpetenie, se duse în cetate, luă legătura cu șeicul Mustafa, îl puse să-l îndrume până dinaintea casei prepuse a fi casa cu cele șase hartane cusute, și făcu un semn roșu pe poartă, într-un loc mai ascuns. Pe urmă se întoarse la peșteră. Ci el nu știa că un cap însemnat cu săritura cea neagră nu poate să facă decât săritura aceea și nu alta.

Într-adevăr, când hoții, călăuziți de fârtatele lor, ajunseră pe ulița lui Ali Baba, găsiră toate porțile cetluite cu semnul cel roșu, chiar în același loc, întrucât iscusita de Morgana, presimțind ea ceva, se dovedise tot atâta de grijulie ca și întâia dată. Și, la întoarcerea în peșteră, călăuzul trebui să îndure, în ceea ce privește căpățâna lui, aceeași soartă ca și cel de dinaintea sa. Ci aceasta nu ajută întru nimic la a-i lumina pe hoți cum e treaba, și nu sluji decât ca să împuțineze ceata cu doi dintre haidamacii ei cei mai neînfricați.

Încât, după ce cugetă asupra întâmplărilor o bună bucată de vreme, bulibașa ridică fruntea și își zise:

„De-acuma încolo n-am să mă mai bizuiesc decât pe mine!" Și plecă singur la cetate.

Or, el nu făcu precum făcuseră ceilalți. Întrucât, după ce șeicul Mustafa îi arătă casa lui Ali Baba, nu-și mai pierdu vremea să însemneze poarta cu vreo cridă – roșie, ori albă, ori albastră – ci se uită cu luare-aminte spre a-și întipări bine în minte așezarea ei, dat fiind că pe dinafară era aidoma la înfățișare cu toate casele vecine. Și, odată cercetarea aceea isprăvită, se întoarse în pădure, îi adună pe cei treizeci și șapte de hoți rămași în viață și le spuse:

– Făptașul pagubei care ne-a fost pricinuită este dibuit, întrucât acuma îi cunosc bine casa. Și, pe Allah! pedeapsa lui are să fie o pedeapsă amarnică. Iar voi, flăcăii mei, aduceți-mi degrabă aici treizeci și opt de chiupuri mari de pământ ars, smălțuite pe dinlăuntru, cu gâtul larg și cu pântecele gros. Iar aceste treizeci și opt de chiupuri să fie goale, afară numai de unul, pe care să-l umpleți cu ulei de măsline. Și aveți grijă să fie toate fără de nicio plesnitură. Și întoarceți-vă fără de zăbavă.

Iar hoții, deprinși a îndeplini fără de cârtire poruncile căpeteniei lor, răspunseră că ascultă și că se supun, și dădură fuga să rostuiască din sukul de oale cele treizeci și opt de chiupuri cu pricina, și să le aducă bulibașei, puse în cumpănă două câte două pe caii lor.

Atunci harambașa le spuse haraminilor:

– Puneți-vă hainele și intrați fiecare în câte un chiup, nepăstrând asupra-vă decât armele, turbanul și papucii!

Iar cei treizeci și șapte de hoți, fără a scoate o vorbă, se cocoțară doi câte doi pe spinarea cailor care purtau chiupurile. Și cum fiecare cal ducea câte două chiupuri, unul pe dreapta și altul pe stânga, fiecare hoț se lăsă să alunece în câte un chiup, în care pieri cu totul. Și se

pomeniră astfel făcuți grămadă, cu picioarele înghesuite sub ei și cu genunchii la gură, în chiupuri, ca în cea de-a douăzecea zi niște puișori de găină în ouăle lor. Și, încăpuiți așa, țineau un iatagan într-o mână și o măciucă în mâna cealaltă, cu papucii chitiți frumos sub fundurile lor. Iar cel de-al treizeci și șaptelea hoț făcea la fel pe partea cealaltă și în cumpănă față de chiupul umplut cu ulei.

După ce hoții sfârșiră de a se așeza în chiupuri într-un chip cât mai puțin stânjenitor, căpetenia veni de-i cercetă pe rând și astupă gura chiupurilor cu niște foi de palmier, așa fel ca să nu se vadă ce se află în ele, da totodată să îngăduie oamenilor să răsufle în voie. Și pentru ca niciun fel de bănuială să nu se poată isca în mintea trecătorilor asupra celor ce se aflau în oluri, luă ulei din chiupul cel plin și unse frumușel cu el pe dinafară pereții chiupurilor cele noi. Și când treaba fu rostuită astfel, căpetenia hoților se străvesti în haine de negușător de ulei și, mânând înspre cetate caii ce purtau o marfă închipuită, se făcu frunte a acelei caravane.

Or, Allah îi meni bună pace și ajunse fără de necazuri, pe înserate, chiar dinaintea casei lui Ali Baba. Și de parcă toate anevoințele s-ar fi dezlegat de la sine, nu avu nicio bătaie de cap spre a-și împlini scopul ce-l aducea să bată la poartă, întrucât Ali Baba însuși sta jos pe prag, revenindu-se în tihnă înainte de rugăciunea de seară...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute cincizeci și opta noapte

Urmă:

... întrucât Ali Baba însuși sta jos pe prag, revenindu-se în tihnă înainte de rugăciunea de seară. Iar căpetenia hoților se repezi să oprească șirul de cai, veni dinaintea lui Ali Baba și îi spuse, după salamalecuri și după urături:

– O, stăpâne al meu, robul tău este negutător de ulei, și nu știe unde să se ducă să mâneze în noaptea aceasta, într-o cetate în care nu cunoaște pe nimeni. Nădăjduiește, dar, de la mărinimia ta, că, în numele lui Allah, ai să-i îngădui găzduire până mâine dimineață, lui și vitelor lui, în bătătura casei tale!

Dacă auzi rugămintea aceea, Ali Baba își aduse aminte de când era și el om sărac și când îndura nemila, și inima i se înmuie pe dată. Și, departe de a-l cunoaște pe căpetenia hoților pe care odinioară în pădure îl văzuse și îl auzise, se ridică în cinstea lui și îi răspunse:

– O, negutătorule de ulei, fratele meu, fie-ți casa mea odihnitoare și deie Allah să-ți găsești aici tihnă și neamuri.

Și, spunând acestea, îl luă de mână și îl aduse, cu caii lui, în curte. Și chemă pe Morgana și pe încă un rob și le porunci să-l ajute pe oaspetele de la Allah să descarce chiupurile și să dea de mâncare vitelor. Iar când chiupurile fură orânduite frumos în fundul curții, și caii legați de-a lungul zidului, fiecare la gât cu câte un sac plin de orz și de ovăz, Ali Baba, tot plin de bunătate și de voioșie, îl luă iarăși pe oaspete de mână și îl duse în casă, unde îl pofti să stea la locul de cinste, și șezu și el alături, spre a mânca de cină. Și după ce amândoi mâncară și băură și dădură mulțumire lui Allah pentru milele lui, Ali Baba nu vroi să-și stânjenească oaspetele, ci se sculă spunându-i:

– O, stăpâne al meu, casa mea este casa ta, iar ceea ce se află în casă este al tău.

Or, pe când el da să plece, neguțătorul de ulei, care era căpetenia hoților, îl opri spunându-i:

– Allah fie asupra-ți, o, gazdă a mea, arată-mi locul din preacinstita-ți casa unde îmi este îngăduit să dau tihnă lăuntrurilor mele și să-mi ușurez udul.

Și Ali Baba, arătându-i umblătoarea așezată tocmai în colțul bătăturii, chiar lângă locul unde erau înșiruite chiupurile, răspunse:

– Acolo este!

Și grăbi să se depărteze, spre a nu stânjeni treburile mistuirii ale neguțătorului de ulei.

Și căpetenia hoților chiar că nu pregetă să facă ceea ce avea de făcut. Da când sfârși, se duse la chiupuri și se aplecă peste fiecare spunând:

– Hei, tu, *Cutare*, de îndată ce ai să auzi chiupul în care te afli răsunând de piatra pe care am s-o arunc din locul unde sălășluiesc, să nu zăbovești a ieși și a da fuga la mine!

Și după ce le dete astfel oamenilor săi poruncă de ce trebuia să facă, se întoarse în casă. Iar Morgana, care îl aștepta cu un felinar în mână în ușa bucătăriei, îl duse la odaia ce-i fusese pregătită și-l lăsă singur. Iar el se grăbi, ca să fie bine odihnit atunci când aveau să-și pună în faptă isprava, să se întindă pe pat unde socotea să doarmă până la miezul nopții. Și nu zăbovi mult până ce să sforăie ca o căldare de spălătoreasă.

Și-atunci se întâmplă ceea ce era dat să se întâmple.

Într-adevăr, pe când Morgana se afla în bucătărie spălând de zor tăvile de bucate și crătițile, deodată lampa, din lipsă de ulei, se stinse. Or, tocmai că zahereaua de ulei din casă se isprăvise, și Morgana, care uitase să târguiască alta în ziua aceea, se amărî rău de necazul acela și îl strigă pe Abdallah, robul cel proaspăt al lui Ali Baba, și-i spuse și lui supărarea și încurcătura.

Ci Abdallah, izbucnind în râs, îi spuse:

– Pe Allah! o, Morgana, sora mea, cum de poți să spui că ne lipsește uleiul din casă câtă vreme în curte se află, chiar acuma, rânduite lângă zid, treizeci și opt de chiupuri pline cu ulei de măsline care, judecând după mireasma olurilor în care se află, trebuie să fie de soiul cel mai ales. A, sora mea, ochiul meu nu o mai zărește în seara aceasta pe Morgana cea iscusită, și cea destoinică, și cea plină de născociri!

Pe urmă adăugă:

– Mă duc îndărăt să mă culc, sora mea, ca să mă scol dimineață de cu zori, să-l însoțesc la hammam pe stăpânul nostru Ali Baba!

Și o lăsă, spre a se duce, nu departe de odaia negustorului de ulei, să sforăie ca un buhai de baltă.

Atunci Morgana, oleacă tulburată de vorbele lui Abdallah, luă vasul pentru ulei și se duse în curte, ca să-l umple de la unul din chiupuri. Și se duse la cel dintâi chiup, îl destupă și cufundă vasul pe gura deschisă. Și – o, vârtejire de lăuntruri, o, bulbucare de ochi, o, beregată precurmată! – vasul, în loc să intre în ulei, se lovi cu putere de ceva tare. Și acel ceva îl zgâlțâi; și ieși o voce care zise:

– Pe Allah! piatra pe care a aruncat-o bulibașa este pe puțin un pietroi! Haidem, acuma-i clipa!

Și scoase capul, și dete să iasă din chiup.

Și-așa! Or, ce făptură omenească, dacă ar da de o ființă vie într-un chiup, în loc să dea de ulei, nu și-ar închipui că vede cum i-a și venit ceasul cel de pe urmă al ursitoarei? Așa și tânăra Morgana, speriată rău în cea dintâi clipă, nu se putu opri să nu cugete: „M-am dus! Și toată lumea din casă s-a dus fără de izbavă!“ Ci iacătă că deodată năprăsnicia tulburării îi întoarse la loc toată iscusința și toată judecata. Și în loc de-a se apuca să

scoată niscaiva țipete înfricoșate și să facă zarvă, ea se plecă peste gura chiupului și spuse:

– Nu, nu, voinicule! Stăpânul tău doarme încă! Așteaptă să se scoale!

Încât Morgana, mintoasă cum era, pricepuse totul. Și spre a se încredința de năprăsnicia împrejurării, vroi să cerceteze toate chiupurile, măcar că încercarea nu era fără de primejdie; și se duse la fiecare, pipăi capul care se și ițea numaidecât ce astupătoarea era ridicată, și spuse fiecărui cap:

– Răbdare, și pe curând!

Și numără așa treizeci și șapte de capete de hoți bărboși, și văzu că numai cel de al treizeci și optulea chiup era plin cu ulei. Atunci își umplu în toată liniștea vasul și dete fuga să aprindă lampa, spre a se întoarce repede să-și pună în faptă gândul mântuitor pe care primejdia apropiată îl și închipuise în mintea ei.

Așadar, odată în curte, aprinse un foc mare sub cazanul ce slujea la spălatul rufelor și, cu ajutorul vasului, umplu cazanul, golind în el tot uleiul din chiup. Și cum focul ardea tare, uleiul nu zăbovi a începe să fiarbă.

Atunci Morgana umplu găleata cea mare de la grajd cu uleiul clocotind, se duse la unul din chiupuri, săltă capacul și, dintr-o singură aruncătură, vărsă uleiul încins pe capul care se ițea. Iar tâlharul acelui cap fu opărit pe veci și își înghiți moartea cu un horcăit ce nu mai ieși.

Iar Morgana, cu mâinile netremurate, îi făcu să îndure aceeași soartă pe toți cei închiși în chiupuri, care muriră înăbușiți și fierți, întrucât niciun om, de-ar fi el închis și într-un chiup cu șapte pereți, nu ar putea să scape de ursita atârnată de gâtul lui.

Or, sfârșindu-și isprava, Morgana stinse focul de sub cazan, astupă la loc chiupurile cu capacele din foi de palmier, și se întoarse în bucătărie unde, suflând în

lampă, rămase în negură, hotărâtă să vegheze la urmarea acelei tărășenii. Și stând așa la pândă, nu avu de așteptat vreme multă.

Într-adevăr, pe la miez de noapte, negutătorul de ulei se deșteptă și se duse de-și lipi capul de fereastra ce da înspre curte; și dacă nu văzu nicio lumină în nicio parte, și dacă nu auzi niciun zgomot, socoti că toată casa trebuie să fie cufundată în somn. Atunci, întocmai precum le spusese oamenilor lui, luă niște pietricele pe care le avea la el și le azvârli una câte una înspre chiupuri. Și cum avea ochiul ager și mâna dibace, își atinse ținta de fiecare dată: ceea ce pricepu după sunetul scos de chiup la lovitura cu piatra. Pe urmă așteptă, neîndoindu-se că are să-i vadă țâșnind din chiupuri pe haidamacii lui cu armele în vânt. Ci nimica nu se clinti. Atunci, închipuindu-și că adormiseră în chiupurile lor, aruncă iarăși cu pietre; ci niciun cap nu se ivi și nicio mișcare nu se stârni. Și bulibașa hoților fu până peste fire de mâniat pe oamenii lui, pe care îi socotea cufundați în somn; și coborî la ei, gândind: „Puii de câine! nu sunt buni de nimic!" Și se repezi la chiupuri; ci numai spre a se da îndărăt, așa de înfricoșător era duhnetul de ulei clocotit și de carne fiartă ce se revărsa din ele. Da se apropie iar și, pipăind cu mâna, simți pereții chiupurilor fierbinți ca ai unui cuptor. Atunci strânse de pe jos un mănunchi de paie, îl aprinse și se uită în chiupuri. Și își văzu oamenii, unul după altul, opăriți și fumegând, cu trupurile fără de suflet.

Când îi văzu așa, bulibașa hoților, pricepând de ce moarte cruntă pieriseră cei treizeci și șapte de soți ai lui, făcu o săritură de-a mirările până pe coama zidului curții, se prăvăli în uliță și își slobozi picioarele în vânt. Și zbură și se afundă în noapte, mâncând sub pașii lui pământul...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute cincizeci și noua noapte

Urmă:

... Și zbură și se afundă în noapte, mâncând sub pașii lui pământul. Și, când ajunse în peșteră, se cufundă în negrele cugetări la ceea ce îi mai rămânea de făcut de-aci înainte spre a plăti tot ce avea de plătit. Și până una alta atâta cu el!

Estimp, Morgana, care izbăvise casa stăpânului ei, precum și viețile ce sălășluiau acolo, de îndată ce-și dete seama că toată primejdia fusese abătută odată cu fuga acelui calp negutător de ulei, așteptă cuminte să se lumineze de ziuă, spre a se duce să-l trezească pe stăpânu-său Ali Baba. Și, de îndată ce acesta se îmbrăcă, socotind că nu fusese deșteptat atâta de devreme decât ca să meargă la hammam, Morgana îl duse dinaintea chiupurilor și îi spuse:

– O, stăpâne al meu, ia saltă un capac și uită-te!

Și Ali Baba, după ce se uită, rămase până peste fire de speriat și de înmărmurit. Iar Morgana nu pregetă să-i povestească toate câte se petrecuseră, de la început până la sfârșit, fără a sări nimica. Ci nu este de nicio trebuință s-o mai spunem și noi o dată. Și îi istorisi și povestea cu semnele cele albe și cu cele roșii de pe porți, despre care nu socotise de cuviință să-l învedereze dintru-ntâi. Ci nici povestea aceasta nu este de vreo trebuință s-o mai înșirăm încă o dată.

Când auzi istorisirea roabei sale Morgana, Ali Baba începu să plângă de tulburare și, strângând-o cu drag pe copilă la piept, îi zise:

– O, copilă a binecuvântării, fericit fie pântecele care te-a purtat! Hotărât, pâinea pe care ai mâncat-o în casa noastră n-a fost mistuită de nerecunoștință. Tu ești fata mea și ești fata mamei copiilor mei. Iar de-acuma înainte tu ai să fii capul casei mele și cel mai mare dintre copiii mei!

Și îi spuse tot așa mai departe vorbe drăgăstoase, și mult îi mulțumi pentru bărbăția, pentru mintoșenia și pentru credința ei față de casa lui.

După care Ali Baba, ajutat de Morgana și de robul Abdallah, purcese la băgarea în pământ a hoților, pe care se hotărî, după chibzuință, a-i face să piară săpându-le o groapă mare în grădină și îngropându-i acolo de-a valma, fără de nicio slujbă, spre a nu trezi luarea-aminte a megieșilor. Și iacă-așa sfârși de a se descotorosi de prăsila aceea blestemată. Bine-a făcut!

Și multe zile se petrecură în casa lui Ali Baba, în vâlvoră de bucurii și de firitiseli. Și nu se mai săturau să-și tot povestească amănuntele acelei întâmplări de-a mirărilea, mulțumind lui Allah pentru mântuirea lor și prefirând toate tălmăcirile pe care le stârnea pățania aceea. Iar Morgana era mai răsfățată ca niciodată; iar Ali Baba, laolaltă cu cele două soții ale lui și cu copiii săi, nu mai prididеau să-și dovedească recunoștința și dragostea față de ea.

Or, într-o zi fiul cel mai mare al lui Ali Baba, care ocârmuia daravelile de vânzare și de cumpărare în prăvălia odinioară a lui Kassim, îi spuse tatălui său, când se întoarse din suk:

– O, părintele meu, nu știu cum să fac să-i întorc vecinului meu, negușătorul Hussein, toate cinstirile cu care nu mai contenește să mă copleșească, de la proaspăta lui așezare în sukul nostru. Iacătă a cincea oară când primesc, fără a-l răsplăti cu nimica, să ospătez la el masa de prânz. Or, tare aș vrea, o, taică, să-l cinstesc și eu

măcar o dată, spre a-l despăgubi, cu belșugul ospățului, de această singură dată, pentru toate cheltuielile ce le-a făcut în cinstea mea. Întrucât socot că gândești ca și mine că nu ar fi cuviincios să zăbovesc mai mult a-i întoarce politețurile pe care le-a dovedit față de mine!

Iar Ali Baba răspunse:

– De bună seamă, o, fiul meu, aceasta este cea mai aleasă dintre datorii. Și s-ar fi căzut să-mi aduci aminte de ea mai degrabă! Or, tocmai iacătă că mâine este vineri, zi de odihnă, iar tu să ai să te prilejuiești de aceasta spre a-l pofti pe hagg Hussein, vecinul tău, să vină să împartă cu noi pâinea și sarea cinei. Și dacă are să caute vreun tertip spre a nu primi, tu să nu pregeți a stărui și a-l aduce în casa noastră, unde nădăjduiesc că are să găsească un ospăț nu tocmai nevrednic de mărinimia lui.

Și chiar că a doua zi fiul lui Ali Baba, după rugăciune, îl pofti pe hagg Hussein, negutătorul cel proaspăt așezat în suk, să-l însoțească la o preumblare plăcută. Și călăuzi preumblarea aceea în tovărășia vecinului său chiar înspre partea de mahala unde se afla casa lor. Iar Ali Baba, care îi aștepta în prag, le ieși înainte, cu chipul zâmbitor, și, după salamalecurile și urările cuvenite și de-o parte și de alta, îi mărturisi lui hagg Hussein mulțumita sa pentru filotimia arătată fiului său, și îl pofti, cu multă stăruință, să intre să se hodinească în casa lor și să împartă cu el și cu fiul său masa de seară. Și adăugă:

– Știu bine că, orice-aș face, nu am să pot răsplăti bunătățile tale față de fiul meu. Da, într-un sfârșit, nădăjduim că ai să primești pâinea și sarea găzduirii noastre!

Ci hagg Hussein răspunse:

– Pe Allah, o, stăpâne al meu, găzduirea ta este de bună seamă o găzduire aleasă, da cum aș putea eu s-o primesc atunci când, încă de multă vreme, m-am legat

cu jurământ să nu mă ating vreodată de mâncăruri gătite cu sare, și să nu gust vreodată din această mirodie?

Iar Ali Baba răspunse:

– Nu face nimic, o, hagg binecuvântat! Nu voi avea decât a spune o vorbă la bucătărie și bucatele au să fie gătite fără sare și fără nimica asemenea!

Și-atâta stărui pe lângă negustător, până ce îl sili să intre în casă. Și numaidecât dete fuga s-o prevestească pe Morgana să nu care cumva să pună sare în bucate, și să gătească anume în seara aceea toate bucatele și toate umpluturile și toate aluaturile fără ajutorul acelei mirodii de rând. Iar Morgana, până peste poate de mirată de greața oaspetelui față de sare, nu știu pe ce seamă să pună un gust atâta de ciudat și începu să cugete la o asemenea treabă. Da nu uită s-o înștiințeze pe bucătăreasa arăpoaică să se supună poruncii șoade a stăpânului lor Ali Baba.

Iar când bucatele fură gata, Morgana le puse pe tăvi și îl ajută pe robul Abdallah să le care în sala de ospețe. Și cum din firea ei era tare iscodelnică, nu pregetă să repeadă vreo două aruncături de ochi, din când în când, înspre oaspetele care nu avea pe plac sarea. Și când masa se sfârși, Morgana plecă spre a-l lăsa pe stăpânul Ali Baba să tăifăsuiască în tihnă cu musafirul său poftit.

Da la vreme de un ceas, fetișcana se ivi iar la intrarea în sală. Și, spre marea nedumerire a lui Ali Baba, era îmbrăcată ca o dănțuitoare, cu fruntea înghirlăndată cu țechini de aur, cu gâtul împodobit cu o salbă de boabe de chilimbar galben, cu mijlocul strâns într-o centură de zale de aur, și cu brățări de clopoței de aur la încheieturile mâinilor și la gleznele picioarelor. Iar la centură îi atârna, după obiceiul dănțuitoarelor de meserie, un jungher cu mâner de jad și cu limba lungă, încovoiată și ascuțită, care slujește la preluminat mișcările danțului. Iar ochii

ei de gazelă îndrăgostită, cei atâta de mari din firea lor și atâta de adânci de strălucire, erau alungiți vârtos cu kohl negru până la tâmple, la fel ca și sprâncenele-i întinse ca un arc al năprasnelor. Și, împodobită și dichisită așa, înaintă în pași bătuți, dreaptă întru totul și cu sânii în vânt. Și pe urma ei venea robul cel tânăr Abdallah, ținând în mâna stângă, la înălțimea chipului, o dairea cu geamparalele scânteietoare, pe care le zdrăngănea pe pașii danțului, da ușor de tot, în așa fel numai cât să însemneze pașii tovarășei sale. Și când ajunse dinaintea stăpânului ei, Morgana se plecă gingaș și, fără a-i da răgaz să se dezmeticească din uluiala în care îl cufundase intrarea aceea neașteptată, se întoarse înspre tânărul Abdallah și îi făcu un semn ușor din sprâncene. Și deodată bătaia dairalei se înteți într-un pas spornic, iar Morgana, lunecând ca o pasăre, începu danțul.

Și dănțui toți pașii neostenită, și prelumină toate chipurile, cum n-a izbutit vreodată, în saraiurile niciunui sultan, vreo dănțuitoare de meserie. Și dănțui cum poate numai dinaintea lui Saul cel negru de jale o fi dănțuit David păstorul.

Și dănțui danțul șalurilor, și danțul năframelor, și danțul ciomagului. Și dănțui danțurile evreicelor, și pe cele ale grecoaicelor, și pe cele ale etiopiencelor, și pe cele ale persiencelor, și pe cele ale beduinelor, cu o ușurătate atâta de minunată încât, hotărât! numai Balkis, crăița îndrăgostită de Soleiman, o fi mai putut să dănțuiască la fel.

Și după ce dănțui toate astea, și când inima stăpânului ei, și inima fiului stăpânului ei, și inima negustorului, mosafirul stăpânului ei, se țintuiră de pașii ei, iar ochii se lipiră de mlădierea trupului ei, numai atunci începu danțul cel unduios al jungherului. Într-adevăr, trăgând deodată din teaca de argint arma daurită, și tremurând toată de gingășie și de foc, în vuietul tot mai spornic al

dairalei, se repezi, cu jungherul fulgerând, răsucită, mlădie, pătimașă, aprinsă și sălbatică, cu ochii scăpărând și purtată de niște aripi ce nu se vedeau. Iar fulgerarea armei ba se întindea înspre un vrăjmaș nevăzut din văzduh, ba se întorcea cu vârful înspre sânii cei frumoși ai copilandrei împătimite. Iar cei de față scoteau în acele clipite un țipăt lung de spaimă, atâta de aproape părea inima dănțuitoarei de vârful ucigaș. Pe urmă, încet-încet, tremurul dairalei se făcu tot mai domol, iar bătaia ei scăzu și se topi până la tăcerea deplină a pielii celei răsunătoare. Și Morgana, cu pieptul săltând ca un val de mare, se opri din danț.

Și se întoarse înspre robul Abdallah care, la un alt semn din sprâncene, îi aruncă, de la locul lui, daireaua. Iar ea o prinse din zbor și, răsturnând-o, se sluji de ea ca de un taleraș de lemn spre a se duce s-o întindă dinaintea celor trei privitori și să le ceară, după datina almeelor și a dănțuitoarelor, mărinimia lor. Iar Ali Baba, care, măcar că nemulțumit oleacă de fapta neașteptată a slujnicei sale, se lăsase cucerit de atâta vrajă și de atâta măiestrie, aruncă un dinar de aur în dairea. Iar Morgana îi mulțumi cu o temenea adâncă și cu un zâmbet, și întinse daireaua înspre fiul lui Ali Baba, care fu mai puțin darnic decât tătâne-său.

Atunci, ținând mereu daireaua în mâna stângă, o înfățișă oaspetelui care nu avea pe plac sarea. Și hagg Hussein își scoase punga și se pregăti să scotocească în ea după vreun gologan, spre a-i dărui acelei dănțuitoare atâta de vrednice de dorit; când deodată Morgana, care se dase doi pași îndărăt, sări înainte ca o pisică sălbatică și-i înfipse în inimă, până la straja plăselelor, jungherul repezit cu mâna dreaptă. Și hagg Hussein, cu ochii dintr-o dată cufundați în găvanele lor, căscă gura și-apoi o închise, de-abia mai scoțând o jumătate de suspin; pe

urmă se nărui pe chilim, cu capu-naintea picioarelor și cu trupul fără de suflare.

Iar Ali Baba și feciorul său, peste măsură de spăimântați și de mâniați, se repeziră la Morgana care, măcar că tremurând de tulburare, ștergea pe șalu-i de mătase jungherul însângerat. Și, întrucât ei o socoteau cuprinsă de zăticneală și de nebunie și o înșfăcaseră de mână spre a-i smulge jungherul, ea le spuse cu glas liniștit:

– O, stăpânii mei, mărire lui Allah cel carele a îndrumat mâna slabă a unei copile să vă răzbune de căpetenia vrăjmașilor voștri! Ia vedeți dacă mortul nu este negustătorul de ulei, însuși bulibașa haraminilor, cu chiar ochii lui, insul ce nu vroia să guste sfânta sare a găzduirii!

Și, grăind astfel, despuie de mantie trupul de pe jos și lăsă să se vadă, de sub barba cea lungă și de sub străvesteala cu care se învăluise anume, pe vrăjmașul ce le jurase pieirea.

Și dacă Ali Baba cunoscu astfel în trupul fără de viață al lui hagg Hussein pe neguțătorul de ulei, stăpânul chiupurilor și căpetenia deliilor, pricepu că, pentru a doua oară, nu-și datora izbăvirea lui și a tuturor alor lui decât credinței pline de grijă și vitejiei tinerei Morgana. Și o strânse la piept, și o sărută între amândoi ochii, și îi zise cu lacrimi în glas:

– O, Morgana, fata mea, vrei tu, spre a-mi duce bucuria până peste marginile bucuriei, să intri pe totdeauna în neamul meu, măritându-te cu fiul meu, flăcăul frumos de colea?

Iar Morgana sărută mâna lui Ali Baba și răspunse:

– Pe capul și pe ochii mei!

Și nunta Morganei cu feciorul lui Ali Baba fu cetluită fără zăbavă, dinaintea cadiului și a martorilor, în toiul petrecerilor și al veseliei. Iar trupul căpeteniei hoților fu îngropat tainic în groapa ce slujise de mormânt și

soților lui de mai înainte – fie el blestemat!

Și, după însurătoarea lui fecioru-său...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute șaizecea noapte

Urmă:

... Și, după însurătoarea lui fecioru-său, Ali Baba, care prinsese la minte grija, și care urma de-acuma numai povețele Morganei, și asculta cu luare-aminte toate îndemnurile ei, se feri o bucată de vreme de a mai trece pe la peșteră, de frică să nu dea acolo peste cei doi hoți de a căror soartă habar nu avea, și care în fapt, precum știi, o, norocitule sultan, fuseseră hăcuiți din porunca bulibașei lor. Și numai când trecu anul și când se simți întru totul liniștit în privința aceasta, se hotărî a se duce, în tovărășia fiului său și a iscusitei Morgana, să mai vadă peștera. Iar Morgana, care lua seama la toate câte întâlneau pe drum, când ajunseră la stâncă văzu că tufărișurile și buruienile astupau pe de-a-ntregul poteceaua ce-i da ocol, și, pe de altă parte, că pe pământ nu se afla nicio urmă de pas omenesc și nicio călcătură de cal. Și înțelese că nimeni nu mai trecuse pe acolo de multă vreme. Și îi spuse lui Ali Baba:

– O, taică al meu, nu stă nimic împotrivă. Putem să intrăm, fără a avea de înfruntat nicio primejdie acolo înlăuntru!

Atunci Ali Baba, ridicând mâna înspre ușa de piatră, rosti vraja, zicând: „Susam, deschide-te!“ Și întocmai ca odinioară, ușa, supunându-se la cele trei vorbe și ca mișcată de niște slujitori nevăzuți, se deschise din chiar stânca

ei și lăsă trecere slobodă lui Ali Baba, lui fiu-său și tinerei Morgana. Și Ali Baba luă aminte că într-adevăr nimic nu se schimbase de când fusese cea din urmă oară în tainiță, și se simți tare mândru să arate Morganei și soțului ei bogățiile de basm peste care ajungea acuma vistier.

Și după ce cercetară toate din peșteră, umplură cu aur și cu nestemate cei trei saci mari pe care îi aduseseră, și se întoarseră acasă, după ce fu rostită vraja de închidere. Și de-atunci înainte trăiră în tihnă și în huzururi, folosindu-se cu chibzuință și cu săbuință de bogățiile ce li le hărăzise Atoatedătătorul, carele singur el este mare și darnic. Și-așa Ali Baba, tăietorul de lemne care nu avusese decât trei măgari drept toată averea, ajunse, datorită ursitei sale și binecuvântării lui Allah, omul cel mai bogat și cel mai slăvit din cetatea lui de baștină. Or, slavă Aceluia carele dăruiește fără a se zgârci umiliților pământului.

– Și iacătă, o, norocitule sultan, urmă Șeherezada, tot ce știu despre Ali Baba și despre cei patruzeci de hoți. Ci Allah este mai știutor!

Iar sultanul Șahriar zise:

– De bună seamă, Șeherezada, întâmplarea aceasta este o întâmplare uluitoare! Iar tânăra Morgana nu-și are seamăn printre femeile de-acuma. Iar eu știu bine asta, eu care am fost nevoit să poruncesc a se tăia capetele tuturor stricatelor din saraiul meu.

Și Șeherezada, dacă-l văzu pe sultan că-și și încruntase sprânceana la acea amintire, și că se stârnise amarnic la acele lucruri trecute, grăbi să înceapă o altă poveste, spunând:

ÎNTÂLNIRILE LUI AL-RAȘID PE PODUL DE LA BAGDAD

Mi s-a izvodit, o, doamne al vremilor, o, cunună de pe capul meu, că emirul Harun Al-Rașid, califul – aibă-l Allah întru milostiile sale! – ieșise într-o bună zi din saraiul lui, în tovărășia vizirului Giafar și a spătarului Massrur, amândoi străvestiți, ca și califul, în negutători de vază din cetate. Și tocmai ajunsese cu ei la podul de piatră care leagă cele două maluri ale Tigrului, când văzu, ghemuit jos la pământ, cu picioarele strânse sub sine, chiar la intrarea pe pod, un orb de o vârstă tare bătrână, care cerea de pomană întru Allah de la cei ce treceau pe calea milelor. Iar califul se opri din preumblare dinaintea calicului cel bătrân și puse un dinar de aur în palma pe care o întinsese acela. Iar cerșetorul, când califul vroi să-și urmeze drumul, îl prinse de mână repezit și îi spuse:

– O, darnicule făcător de bine, întoarcă-ți Allah fapta aceasta a sufletului tău milos cu cele mai alese dintre binecuvântările sale. Ci mă rog ție fierbinte, până a nu pleca, să nu care cumva a mă lipsi de mila pe care ți-o mai cer. Ridică-ți mâna și arde-mi un pumn ori o scatoalcă peste ureche.

Și, grăind așa, lăsă mâna pe care o ținea, pentru ca străinul să poată să-i tragă lovitura cerută. Ci de teamă ca acela să nu plece mai departe fără a-i împlini ruga,

avu grijă să-l apuce de pulpana cea lungă a mantiei.

Dacă văzu și dacă auzi una ca aceea, califul rămase tare nedumerit și îi spuse orbului:

– O, moșule, ferească-mă Allah să mă supun stăruinței tale! Întrucât cine face o pomană întru Allah nu se cade să-i spulbere harul, umilindu-l pe cel ce s-a bucurat de pomana lui. Iar fapta urâtă la care mă îndemni să te supun este un lucru nevrednic de un drept-credincios.

Și, grăind astfel, califul făcu o smuncitură, spre a-l sili pe orb să-i dea drumul. Ci își făcuse socoteala fără a ține seama de luarea-aminte a orbului, care, ghicind mișcarea califului, făcu la rându-i o smucitură cu mult mai hotărâtă, ca să nu-l scape. Și îi zise:

– O, darnicule stăpâne al meu, iartă sâcâiala și neobrăzarea purtării mele. Și lasă-mă să te rog iarăși fierbinte a-mi da o palmă peste ureche. Altminteri, mai bine să-ți iei pomana îndărăt. Căci nu pot s-o primesc decât numai cu învoiala aceasta, ca să nu ajung călcător de jurământ dinaintea lui Allah și să nu mă abat de la legământul pe care l-am făcut dinaintea feței Aceluia carele te vede și mă vede.

Pe urmă adăugă:

– Dacă ai ști, o, doamne al meu, pricina jurământului meu, nu ai șovăi să-mi dai dreptate.

Iar califul își zise: „Nu este mântuire decât întru Allah cel Atotputernic față de sâcâielile acestui moșneag orb!“ Și cum nu voia să stea prea lungă vreme sub ochii mirați ai trecătorilor, se grăbi să îndeplinească lucrul ce i-l cerea orbul, care, de cum căpătă palma, îi și dete drumul, mulțumindu-i și ridicând amândouă mâinile înspre cer ca să cheme asupra capului califului toate binecuvântările.

Și Al-Rașid, slobozit astfel, se îndepărtă cu cei doi tovarăși ai săi și îi zise lui Giafar:

– Pe Allah! povestea orbului trebuie să fie o poveste de-a mirărilea, iar pățania lui o pățanie tare ciudată! Încât, dar, întoarce-te la el și spune-i că vii din partea emirului drept-credincioșilor spre a-i porunci să se afle mâine la sarai, la ceasul rugăciunii de după-amiază.

Iar Giafar se întoarse la orb și îi spuse porunca stăpânului său.

Pe urmă veni iarăși la calif. Și nici nu făcuseră ei bine câțiva pași, că și zăriră pe partea stângă a podului, cam peste drum de orb, un alt cerșetor, beteag de amândouă picioarele și cu gura ruptă. Iar Massrur, spătarul, la un semn al stăpânului său, se duse la ologul de cele două picioare și cu gura strâmbă și îi dete pomana ce fusese scrisă la norocul lui în ziua aceea. Și omul săltă capul și începu să râdă, spunând:

– Hei, uallah! în toată viața mea de dascăl de școală nu am câștigat atâta cât mi-e dat acuma să primesc din mâna dărniciei tale, o, stăpâne al meu!

Iar Al-Rașid, care auzise răspunsul, se întoarse înspre Giafar și îi zise:

– Pe viața capului meu! dacă acesta-i dascăl de școală și dacă a scăpătat de-a ajuns să cerșească pe drumuri, de bună seamă că povestea lui trebuie să fie o poveste de pomină. Du-te degrabă și poruncește-i să se afle mâine, la ceasul orbului, la poarta saraiului meu.

Și porunca fu îndeplinită. Și își urmară preumblarea mai departe. Ci nici nu apucară ei să se depărteze bine de olog, că îl și auziră cum chema cu strigăte mari binecuvântările asupra capului unui șeic ce se apropiase de el. Și se uitară într-acolo, spre a vedea ce treabă putea să fie. Și văzură că șeicul, tulburat cu totul, încerca să se ferească de binecuvântările și de laudele ce-i erau aduse. Și pricepură, din vorbele ologului, că pomana pe care șeicul tocmai i-o dăruise era încă și mai mare

decât cea a lui Massrur, și-atâta cât bietul om nu mai primise niciodată una asemenea. Iar Harun îi mărturisi lui Giafar mirarea sa de a vedea un om de rând dând dovadă de o lărgime de mână mai mare decât chiar a lui, și adăugă:

– Mi-ar plăcea să-l cunosc pe șeicul acesta și să cercetez pricina filotimiei lui. Du-te, dar, o, Giafar, și spune-i să se înfățișeze dinaintea noastră, în după-amiaza de mâine, la ceasul orbului și al ologului.

Și porunca fu îndeplinită.

Și se găteau să-și urmeze drumul, când văzură înaintând pe pod un alai falnic, cum nu pot să desfășoare de obicei decât domnii și sultanii. Iar în fruntea alaiului mergeau niște pristavi călări care strigau:

– Faceți loc stăpânului nostru, soțul fiicei preaputernicului împărat al Chitaiului, și al fiicei preaputernicului împărat al Sindului și Indului!

Iar în fruntea alaiului, pe un cal ce-și vădea soiul în felul cum se rotea în două picioare, strălucea un emir, poate că fiu de crai, cu o înfățișare plină de lumină și de măreție. Iar numaidecât în urma lui veneau doi seizi ce purtau de un căpăstru de mătase albastră o cămilă înfotăzată minunat și încărcată cu un palanchin în care ședeau, una de-a dreapta și alta de-a stânga, sub un polog de atlaz roșu și cu fețele acoperite cu iașmacuri de mătasă nărâmzie, cele două tinere domnițe, soțiile călărețului. Iar alaiul se încheia cu o ceată de cântăreți ce cântau din alăutele lor cu înfățișări nemaivăzute niște cântece indienești și chinezești.

Iar Harun, minunat și nedumerit totodată, le spuse soților săi:

– Iacătă un străin de mare vază, cum arareori se ivesc în cetatea mea de scaun. Și măcar că până acuma i-am primit pe craii și pe domnii și pe emirii cei mai falnici de

pe pământ, și multe căpetenii de-ale necredincioșilor de peste mări, iar cei din țara francilor și cei din părțile de la capătul Apusului mi-au trimis soli și crainici, niciunul dintre toți câți i-am văzut nu se puteau asemui cu acesta ca strălucire și ca frumusețe.

Pe urmă se întoarse înspre Massrur, spătarul său, și îi spuse:

– Du-te de sârg, o, Massrur, și ține-te după alai, ca să vezi ceea ce este de văzut și să te întorci la sarai să mă lămurești fără de zăbavă, după ce vei fi avut grijă să-l poftești pe străinul acela falnic să se înfățișeze mâine dinaintea mea, la ceasul orbului, al ologului și al șeicului cel filotim.

Și după ce Massrur plecă să îndeplinească porunca, emirul drept-credincioșilor și Giafar trecură într-un sfârșit podul. Da nici nu ajunseră ei bine la capătul lui că și zăriră, în mijlocul meidanului ce li se deschidea dinainte, care slujea ca loc de întreceri la aruncarea cu sulița și la călărie, o mare strânsură de oameni ce se uitau la un tânăr călare pe o iapă albă și frumoasă, pe care o mâna în goana mare de colo până colo, chinuind-o cu lovituri năprasnice de bici și de pinteni, fără de răgaz, și în așa fel că iapa era toată numai o spumă și un sânge, iar picioarele și tot trupu-i erau cuprinse de tremur.

La priveliștea aceea, califul, care avea dragi caii și nu îndura să fie chinuiți, fu până peste măsură de supărat și îi întrebă pe cei ce priveau:

– Pentru ce se poartă tânărul acela într-un chip atâta de crunt față de iapa aceea frumoasă și supusă?

Iar ei răspunseră:

– Nu știm, și numai Allah știe! Da în fiecare zi, tot la ceasul acesta, îl vedem pe tânăr cum vine cu iapa lui, iar noi stăm și ne uităm la tot frământul acela neomenesc!

Și adăugară:

– La urma urmei, este stăpân legiuit pe iapa lui și poate să se poarte cu ea cum îi place.

Iar Harun se întoarse înspre Giafar și îi spuse:

– Las pe seama ta, o, Giafar, să afli de la tânărul acesta pricina care îl îndeamnă să-și chinuiască așa iapa. Și dacă n-o vrea să ți-o dezvăluiască, să-i spui cine ești și să-i poruncești să se înfățișeze dinaintea mea, la ceasul orbului, al ologului, al șeicului cel filotim și al călărețului străin.

Și Giafar răspunse că ascultă și că se supune, iar califul îl lăsă pe meidan și se întoarse singur la sarai, în ziua aceea...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute șaizeci și una noapte

Urmă:

... Giafar răspunse că ascultă și că se supune, iar califul îl lăsă la meidan și se întoarse singur la sarai, în ziua aceea.

Or, a doua zi, după rugăciunea de la amiază, califul intră în divanul de taină, iar vizirul cel mare Giafar aduse numaidecât dinaintea sa pe cei cinci inși pe care îi întâlniseră în ajun pe podul de la Bagdad, și anume pe orbul care cerea să fie pălmuit, pe ologul dascăl de școală, pe șeicul cel filotim, pe călărețul de neam mare pe urma căruia se cântau cântece indienești și chinezești, și pe flăcăul stăpân al iepei bălane. Și după ce tuscinci se temeniră dinaintea scaunului împărătesc și sărutară pământul cum se cuvine, califul le făcu semn cu capul

să se ridice, iar Giafar îi rândui frumos, unul lângă altul, pe chilim, la picioarele jețului.

Atunci Al-Rașid se întoarse dintru-ntâi înspre tânărul stăpân al iepei celei albe și îi spuse:

– O, tinere care te-ai arătat ieri atâta de neomenos față de mândrețea aceea de iapă bălană, cea atâta de supusă, pe care călăreai, poți să-mi spui, ca să știu și eu, pricina ce-ți îndemna sufletul să se poarte într-un chip așa de crunt față de o vită fără grai, care nu poate să răspundă la sudalme cu sudalme și la lovituri cu lovituri? Și să nu-mi spui că te purtai așa ca s-o înveți cu ascultarea ori ca s-o domolești. Întrucât și eu în viața mea am domolit și am dedat cu frâul o sumedenie de armăsari și de iepe, da niciodată nu am avut trebuință să chinuiesc, așa cum făceai tu, făpturile pe care le struneam. Și să nu-mi spui că îți hărțuiai așa iapa ca să-i veselești pe privitori; întrucât nu numai că priveliștea aceea neomenească nu-i veselea deloc, ci îi supăra, și m-a supărat și pe mine odată cu ei. Și nu mult a lipsit, pe Allah! să nu mă dau în vileag și să te pedepsesc după cum ți se cuvenea, și să pun capăt unei priveliști atâta de amarnice. Vorbește, dar, fără a minți și fără a-mi ascunde nimic din pricina purtării tale: întrucât aceasta-i singura cale ce-ți rămâne ca să scapi de mânia mea și să-mi intri în voie. Ba chiar sunt gata, dacă istorisirea ta are să mă mulțumească și dacă vorbele tale au să-ți acopere purtarea, sunt gata să te iert și să uit tot ceea ce am văzut supărător în felul tău de a te purta.

Când auzi vorbele califului, tânărul stăpân al iepei albe se făcu galben de tot la chip și lăsă capu-n jos păstrând tăcerea, vădit în prada unei tare mari încurcături și a unei mâhniri fără de margini. Și întrucât rămânea așa mai departe, stând neclintit, fără a izbuti să rostească un cuvânt, pe când lacrimile îi șiroiau din ochi și i se

prelingeau pe piept, califul schimbă glasul față de el și, mai nedumerit ca oricând, îi spuse cu grai dulce:

– O, tinere, uită că ești de față cu emirul drept-credincioșilor și vorbește aici în deplină slobozenie, ca și cum ai fi între prietenii tăi, căci văd bine că povestea ta trebuie să fie o poveste destul de ciudată, iar pricina purtării tale o pricină și ea destul de ciudată. Și mă juruiesc pe harurile strămoșilor mei cei falnici că nu ți se va face niciun rău.

Și, la rându-i, Giafar începu să-i facă tânărului, cu capul și cu ochii, niște semne vădite de îmbărbătare, care vroiau să spună limpede: „Vorbește cu toată încrederea. Și să nu-ți fie frică de nimic."

Atunci flăcăul începu să-și dobândească iar răsuflarea pierdută și, ridicând capul, mai sărută o dată pământul dintre mâinile califului și spuse:

POVESTEA TÂNĂRULUI STĂPÂN AL IEPEI BĂLANE

Află, o, emire al drept-credincioșilor, că sunt om de vază în mahalaua mea unde mi se spune Sidi Neman. Iar povestea mea, și pe care, la porunca ta, am să ți-o povestesc, este o taină a credinței musulmane. Și, de-ar fi scrisă cu acul pe colțul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învățătură oricui ar citi-o cu suflet luător-aminte.

Și tânărul tăcu o clipă, spre a-și strânge în gând toate amintirile, după care urmă:

Când taică-meu a murit, mi-a lăsat de moștenire ceea ce îmi fusese scris de la Allah. Și am văzut că milele lui Allah asupra capului meu erau mai multe și mai alese decât și-ar fi râvnit vreodată sufletul meu. Și am

mai văzut, pe deasupra, că dintr-o zi până în a doua zi, m-am pomenit omul cel mai bogat și cel mai de vază din mahalaua mea. Ci viața cea nouă, departe de a mă face mândru și îngâmfat, nu făcu decât să-mi sporească gusturile tare statornicite după tihnă și singurătate. Și trăii mai departe burlăcește, fiitisindu-mă în toate diminețile de la Allah că nu am nicio grijă de casă și nicio belea pe cap. Iar în fiecare seară îmi ziceam: „Ya, Sidi Neman, ce măsurată și ce liniștită-i viața ta! Și ce plăcută-i burlăcia!"

Ci într-o bună zi, o, doamne al meu, mă deșteptai cu un jind năprasnic și de neînțeles, de a-mi schimba numaidecât viața. Și jindul acela intră în sufletul meu sub chip de însurătoare. Și mă ridicai pe clipă pe dată, măcinat de frământul lăuntric al inimii mele și zicându-mi: „Au nu ți-e rușine ție, ya Sidi Neman, să trăiești așa, singur în casa aceasta, ca un șacal în vizuina lui, fără de niciun suflet dulce alături de tine, fără de un trup pururea proaspăt de femeie spre a-ți răcori ochii, și fără de nicio simțire caldă, care să te facă să pricepi că trăiești cu adevărat din suflarea Ziditorului tău? Au tu aștepți, spre a degusta nurii fetișcanelor noastre, ca anii să te facă neputincios și ajuns de-a binelea numai la a vrea fără de-a putea?"

La aceste gânduri întru totul firești, ce mi se înfățișau pentru întâia oară în minte, nu mai pregetai a urma îndemnurile sufletului – dat fiind că sufletul este lucru sfânt și că toate dorurile lui se cade a fi împlinite. Ci întrucât nu cunoșteam nicio femeie pețitoreasă, care să-mi poată găsi o soție printre fiicele oamenilor de seamă din mahala, ori printre cele ale negutătorilor bogați din suk, și cum de altminteri eram tare hotărât să mă însor numai pe văzutele, adică cercetând cu chiar ochii mei nurii și însușirile soției mele, și neurmând datina care

cere să nu știi obrazul celei cu care te însori decât numai după ce senetul a fost scris și după sărbătorirea nunții, mă hotărâi să-mi aleg soția numai dintre roabele cele frumoase care se vând și se cumpără la mezat. Și ieșii numaidecât din casa mea și mă îndreptai înspre sukul de robi, zicându-mi: „Ya Sidi Neman, chibzuiala ta este minunată, de a-ți lua o soție dintre copilandrele roabe, în loc de-a căuta o legătură cu fetele de neamuri alese, întrucât așa scapi de multe supărări și de multe belele, nu numai ferindu-te de-a lua în cârcă neamurile soției, și de-a trage asupra pântecelui tău privirile pururea poncișe ale mamei soției tale, de bună seamă vreo bătrână otrăvită, iar pe umerii tăi povara fraților, mari și mici, ai soției tale, și a rudelor, bătrâne și tinere, ale soției tale, și a legăturilor sâcâitoare și grele cu socrul tău, tatăl soției tale, ba încă ai să depărtezi de la tine și cicălelile ce-ar urma din partea unei fete de oameni cu stare, ce nu are să pregete, cu orice prilej, să te facă să simți că ea este de viță aleasă, și că nu ai asupra ei niciun drept și nicio putere, și că nu ai față de ea decât datorințe, și că i se cuvin din parte-ți toate cinstirile și toate slujbele. Și-atunci chiar că ai să tot poți să plângi după viața ta de burlac și să-ți muști degetele până la sânge. Pe când, dacă ai să-ți alegi tu însuți o soție, cercetată de ochii tăi și de degetele tale, și care să fie fără de neamuri și numai ea cu frumusețea ei, îți limpezești rosturile, ocolești încurcăturile și ai toate foloasele căsniciei fără a avea și năpastele ei!" Și nutrit astfel, în dimineața aceea, cu asemenea gânduri, o, emire al drept-credincioșilor, ajunsei în sukul de roabe, spre a-mi alege o soție gingașă cu care să trăiesc, în dulcețile de toate soiurile, dragostea împărtășită și binecuvântările ei. Căci, dat fiind că din firea mea mă știam în stare de duioșii, râvneam din toate puterile mele să găsesc în copila ce aveam s-o aleg

însușirile sufletului și ale trupului care să-mi îngăduiască a revărsa asupra-i dobânzile agonisite de o duioșie din care încă nu cheltuisem nici măcar o bucățică pe nicio făptură vie.

Or, ziua aceea era tocmai zi de târg, și tocmai fusese adusă la Bagdad o marfă proaspătă de fete din Circasia, din Ionia, din insulele cele de mai la Miazănoapte, din Etiopia, din Iran, din Khorassan, din Arabia, din țările rumilor, de pe țărmul anatolian, de la Serendib, de la Ind și de la Chitai. Iar când ajunsei în mijlocul târgului, misiții și telalii și orânduiseră aparte feluritele mărfuri, spre a înlătura tulburările ce le-ar fi pricinuit amestecul atâtor neamuri osebite. Și în fiecare dintre cete, fiecare fată era așezată bine la vedere, în așa chip ca să poată fi cercetată pe toate fețele, și ca fiecare vânzare să fie încheiată cât mai cinstit și mai fără înșelăciune.

Și vru ursita – că nimenea nu poate să scape de ursita lui! – ca pașii mei cei dintâi să se îndrepte de la sine înspre ceata de fetișcane venite din Insulele de la Miazănoapte.

Și, de altminteri, pașii nu mi s-ar fi îndreptat nicidecum de la sine înspre partea aceea decât numai că înspre partea aceea ochii mei se și îndreptaseră numaidecât. Întrucât ceata aceea se ridica asupra cetelor mai întunecate din preajmă prin strălucirea ei și printr-o prăvălire de plete grele, galbene ca aurul, peste niște trupuri de o albeață de argint neprihănit. Iar fetișcanele în picioare care alcătuiau ceata aceea semănau tare ciudat între ele, așa cum niște surori seamănă cu surorile lor atunci când sunt dintr-un tată și dintr-o mamă. Și toate aveau niște ochi albaștri ca peruzeaua iranică atunci când este încă rouă de piatră...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute șaizeci și doua noapte

Urmă:

... Și toate aveau niște ochi albaștri ca peruzeaua iranică atunci când este încă rouă de piatră. Iar eu, o, doamne al meu, care în viața mea nu mai avusesem prilejul să văd niște puiandre de o frumusețe atâta de ciudată, eram uluit și îmi simțeam sufletul cum zbura din piept înspre priveliștea aceea tulburătoare. Și, peste răstimp de un ceas, neputând ajunge să-mi opresc alegerea la vreuna dintre ele, atâta de aidoma de frumoase erau, o luai de mână pe aceea care mi se păru a fi cea mai tânără și o cumpărai repede, fără a mă târgui ori zgârci. Întrucât harurile o împodobeau pe de-a-ntregul, și era ca argintul într-o zăcătoare și ca migdala descojită, peste măsură de albă și de luminoasă, cu pletele ei de mătasă galbenă, cu ochii-i cei nemărginiți și vrăjitori, albaștri sub genele întunecate și încovoiate ca niște lame de iatagane, și adăpostind o privire de o dulceață ca apele mării. Și la vederea ei îmi adusei aminte stihurile poetului:

O, tu, al cărei chip nepământesc
Scăldat în chihlimbaruri de lumină
E precum trandafirul chinezesc;

Și-a cărei gură mică pare plină
De soarele pe care-l întocmesc
Ai romaniței bumbi dintr-o grădină,

Cu două șiruri aidoma croite
Din pietre ca de grindină sclipind;
O, tu, cu ochii-agate adumbrite

Sub dulci petale moi de hiacint,
Lungi ca și faraoanele vestite
Din vremile de vrăji și de alint;

O, strălucito! Dacă potrivire
Ți-aș căuta cu cele mai frumoase
Și câte-ar fi pe drept a le-ndrăgire,

Greșeală-ar fi, căci tu, printe crăiase,
Frumoasă ești fără de-asemuire;
Căci numai zbenghiul tău, cel cu prinoase

De frumuseți, pe care-l ocrotește
Gropița de la colțul gurii tale,
Doar el de-ar fi, și-ndată-nnebunește,

Tot omul, când te-ar întâlni pe cale,
S-ar clătina de-un vis fără nădejde;
De n-ar fi decât coapsa ta agale,

Ori pulpa numai, dreaptă și prelungă,
Ca dintr-un lemn ceresc parcă bătută,
Atâta numai dac-ar fi, și-ajungă

Pentru ca să se simtă întrecută
Și luntrea ce străbate râu-n dungă,
Prin volbura cu care e-născută;

De n-ar fi decât mijlocul subțire
Ce-ți poartă-al strălucirilor gherdan,
Și-ar fi destul să-și piardă rost și fire,

De pizmă, ramul arborelui ban;
Iar mersul tău doar, ca o unduire
De navă pe al mărilor arman

Când trece-n zări mânată de pirați,
Atât de-ar fi, și-ar fi cu prisosință
Să vezi cum cad de-a valma secerați

Toți cei meniți să-și piardă biata ființă
Loviți de ochii tăi, și vătămați!

O luai așadar pe copila cea luminoasă de mână și, după ce îi acoperii goliciunea cu mantia mea, o dusei acasă la mine. Și îmi plăcu pentru dulceața, pentru tăcerea și pentru sfiiciunea ei. Și simții cât de tare mă ispitea cu frumusețea ei străină, cu albeața ei, cu pletele ci ca aurul topit, și cu ochii albaștri pururea plecați care, din sfială, fără de nicio îndoială, îi ocoleau mereu pe ai mei. Și cum ea nu vorbea deloc limba noastră, iar eu nu o vorbeam deloc pe a ei, mă ferii s-o ostenesc cu întrebări ce aveau să rămână fără de răspuns. Și îi mulțumii Atoatedătătorului care adusese în casa mea o femeie care cu numai înfățișarea ei și era bucurie.

Ci chiar din seara intrării ei în casa mea, nu putui să nu bag de seamă cât de ciudate îi erau purtările. Căci de cum se lăsă noaptea, ochii ei albaștri se făcură mai întunecați, iar privirile lor, din înecate în dulceața în care se aflau la vremea zilei, străluceau acuma ca de un foc lăuntric. Și fu cuprinsă ca de un soi de răpire ce i se vădi pe trăsăturile feței, printr-o albiciune încă și mai mare și printr-un tremur ușor al buzelor. Și din vreme în vreme se uita înspre ușă de parcă ar fi avut poftă să iasă să ia aer. Ci întrucât ceasul de noapte târzie nu era deloc prielnic unei preumblări, și cum de altminteri era

vremea să ne luăm masa de seară, eu șezui jos și o poftii să șadă lângă mine.

Și, așteptând să ne fie aduse bucatele, vrusei să mă folosesc de șederea noastră singuri alături spre a o face să priceapă întrucât venirea ei îmi era o binecuvântare și ce simțăminte dulci încolțeau în inima mea la vederea ei. Și o mângâiam ușor și încercam s-o dezmierd și să-i îmbunez sufletul străin. Și îi luai mâna binișor și o dusei la buzele și la inima mea. Și cu o grijă de parcă aș fi atins vreo țesătură grozav de veche gata să se destrame la cea mai lină atingere, îmi trecui ușurel degetele peste mătasea ispititoare a părului ei. Iar ceea ce simții la atingerea aceea, o, doamne al meu, nu am să mai uit. În loc de-a simți căldura părului viu, fu ca și cum șuvițele cele galbene din cosițele ei ar fi fost trase din vreun metal înghețat, ori ca și cum mâna mea, pe părul acela, ar fi trecut peste o mătasă muiată în zăpadă topită. Și îmi năzări că o fi din naștere țesută pe de-a-ntregul numai din fire de zarafir.

Și gândeam în cugetul meu la Atotputerea cea nemărginită a Stăpânului tuturor făpturilor, carele dăruiește fecioarelor de sub cerurile noastre plete negre și calde ca aburul nopții, iar fruntea fetelor albe ale Miazănoaptei o încunună cu această cunună de flacără înghețată.

Și nu putui, o, doamne al meu, să mă opresc de-a fi tulburat de o tulburare amestecată cu uluire și cu desfătare totodată, știindu-mă soțul unei făpturi atâta de rare și atâta de osebite de femeile de prin părțile noastre. Ba chiar avui simțământul că ea nu-i nici de sângele meu, nici de obârșia mea de rând. Și nu fusei departe de-a o înzestra deodată cu niște haruri de dincolo de fire și cu niște puteri tainice. Și mă uitam la ea cu minunare și cu năucire.

Ci în curând intrară robii aducând pe capetele lor

tablalele pe care le așezau pline cu bucate dinaintea noastră. Și băgai de seamă că numaidecât, la vederea bucatelor acelea, stânjeneala soției mele spori, și că roșeața și gălbeneala treceau rând pe rând peste obrajii ei de atlaz bătut, pe când ochii-i, ațintind lucrurile fără a le vedea, se făceau tot mai mari.

Iar eu, punând toate acestea pe sfioșenia și pe neștiința ei despre obiceiurile noastre, vrusei s-o încurajez a se atinge de bucatele aduse, și începui cu o tavă de orez copt în unt, din care începui să mănânc, așa cum mâncăm noi de obicei, slujindu-mă de degete.

Ci vederea acestui lucru, în loc de-a stârni în sufletul soției mele pofta de mâncare, se vede că i-o fi pricinuit, fără de îndoială, un simțământ cumva neplăcut, de nu chiar și silă. Și, departe de-a urma pilda mea, întoarse capul și se uită împrejur ca parcă spre a căuta ceva. Pe urmă, după un răstimp lung de șovăire, văzând că privirea mea o ruga să se înfrupte din bucate, își scoase de la sân o cutiuță mică, cioplită dintr-un os de copil, și luă din ea un bețișor tare subțire făcut din iarbă de pir, semănând cu bețișoarele acelea de care ne slujim noi spre a ne curăța în urechi. Și, ținând cu gingășie între două degete bețișorul acela ascuțit, începu să înțepe cu el incetișor orezul și să-l ducă încă și mai încet, și bob cu bob, la buze. Și între fiecare dintre acele înghițituri mărunțele, lăsa să se scurgă o bucată de vreme destul de lungă. Așa că eu îmi isprăvisem de mult masa, pe când ea, în felul acela, încă nu luase mai mult de vreo douăsprezece boabe de orez. Și numai atâta vroi să mănânce în seara aceea. Iar eu nu vrusei să-i sporesc cumva stânjeneala ori s-o înfricoșez stăruind spre-a o face să mai ia și din alte bucate.

Iar cele ce vedeam nu făcură decât să mă întărească în credința că soția mea cea străină era o ființă osebită de

băștinașii de prin părțile noastre. Și gândeam în sine-mi: „Cum să nu fie osebită de femeile de aici copilandra aceasta care nu are trebuință spre a se hrăni decât de tainul unei păsăruici? Și dacă-i așa în ce privește nevoile trupului ei, ce trebuie să fie în ce-i privește nevoile sufletului?“ Și hotărâi să mă dăruiesc întru totul străduinței de a-i pricepe sufletul ce mi se părea de nepătruns.

Și îmi închipuii, în seara aceea, spre a încerca să-mi dau însumi o lămurire vrednică de crezare a felului ei de a se purta, că nu avea deprinderea să mănânce cu bărbații, încă mai puțin cu un soț, de față cu care o fi fost poate învățată că trebuie să se poarte cu sfială. Și îmi zisei: „Da, chiar asta-i! A împins prea departe sfiala, pentru că este neînvățată și neștiutoare. Ori poate că s-o fi săturat! Ori, mai degrabă, dacă nu s-a săturat, așteaptă să mănânce singură și în tihnă.“

Și numaidecât mă ridicai, o luai de mână cu griji nemărginite și o dusei în odaia ce pusesem să i se pregătească. Și acolo o lăsai singură, ca să fie slobodă să se poarte cum i-o plăcea. Și plecai binișor.

Și, în noaptea aceea, nu vrusei nicidecum, de teamă să n-o supăr ori să-i par sâcâitor, să intru în odaia soției mele, cum fac îndeobște bărbații în noaptea nunții; ci, dimpotrivă, gândind că așa, cu gingășia mea, am să câștig hatârurile soției mele, și că îi dovedesc astfel că bărbații de prin părțile noastre sunt departe de-a fi niște neciopliți și niște oameni lipsiți de bună-creștere, și că știu, atunci când se cuvine, să se arate gingași și cuviincioși. Ci, pe viața ta, o, emire al drept-credincioșilor! deloc nu m-a ocolit pofta în noaptea aceea de a intra la soția mea cea albicioasă, copilandra, fiica celor de la Miazănoapte, care era dulce vederii mele și care știuse să-mi vrăjească inima cu vraja ei ciudată și cu taina în care se învăluia.

Ci plăcerea mea era prea de preț spre a se lăsa întinată, siluind lucrurile, și nu puteam decât să câștig pregătind ogorul și lăsând fructul să-și piardă acreala și să ajungă la pârga lui deplină, în răcoarea prielnică. Ci tot îmi petrecui noaptea în nesomn, gândind la frumusețea bălaie a copilei străine ce-mi înmiresma casa, și al cărei trup scăldat în ape sfințite mi se părea mirositor ca o caisă culeasă pe rouă, și pufos ca ea, și ispititor ca ea.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute șaizeci și treia noapte

Urmă:

... gândind la frumusețea bălaie a copilei străine ce-mi înmiresma casa, și al cărei trup scăldat în ape sfințite mi se părea mirositor ca o caisă culeasă pe rouă, și pufos ca ea, și ispititor ca ea.

Iar a doua zi, când ne strânserăm la masă, o întâmpinai cu un chip zâmbitor și plecându-mă dinainte-i cum văzusem eu odată că se făcea dinaintea emirilor de la Soare-Apune veniți la noi ori trimiși din partea crailor frânci. Și o poftii să șadă lângă mine, dinaintea tablalelor cu bucate printre care, ca și în ajun, se afla și o tavă cu orez fiert în unt, cu niște boabe ce străluceau minunat de coapte și înmiresmate cu scorțișoară. Ci soția mea se purtă întocmai ca și în ajun, neatingându-se decât numai de tava cu orez, ocolind toate bucatele celelalte, și pigulind boabele una câte una cu bețișorul acela de curățat urechile, încetișor, spre a și le duce la gură.

Dar eu, încă și mai nedumerit decât în ajun de felul ei de a mânca, gândeam: „Pe Allah! au unde-o fi putut

să învețe a mânca orezul astfel? Poate că la părinții ei, în țara ei. Ori poate că vrea să țină socoteala câte boabe de orez a mâncat ca să nu mănânce o dată mai mult și altă dată mai puțin? Dar dacă face așa cu gândul de a nu face risipă și ca să mă învețe a fi cumpătat, și să-mi arate a nu fi risipitor, pe Allah! se înșală, întrucât nu avem a ne teme de nimic în privința aceasta, că nu dinspre partea aceasta am putea să ducem lipsă vreodată. Întrucât avem, slavă Atoateîmpărțitorului, cu ce să trăim într-un mare belșug și fără a ne lipsi nici de cele de trebuință, nici de cele de prisosință."

Ci soția mea, fie că îmi pricepu gândurile și nedumerirea, fie că ba, nu conteni să mănânce tot în felul acela de neînțeles. Ba chiar, de parcă ar fi vrut să-mi facă în ciudă, nu mai piguli boabele de orez decât de ici de colo, iar apoi, fără a-mi spune nici măcar o vorbă și fără a se uita la mine, chiar își șterse bețișorul și îl puse în cutiuța de os. Și-atâta tot o văzui făcând în dimineața aceea. Iar seara, la cină, fu aidoma; de altminteri la fel ca și a doua zi, și ca de toate dățile când ne așezam dinaintea mesei întinse spre a mânca împreună.

Dacă văzui că nu era cu putință ca o femeie să poată trăi cu mâncarea puțină pe care o vedeam că o mănâncă, nu mai avusei nicio îndoială că dedesubt n-ar fi vreo taină încă și mai ciudată decât chiar înfățișarea soției mele. Și atare gând mă făcu să iau hotărârea de a mai avea oleacă de răbdare, în nădejdea că, cu vremea, are să se deprindă a trăi cu mine, precum jinduia sufletul meu. Ci nu zăbovii a pricepe că nădejdea mea era zadarnică și că trebuia să mă hotărăsc a afla, fie ce-o fi, taina acelui fel de viață atâta de osebit de al nostru. Or, prilejul se ivi singur, când nici nu-l așteptam.

Într-adevăr, după cincisprezece zile de răbdare și de cuviință din parte-mi, mă hotărâi să încerc a intra

în odaia de nuntă, pentru întâia oară. Și-așa că într-o noapte, când o credeam pe soția mea adormită de mult, mă îndreptai încet-încetișor înspre iatacul în care locuia, pe latura casei dimpotriva laturei mele, și ajunsei la ușa odăii sale, înăbușindu-mi pașii, de teamă să n-o tulbur din somn. Căci nu vroiam s-o trezesc prea repede, ca să pot s-o privesc în voie, adormită, închipuindu-mi-o cu pleoapele ei închise și cu lungile-i gene încovoiate, frumoasă ca huriile cerului.

Și iacătă că, ajungând la ușă, auzii înlăuntru pașii soției mele. Și cum nu puteam pricepe rostul ce-o ținea încă trează la ceasul acela târziu de noapte, mă împinse ispita să mă ghemuiesc pe după perdeaua de la ușă spre a încerca să văd cam ce treabă putea să fie.

Și în curând ușa se deschise, iar soția mea se ivi în prag, îmbrăcată în hainele ei de mers în cetate, și lunecând pe lespezile de marmură fără a face niciun pic de zgomot.

Și mă uitai la ea, cum trecea pe dinaintea mea în negură, iar de buimăcire mi se stregheță sângele în inimă. Fața ei toată, în toiul beznei, se arătă luminată de doi tăciuni aprinși care erau ochii ei, asemeni ochilor de tigru care ard, zice-se, în negură și luminează calea de urmat pentru omor și pentru pradă. Și era asemeni acelor chipuri ale spaimei, pe care ni le trimit ginnii cei răi în somn, când vor să ne prevestească năpastele pe care le urzesc împotriva noastră. Da și ea însăși mi se părea o gennie din soiul cel mai crunt, cu fața-i ca de ceară, cu ochii-i vărsând flăcări, și cu păru-i galben ce i se zburlise pe cap înfricoșător!

Iar eu, o, doamne al meu, îmi simțeam fălcile cum se strâng de să se spargă, și limba cum mi se usucă în gură, și răsuflarea cum mi se curmă. Și-apoi, chiar de-aș fi fost în stare să mă mișc, tot m-aș fi ferit cu mare grijă

să nu dau niciun pic de semn despre șederea mea după perdea, în locul acela ce nu era al meu. Așteptai, așadar, până ce se depărtă, spre a mă ridica din ascunzișul meu, dobândindu-mi iarăși răsuflarea pierdută. Și mă dusei la fereastra ce da spre curtea casei, și mă uitai printre giurgiuvele.

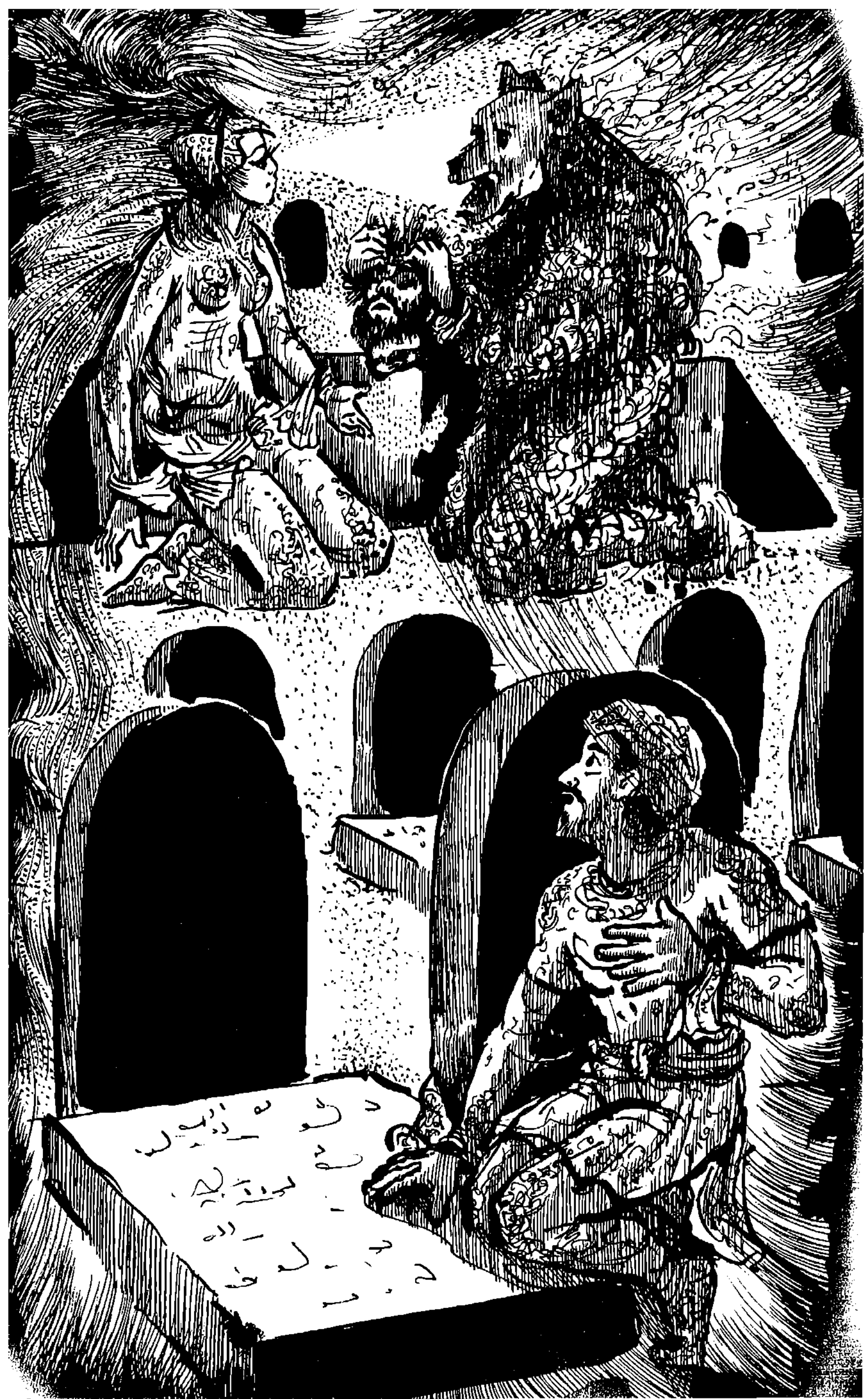
Și prin fereastra ce se deschidea asupra curții, apucai s-o zăresc cum deschide poarta dinspre uliță și cum iese, abia atingând pământul cu picioarele ei desculțe.

Și o lăsai să se depărteze oleacă, și dădui fuga la poarta pe care o lăsase întredeschisă și o urmării din depărtare, ținându-mi încălțările în mână.

Iar noaptea era luminată de luna în scădere, și cerul tot se deșternea măreț ca în toate nopțile, cu licărirea luminilor lui. Și, măcar că eram tare tulburat, îmi înălțai sufletul înspre Stăpânul tuturor făpturilor și îmi zisei în minte: „O, Doamne al slavei și al adevărului, fii-mi martor că m-am purtat cuviincios și chibzuit față de soția mea, fiica aceasta de străini, măcar că nu știu nimica despre ea, și măcar că ea ar putea să se tragă din vreun neam de necredincioși ce prihănesc fața ta, Doamne! Și nu știu ce vrea acuma să facă, în noaptea aceasta, sub lumina drept-veghetoare a cerului tău. Și că eu, nici de aproape, nici de departe, nu sunt părtaș al faptelor ei. Întrucât mă lepăd de ele dintru început, dacă ele sunt împotriva Legii tale și a învățăturii Trimisului tău – asupra-i fie pacea și rugăciunea!“

Și, potolindu-mi astfel căințele, nu mai pregetai să pornesc după soția mea, oriunde s-ar fi dus.

Și iacăt-o că străbătu toate ulițele cetății, călăuzindu-se cu o pricepere vădită, de parcă s-ar fi născut printre noi și de parcă ar fi crescut prin mahalalele noastre. Iar eu o urmam din depărtare, după vălurirea părului ei, care flutura înfricoșător în urmă-i prin noapte. Și ajunse

la casele cele mai de la margine, și trecu porțile cetății, și ieși în câmpurile pustii ce slujesc de sute de ani ca sălaș morților. Și lăsă în urma ei cimitirul dintâi, cu mormintele lui nemăsurat de vechi, și zori înspre mecetul unde se îngroapă morții proaspeți. Iar eu gândeam: „De bună seamă, pesemne c-o fi având aici vreo prietenă ori vreo soră moartă, dintre cele ce au venit cu ea din țările străine. Și vrea să-și îndeplinească față de ea datorințele, la vreme de noapte, în singurătate și liniște." Ci îmi adusei deodată aminte de fața ei cumplită și de ochii ei aprinși, și iarăși sângele mi se învolbură înspre inimă.

Și iacătă că dintre morminte se ridică o umbră pe care nu puteam s-o ghicesc ce-o fi, și care veni în întâmpinarea soției mele. Iar după grozăvenia înfățișării ei și după capu-i de hienă prădalnică, în umbra aceea de cimitir cunoscui că era o gulă.

Și căzui la pământ, lângă un mormânt, cu picioarele muiate sub mine și tremurând. Și putui astfel, datorită acelei împrejurări, cu toată uluiala înfricoșată în care mă aflam, să văd gula, care nu mă vedea, cum se apropie de soția mea și cum o ia de mână, spre a o duce înspre marginea unei gropi. Și șezură jos amândouă, una în fața celeilalte, pe marginea gropii. Iar gula se plecă înspre pământ și se ridică apoi ținând în mâini ceva rotund pe care, fără o vorbă, i-l întinse soției mele. Și văzui că era o căpățână de om tăiată de curând de la vreun trup fără de viață. Și soția mea, dând un țipăt de fiară lacomă, își înfipse dinții în carnea de pe căpățână și începu să ronțăie amarnic.

Eu atunci, o, doamne al meu, la priveliștea aceea, simții cum se năruie cerul din toate temeliile lui peste capul meu. Și pesemne că, în înfricoșarea mea, oi fi scos vreun țipăt de spaimă ce m-o fi dat în vileag. Întrucât o văzui deodată pe soția mea în picioare pe mormântul

ce mă adăpostea. Și se uita la mine cu niște ochi de tigroaică flămândă când stă gata să sară pe prada ei. Și nu mai avusei nicio îndoială asupra pieririi mele fără de scăpare. Și până a avea vreme să fac vreo mișcare cât de cât spre a mă apăra, ori spre a rosti vreo rugăciune care să mă apere de năpaste, o și văzui cum își întinde mâinile asupra mea și cum strigă într-o limbă necunoscută, cu niște sunete asemenea răgetelor ce se aud în pustiuri.

Și numai ce-și vărsă ea grohăiturile-i diavolești, că dintr-odată mă și pomenii preschimbat în câine.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute șaizeci și patra noapte

Urmă:

... Și numai ce-și vărsă ea grohăiturile-i diavolești, că dintr-odată mă și pomenii preschimbat în câine. Iar soția mea se repezi la mine, urmată de gula cea înfricoșătoare. Și amândouă mă potopiră cu lovituri de picior atâta de năprasnice, că nici nu știu cum de n-am rămas mort pe loc. Ci primejdia de moarte în care mă aflam și dragostea de viață a sufletului îmi dădură puterea și inima de-a sări pe cele patru picioare ale mele și de-a o lua la fugă, cu coada răsucită sub pântece, urmat cu aceeași năprăsnicie de soția mea și de gulă. Și numai când mă izgoniră mult departe de cimitir, conteniră de-a mă mai bate și de-a mă mai fugări, pe când eu urlam jalnic de durere și mă dam peste cap la fiecare zece pași. Și zorii să intru pe porțile cetății, ca un câine pierdut și ca vai de el.

Iar a doua zi, după o noapte petrecută rătăcind șchiop

prin cetate și ocolind câinii din mahala, care îl fugăreau pe veneticul de mine, îmi veni în gând, spre a scăpa de încolțelile lor crâncene, să mă adăpostesc sub vreun acoperiș. Și mă aruncai iute în cea dintâi prăvălie ce fusese deschisă la ceasul acela de dimineață. Și mă dusei de mă ghemuii într-un ungher, unde mă pitii de vederea lor.

Or, aceea era dugheana unui vânzător de căpățâni și de picioare de oaie. Iar gazda îmi luă mai întâi apărarea față de urmăritorii mei, care vroiau să intre după mine în dugheană. Iar măcelarul izbuti să-i pună pe fugă și să-i risipească; ci numai spre a se întoarce la mine, cu gândul vădit de a mă îndemna să-mi iau tălpășița. Și chiar că văzui bine că nu aveam de ce să mă bizui pe adăpostul și pe ocrotirea la care nădăjduiam. Căci măcelarul era un ins dintre aceia peste fire de habotnici și bântuit de credințe strâmbe, care socotesc câinii ca pe niște dihănii spurcate, și nu găsesc destulă apă și destul săpun spre a-și spăla hainele atunci când, din întâmplare, vreun câine i-a atins în treacăt. Veni așadar înspre mine și mă îmboldi prin semne și cu graiul să-mi iau tălpășița cât mai iute din dugheana lui. Ci eu mă rostogolii pe jos și începui să mă învârtesc roată, gemând cu glas jalnic și uitându-mă la el în sus cu niște ochi care cereau milă. Atunci el, înduioșat oarecum, lăsă bâta cu care mă amenința și, cum ținea morțiș să-și izbăvească dugheana de făptura mea, luă una dintre hălcile acelea de picior minunat mirositoare și, ținând-o cu vârful degetelor în chip de a mi-o arăta cât mai ispititor, ieși în uliță. Iar eu, o, doamne al meu, amăgit de mireasma acelei bucățele, mă sculai din ungher și mă dusei după măcelarul care, de cum mă văzu afară din dugheană, îmi aruncă bucata și se întoarse înlăuntru. Iar eu, de îndată ce înfulecai carnea aceea minunată, vrusei să mă întorc degrabă în ungherul meu. Ci îmi făcusem socoteala fără de gazda

mea, negutătorul de căpățâni care, ghicind într-adevăr mișcarea mea, sta în prag cu o înfățișare cruntă și cu bâta cea năprasnică și noduroasă în mână. Iar eu, cu înfățișarea rugătoare, mă uitam la el dând din coadă, în așa fel cât să-i arăt limpede că îl rugam fierbinte să-mi îngăduie hatârul acelui adăpost. Ci el rămase neînduplecat și începu să-și vânture bâta, răcnind la mine cu un glas ce nu-mi mai lăsa nicio îndoială asupra gândurilor lui: „Cară-te de-aici, o, pezevenghiule!"

Eu atunci, tare umilit și, pe de altă parte, temându-mă de încolțelile câinilor din mahala care și începuseră să tabere pe mine din toate părțile sukului, îmi slobozii picioarele în vânt și-mi luai tălpășița în grabă mare înspre dugheana deschisă a unui brutar, chiar lângă cea a măcelarului.

Or, de la cea dintâi privire, brutarul acela, cu totul altminteri decât vânzătorul de căpățâni de oaie, cel mistuit de spaime și bântuit de eresuri, mi se păru un om vesel și de bunăvestire. Și chiar că așa fu. Iar în clipita când ajungeam în dugheana lui, ședea jos pe rogojină și tocmai mânca. Și numaidecât sufletul său milos îl îndemnă, măcar că eu nu-i arătasem prin niciun semn că aș avea trebuință de mâncare, să-mi arunce o bucată mare de pâine înmuiată în zeamă de roșii, spunându-mi cu glas tare blajin: „Na, o, sărmanule! Mănânc-o cu poftă!"

Ci eu, departe de a mă repezi cu lăcomie și cu hălpăială pe darul de la Allah, așa cum de obicei se poartă ceilalți câini, mă uitai la brutarul cel darnic făcându-i un semn din cap și o mișcare din coadă, spre a-i dovedi limpede mulțamul meu. Iar el pesemne că o fi fost tulburat de bună-cuviința mea și i-oi fi fost pe plac, întrucât îl văzui cum îmi zâmbește cu bunătate. Iar eu, măcar că nu mai eram chinuit de foame și nu aveam

trebuință de mâncare, nu pregetai deloc, numai spre a-l mulțumi, să iau bucata de pâine în dinți și s-o mestec îndeajuns de încet spre a-i da să priceapă că o făceam numai ca îndatorință față de el și ca prețuire. Iar el băgă de seamă toate acestea, și mă chemă, și binevoi să-mi facă semn să stau lângă dugheana lui. Iar eu șezui, lăsând să se audă niște scâncete de bucurie, și întorcându-mă înspre uliță, spre a-i arăta că, deocamdată, nu-i ceream altceva decât ocrotire. Și mulțumită lui Allah carele îl dăruise cu înțelepciune, pricepu toate gândurile mele și mă răsplăti cu niște mângâieri ce mă îmbărbătară și îmi dădură încredere: cutezai, așadar, să intru în casa lui. Da săvârșii lucrul acesta într-un chip destul de iscusit spre a-l lăsa să simtă că nu o făceam decât cu îngăduința lui. Și, departe de a se împotrivi la intrarea mea, fu dimpotrivă plin de bunătate și îmi arătă un loc unde puteam să stau fără a-l stânjeni. Iar eu pusei stăpânire pe locul acela, pe care îl păstrai de-atunci pe tot timpul cât sălășluii în casa lui.

Și stăpânul meu, începând din clipa aceea, fu prins de o dragoste mare față de mine și mă oblădui cu o bunăvoință până peste fire. Și nu mai putea nici să mănânce, nici să prânzească, nici să cineze, dacă eu nu eram lângă el și dacă nu-mi aveam partea până peste sațul meu. Iar eu la rându-mi aveam față de el toată credința și toată dăruirea de care ar putea să fie în stare cel mai frumos suflet de câine. Și, în îndatorința mea față de îngrijirile lui alese, stam pururea cu ochii pe el și nu-l lăsam să facă un pas prin casă ori pe uliță fără a mă ține de urma lui, cu dragoste, mai ales de când băgasem de seamă că luarea mea aminte îl bucura, și că dacă, din întâmplare, avea de gând să iasă fără ca eu să fi fost prevestit cu vreun semn, nu lipsea să mă cheme prietenește, fluierându-mă. Iar eu mă repezeam de la locul meu în uliță; și săream, și

zburdam, făcând într-o clipită o sumedenie de copci în fugă și un potop de zbenguieli pe dinaintea porții. Și nu conteneam cu toate zgoandele acelea decât atunci când el se afla de-a binelea în uliță. Iar atunci îl însoțeam cât se poate de cuviincios, mergând în urma lui sau alergând înainte-i, și uitându-mă la el din când în când, spre a-i arăta bucuria și mulțumirea mea.

Or, iacătă că se și împlinise o bucată bună de vreme de când mă aflam în casa stăpânului meu brutarul, când, într-o bună zi, intră în prăvălie o femeie care cumpără o pită ce tocmai fusese scoasă atunci aburind din cuptor. Și femeia, după ce îi plăti stăpânului meu, luă pita și porni înspre ușă. Ci stăpânul meu, care băgă de seamă că banul pe care îl primise de la femeie era calp, o chemă îndărăt și îi zise:

– O, leliță, alungească-ți Allah viața! ci, dacă lucrul nu te supără, aș dori alt ban în locul acestuia!

Și totodată, stăpânul meu îi întinse banul cu pricina. Ci femeia, o bătrână oțărâtă, nu vroi, cu mare dârzie, să ia îndărăt banul, pretinzând că era bun și zicând:

– Și-apoi nu eu l-am făcut, iar la bani nu ai de ales ca între pepeni și castraveți!

Iar stăpânu-meu fu departe de-a se lăsa încredințat de judecățile fără de temei ale bătrânei și îi spuse cu un glas liniștit și nu lipsit de oarecare silă:

– Banul tău este așa de vădit calp, că până și câinele meu de colea, și care nu este decât o vietate mută și fără judecată, nu s-ar lăsa înșelat cu el.

Și numai cu gândul de a o umili pe cătrănita aceea, și fără a gândi cumva la vreo izbândă a faptei pe care urma s-o facă, mă chemă strigându-mă pe nume „Bakht! Bakht! hai, vino-aici!“ Iar eu, la glasul lui, alergai dând din coadă. Și numaidecât luă cutia de lemn în care punea banii și o răsturnă pe podea, împrăștiind dinainte-mi

toți banii ce se aflau în cecmegea. Și îmi zise:

– Aici! Aici! vezi gologanii aceștia? Uită-te bine la toți banii! Și spune-mi dacă printre ei se află vreunul calp!

Iar eu cercetai cu luare aminte toți banii de argint, unul câte unul, împingându-i încetișor cu laba, și nu zăbovii mult până ce să dau de banul cel calp. Și îl trăsei de-o parte, despărțindu-l din grămadă, și punându-mi laba pe el, în așa chip încât să-i dau de înțeles limpede stăpânului meu că îl găsisem. Și mă uitam la el, scâncind încetișor și bucurându-mă.

La priveliștea aceasta, stăpânul meu, care era departe de a se aștepta la o atare dovadă de isteciune din partea unei vietăți de soiul meu, fu până peste marginile firii de uluit și de minunat, și strigă:

– Allah este cel mai mare! Și nu se află nicio atotputință decât întru Allah!

Iar bătrâna, nemaiputând să tăgăduiască mărturia chiar a ochilor ei, apoi și înfricoșată de cele ce vedea, zori să-și ia îndărăt banul cel calp și să dea altul bun în loc. Și își luă tălpășița, împiedicându-se în poalele fustei. În ce-l privește pe stăpânul meu, încă tulburat cu totul de isteciunea mea, chemă vecinii și pe toți prăvăliașii din suk.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute șaizeci și cincea noapte

Urmă:

... În ce-l privește pe stăpânul meu, încă tulburat cu totul de isteciunea mea, chemă vecinii și pe toți prăvăliașii din suk. Și le istorisi cu mare minunare cele ce se

petrecuseră, da nu fără de a-mi înflori vrednicia, care și așa era destul de uluitoare prin sine însăși.

La istorisirea aceea a stăpânului meu, toți cei de față se minunară de deșteptăciunea mea, mărturisind că nu mai văzuseră vreodată un câine atâta de năzdrăvan. Și spre a dovedi spusele stăpânului meu, nu că s-ar fi îndoit de buna lui credință, ci numai cu gândul de a mă lăuda și mai mult, ținură să pună la încercare priceperea mea. Și se duseră să caute toți gologanii calpi pe care îi aveau pe-acasă, și mi-i arătară, amestecați cu alții buni. Iar eu, văzându-i, gândii: „Ya Allah! este de-a mirarea câți bani calpi se află pe la oameni!"

Ci, nevroind ca prin nedestoinicia mea să fac să se înnegureze cumva chipul stăpânului meu de față cu megieșii săi, cercetai cu luare-aminte toți banii pe care mi-i puseră sub ochi. Și nu fu măcar unul, printre cei calpi, pe care să nu-mi pun laba și să nu-l osebesc dintre ceilalți.

Iar faima mea se răspândi prin toate sukurile din cetate, și până și în haremuri, datorită limbuției soției stăpânului meu. Și de dimineața până seara brutăria era năpădită de o mulțime de lume ispitită a-mi pune la încercare dibăcia de-a osebi banii cei calpi. Și, în felul acesta, nu duceam lipsă de dârvală, ziua toată, trebuind să-i mulțumesc pe mușteriii ce veneau tot mai mulți din zi în zi la stăpânu-meu, din mahalalele cele mai depărtate ale cetății. Și în felul acesta faima mea îi aduse stăpânului un dever mai mare decât aveau toți brutarii din cetate la un loc. Și stăpânu-meu nu mai contenea să binecuvânteze venirea mea, care i se dovedea tot de-un preț cu o comoară. Iar averea lui, datorită simțămintelor sale miloase, nu lipsi a-l mohorî pe negustătorul de căpățâni de oaie, care de ciudă își mușca degetele. Și, în zavistia lui, nu pregetă să-mi ridice în cale tot

felul de capcane, fie spre a mă prinde, fie spre a-mi pricinui necazuri, stârnind împotriva mea, de îndată ce mă iveam, toți câinii din mahala. Ci nu mai aveam a mă teme de nimic; întrucât pe de-o parte eram bine păzit de stăpânul meu, iar pe de alta eram bine apărat de prăvăliașii care îndrăgiseră puțina mea știință.

Și iacătă că trecuse oarecare vreme de când trăiam astfel, înconjurat de prețuirea tuturor; și chiar că aș fi fost fericit cu viața aceea, dacă nu mi s-ar fi întors necontenit în cuget amintirea stării mele de odinioară de făptură omenească. Iar ceea ce mă făcea să sufăr îndeosebi nu era atâta că mă vedeam un câine printre câini, ci că mă vedeam lipsit de folosința cuvântului și mărginit la a mă rosti numai cu privirea și cu jocul labelor sau cu scâncetele nelegate. Și adeseori, când îmi aduceam aminte de noaptea cumplită din cimitir, mi se zburlea părul pe spinare și mă înfriguram tot.

Or, într-o bună zi, o bătrână cu înfățișarea preacinstită veni, ca toată lumea, să cumpere pâine de la brutărie, adusă de faima mea. Și, ca toată lumea, nu pregetă, de îndată ce-și luă pâinea și urma s-o plătească, de-a arunca înspre mine câțiva gologani printre care pusese anume și un bănuț calp, spre a-mi ispiti priceperea. Iar eu dibuii numaidecât banul cel prost dintre ceilalți, și pusei laba pe el, uitându-mă la cucoana cea bătrână, ca spre-a o pofti să se încredințeze. Iar ea ridică banul, spunând:

– Ai ghicit! este chiar cel calp!

Și mă scrută cu mare minunare, plăti stăpânului meu pâinea pe care o cumpărase și, plecând, îmi făcu un semn abia văzut, care vroia să spună limpede: „Urmează-mă!"

Or, eu, o, emire al drept-credincioșilor, pricepui că femeia aceea se ispitise de mine într-un chip cu totul

deosebit; căci luarea-aminte cu care mă cercetase era tare altminterea de felul în care mă priveau ceilalți. Ci ca să nu săvârșesc vreo greșeală, o lăsai să plece, mulțumindu-mă numai să mă uit după ea. Ci ea, după câțiva pași, se întoarse înspre mine și văzând că nu făceam decât să mă uit la ea fără a mă clinti din loc, îmi mai făcu un semn, și mai vădit decât cel dintâi. Eu atunci, mânat de o pornire mai tare decât chibzuința, mă prilejuii de faptul că stăpânu-meu se afla în fundul dughenei, prins cu un cuptor de pâine, și sării în uliță, luându-mă după bătrână. Și mergeam pe urma ei, oprindu-mă din când în când, cuprins de șovăire și dând din coadă. Ci, îmbărbătat de ea, îmi biruii până la urmă neîncrederea și ajunserăm împreună dinaintea casei sale.

Și deschise ușa casei, intră și mă pofti cu un glas tare dulce să fac ca ea, spunându-mi:

– Intră, intră, o, bietul de tine! că nu ai să te căiești!

Și intrai cu ea.

Atunci, după ce închise ușa la loc, mă duse înspre iatacul dinlăuntru și deschise o odaie în care mă pofti. Și văzui așezată pe un divan o fetișcană ca luna, care împletea ceva. Și fata aceea își puse repede iașmacul când mă văzu; iar hanâma cea bătrână îi spuse:

– O, fata mea, îți aduc câinele cel de pomină al brutarului, chiar acela care știe atâta de bine să deosebească banii cei buni de banii cei calpi. Iar tu știi că eu ți-am și împărtășit îndoielile mele, încă de la cel dintâi zvon ce s-a răspândit despre el. Și m-am dus astăzi să cumpăr pâine de la brutarul stăpân al lui, și am fost martoră a adevărului faptelor; și am izbutit să-l aduc după mine pe câinele acesta așa de ciudat, care minunează Bagdadul. Spune-mi, așadar, tot gândul tău, o, fata mea, ca să știu dacă m-am înșelat în presupusurile mele!

Iar copilandra răspunse pe dată:

– Pe Allah! o, maică a mea, nu te-ai înșelat. Și am să-ți dau dovada numaidecât.

Și fetișcana se ridică pe clipă pe dată, luă un lighean de aramă roșie plin cu apă, bolborosi deasupra-i niște vorbe pe care eu nu le pricepui și, stropindu-mă cu câteva picături din apa aceea, spuse:

– Dacă te-ai născut câine, să rămâi câine; da dacă te-ai născut făptură omenească, scutură-te și ia-ți îndărăt chipul de făptură omenească, întru virtutea apei acesteia!

Și pe dată mă scuturai. Și vraja fu ruptă, iar eu îmi pierdui chipul de câine spre a mă face iarăși om, după starea mea de la născătoare.

Atunci, pătruns de recunoștință, mă aruncai la picioarele mântuitoarei mele, spre a-i mulțumi pentru o facere de bine atâta de mare; și îi sărutai poala rochiei și îi zisei:

– O, copilă binecuvântată, întoarcă-ți Allah, cu darurile sale cele mai alese, binefacerea fără de asemuire cu care îți sunt îndatorat și de care nu ai șovăit a-l face să se bucure pe un om pe care nu-l cunoșteai, un străin în casa ta. Cum aș putea să găsesc eu vorbele spre a-ți mulțumi și a te binecuvânta așa cum ți se binecuvine? Află măcar că eu nu mai sunt stăpân al meu, și că m-ai cumpărat pe un preț care întrece, și încă cu mult, însemnătatea mea. Și ca să-l cunoști întru totul pe robul care este acuma bunul și averea ta, am să-ți istorisesc, fără a-ți chinui urechile și fără a-ți osteni mintea, în puține cuvinte, povestea mea.

Și-atunci îi spusei cine sunt și cum, din holteiul ce fusesem, mă hotărâsem deodată să-mi iau femeie, și s-o aleg nu dintre fetele oamenilor de vază din Bagdad, cetatea noastră, ci dintre roabele cele străine care se vând și se cumpără. Și pe când mântuitoarea mea și cu

mama ei mă ascultau cu luare-aminte, le istorisii tot așa cum fusesem vrăjit de frumusețea ciudată a fetișcanei de la Miazănoapte, și însurătoarea mea cu ea, și gingășia mea, și grijile mele față de ea, și dulceața purtării mele, și răbdarea mea de a-i îndura purtările cele anapoda. Și le istorisii înfricoșata noapte dezvăluitoare, și tot ce-a urmat de-acolo, de la început până la sfârșit, fără a le ascunde nimica. Ci nu ar fi de niciun folos s-o mai spunem o dată.

După ce îmi ascultară istorisirea, mântuitoarea mea și mama ei rămaseră până peste poate de mâniate pe soția mea, fetișcana de la Miazănoapte. Iar mama mântuitoarei mele îmi zise:

– O, fiul meu, amarnică rătăcire a mai fost și rătăcirea ta! Cum de-a putut sufletul tău să se plece înspre o fată de străini, când cetatea noastră este atâta de bogată în copile de toate culorile, și când milele lui Allah asupra capului fetelor noastre sunt atâta de alese și atâta de multe? Hotărât! pesemne că ai fost vrăjit, dacă ai ales așa, fără de nicio socotință, și ți-ai încredințat soarta în mâinile unei făpturi ce se osebea de tine și ca sânge, și ca neam, și ca grai, și ca obârșie. Și toate astea, văd limpede, au fost numai ticluirea lui Șeitan, a Pârdalnicului, a Izgonitului cu pietre. Ci să dăm slavă lui Allah carele prin mijlocirea fetei mele te-a mântuit din răutățile străinei și te-a întors la chipul tău de mai înainte de făptură omenească!

Iar eu răspunsei, după ce îi sărutai mâinile:

– O, maică binecuvântată a mea, mă căiesc dinaintea lui Allah și dinaintea preacinstitei tale fețe de fapta mea nechibzuită. Și nu râvnesc nimic mai mult decât să intru în neamul tău, așa cum am intrat în mila ta. Dacă, dar, binevoiești a mă îngădui de soț legiuit al fetei tale celei cu suflet ales, nu ai decât a rosti vorba de îngăduire.

Iar ea răspunse:

– Din partea mea, nu văd nimica împotrivă! Da tu, fata mea, tu ce socoți? Tânărul acesta minunat, pe care Allah l-a scos în calea noastră, îți este pe voie?

Iar mântuitoarea mea răspunse:

– Da, pe Allah! îmi este pe voie, o, maică a mea! Da atâta nu-i tot! Se cade mai întâi să-l punem la adăpost de-aci încolo de vrăjile cele rele și de ticăloșiile soției lui de mai înainte. Întrucât nu este destul că am rupt descântecul cu care îl scosese din rândul făpturilor omenești, ci trebuie s-o punem pe totdeauna în neputință de a-i mai face rău.

Și după ce rosti acestea, ieși din odaia în care ne aflam, ci spre a se întoarce peste o clipită cu un șip între degete. Și îmi dete șipul, care era plin cu apă, și îmi spuse:

– Sidi Neman, cărțile mele cele vechi, pe care tocmai le-am cercetat, îmi arată că străina cea ticăloasă nu se află în casa ta la ceasul de față, da că nu are să zăbovească a se întoarce acolo. Și tot așa, îmi mai arată că vicleana se preface față de slugi că ar fi într-o mare îngrijorare din pricina lipsei tale. Grăbește-te, așadar, până e ea plecată, să te întorci la tine acasă cu șipul pe care ți l-am pus în mână, și s-o aștepți în curte, în așa fel ca la intrarea ei să dea deodată piept în piept cu tine. Și în năuceala în care are să fie când te-o vedea, împotriva așteptării ei, are să dea dosul ca s-o ia la fugă. Iar tu, numaidecât, s-o stropești cu apa din șip, strigându-i: „Lasă-ți chipul omenesc și fă-te iapă!“ Și numaidecât ea are să se preschimbe într-o iapă ca toate iepele. Iar tu să-i sari în spinare și s-o apuci de coamă și, cu toată împotrivirea ei, să-i pui în gură o zăbală îndoită, cât mai strașnică. Și ca s-o pedepsești așa precum i se cuvine, s-o altoiești cu niște lovituri năprasnice de bici, atâta

cât osteneala nu te-o sili să contenești. Și în toate zilele de la Allah s-o faci să îndure pedeapsa aceasta. Și astfel ai s-o stăpânești. Altminteri, răutatea ei are să biruiască iarăși până la urmă. Iar tu ai avea de pătimit.

Iar eu, o, emire al drept-credincioșilor, răspunsei că ascult și că mă supun, și grăbii să ajung la casa mea și să aștept sosirea soției mele de mai înainte, ascunzându-mă în așa fel ca s-o văd de departe când vine și să pot să dau față cu ea deodată. Or, nu zăbovi a se ivi. Iar eu, cu toată înfiorarea ce mă cuprinse la vederea ei și la vederea frumuseții ei vrăjitoare, nu pregetai să fac lucrul pentru care venisem. Și izbutii pe deplin s-o schimb în iapă.

Și de-atunci, legându-mă cu legăturile legiuite cu mântuitoarea mea, care era de un sânge și de un neam cu mine, nu lipsii a o face pe iapă să îndure ceea ce ai văzut pe meidan, o, emire al drept-credincioșilor! Cruntă osândă, fără de nicio îndoială, da care își are îndreptățirea în răutatea atâta de amarnică a străinei. Și-aceasta-i povestea mea!

După ce ascultă istorisirea aceasta a lui Sidi Neman, califul se minună mult în sufletul său și îi zise tânărului:

– Hotărât, povestea ta este o poveste deosebită, iar osânda la care supui iapa aceea bălană este cuvenită! Însă mi-ar plăcea să mijlocești pe lângă soția ta să îngăduie a găsi un mijloc ca, lăsând-o pe iapă în chipul de iapă, să n-o mai pedepsești zi de zi cu atâta asprime. Da dacă lucrul n-o fi cu putință, Allah este cel mai mare!

Și, după ce grăi astfel, Al-Rașid se întoarse înspre cel de al doilea ins, care era călărețul cel frumos, văzut în fruntea alaiului pe un cal ce-și purta soiul ales în felul de a umbla, călărețul acela care se rotea ca un emir ori

ca vreun fiu de crai, și al cărui alai era urmat de un palanchin sub care ședeau două copilandre domnițe, și de niște cântăreți care cântau cântece indienești și chinezești, și îi zise...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute șaizeci și șasea noapte

Micuța Doniazada strigă:

– O, sora mea, te rog fierbinte! grăbește de ne spune ce s-a întâmplat când califul s-a întors înspre călărețul cel tânăr, pe urmele căruia se cântau cântece indienești și chinezești!

Iar Șeherezada spuse:

– Din toată inima și cu drag!

Și urmă astfel:

După ce califul se întoarse înspre călărețul cel frumos care sta smirnă dinaintea sa, și pe care îl văzuse rotindu-se pe calul ce-și purta soiul ales în călcătură, îi zise:

– O, tinere, am judecat după chipul tău că trebuie să fii vreun străin de neam înalt; și, spre a-ți înlesni intrarea în saraiul meu, am poruncit să fii chemat dinaintea mea pentru ca auzul și vederea noastră să se bucure de tine. Dacă, așadar, ai ceva a ne cere, ori vreun lucru minunat a ne istorisi, nu zăbovi mai mult.

Și tânărul, după ce sărută pământul dintre mâinile califului, se temeni și răspunse:

– O, emire al drept-credincioșilor, pricina venirii mele la Bagdad nu-i pentru vreo solie ori pentru vreo crăinicie, ci numai pentru dorul de a mai vedea o dată țara în care m-am născut, și de-a trăi aici până la moartea mea. Ci povestea mea este atâta de uluitoare, încât

nu vroi a șovăi s-o istorisesc stăpânului nostru, emirul drept-credincioșilor.

Și spuse:

POVESTEA CĂLĂREȚULUI PE URMA CĂRUIA SE CÂNTAU CÂNTECE INDIENEȘTI ȘI CHINEZEȘTI

Află, o, stăpâne al meu și cunună peste capul nostru, că eu, de meseria mea de odinioară, care fusese și meseria tatălui meu și a tatălui tatălui meu, eram tăietor de lemne prin păduri și cel mai sărac dintre tăietorii de lemne de la Bagdad. Iar sărăcia mea era mare și era încâinită și mai rău, în fiece zi, de viețuirea în casă laolaltă cu fiica socrului meu, chiar soția mea, o muiere oțățită, scârțană, gâlcevitoare, dăruită cu niște ochi goi și cu o minte ticăloasă. Afară de asta, nu era bună la nimic-nimica, și s-ar fi putut asemui la gingășie și la alint cu mătura din ogeacul nostru. Și cum era mai sâcâitoare ca o muscă de cal și mai cârâitoare ca o găină prinsă, mă hotărâsem, după multe certuri și supărări, să nu-i mai grăiesc niciodată vreo vorbă, și să-i îndeplinesc fără crâcnire toate toanele, ca să am oarecare tihnă când mă întorceam acasă de la munca grea a zilei. Ceea ce făcea ca, atunci când Atoatedătătorul îmi răsplătea truda cu vreo drahmă de argint, afurisita de muiere să nu pregete vreodată a se repezi să mi-o înșface, de cum treceam pragul casei. Și-așa se scurgea viața mea, o, emire al drept-credincioșilor.

Or, într-o bună zi, având trebuință să-mi cumpăr o frânghie de legat lemnele, dat fiind că aceea pe care o aveam se deșirase de tot, mă hotărâi, cu toată spaima ce mi-o stârnea gândul de-a vorbi cu soția mea, să-i spun nevoia în care mă aflam de-a cumpăra frânghia

aceea nouă. Și nici n-apucară să iasă bine din gura mea vorbele de cumpărare și de frânghie, o, emire al dreptcredincioșilor, că mi se și păru că aud cum se deschid peste capul meu toate zăvoarele furtunilor. Și urmă o vijelie lustruită cu sudalme și cu afurisenii, pe care nu este numaidecât zornic a le mai rosti de față cu stăpânul nostru! Și puse cap la toate, zicându-mi:

– A, fleandura și lepădătura cea mai ticăloasă! De bună seamă că nu-mi ceri bani decât ca să te duci să-i cheltuiești în tovărășia dezmățatelor din Bagdad. Da fii pe pace, că ochiul meu stă deschis asupra purtării tale. Și dacă chiar ceri banii aceștia pentru o frânghie, apoi am să merg și eu, ca s-o cumperi cu mine de față. Și, de altminteri, de-acuma încolo n-ai să mai ieși din casă fără mine!

Și, spunând acestea, mă târî cu dârzie în suk și plăti chiar ea neguțătorului frânghia ce-mi era de trebuință spre a câștiga pâinea. Ci numai Allah știe cu preț de câte tocmeli și de câți ochi ponciși, aruncați rând pe rând când înspre mine, când înspre negustorul speriat, fu încheiată acea târguială zbuciumată.

Ci, o, doamne al meu, toate astea nu erau decât începutul nenorocirii mele, în ziua aceea. Întrucât, la plecarea din suk, cum vroiam să mă despărțesc de soția mea spre a mă duce la muncă, ea îmi zise:

– Încotro o iei? Încotro o iei? Sunt cu tine și n-am să te las!

Și, fără nimic mai mult, sări în spinarea măgarului meu și adăugă:

– De-acuma încolo am să merg cu tine în munte, acolo unde te tot lauzi că îți treci zilele tăind lemne, ca să-ți veghez munca.

Iar eu, la atare știre, o, doamne al meu, văzui lumea întreagă cum mi se înnegurează dinaintea ochilor și

pricepui că nu-mi mai rămânea decât să mor. Și îmi zisei: „Iacătă, o, bietul de tine, că pacostea nu are a-ți mai da tihna mântuirii tale! Înainte baremi aveai oleacă de zăbavă câtă vreme te aflai singur în pădure. Acuma s-a sfârșit și asta! Mori în ticăloșia și în deznădejdea ta! Nu este scăpare și putință decât întru Allah Milosârdnicul! De la El venim și la El ne întoarcem!" Și mă hotărâi, odată ajuns în pădure, să mă culc pe pântece și să mă las să mor de moarte neagră.

Și, chibzuind astfel, fără a răspunde o vorbă, pornii pe urmele măgarului care ducea în spinare povara ce-mi apăsa sufletul și viața.

Or, pe drum, sufletul omenesc, care este scump vieții, îmi năzări, spre a ocoli moartea, un gând la care nici nu visasem până atunci. Și nu pregetai să-l trec numaidecât în faptă.

Într-adevăr, de cum ajunserăm la poalele muntelui, iar soția mea se dete jos din spinarea măgarului, îi spusei:

– Ascultă, o, femeie! întrucât nu mai am nicio putință de a-ți ascunde nimic, vreau să-ți destăinuiesc că frânghia pe care tocmai am cumpărat-o nu este menită nicidecum, în mintea mea, să lege lemne, ci trebuie să slujească la a ne îmbogăți pentru totdeauna!

Și, în vreme ce muierea se afla sub lovitura nedumeririi în care o arunca mărturisirea aceea neașteptată, o dusei la gura unui puț vechi, secat de amar de ani, și îi spusei:

– Vezi puțul acesta? În el se află norocul nostru! Și, cu funia, am să mă duc să-l culeg.

Și cum fiica lui socru-meu era tot mai uluită, adăugai:

– Ei, da, pe Allah! e mult de când mi s-a dezvăluit taina unei comori ascunse în puț, și care comoară este scrisă întru norocul meu. Iar ziua de astăzi este ziua

când trebuie să cobor s-o scot! Și pentru aceasta, m-am hotărât să te rog a-mi cumpăra funia!

Or, nici nu rostii eu bine vorbele de comoară și de coborât în puț, că ceea ce nădăjduisem se și dovedi pe deplin. Întrucât soția mea strigă:

– Nu, pe Allah! eu am să cobor acolo înlăuntru! Căci tu n-ai să te pricepi niciodată cum să deschizi comoara și cum să pui stăpânire pe ea. Și-apoi nu am nicio încredere în cinstea ta.

Și își aruncă numaidecât iașmacul și îmi zise:

– Hai, grăbește de mă leagă cu frânghia și coboară-mă în puț.

Iar eu, o, doamne al meu, după ce făcui câteva nazuri, numai așa, chipurile, și după ce înghiții câteva sudalme pentru șovăiala mea, oftai:

– Să fie după voia lui Allah și după voia ta, o, fiică a unor oameni de treabă!

Și o legai vârtos cu funia, petrecându-i-o pe după subsuori, și o lăsai să lunece în afundul puțului. Iar când simții că ajunsese la fund, mă descotorosii de toate, aruncând frânghia în adâncul gropii. Și scosei un oftat de mulțumire cum nu mai slobozise pieptul meu de când ieșisem din pântecele maică-mii. Și-i strigai afurisitei:

– O, fiică a unor oameni de treabă, ai bunăvoința de a rămâne acolo până ce am să vin eu să te trag!

Și fără să-mi mai pese de răspunsul ei, mă întorsei liniștit la munca mea și mă apucai să tai lemne cântând, ceea ce nu mi se mai întâmplase de multișoară vreme. Și, în bucuria mea, mi se părea că îmi crescuseră aripi, așa mă simțeam de ușor, ca păsările.

Și descotorosit astfel de pricina amarurilor mele, putui într-un sfârșit să gust dulceața liniștii și a tihnei. Ci peste două zile gândii în cugetul meu: „Ya Ahmad, legea

lui Allah și a Trimisului său – asupra-i fie rugăciunea și binecuvântările! – nu îngăduie unei făpturi să ia viața altei făpturi cu chip la fel ca al ei. Iar tu, părăsind-o pe fiica socrului tău în afundul puțului, o primejduiești de-a o lăsa să moară de foame. Hotărât! unei făpturi ca ea i se cuvine cea mai rea osândă. Ci tu să nu-ți încarci sufletul cu moartea ei, și scoate-o din groapă. Și-apoi s-ar mai și putea ca învățătura aceasta de minte s-o lecuiască pe totdeauna de firea ei cea urâtă."

Și neputând înfrunta sfatul cugetului, mă dusei la puț și o strigai pe fiica socrului meu, slobozind înspre ea altă funie:

– Hai, dă zor de te leagă, ca să te scot. Nădăjduiesc că învățătura aceasta te-o fi lecuit.

Și, simțind că funia fusese prinsă în afundul puțului, așteptai un răstimp spre a-i da răgaz soției să se lege bine. După care, simțind că zgâlțâia de frânghie, spre a-mi da de înțeles că e gata, o trăsei cu mare cazna, așa de grea era povara de la capătul funiei. Și care nu-mi fu spaima, o, emire al drept-credinciosilor, când văzui atârnat de funie...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute șaizeci și șaptea noapte

Urmă:

... Și care nu-mi fu spaima, o, emire al drept-credincioșilor, când văzui atârnat de funie, în loc de fiica socrului meu, un ginn uriaș, cu o înfățișare tare puțin liniștitoare, și care, de îndată ce atinse pământul, se temeni dinainte-mi și îmi zise:

– Multe mulțamuri am a-ți aduce, ya Sidi Ahmad, pentru binele pe care mi-l făcuși! Află, într-adevăr, că eu sunt din rândul ginnilor care nu au însușirea de a zbura prin văzduhuri, și care nu pot decât să se târâie pe pământ, măcar că în acest chip iuțeala lor este mare foarte și le îngăduie să meargă tot atâta de repede ca și ginnii văzduhurilor. Și-așa că eu, un ginn pământenesc, îmi alesesem de ani și ani puțul acesta vechi spre a mi-l face sălaș. Și trăiam aci în tihnă deplină, până când, acum două zile, a coborât la mine cea mai afurisită muiere de pe pământ. Și n-a mai contenit să mă tot chinuiască din clipita când m-am apucat să mă încârduiesc cu ea, și m-a silit, toată vremea aceasta, să trudesc la ea fără de răgaz, eu care de ani și ani trăiam întru burlăcie și pierdusem asemenea deprinderi! Ya Allah! drept care îți sunt tare îndatorat că m-ai izbăvit de pojarnica de muiere. Of, de bună seamă că un bine atâta de însemnat nu are să rămână fără de răsplată, întrucât a căzut într-un suflet care-i știe prețul. Așa că iacătă ce pot și ce vreau să fac eu în schimbul lui!

Și se opri o clipită, ca să-și tragă sufletul, pe când eu, liniștit de gândurile lui bune, cugetam: „Pe Allah! muierea mea este de spaimă, dacă a izbutit să-i sperie până și pe ginni, ba până și pe cel mai uriaș dintre ginni. Cum de-oi fi putut eu să durez atâta amar de vreme la răutatea și la ticăloșia ei?“ Și, plin de milă față de mine însumi și față de semenul meu întru pacoste, îl ascultai atunci când începu iar:

– Da, ya Sidi Ahmad, din tăietor de lemne cum ești vreau să te fac pe-o potrivă cu sultanii cei mai mari. Și iacătă cum. Cunosc că sultanul de la Ind are numai o fată, care-i o copilandră cum este luna în cea de a paisprezecea zi a ei. Și-i taman la vremea de măritiș, la anii paisprezece și un sfert, și-i fecioară cum este boaba

de mărgăritar în scoica ei de sidef. Iar eu vreau să fac așa ca să ți-o dea de soție însuși sultanul de la Ind, părintele său, care ține la ea mai strașnic decât la chiar viața lui. Și, spre a-mi izbândi gândul, am să și dau drumul pasului, în fuga mea cea mai mare, înspre palatul sultanului, la Ind, și am să intru în trupul fetișcanei crăițe, și am să pun stăpânire o vreme pe mintea ei. Și, în felul acesta, stăpânită de duh, are să pară nebună pentru toți cei din preajma ei, iar sultanul, tătâne-său, are să caute s-o tămăduiască pe la toți vracii cei mai iscusiți de la Ind. Da niciunul dintre ei nu are să poată să ghicească pricina adevărată a boalei, care va fi șederea mea în trupul fetei; și toate strădaniile lor au să se spulbere la suflarea și la vrerea mea. Și-atunci ai să te ivești tu și ai să fii tămăduitorul domniței. Și am să-ți arăt mijloacele pentru aceasta!

Și, după ce grăi astfel, ginnul scoase din sân niște frunze de la un pom tainic, pe care mi le dete, adăugând:

– Odată ce ai să fii dus la tânăra crăiță bolnavă, tu s-o cercetezi de parcă habar nu ai avea ce fel de boală are, să iei un chip îndoielnic și îngândurat, ca să-i bagi în sperieți pe cei de față, și, într-un sfârșit, să iei una dintre frunzele acestea, pe care s-o înmoi în apă și cu care să ștergi apoi obrazul fetei. Iar eu, numaidecât, am să fiu silit să ies din trupul copilei: și pe clipă pe dată fata are să-și capete iarăși mintea și are să se întoarcă la starea ei dintâi. Și tot atunci, ca răsplată pentru lecuirea săvârșită, tu ai să ajungi soțul copilandrei, fata sultanului. Și-acesta-i, ya Sidi Ahmad, chipul în care vreau să-ți răsplătesc binele pe care mi l-ai făcut în viață, izbăvindu-mă de muierea cea înfricoșătoare care a venit să-mi facă cu neputință șederea în puțul meu, în locul acela minunat și tihnit unde nădăjduiam să-mi trec

zilele în netulburare. Și Allah s-o bată pe afurisită!

Și după ce grăi astfel, ginnul își luă ziua-bună de la mine, povățuindu-mă să pornesc îndată la drum înspre țara Indului. Îmi ură călătorie bună și pieri din ochii mei, lunecând pe fața pământului ca o corabie dusă de furtună.

Eu atunci, o, doamne al meu, știind că ursita mea mă așteaptă în țara Indului, nu șovăii a urma povățuirile ginnului și a lua calea numaidecât înspre țara aceea depărtată. Iar Allah îmi meni bună pace și, după o călătorie lungă, plină de osteneli, de lipsuri și de primejdii, care nu sunt de nicio trebuință a le povesti stăpânului nostru, ajunsei fără de pagubă în țara Indului, acolo unde domnea sultanul, tatăl domniței ce avea să-mi fie soție.

Și ajungând astfel la capătul călătoriei mele, aflai că într-adevăr nebunia domniței se și dovedise de o bună bucată de vreme, că faptul prăbușise saraiul împărătesc și toată țara în deznădejdea cea mai adâncă și că, după ce zadarnic folosise știința doftorilor cei mai iscusiți, sultanul o făgăduise pe domniță de soție aceluia care ar zvidui-o.

Eu atunci, o, emire al drept-credincioșilor, tare pe povețele ce mi le dăduse ginnul, și fără de nicio grijă în ce privește izbânda, mă înfățișai la primirea pe care o dată în zi sultanul o îngăduia acelora ce vroiau să încerce o zviduire asupra minților domniței. Și călcai cu toată încrederea în odaia în care sta încuiată fata, și nu pregetai a pune în fapt învățătura ginnului, schimbând tot felul de înfățișări îngândurate, ca să fiu luat cu totul în seamă. Pe urmă, după ce băgai bine în sperieți pe toți cei din preajmă, și fără a fi pus nicio întrebare despre starea bolnavei, înmuiai câteva frunze dintre cele ce le aveam și ștersei cu ele fața domniței.

Și fata, cuprinsă numaidecât de zgâlțâieli, scoase un

țipăt mare și căzu leșinată. Or, acestea se datorau ginnului care, cu ieșirea lui repezită din trupul copilandrei, stârnise starea aceea ce l-ar fi înfricoșat pe oricare alt ins în locul meu. Ci eu, departe de a mă arăta tulburat, stropii cu apă de trandafiri fața fetișcanei și o făcui să-și vină în simțiri. Iar ea se deșteptă cu mințile întregi și începu să vorbească la toată lumea, cu chibzuială, cu dulceață și cu măsură, cunoscându-i pe cei din preajmă și spunând fiecăruia pe nume.

Și bucuria fu până peste măsură la sarai și în toată cetatea. Iar sultanul țării Indului, îndatorat de binele ce-i făcusem, nu se lepădă de făgăduială și mi-o dete pe fiica lui de soție. Și nunta noastră se săvârși chiar în ziua aceea, cu vâlva cea mai strălucită, în toiul ospețelor și al veseliei întregului norod.

Și iacă-așa ajunsei soț al domniței, fata sultanului de la Ind.

În ceea ce o privește pe cea de a doua domniță, pe care ai văzut-o șezând de partea stângă a palanchinului, o, emire al drept-credincioșilor, apoi iacătă!

După ce ginnul cel uriaș, datorită înțelegerii hotărâte între noi, părăsi trupul domniței de la Ind, își bătu capul spre a afla unde avea să se ducă să sălășluiască de aci înainte, dat fiind că nu mai avea adăpost și că puțul rămăsese stăpânit de pacostea de fiică a socrului meu. Și-apoi, în vremea șederii sale în trupul fetișcanei, prinsese gust până la urmă de un asemenea soi de adăpost, și își făgăduise ca la ieșirea sa de acolo să-și caute un alt trup de copilandră. Încât, după ce cugetă oleacă, își luă vânt și porni înspre împărăția Chitaiului, cu toată iuțeala, ca o corabie mare gonită de furtună.

Și nu dovedi altceva mai bun de făcut decât să se ducă și să se aciuiască în trupul fetei sultanului Chinei, o crăiță tânără de paisprezece ani și un sfert, frumoasă

ca luna în cea de-a paisprezecea zi a ei, și neprihănită ca boaba de mărgăritar în scoica ei de sidef. Și, dintr-odată, domnița sălășluită de el se puse pe un șir de zgâlțâituri și de zvâcnituri anapoda, și pe o revărsare de vorbe fără de cap care dădură limpede în vileag sminteala ei. Și amărâtul de sultan al Chitaiului degeaba chemă la căpătâiul fetei sale pe doftorii cei mai iscusiți din China, că nu izbândi neam s-o facă pe fiică-sa să se întoarcă la starea dintâi. Și fu cufundat, dimpreună cu saraiul și cu împărăția lui, în jale și în deznădejde, dat fiind că domnița era singurul său copil și că era o fată pe cât de iubitoare, pe atâta de dulce și de frumoasă. Ci, într-un sfârșit, Allah îl avu întru mila sa și făcu să-i ajungă la urechi zvonul minunatei vindecări, datorate îngrijirilor mele, a domniței de la Ind care ajunsese soția mea. Și trimise numaidecât un sol la tătânele soției mele, ca să mă roage să mă duc și să-i vindec fata, domnița Chitaiului, făgăduindu-mi-o de soție, dacă am să izbândesc.

Eu atunci mă dusei la soția mea cea tânără, copila sultanului de la Ind, și îi spusei de solia și de făgăduiala ce mi se trimiteau. Și izbutii s-o încredințez că putea prea bine s-o primească de soră pe domnița Chitaiului, care mi se făgăduia de soție, dacă aș izbândi. Și plecai înspre țara Chitaiului.

Or, o, emire al drept-credincioșilor, tot ceea ce am să-ți povestesc în privința stăpânirii de către ginn a crăiței chinezoaice nu aflai decât după ce ajunsei în China, și din chiar gura ginnului cu pricina. Întrucât, până atunci, eu nu știusem prea bine nimic despre felul răului de care suferea crăița chinezoaică, și îmi ziceam că frunzele mele au să poată s-o tămăduiască de orice-o fi. Drept aceea plecasem plin de nădejde, fără a-mi da prin cap că chiar prietenul meu cel vechi, ginnul cel

uriaș, care își alesese sălașul în trupul fetei sultanului, era pricina răului.

Încât uluiala mea fu până peste margini când, după ce intrai în iatacul crăiței chinezoaice, unde cerusem să fiu lăsat singur cu bolnava, cunoscui glasul prietenului meu, ginnul cel uriaș, care îmi spunea cu gura domniței:

– Ce, tu ești, ya Sidi Ahmad? Tu, cel pe care l-am copleșit cu binefacerile mele, tu vii să mă alungi din lăcașul pe care mi l-am ales pentru odihna oaselor mele? Au nu ți-e rușine ție să plătești binele cu răul? Și nu ți-e teamă că, dacă mă silești să ies de aici, am să mă duc de-a dreptul în țara Indului, în lipsa ta, să mă dedau la fel de fel de împreunări amarnice cu făptura soției tale de la Ind, și pe urmă s-o omor?

Și întrucât nu puțin eram înfricoșat de primejdia aceea, ginnul se prilejui de spaima mea spre a-mi istorisi povestea sa din ziua când ieșise din trupul soției mele de la Ind, și mă rugă fierbinte, pentru binele meu, să-l las să trăiască liniștit în adăpostul cel nou pe care și-l alesese.

Eu atunci, tare buimăcit și nevroind să mă arăt lipsit de recunoștință față de ginnul acela minunat, care, la urma urmei, era obârșia norocului meu, tocmai eram gata a mă hotărî să mă întorc la sultanul Chinei spre a-i mărturisi că nu eram în stare, cu priceperea mea, s-o scap pe crăiță de boala ei, când Allah îmi suflă în minte un tertip. Așa că mă răsucii înspre ginn și îi zisei:

– O, căpetenie de ginni și cunună a lor, o, minunatule, nu ca s-o tămăduiesc pe crăița Chitaiului am venit eu aici, ci am făcut toată călătoria aceasta spre a te ruga, dimpotrivă, să-mi vii într-ajutor. Că, de bună seamă, o mai ții minte pe muierea cu care ai petrecut în puț câteva zile amarnice. Eh, muierea aceea era nevasta mea,

fata socrului meu. Și eu am aruncat-o acolo în puț, ca să am tihnă. Or, pacostea se ține acuma după mine, că nu știu cine-a putut să scoată de acolo puiul acela de cățea. Da iacătă că e slobodă și se ține pe urmele mele. Și pretutindenea se ține după mine și, of, vai de capul nostru! într-o clipită are să fie aici...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute șaizeci și opta noapte

Urmă:

... Și iacătă că o și aud cum țipă cu glasul ei cel afurisit în curtea saraiului. Fie-ți milă, o, prietene al meu, și ajută-mă! Am venit să-ți cer fierbinte ajutorința!

Când auzi ginnul vorbele mele, fu cuprins de o spaimă de nespus și strigă:

– Ajutorință de la mine? ya Allah! ajutorință de la mine? Ferească-mă frații ginni de-a mai da ochii vreodată cu o muiere ca aceea! Prietene Ahmad, scapă cum ai putea! În ce mă privește, n-aș putea să fac nimica. Și fug numaidecât!

Așa grăi, și ieși cu vuiet din trupul domniței, spre a-și slobozi picioarele în vânt și spre a mânca sub pașii lui depărtările: întocmai ca pe ape o corabie mare gonită de furtună.

Iar crăița chinezoaică își veni în minți. Și ajunse cea de a doua soție a mea.

Și de-atunci trăiesc cu cele două copile crăiești, în huzururi de toate soiurile și în desfătările cele mai gingașe.

Și-atunci gândii că, până a nu ajunge sultan peste

țara Indului ori a Chitaiului, și până a nu mă afla în neputință de a mai călători, să mai văd o dată țara în care m-am născut și unde am trăit ca tăietor de lemne, cetatea aceasta a Bagdadului, lăcașul păcii! Și iacătă, o, emire al drept-credincioșilor, cum m-ai întâlnit tu pe podul Bagdadului, în fruntea alaiului meu, urmat de palanchinul care le ducea pe cele două soții ale mele, domnițele Indului și ale Chitaiului, în cinstea cărora cântau meterhanalele din sculele lor cântece indienești și chinezești.

Și-aceasta-i povestea mea. Ci Allah este mai știutor!

După ce auzi povestea călărețului cel strălucit, califul se ridică în cinstea lui și îl pofti să vină și să stea jos lângă el, pe scaunul jețului împărătesc. Și îl firitisi că fusese ales de județele celui Atotputinte spre a ajunge, din tăietorul de lemne cel sărman care fusese, urmaș la scaunul de domnie al Indului și la scaunul de domnie al Chitaiului. Și adăugă:

– Pecetluiască Allah prietenia noastră, și apere-te El și ocrotească-te întru fericirea împărățiilor tale de mâine.

CUPRINS